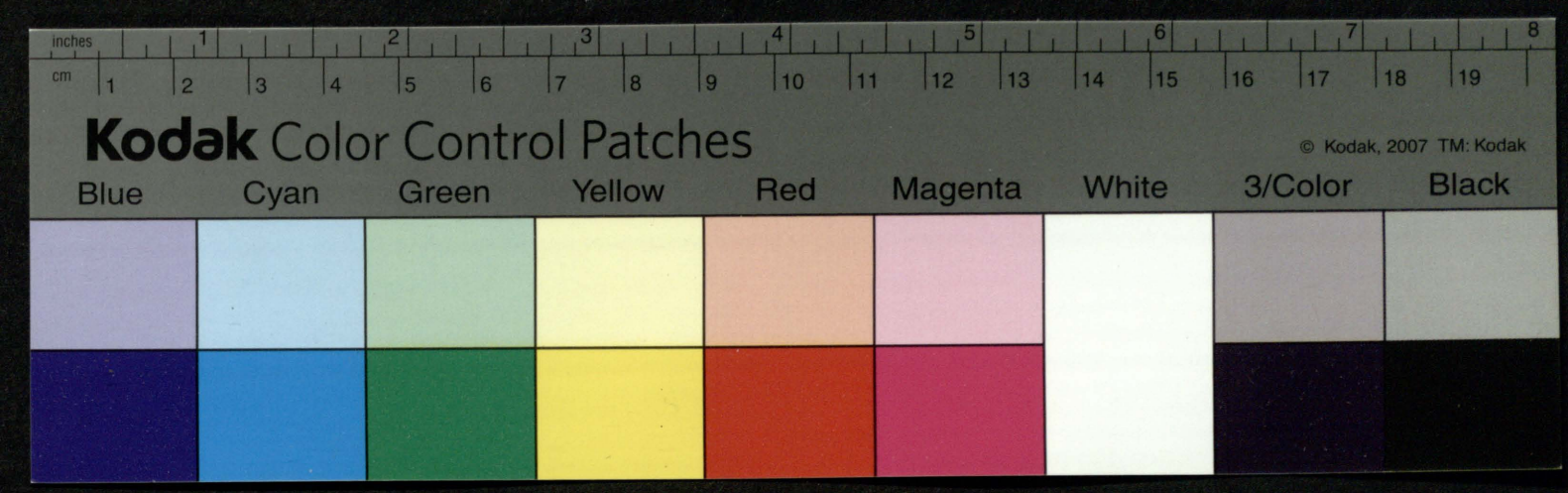
inches
cm
Kodak Color Control Patches
© Kodak, 2007 TM: Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

[illegible]

Quinq. Aestitiae
Super Quinq. Christi Vulnera
Auth. Lazaro Baranowicz

Fünf Merckmahle v. Erkentniß der
5 Wunden Jesu von Lazarus
Baranowicz. Czernikow. 1680.

+ D. 21 (W)

12

NOTIY PIĘĆ
RAN CHRYSTVSOWYCH PIĘC.

*Wszyscy ktorzy drogą idźiećie vważ-
ćie y vpatruyćie, ieżeli iest boleść
iako boleść moia.*

Ex Libris Procopii Bonakowski

Thren: 1. ℣. 12.

Dwie mądre Panny pod Krzyżem stoią/
O tych Notiy pięć Concepta stroią.
Nowa mu boleść zadáie/
Kto do tych ran co przydáie.

PRZEZ

Jáśnie w Bogu Przeoświeconego Jego Mśći

ŁAZARZA BARANOWICZA

*z Łáski Bożey Prawosłáwnego Archiepis-
kopa Czernihowskiego Nowogrodz-
kiego y wszystkiego Siewierzá,*

POLICZONE.

Y drogą idącym vważániu y vpatrowaniu

PODANE.

Vważayćie/ y vpatruyćie.

w Typographiey Monásterá S. Troycy Jlińskiego
Czernihowskiego. Roku 1680.

Lietuvos TSR Centr. Biblioteka Mokslų Akademijos

64134

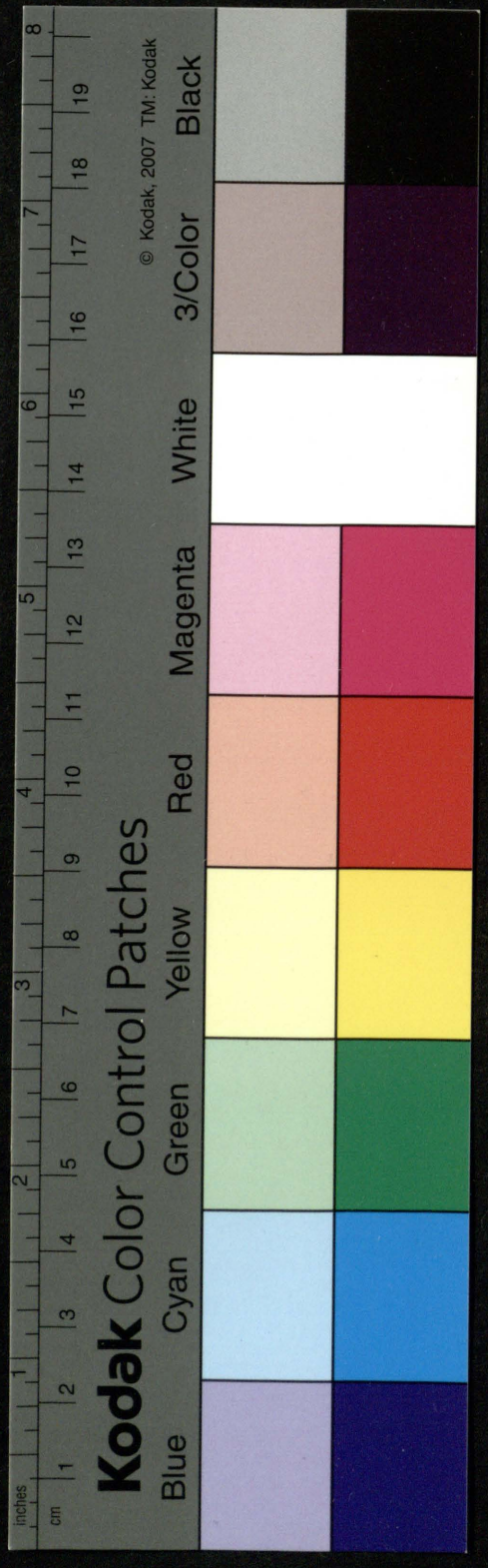

НА́ГНѢ́ВЪ ВРА́ГЪ МОИ́ХЪ
ПРОСТЕ́РЛЪ ЕСИ́ РУ́КИ СВОЯ́
ѱалóмъ рл҃з.

Perfer & obdura; patientia plurima mollit
Quæ nequit humanū corrigere ingenium.

Kodak Color Control Patches
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
© Kodak, 2007 TM: Kodak

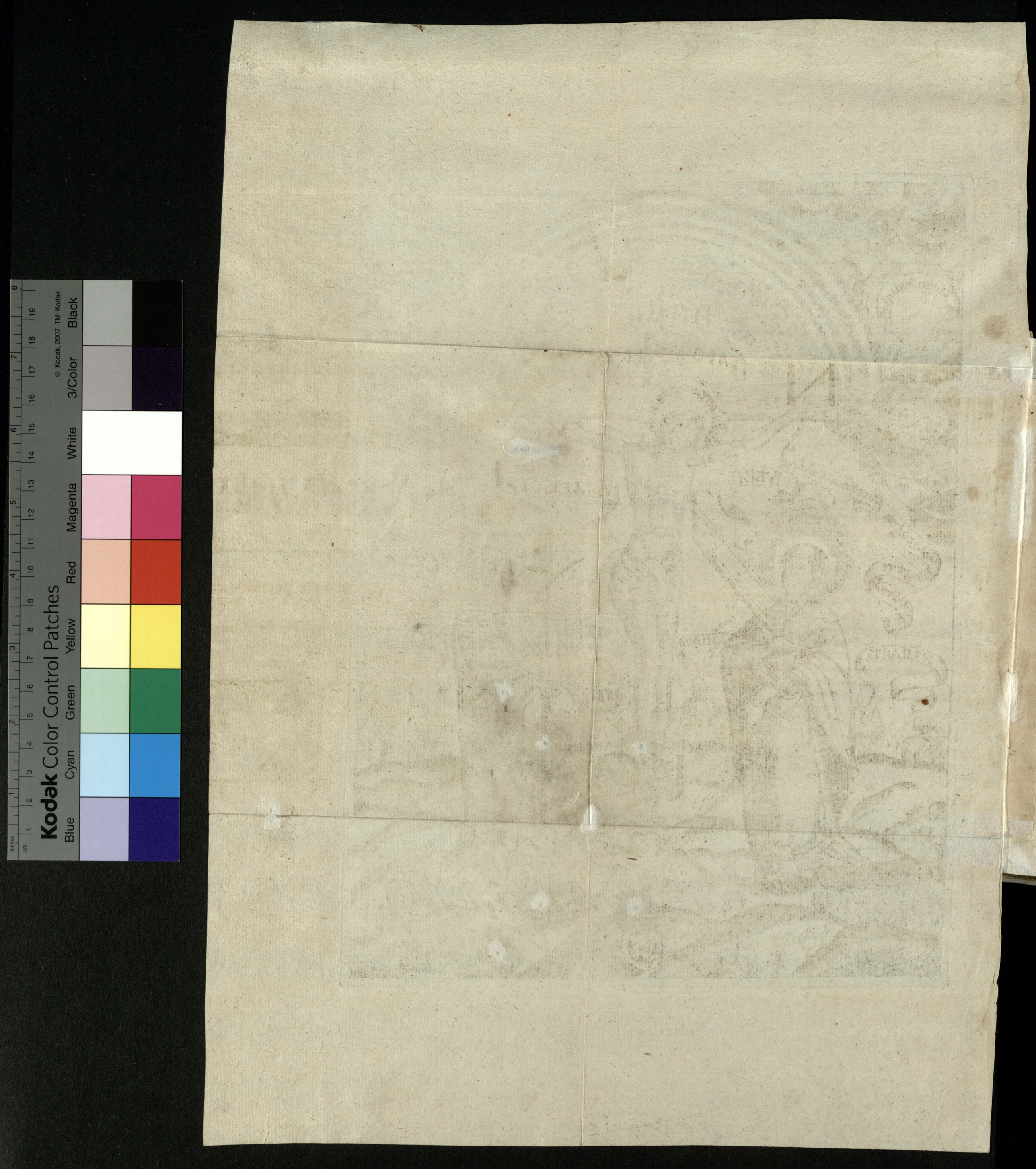
Kodak Color Control Patches
© Kodak, 2007 TM: Kodak
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black

CO zádziw ná Gołgoćie ze drzewo zákwitá;
Wiſząc ná nim *PAN* Chryſtus piąćmi źrzodeł witá.

[✠]

Cztery Swiátá y Krzyżá tákże cztery cześći/
Bez Krzyżá w świećie nie maſz lub ſie komu ſzcześći.

Pogladaymy ná Vkrzyżowánego / ábyśmy od grzechow Byli vwolnieni. Jáko / kiedy Zydźi ná miedźiánego nápuſzczy patrzyli węża / nie gineli od vkąſzenia wężow; ták ktorzy przez Wiárę vważáią śmierć Chryſtuſową / vleczeni bywáią od ran przez grzech zadanych. *S. Aug:*

NA Krzyżowey Káthedrze Pan *NOTIE* ſtawi
Pięć. Niech ſie tu ſcholáſtyk onemi zábáwi. *Auguſt:*
Ibi rapitur intentio mentis/ vbi eſt vis doloris.
Tam ſie myſl mieśći / gdźie ieſt moc boleśći.

PAn ná Krzyżu pod Krzyżem Pánná z Pánną ſtoi;
Dźiwuiąc ſie co zły Swiát złego Pánu ſtroi.
Niewiáſto Syná maſz Jana v śiebie;
A Syn twoy Pierwſzy w grobie ſie zágrzebie.
Ná tákie ſłowá w ten czás kamienie kruſzyły/
Máćierzyńſkiey wątroby táko nieruſzyły:
Paſterz vmarł zá Owce/ y Owce vmieráć
Gotowe zá Paſterzá / y groby otwieráć.
Ná te tęczę ná Krzyżu ſwą krwią farbowaną;
Kto z ludźi nie pogladá z twárzą zápłákáną/
Od kamienia ieſt twárdſzy. Y te ſie pádáią.
Oczy náſze kámienne łez nie wypuſzczáią.

Grzech

Grzech to nasz zabił PANA. y wnow gdy kto grzeszy/
Krzyżową śmierć y drugą swemu Pánu spieszy.
Chroń nas od grzechu dla twey srogiey męki
IESV/ do grzechu niech nie skłániam ręki.
Ná Krzyżu twoim pięć ran liczę sobie;
Pięć to NOTIE złożyły ćię w grobie.
Z Pánną/ z Janem/ te pięć ran zá Notię liczę
Pięć scholástycznych/ á ták tym myśl moią ćwiczę.
Te by Notie trzebá kopiją/ gozdźiámi/
Wbić w głowę/ y temi się báwić Notiami.
Tu Jan słyszał z Máryą iak Syn oddał Duchá
Oycu w ręce/ zkąd wyszedł/ tam się záśie ruchá.
Piotr tu Krzyżá odstąpił. nie odstąpię ćiebie;
Te zá stołem offerty. Pan bez Piotra grzebie.
Jan co leżał ná pierśiách pod Krzyżem odstawa;
Janowa inna á záś Piotrá inna sprawá;
Jan kochánek. Y Piotra lubi li go pytá;
Y dla Piotrá Notia ná Panie wyrytá.
Jan ią czytał z Máryą; Niebyło tam Piotra.
Páńská wdźięczna rozmowá byłá y do Lotra:
Będźiesz dźiś ze mną w Raiu. Piotr niesłyszał tego.
Ná Krzyżu/ ni pod Krzyżem/ nie widźiáno iego
Jan posłyszał: to Syn twoy; wystał tytuł sobie.
Po Janie Swiętym szuká y Piotr Páná w grobie
Zá odwágę Janową/ Ruś go podobałá;
Ztąd do pisma onego gorąco przystałá/
Że napisał: od Oycá/ nie mianuiąc Syná;
Oćiec prawie Duchowi iedyná przyczyná.
Ták cále z Janem trzyma. Jan to ma od Duchá.
Od Janá y od Duchá dármo kto Ruś ruchá.

Słońce poznáło záchod swoy. Psal: 103. ℣ 19.

NA Záchod twarz swą Pán Chrystus obráca/
A zaś od Wschodu twárz swoią odwráca.
Wschod go za miasto z Krzyżem wyprowádził/
Tám go ná Krzyżu ná goździach posádził.
Na Záchod oczy do pogán obráca/
By nań patrzáli oczymá nawráca.

Кр҃тꙋ твоемꙋ покланяемся Вл҃ко.

Wiszac Chrystus ná Krzyżu skłonił głowę swoią/
Wiszącemu nieskłoniß tyli głowę twoią/
Niewdzięczność niesłycháną wszyscy by przyználi;
Swoiáli głowę skłoniß/ kożdy to pochwáli.
Czápka zábiret vczy polityká//
Głowę skłoń/ wiszac skłonił y Władyka.

Z
N + A
K

Ex Libris Prokopij Bonalowski

ZNAK Krzyż/ na Krzyżu dobrze kto wiśiał znaczono
Po ręku/ boku/ nogach; zrad ZNAK nazwan pono.

N
O + T
Φ

czerthok tiary

NOtio że na ránach moich napisona/
Potrzebuie/ od wszytkich by byłá czytána.

Rozbieráycie pismá, bo się wám zda, że w nich żywot wieczny mácie.

Ioan: 5 ℣ 39.

ZNám tę dobrze Notią wbiłá mi się w ciáło
Goździámi y kopiią / wszytko się iey dáło.
Com miáł zá skorą / Nocyą to wzięła /
Krew wszytką z boku / y wodę przyięła.
Drogiem mieysce v siebie Notiey darował /
Wiedźcie o tym / żem drogo Notią szácował.
Y wy ią / że ná moich napisáną ránach /
Drogo szácuycie / wiedźcie o srogich tyránach /
Że grzechy wásze Notią pisały /
Zá inkáwst sobie krew moią obráły.

Ná krzyżu iák na pulpicie Księgá wszytka popisána; boźmy się wszyscy tám w pisali. *Wo* knizi twoiey wsi na piszutsia. Psal: 138 ℣ 16.
Pięć tu liter náywiększych. otwártá Księgá / aby wszyscy czytáli. Scrutamini scripturas Rozbieráycie pismo. etc:

Ioan: 5. 39.

NOtio / oto liter pięć w pięć ránach mácie /
Tá literá zabiią / literom przyznácie.
Goździe w rękách y w nogách to Pánu spráwiły /
Że / choćia iest żywotem / iego vmorzyły.
Kopiia vmárłemu iuż bok otworzyłá /
Krew y wodę z Páńskiego boku wytoczyłá.
Pięć pánien mądrych / pięć te rány liczą /
Szkolne sophie niechay się tu ćwiczą.

Pięć

Pięć v nich Notiy w szkołách wyliczáią /
Ná ránach Páńskich pięć Notie maią.
Nota Notio / znaiome te znanie /
Ktore ná wieki znáczne będą w Pánie.
Rubiny te pięć będźie wiecznoáć miáła/
W ktore go miłość ku nam ták przybráła.
Ná te rubiny drogie dwie Panny patrzáią/
Większych nád nie kleynotow y w Niebie niemáią.
Przed temi rubinámi y gwiazdy się kryią /
Wszystkie zmázy w człowieku te rubiny myią.
Tu to cnota w czerwieni chodzi/ Pán się ztąd rumieni /
Kto widząc pięć rán Páńskich / á nie drogo ceni.
Te pięć Notie liczcie scholastycy sobie /
Dla ktorych Páńskie ciáło położono w grobie.
Wy te Notie w swey położćie głowie /
Większych konceptow iuż żaden niepowie.

MORS VLTIMA LINEA RERVM.

Smierć oto ná dwoch Pánu liniiách Krzyżowych/
Liniią mu ostátnią było záiuszonych.
Vkrzyżuy go vkrzyżuy / dokazáli swego/
Bárabbásza puśćili / wzbili niewinnego.
Kto się owych dwoch liniy trzymá ten nie błądzi.
Ják Ján stoiąc z Máryą pod Krzyżem się rządzi.
Notio dáłá mi się práwie znáć we znaki /
O noti! anagramma skłádá iáki táki.
Znáycie moią Notią / y ia wás znáć będę ;
Wiszę teráz / ná Thronie sądzić ich vsiędę.
Nobilem/ notabilem / Notia zdziałała /
Koło niey niech zabawa twoia będzie cáła.

Pán

PAn ná Krzyżu / iak *MILOSC*. Bo ktora miłość większa / iáko duszę położyć za kogo? większey nád tę miłośći żaden niemá / áby kto duszę pdłożył zá przyiáćioły swoie. Ioan: 15. ℣ 18. Pod Krzyżem Máryá *WIARA*; bo wierzyłá / że Duch S. naydzie na nią / y moc naywyższego zaćmi iey / y porodzi Bogá. Ján Swięty *NADZIEIA* / ktorá nás kármi ne brasznom hibluszczym / no brasznom prebywaiuszczym w żywot wiczny / w Rozdźiele Ewánieliey swoiey piętnástym: Duch práwdy. Spes alit non fallit.

Положи̑ кнáмъ твéрдую любóвъ свою̀ Гн̃.

Krzyż iak TRuskie twerdo. Pewná Pánu było ná Krzyżu twárdo. twárde wezgłowie / cierniowa koroná. twárdy Krzyżowy materac / twárde rąk o goździe opárcie / twárde okopiia boka opárcie / twárde nog o goździe opárcie. zgołá

Non iacet in molli veneranda scientia lecto.

Tá Veneranda Scientia mądrość Boská / ktorey cześć cześć / ná twárdym łożku leżáłá / kiedy za nás vmieráłá.

Non est e terra mollis ad astra via.

Komu miła ná ziemi w czytániu Notio /
Temu wieczne ná Niebie za nią będźie IO.
Znaczny będzie ná Niebie / rán mu pięć vkáże
Pán na ćiele; bo nigdy onych tam niezmáże.
Jáśniey nád słońce te rány zaświecą /
Wieczną ku sobie naszą miłość wzniecą.

Nierozumiałem / żebym miał co vmieć miedzy wami / iedno Jezusá Chrystusá / y te° vkrzyżowane°. 1 Cor: 2 ℣ 2

Iak

Iák názwać Pána?
Ieſt wſzyſtek rána.

KTo rány liczy / á ia to powiádam:
Pan wſzyſtek Rána / rány w ránách ſkłádam.
Jam ná rány gotowy / ſkoro Pán wymowił;
Swiát oráz wſzyſtkie rány ná Pánie odnowił.
Pán rány wſzyſtkie / bo cierpiał zá wſzytkie /
Przy ránach były nań y ſłowa brzydkie.
Byś niebył złodźiey / biſny / y ſzálony;
To byś ná krzyżu niebył obieſzony.
Znidź z Krzyżá / drugieś zbáwił / zbáw ſámego śiebie.
Powiadaſz nam / że Oćiec twoy śiedźi ná Niebie.
To v nás rzecz ieſt pewna / że wiſiſz ná drzewie;
Máſzli Oycá ná Niebie / o tym z nás nikt niewie.
Siedźieć było v Oycá lepiey po práwicy;
Niżeli ná Krzyżowey wiſieć ſzubienicy.
Mądrośćią Bożą zowieſz / á tyś tak ieſt głupi;
Że cię nikt y ná rynku iak żywo nie kupi.
Przedał cię twoyże Judáſz / co chćiáno / to dáno;
Do ſkárbu Cerkiewnego y tego niebráno.
Co kto chciał to y mowił / tykáno palcámi:
Owoż wiśi ná drzewie z Boſkiemi dárámi!
Byś ty ſkromnie / człowiekiem / á po ziemi chodźił;
To byś ná tak Krzyżową złą ſmierć nie vgodźił.
Bogienieś ſię vczynił / kto to ſłyſzał kiedy /
Żeby Bog takie cierpieć miał złodźieyſkie biedy.
Po zaſłużie koriużie / doſtało ſię tobie;
Szczęśćie będźie náywięſze gdy cię złożą w grobie

Ana

A na Krzyżách złodźieiow krucy poiádáią /
Dobrych pewnie ná Krzyżách nigdy nie wierzáią.
Ziemia ſie trzęſłá / kámienie padáły /
Słońce ſie ćmiło ; á pśi to ſzczekáły.
Nieźmierney ćierpliwośći / kto ſie nie zádziwi ?
Mátka y Jan pod Krzyżem z żalu iák y żywi !
Z Krzyżowey twey Káthedry vczyſz ćierpliwośći ;
Byśmy y my ćierpieli co za ſwoie złośći.
Zgołá ćierpieć niechcemy / y ſłowo nás boli /
Kiedy kto nám przymowi ; á Páń ćierpi z woli.
Wolno by mu nie ćierpieć ; ćierpi vczy ciebie ;
Jeſli z nim nie vćierpiſz / to nie będzeſz w Niebie.
Si non vis pati recuſas Coronari. Auguſt:
Niebędzie w Niebie IO / kiedy nie będzie paſſio na ziemi

DISCE PATI.

VT POTIAR PATIOR.

Návcz Pánie nás cierpieć / podziel nám ſwe rány ;
Abyś nie ták tyráńſko był iuż kátowany.
Bole náſze y rány / przyiąłeś ná ſiebie ;
A mowiſz nam : pátrzáycie / iák cierpię dlá ciebie.
Ták wás lubiłem / ſmierćią pieczętuię ;
Gdyśćie nie wdzięczni / żem vmárł / żáłuię.
Z grobum wſtáł dlá was / ktorzy w grobie byli /
Ci mocą moią y znowu ożyli.
Kiedy grzeſzycie / znowu mię morzycie /
Krzyż mi z goździami / z kopiią / ſtáwicie.
Grzech wáſz ſmierć mi vdziáłał ; iák grzeſzycie záſie /
To mnie grono w Krzyżowey przyćiſkácie práſie.
Nie grzeſzćie / niebędźiećie mnie krzyżowáć paki /
Mnie żołć y ocet / wám w grzechach przyſmáki.

Z ſmiechem

Z śmiechem żałuie / kto grzeszy / mey śmierci ;
Czart mozkiem iego / iako kołem / wierci.
Kto śmierci moiey Krzyżowey żałuie
Prawdziwie ; ten mi Krzyża znowu niegotuie.
Grzechu się strzeże / mey śmierći przyczyny ;
Tákie prawdziwe moie sądze syny.
Naśladowáć twey męki náucz mocny Boże /
Ciernie nosisz ná głowie / nám te poday róże.
Niech biegámy do Krzyża, Cię obraz Oycowski /
Gozdźmi ná nim przybito. ten honor Synowski.
W tym obrazie niech kożdy przechodzi kto żywy /
Jakie nad Bogiem w ciele świát tu stroi dziwy.
Z Jeleniem tu biegáymy / pięć tu źrzodeł ciecze ;
Ta się pewnie napijesz prágnący człowiecze.
Orzeł y Gołębica tu pod Krzyżem stoią /
Słyszą y patrzą co mu złego żydzi stroią.

Ꙗ҆́ко пти́ца ѻ҆брѣ́тѐ себѣ̀ храмнꙋ̀, и҆ го́ранца гнѣздо̀ себѣ̀. Ѱа҃: пг҃.

Kamień Chrystus / pięć w sobie dziur má wydrożonych
Ptaszęta przeto gniazda sobie chcą mieć w onych.
Duszá násza iáko ptak niech w te rany leci /
Do tych dziurek látayćie y Oycy y dzieci.
Ta nasz Pelikan / w piersiach czyni zdroie ;
Dzieciom to swoim są zdrowe napoie.
Pięć ran w tym chlebie niebieskim bocheny
Dla nas, niebierze od nas żadney ceny.
Dármo nas kármi chlebem / dármo y krwią poi ;
Żaden prawie nam oćiec łáski tey nie stroi.

Piyci.

Piycie wszyscy/ zaprasza wszystkich do swey czaszy/
Chleb Niebieski / nie bedziesz miał iuż lepszey pászy.
Czárt smołe / robak wieczny / ogień má v siebie.
Człowiecze ná te gody zaprasza czart ciebie.
Slepo do piekłá leziesz ; Pan prosi do Nieba /
Do siebie wina / do siebie y chleba.
Co lepszego obieráy : czy Niebo / czy piekło ?
Niecháyby wszytkie ná czarta wyciekło.

Cernitur in toto corpore sculptus amor.

Wyrytą miłość pátrz na iego ciele /
Jeżeli możesz / licz / iak ran iest wiele ?
Predzey gwiázdy ná Niebie policzysz / niż rány ;
Za ciebie Pán bez liczby vmárł / tak skarany.
Y po smierći kopiią żołnierz w bok vgodził ;
Krew y wode wytoczył / pragnieniu wygodził.
Krew mu oczy omyła / wzrok dała takowy /
Że y z żołnierza zostáł vczeń Chrystusowy.

Во скорби распространилъ мя еси. Ѱа: д.

NIemasz cáłośći / że rzekł / w moim ciele /
Jákże rachowáć / iak Pan rán ma wiele ?
Ná swoim ciele zadáwáymy rány /
Pan áż przez miarę był zá nas karany.
Ránáś był wszystek Pánie / iak nám liczyć rány ?
Bez przykładu żadnego / tákeś był kárany.
W ránach rány po smierći o bok żołnierz kruszy
Kopiią / krew y wode z boku twego ruszy.
Vmárłemu niedáno snu / włocznią budzono ;
Dwa źrzodłá krwie y wody Cerkwi otworzono.

Niebo

Niebo / ziemiá / dziwuie twoiey cierpliwośći ;
W niewinnym narobiły czego nasze złośći !
My piszem na papierze ; po tobie na ciele
Pisano / kto policzy iak ran było wiele ?
Liczmy wiecey nieczyńmy / bo kiedy grzeszymy /
Nowe rany na ciele v Páná czynimy.
Widząc Páná na Krzyżu tylko płakáć trzeba /
Bo cáłkiem krwawa była ná Krzyżu potrzeba.

Interdum lacrymæ pondera vocis habent.

Ktorzy śieią ze łzami będą żąc z radośćią. Psal: 125.
Weczer wodworitsia płacz / że / żertwa weczerniaia ofiaruiesie Bogu.

Iskopásza ruci moi y noži moi,
isczetosza wśia kosti moia.
Psal: 21. ℣ 18.

SKopáli ręce / skopáli y nogi.
Zliczyli kośći / skárb szukali drogi.
Nalezli / zápłaćili Bogu Oycu długi.
Niebędźie im przyiaćiel pewnie taki drugi.

Ten ći iest dziedźic, podćież zábiymy go,
á nasze będzie dziedźictwo. Mar: 12. ℣ 7.

Disputa z Panem / in FERIO / in BARBARA.

Chrystus vrągánia / naśmiewiska / potwarzy / policzki / plwoćiny / bićia / cierniową koronę / y Krzyż podiął, á my mizerni ná nasze záwstydzenie iedną mową bywámy záwstydzeni / iednym słowem bywamy poruszeni y poturbowani. S. Isidorus.

OLiec nám swe źwierćiadło ná Krzyżu stánowi/
Niecháy się w onym każdy przegląda/ to mowi.
Pięć w tym źwierćiedle dźiur znácznych zdźiałáno/
By przez źwierćiadło na wylot patrzano.
Zwierćiádło głosu niedáie żadnego/
Choć vkázuie człeka mowiącego.
Obiema nas rękoma z Krzyża błogosłáwi;
Stoi dla nas ná Krzyżu/ nas w Niebie postáwi.

OBráz otczy czteromá goźdźiámi przybito/
A piątą ktemu włocznią y bok mu przebito.

NO.tio

NO/ pływám Krzyżem iak łodką po czerwonym mąk moich morzu. przyszedłem ná głębokość morską/ á nawałność mię ponurzyła. Psal: 68. Z głębokośći wołałem k tobie Pánie. Psal: 129.

PAssio debilitat/ spoliat/ informat/ honorat/
Excitat/ inflammat/ reparat/ pacem dat/ & armat/
Sanat/ viuificat/ ducit/ dulcorat/ obumbrat/
A culpa reuocat/ reserat/ illuminat/ ornat.

PAssiey skutki. 1. osłábia moc czártowską. 2. złupiá piekło. 3. nastáwia przykłádem. 4. czći naśládowcow swoich. 5. pobudza ná woynę duchowną. 6. zapala do miłośći. 7. naprawuie naturę Anyelską. 8. pokoy dáie miedzy Bogiem á człowiekiem. 9. vzbraia ná świát ciáło y czárta. 10. vzdráwia rány duszne. 11. ożywia duchownie. 12. prowádzi przez morze świáta tego 13. osłádza wody Maráh. 14. záćimia siedzących. 15. od

grzechu

grzechu odwábia. 16. otwarzá Niebo. 17. oświeca iák lichtárz z świecą. 18. ozdábia krwią iagody stoiącym pod Krzyżem.

VII. Vitia Passione CHristi curantur. Capitis inclinatio in Cruce curat superbiam. Oratio pro inimicis/ iram. Apertio lateris / inuidiam. Portatio Crucis / acediam. Traditio Spiritus Patri / corporis Cruci / Matris discipulo / vestium Crucifixoribus / hæc curat auaritiam. flagellatio luxuriam. potatio fellis / gulam.

Skłonienie Chrystusowey głowy Hardość leczy.
Prożba zá nieprzyiáciol Gniewu iawnie przeczy.
Otworzenie bokowe Zazdrość nám zawstydzá.
Ciężkie Noszenie Krzyżá Leniwstwo obrzydzá.
Oddanie Ducha Oycu / á ciáłá Krzyżowi /
Odzienia krzyżownikom / y Mátki Vczniowi /
Precz oddala Lakomstwo. Cielesności Bićio
Vskramia, á Obżarstwo tłumi żołći Pićie.

Nic do zbáwienia potrzebnieyszego nám nienalazłem, iáko co dzień rozmyśláć o męce Páńskiey. Aug:

Domyślaymyśle/ czego zamknionemi krwią spiekłą oczymá wyglądá? Czego wyciągnionemi rękoma żebrze? Oco skłoniona głowa/ y otwártym bokiem iáko vsty prośi? tylko/ ábyá go wzaiemnie miłowáł.

Inspice & fac secundum exemplar / quod tibi in monte monstratum est. Exod: 25. ℣ 40.

Pátrzáy/ á vczyń na kształt/ ktoryć ná gorze vkazány iest.

IEXA HNKA, Spotkała Weronika. Twarz iego krwią y plwoćinami płynąca chustką ociera / ná teyże chustce twarz Jezusową ná niezapomnienie odnośi cudownie wyrażoną. Chustka tá á ni gniie / áni ginie. Tákie kwiatki wyszywáć / kiedy chustki ná fawor dáwáć mácie / iák tobie Weronika Chrystusá ná fawor wyszył. Znamenasia ná Weronice swit lica twoieho / czy raczey śinośc / bićia / policzki / plwoćiny / y krew spiekła.

Lignum quo fixa erant membra patientis / etiam Cathedra fuit magistri docentis. Aug:

Ná białym ciele iák ná białym pargaminie / krwáwemi ránámi iák literámi / nauki nowe y dziwne napisane / ná wysokiey gorze / áby wszyscy widzieli. Laurentius Iustinus Librum scriptum intus & foris; intus Sacramentis / foris tormentis; intus amore / foris cruore / Vkrzyżowáne Chrystusá nazywá.

De Triumph: Christi agone Cap: 20.

Podáno mu trćinę / áby ich z ksiąg żywota wymazáł. Wygłozuie / czárną głownią w piekle wieczne więźienie zápisze. Wszystkie grzechy moie oczyść. Psal: 50. Pisze grzesznikom przywiley ná Krolestwo / z łáski swoiey pisze krwią swoią.

O Słowo Boże / iesliś kiedy / iáko teráz padło miedzy ćiernie / ktore ćię zádusiło / y we krwi włásney zánurzyło. Verbum Dei cecidit inter spinas & suffocauerunt illud. Luc: 8. ℣. 7.

Krol boleśći / niezłotem ále bolem / nie dyámentámi ále ránámi vkoronowány. Krol práwie Bolesław od bolow nowych á nowych. Car Polski / kwiat polny, w Pole do niego Rusáku / Poláku / Kozáku.

Sitit

Sitit: sitim vult Deus. S. Gregor: Nazian: in Tetrastichis. Chceß pragnienie Syná Bożeº vśmierzyć: ty onego pragni. Sitiuit anima mea ad Deum fortem/ viuum. Psal: 41. ℣ 2. Wßystek ná Krzyżu rospięty/ do serca twego niech będzie przypięty.

Witáy Krzyżu długo czekány/ pilnie ßukány/ pragnącemu sercu zgotowány. Witáy berło Krolewskie zá podárek od Oycá posłáne. Witáy stole pożądany/ ná ktorym ná okup narodu ludzkiego krewem rozsypał. Witáy łożeczko spracowánemu/ zránionemu/ ná ktorym mile odpoczne/ y smáczno zásne. Nie inßa iest droga do Niebá/ tylko droga Krzyżá. Izáli nie było potrzebá/ abym ia to cierpiał/ y ták wßedł do chwały moiey: Luc: 24. ℣ 27.

Jáko Cesarz Heráklius/ ták THEODORZE CARV nieś Krzyż Páński/ ozdobę Cárską y obronę.

Toczy się krew obfita z ręku podźiurawionych/ ktore oblubienicá nazwała Toczonemi. Cant: 5.

Oćiec vmieráiący testáment goźdźiámi iáko piorámi pißer/ krwią się włásną podpisuie/ temiż goźdźiámi iáko pieczęćiámi pieczętuie. Oto ná ręku moich napisałem cię. Isai: 49. ℣ 16.

Bez Krzyża vmrzeć niepodobna. Day Vkrzyżowány ná Krzyżu twoim/ á przynamniey ná Krzyżu dobrego łotra skonać. Day Zbawicielu/ abyśmy się łzámi y teráz/ iáko się ty krwią zálewaß/ y przy skonaniu zá grzechy żáłuiąc zálewáli.

W podźiuráwionych Pan rękách nic zátrzymać nie może. Rospostarł ręce swe ná dánie. Bierzćie obfite v Páná y odkupićiela naßeº miłosierdźie y odkupienie. Psal: 129.

Twoy

Lietuvos TSR Centr. Biblioteka Mokslų Akademija
64134

Twoy iestem Pánie / odkupiłeś mię. zbáwże Zbawicielu. Godzieneś Báránku zámordowany / ábyś wźiął Księgę przeznáczonych do chwały twoiey. wpisuy imiona násze krwią twoią / goździámi pieczętuy. Zmiłuyśię nád námi; boś Bog nász miłość y miłośierdźie násze.

Chrystus Księgę ciáła swego niegdy zapieczętowánego otworzył. Rozgámi / cierniami / goździámi te pieczęći pootwierał. Sáme tylo vstá iego ták milczące zostawáły iákoby słodmą pieczęcią zapieczętowáne. ná Krzyżu vstá otwiera / y z Krzyża do Boga Oyca mowi: Pater dimitte illis non enim sciunt quid faciunt. Luc: 23. w Niebie niesłycháne Słowa słowo. niedármo chory niebieskie one° słucháiąc głęboko zamilkli. Cytrą nástroioną Páná wiszącego ná Krzyżu nazwali Klemens Alexándryiski / y Bernát. Azáż tey Cytry graiący y nagráwaiący się mordercy nie stroili? Goździámi iák kołkámi nakręcáli / członki łamali / z stawow wyrywáli / żyły iák strony bez wági rwáli. Nie pátrz Oycze na to / iż iá dlá rán od nich zádánych vmieram / ále na to pátrz / iż zá nie vmierám. Niech oni nietknieni żyią / niech iá vmieram. Wiedzą / iż krzyżuią; nie wiedzą kogo krzyżuią. Skutek modlitwy Jezusowey pokázáłsię w Rotmistrzu. Wrácáli się do miásta skruszeni / biiąc się w pierśi. Luc: 23. ℣ 48. Wiedź Pánie o duszy moiey / ktoraś odkupił / w ręce twoie oddáię duchá mego / oddáię ten kleynot / ktoryś ty kupił y odkupił drogą krwią Syna twe° iedynego. Wiem Pánie / iż w ręku twoich nie zginie ten moy depozit. Psal: 30. ℣ 6. Nakłánia Głowę dawca żywota / tym znákiem dáie pozwolenie śmierći / áby do niego przystąpiła. ináczey nigdy natrzeć nie śmiáła

ták

ták wiele rázy od niego zwyciężona.

Pone me vt signaculū super cor tuū. Cant. 8.

A Ty serce twoie ofiárny woskowe / żeby iáko miłośći pieczęć Krzyż swoy na nim wyráził. Nakłánia głowę / á tym ná kłonieniem miłość swoie ku nám nie wdzięcznym ludźiom oświádczá. Quid est quod debui vltra facere vineæ meæ / & non feci? Mowćie / oto głowę y vcho nakłońione do słuchaniá máćie gotowe. Czegom wám nie vczynił? czego potrzebuiecie? Będąc Bożym Synem w Bostwie Bogu Oycu rownym / stałem się mizernym człowiekiem. Zasiadłem w stáyni żłob miedzy bydlętámi / á teráz sromotny Krzyż miedzy łotrámi. Będąc Pánem wziąłem postać sługi / służyłem wam wiernie / ná vsłudze wáßey nie tylkom ßatkę ciáło mego zdarł / ále oto y duße y żywot moy zá was kłádę. Toż ciáło moie dziwnym miłośći wynalazkiem zostáwiłem wám na pokarm / y posiłek; krew moię na ochłodę duszy / y grzechu omyćie. Szukáłem was po miastach / wioskach / polach / y pustyniach. Duße słowem Bożym / ciáło chlebem cudownie rozmnożonym / posiłáłem. Gromadziłem was. quoties volui congregare / quemadmodum gallina congregat pullos suos sub alas? oto y teráz rospostárłem ramiona iak skrzydła. Leccie kurczęta / y gromadźcie się / ogarnę y przygarnę. Więcey wym ślić niemogę / iuż mi głowa niesłuży. Nakłania głowę ku sercu. Widźi / że Longinus

Isai. 5. ℣ 4.

longa

longa cum hasta/ z długą kopiją gotuie się/ sam mu mieysce pokazuie/ y skłonieniem głowy zaprasza/ aby co prędzey otworzył serce/ chce do ostatniey kropelki krew swą za národ ludzki wylać. Nakłánia głowę/ na twoią mogiłę Adamie pod Krzyżem leżącą poglądá/ spiesz się co prędzey do Oycow zatrzymanych od tak wielu wiekow w otchłani/ zánieś im wesołą iako Oćiec Synom nowinę/ iż Odkupićiel Syn Boży kończy sprawę zbáwienia/ wnetże duszą do podziemnych kraiow zawitá/ wesoło was przywitá/ ćiemnice śmierći rozświeći.

Coronans coronabit te tribulatione.

Isai: 22. ℣ 18.

NIe korona to ná głowie/ ále zębátá vtrápienia brona. PAN prawdźiwy Krol chwały pod wieńcem stoi. Kupże go grzeszny człowiecze non quærit aliud pretium/ quàm te ipsum; te da/ & habebis illum.

Aug: Że miłość Pan ná Krzyżu pokazał naywiększą vmieraiąc ná nim/ śpiewayćie mu z Dawidem: Miłość twoia pred oczyma moima iest. Psalm 25.

Polski Poseł skárbek złoty pierśćień do skárbow złotych Cesárskich rzucáiąc Auro addidit aurum. Poseł nasz Niebieski. Iako mię posłał Oćiec. Nie skárbek/ cáły skarb] w ktorym skryte są wszystkie skárby mądrośći y vmieiętnośći] ná Krzyżowym stołu wysypał skárb Bogu Oycu bogátemu w miłośierdźiu.

Koles 2. ℣. 5.

Wysypał skárb bogáty/ ktorym nas wykupił
Z niewoli dyabelskiey/ mocą piekło złupił.
By nas podwyższył/ sam był ná Krzyż podwyższony;
Vmarł/ á nas ożywił z Pánny narodzony.

Poczęłá

Poczęłá, Porodźiłá, Powiłá, mlekiem karmiłá. Bogu, Anyołom, y wszystkim Ludźiom miłá,

MARYA.

BOGONOSICA,

MATKA DZIEWICA.

NOszony Krzyżem przypominał sobie.
Gdyś go rodźiłá/ położyłá w żłobie.
Ná rękuś swoich onego nośiłá/
Słodkim go mlekiem iák Mátká kármiłá.
Po Mátce gdy się dostáie mácosze/
Lub wołam: Pragnę/ trunku nie doprosze.
Żołć z octem dáią/ śmiertelne frasunki
Trapią/ á ná nie zbyt ostre y trunki.
Znidź z Krzyża ná mie wołaią. v ćiebie
Miley mi było/ niżeli ná Niebie.
Tyś mię powiłá Mátko pieluchámi;
A Mácocha mie przybiłá goźdźiámi.
W ten czás odpocznę/ gdy Duch oddam w ręce
Oycu/ ná tákiey vspokoię męce.

Gdyś ze mną byłá ná weselu vprośiłáś v mnie/ abym z wody wino vczynił. Tu ia sam będąc winną máćicą w prásie Krzyżowey słowi kum wszystkie wytoczył wino/ y sobie nic nie zostáwuiąc. Ty Bogárodzico Łoza istynnaia/ iákeś mi Dźiećięćiu mleká dodá-

wałá / ták iuż mężowi winábyś swe° z ochotą dáłá. Tam ná weselu do mnie / á tu ná płáczu do Bogá Oyca supplikuiesz: Boże Oycze / Syn twoy / y moy / z pragnienia vmierá. Moiá mowá: winá niemaią. Winna tá máćicá wszystkie nam wino wylał / y sobie nic niezostáwił. Ten kielich / ktoryś przez Anyołá posłał / krwią swoią nápełnił. Vpiją się z obfitośći domu twego. Z niewyczerpánego źrzodłá Niebieskiego Oycze wyley ná Syná / zákrop mu vstá / áto z pragnienia vmiera. Kto sádźi winnicę / á z owocu iey nie pożywa? v mnie Mátki y v wtorego / Janá / Syná mego łzy tylko ćieką. pićie násze płáczem roztwarzámy. Y sam wołá: Boże moy / Boże moy / czemuś mię opuśćił. Wydáłeś mię prawie iák Báránká ná rzeź. Wolę twoią Oycowską spełniam / to moiá czásza. Oćiec moy / y Mátká moiá opuśćili mię / á Pan mię przyiął / y Rzekł Pan Pánu: śiedź po prawicy moiey. Wiśiałeś iák owoc ná drzewie. Niech się nie do iabłká / ále do tego owocu ćisną. Gustate & videte quam suauis Dominus.

Serce tam gdźie trupiá głowá.
Z sercá tá się leie mowá.

Serce kłádne pod Krzyżem iáko kámień grube /
Kiedy się skruszy pewnie nie przyidźie ná zgubę.
Kroplá wody gdy często lub ná kamień spadá /
W kámieniu od padania kropel dźiurá skłádá.

LVbo bym był iák diament twardy / ktory się / krwią kozłą skropiony / kruszy; y kamienne me serce krwią się

Báran-

Báránká gládzącego grzechy/ może skruszyć/ kiedy się nie iuż kroplá/ ále obfite z boku źrzodło krwie y wody leie. A ty Pánie sercá/ ták skruszone°/ nie wzgárdźisz. Ktory się sam ná Krzyżu od goździ y kopiey kruszył/ y kamienne sercá násze skruszysz. Obrałeś sobie grob kamienny/ w kamiennych sercách nászych się racz położyć. z Tobą żywotem y skamieniáłe sercá násze ożyią. Rzekniemy: żyie iuż nie ia/ ále żyie we mnie Chrystus. Ják głowá trupiá Adáma pierwszego ożyie znowu z ćiebie Adáma wtorego; Ták serce moie skámieniáłe w grzechu/ skropione żywą wodą y krwią twoią ożyie záśię/ y iuż tobie żyć będźie.

Od mey złośći
Połámane kośći,

PAr kośći niełomi. łomi/ piekielny doznáł tego y sam Luciper. My iák otrocy chwalmy Páná/ ktory lub iest ogniem/ ále nas chłodźić będźie na misti prochaładni. Korinźie dostáło się po zásłużie. My bądźmy psámi Chananeyskiemi/ dostáną się nam z bogátey trápezy Páńskie nie tylko odrobiny/ ále cały chleb; bo dla nas zszedł z Niebá. Abyśmy im żyli ná wieki/ ná wieki go nam potrzebá. Ten skrzepia/ że mu Swięty Boże/ Swięty mocny/ Swięty/ śpiewamy/ nie śmiertelny/ źmiłuy się nád námi. Day Boże śpiewáć przed tobą in tua præsentia in præsenti: źmiłowałeś się nád námi. Ispowidayteśia Hospodewi iako błah/ iako wowik miłośt ieho. Boh moy miłośt moia.

Cnoty ſą ſliczne. Theologiczne: Miłość, Wiárá, Nadźieiá,

Theologiczne / kto Theolog / cnoty
Maß tu w Notiey. przybieray ochoty
Tę kśięgę czytać. Miłość nie ſłycháná
Położyć duſzę / ná Krzyżu widźiáná.
Máryá Wiara temu vwierzyłá /
Że Duchem Swiętym Bogá porodźiłá.
A Jan Nadźieia / obiecuie tobie /
Wierz iák nápiſáł / á nie będźieß w grobie.
Duch prawdy ten pochodźi od Oycá / iák piße
W piętnáſtym ſwym Rozdźiele / Ruś ták z Jánem [dyße.
Notio pięć drog pewnych do Niebá ſkázuie.
Przez ręce / bok / y nogi / tu ptak przelátuie.

Duſza naſzá iáko ptica.

Noſter Olor moriendo canit: eſt in amore Dolor.

Spiewam. co śpiewaß A C ✝ O N moy Łábędźiu drogie
Smierći Krzyżowey znoßąc dekret ſrogi /
Pragnęá záśpiewał. ma do śiebie pienie /
Że w ludzkich pieniach odrádzá pragnienie.
Spiewaſz Łabędźiu; ále ná twe pienie /
Y ſáme ſkáczą lub twarde kamienie.
Ná grob kámienny doſtáć ſię żądáią;
Ciebie iák Páná radźi w śię chowáią.

Hodie ſi vocem eius audieritis / nolite obdurare corda veſtra. Pſalm: 94. ℣ 8.

Orien-

ORIENS OCCIDENS.
vobis orior / vobis morior.
Jestem os de ossibus vestris. Z moiey kośći/ z mego żebra/ Cerkiew Ewa moia vczyniona.

Chrystus Pan V krzyżowany
Ták by mogł bydź málowány.

W Prawey rece now Mieśiacá/ w lewey pierwsza quadra/ w prawey nodze pełnia/ w lewey ostátnia quadra. w Boku/ z ktorego izyide krow y woda/ słońce; bo te świeći złym y dobrym/ y deszcz leie ná spráwiedliwe/ y ná niespráwiedliwe.

W Chrystuśie dwie náturze/ Boská y Ludzká. Dwie to Swityli. śwityło wiekſze/ Bostwo/ Słońce; śwityło mnieysze/ człowieczeństwo/ Luná. We dnie Słońce nie opali ćie/ áni Luná w nocy: Psalm. 120. Tego słońce nie opalá/ kto o Bostwie dobrze wierzy; ále Ariusza/ Nestoriá/ Mácedoniá/ opaliło/ y ná wieczny ogień oddáło. Tego Luná nie opala/ kto o człowieczeństwie dobrze trzyma; nie mowi/ że było Phantastyczne/ ále prawdziwe: iádło/ piło/ spało/ chodziło/ y ná Krzyżu zá nas męki ćierpiáło.

Virgo Mater, mowi: S: Dámascen/ dolores/ quos effugit pariens, illos sustinuit cum Filio patiens. Nie darmoś stała iuxta Crucem. Przy Krzyżu wszystkąś męke Syná twego w sercu twoim iak we źwierciedle wyrażała. Clarissimum Passionis Christi speculum effectum erat Cor Virginis. In corpore Filius/ in mente erat Genitrix Crucifixa. Mara & amara gorzkośćią

nie

nie łeſka napełniona. Ne vocetis me Noemi, [id eſt pulchram,] ſed vocate me mara [id eſt amaram,] quia amaritudine valde repleuit me omnipotens. Ruth. 1. Rzc.

PAtrzę ná cię / nie mogę ná patrzáć dowoli;
Choć ná moment nie patrzę / to mi ſrodze boli.
Y momentu takiego nie dam ia v ćiebie; [ćiebie?
Jam twá Mátká / tyś moy Syn / kto mi wezmie
Jam przylgnęłá do ćiebie / ieden mam Duch z tobą.
Bogarodzicá z inßą niechce bydź ozdobą.

DEIPARA, DEIFERA.

BOGARODZICA BOGONOSICA.

W oznesu tia Hoſpody iako podiął mia ieśi / nád wßyſtkie ſtworzenie.

RODZICIELKA,

RODZI CIELKA.

RODZICIELKA Cielká Rodźi /
A cielec ten wßyſtkim zgodźi.
Rodźi Cielká / ná Krzyżu iego vpieczono /
Tenże winná máćicá / ćiśniono iák grono.
Vitulum y Titulum ná twym Krzyżu mamy;
Jadámy go z Zbáwieniem wßyſcy y pijámy.
Chlebem teſt / ſerce ſkrzepia / vweſelá winem /
Dobrze nam z Mátką Bożą / dobrze z Bożym ſynem.
Dobrego Bogá! dobra Mátká / ćielká rodźi /
Ktory ſie nam na cała wieczność w Niebie zgodźi.
Będźiem go iedli / będźiem go y pili /
z Żywotem wiecznym wiecznie w Niebie żyli.

Bázin

Báránkowie/ owieczki/ bierzćie ſię do ćielká/
Ludźie/ y ſkoty/ zbáwia/ przyimie y Ośielká.
Do Ægyptu im zbiegá/ w Jeruzálem wiedźie/
Tam ná Krzyżowym ſtole będźie ná obiedźie.
Zołć mu ieść dádzą/ pić ocet; on zdroie
Winne ſwe puśći/ ná ſtrony oboie.
Czáſzą do nas przepije/ ſprzyiáiąc nam zdrowie/
Ták ſię ſtánie/ ſpełnia ſię wſzák po iego mowie:
Toy Recze/ y byſza. Pſal; 148.

Y Márya Pánná Pożądána manná.

MA w ſobie wſzelki ſmak dla wymyſlnego appetitu Ludzkiego. Głodnyś? chleb v Máryey. maſz pragnienie? miod náſłodſzy/ od kámienia miodu naſyći. Me y wino winna máćicá. Poznay Ja/ pokryie ćię ſwym Pokrowem.

MARIA.
NOTIO.

QVæ ſupra nos/ nihil ad nos. Quæ [mowi moiá Notio] ſupra me, totum ad me.
Notia ſię moia chlubi: Wim. Co wiſz/ powiedz y nam? Scire tuum nihil eſt, niſi te ſcire, hoc ſciat alter. Coż wiſz? Wim. Czeſtniyſzáiá Cheruwim. Wim. y Sławniyſzaia bez rozſuzdeniia Seráphim.

Ра́дꙋйсѧ

Ра́дꙋйсѧ лѣ́стѣнце Нб҃наѧ по ни́йже снїйде Бг҃ъ.

Z Prawego y lewego boku Wschodni y Záchodni Oycowie na koláná vpadáią / á Pastorały swe zá stopnie Drábinie dáią. Z prawego boku Athanasius klęczy dáwszy Pastorál zá stopień; z drugiey strony Cyryllus Alexandrinus Pastorál dáwszy zá stopień. Tákże Ambrosius, Basilius, Chrysostomus, Damascenus, Gregorius, Nicolas, &c. Tuż Pripadaiut Caryie so Archanhely / y Anhely / berłá zá stopnie kłádąc. á Lázárz kaleká poglądá z dáleká. Po tey Drabinie Chrystus Pásterz Pásterzow z Niebá zstępuie z Krzyżem iák z laską Pasterską ná ziemie; á ziemiánie idą ná Niebo. Pánno PAN z tobą / á przez ćiebie z námi / to dobrze nam z wami.

Naświętsz; Pánnie Luná pod nogámi / ná rogách Mieśięcznych postáwić dwie świece. Lemmá: Switilnik nobama moima zakon twoy, y świt steżiam moim. Zákon wetchyi y nowyi; bo te oba Naświętsza Pánná wypełniłá / á śiebie vhotowa świtilnik Pomazannomu moiemu / mowiąc: Ty proświszczaieszy świtilnik moy Hospodi.

Gdy Anyoł opowiedźiáł Naświętszey Pánnie: PAN z Tobą. Corká Dáwidowá od Oycá nauczoná odpowiedźiáłá: Jáko wdźięczne podniebieniu memu słowá twoie / nád miod vstam moim / kiedy o sładczayszym Jezuśie powiadász. Ktoremu pieie Cerkiew: Weś iesy żełanie / weś sładość / Słowe Bożyi / Diwyia Syne / Boże Bohom Hospodi / Swiatych Preświatyi. Timże Tia wśy so Rożdszeiu weliczaiem.

NOTIO SECVNDA

Wiádomość drugá, y ſzczęśliwá.

OD CARA DAWIDA

CAROWI

THEODOROWI ALEXIEWICZOWI.

DVCHEM PRAWDY,

Przy Weſelu

Opowiedźiána.

Kiedy mu Bog iáko Dáru Bożemu Dar ſwoy Boży

CARICĘ

AGAFIĄ SYMEONOWNE

Dárował/

Ná Arfie ten mu tániec zágrał:

Проси̑ ѿ мене̑, и҆ да́мъ ти̑ ꙗ҆зы́ки достоѧ́нїе твое̑, и҆ ѡ҆держа́нїе твое ко́нцы зе́мли. Ѱалом: в҃.

Y/ że Biſurmanie tak będą ſkákáć/ iák im CAR THEODOR ALEXIEWICZ zágra; dáley ták ſtrunę náćiągá:

Ѹпасе́ши ѧ҆ Па́лицею желѣ́зною, и҆ ꙗ҆́кѡ сосꙋ́ды скꙋде́лничи сокрꙋши́ши ѧ҆.

Таже

Запрѣ-

Запрѣтилъ єси ꙗзыкомъ, и погибе нечестивый, имѧ єго потребилъ єси во вѣкъ и во вѣкъ вѣка. Врагꙋ ѡскꙋдѣша ѡрꙋжїѧ въ конецъ, и грады раздрꙋшилъ єси. Ѱал. і д.

W rospráwie z Máchometem/ tákim ſię vćieſzym metem:

Ѿимєтъ сѧ лꙋна.
Będźie Turkom truná/
Chrześćiánom ſtruná/
Y Dobra fortuná.
Ták Dawid wygrawa/
w Duchu Swiętym ſprawá/
Wierzyć mu możećie/
Że Turká zbijećie.

Ѡ Бзѣ сотворимъ силꙋ, и той оуничижитъ стꙋжающыѧ намъ. Ѱалом: н д.

Предадѧтсѧ въ рꙋки ѡрꙋжїю, части лисовомъ бꙋдꙋтъ. Цръже возвеселитъ сѧ ѡ Бзѣ.

Ѱал: ѯв

Предъ нимъ припадꙋтъ Ѳдїѡплѧне, и вразы єго перстъ полижꙋтъ. Цр҃ие Ѳарсистїи, и ѡстровы дары принесꙋтъ. Цр҃ие Аравистїи и Сава дары приведꙋтъ. И поклонѧтъ сѧ ємꙋ вси Цр҃ие земстїи, вси ꙗзыци поработаютъ ємꙋ. Ѱалом, ѻа.

Посты-

Поятыдѣшася ꙗ҆кѡ бг҃ъ оу҃ничижѝ ѩ҆хъ.

Ты гд҃и помѣ́шися и҃мъ, оу҃ничжи́ши вс҃ѧ ꙗ҆зы́ки. Раждѣ́ни ѩ҆хъ сѝлою твое́ю и҃ низложѝ ѩ҆хъ защи́тниче мо́й гд҃и.

Рукѣ́ твое́ꙗ҆зы́ки потрі́й. ѱ҃а҃. мг҃. На гнѣ́въ вра́гъ мои́хъ простѝ́лъ е҃сѝ рѹ́кѹ твою́. и҃спѣ́ꙗ҆ мѧ́ дѣсни́ца твоѧ́. ѱ҃ м҃ рл҃з. м҃

Ѡ҆бра́щ҃ися рѹ́кѹ твою́ вѣ́мъ врагѡ́ твои́хъ, дѣсни́ца твоѧ́ ѡ҆бра́щ҃ится вс҃ѣ́мъ ненавидѧ́щымъ тѧ́. Ꙗ҆кѡ положи́ши ѩ҆хъ, ꙗ҆кѡ пѣ́щь ѡ҆гнѣ́нѹ во вре́мѧ анца҃ бг҃а. Пло́ ѩ҆хъ ѿ҆ зе́млѧ погѹби́ши, и҃ сѣ́мѧ ѩ҆хъ ѿ҆ сы́новъ чл҃ческихъ. Помы́слиша зловѣ́тїи, ѩ҆хъже не мого́ша состáвити. ѱ҃ м҃ ѱлѡ҃ к҃.

Ѡ҆бѣ́стѣмъ пре́дъ ѡ҆ч҃и́ма на́шима ѿ҆ мщенїѧ кро́ве раб҃ъ твои́хъ проли́тыѧ. Да вни́йдетъ пре́дъ тѧ́ воздыха́нїе ѡ҆кова́нныхъ, по велїю́ мы́шцы твоеѧ́ снабди́ сы́ ѡ҆у҃мерщвле́нныхъ. Воздаждь сосѣ́домъ на́шимъ сэ҃мирѝцею кнѣ́зя ѩ҆хъ поноше́нїе ѩ҆хъ, ѩ҆мъже поноси́ша тѧ́ гд҃и. ѱ҃ м҃ ѱлѡ҃, он҃.

Гд҃и сѝлою твоею́ возвесели́тсѧ цр҃ъ правосла́вныи

сла́вный Ѳеѡ́доръ; си́ла бо є҆го̀ є҆́стъ Кр҃тъ. Сего̀ ра́ди Цр҃ковъ, си́лою че́стнаго и҆ живо-творѧ́щаго Кр҃та̀, восклица́етъ.

Бѣсꙋрма́не сꙋ́тъ надѣ́ющїисѧ на си́лꙋ свою̀, и҆ мнѡ́жество̑ бога́тства своегѡ хвалѧ́щїисѧ. Ѱало̑: м҃и. Но не спс҃етъ сѧ Цр҃ъ [и҆́хъ] мно́гою си́лою. Ѱало̀мъ, л҃в.

Что́ сѧ хвали́ши во злобѣ̀ си́лне? Бг҃ъ ра-дрꙋ́шитъ тѧ̀ до конца̀. Восторгне́тъ тѧ̀, и҆ пресели́тъ тѧ̀, ѿ селе́нїѧ твое́го, и҆ ко́рень твой ѿ землѧ̀ живы́хъ. Ꙋ҆зрѧ́тъ пра́вїи, и҆ ꙋ҆боѧ́тсѧ, и҆ ѡ҆не́мъ возсмѣ́ютъсѧ, и҆ ре-кꙋ́тъ: Се чл҃къ, и҆́же не положи̑ Бг҃а помо-щника себѣ̀, но ꙋ҆пова̀ на множество̀ бога́т-ства своего, и҆ во̑мо́же сꙋето́ю свое́ю. Ѱа̑: на̑.

Бг҃ъ на̑ прибѣ́жище и҆ си́ла помо́щник во ско́рбехъ ѡ҆ врѣ́тшыхъ ны зѣ́ло. Сего̀ ра́ди не ꙋбои́мсѧ внегда̀ смꙋща́етсѧ землѧ̀. Гдь си́лъ с҃на́ми, застꙋ́пник нш҃ъ Бг҃ъ Іа́ковль. Прїи́дѣте и҆ ви́дѣте дѣ́ла Бж҃їѧ, и҆́же положи̑ чꙋдеса̀ на земли̑ ѿ землѧ̀ бра́ни до конца̀ зе-ли̑. Лꙋ́къ сокрꙋ́шитъ, и҆ сло́митъ ѡ҆ рꙋ́жїе, и҆

щи́ты

щи́ты сожéтъ ѡ҆гнéмъ. Ѱалом҃, м҃е.

Раздрꙋ́шитъ ꙗ҆зы́ки хотя́шыѧ бра́немъ. ѡ҆рꙋ́жїе и҆́хъ внїи́детъ в҆ ср҃ца и҆́хъ, и҆ лꙋ́цы и҆́хъ сокрꙋ́шатсѧ. Безаконницы и҆ждеꙋ́тъсѧ, и҆ сѣ́мѧ нечести́выхъ потреби́тъсѧ. Пра́ведницы же наслѣдѧ́тъ зе́млю, и҆ веселѧ́тъсѧ во вѣ́къ вѣ́ка на нéй. Внегда̀ потреблѧ́тисѧ грѣ́шникомъ оу҆́зриши. Видѣ́хъ нечести́ваго превозносѧ́щасѧ и҆ высѧ́щасѧ ꙗ҆́кѡ Ке́дры Лива́нскїѧ, и҆ ми́мо и҆до́хъ, и҆ се не бѣ̀. И҆ взыска́х є҆го̀, и҆ не ѡ҆брѣте́сѧ мѣ́сто є҆го̀. Ѱал҃: л҃ѕ.

Го́рдши бѣсꙋрма́не ꙗ҆́ти бꙋ́дꙋтъ в҆ го́рдынѣ своéй. Ѱалом҃, н҃и.

Низложи́лъ ѧ҆ є҆сѝ внегда̀ разгордѣ́шасѧ. Воскꙋ́ю Бж҃е ѿринꙋ̀ доко́нца̀. Разгнѣва́сѧ ꙗ҆ро́ твоѧ̀ на ѻ҆́вцы па́жити твоéѧ. Воздвигни̇̀ рꙋ́цѣ твоѐ на горды́ни и҆́хъ в҆ конецъ. Є҆ли́ка лꙋ́кавнова̀ вра́гъ во ст҃о́мъ твоéмъ; вожго́ша ѻ҆гнéмъ ст҃и́ло твоѐ, на земли̇̀ ѻ҆скверни́ша жи́лище и҆́мене твоéго. Доко́лѣ Бж҃е поноша́етъ вра́гъ, раздража́етъ проти́вный и҆мѧ̀ твоѐ до конца̀? Ѱалом҃, о҃г.

Ѿ тебѣ̀

Ѡ тебѣ враги наша избодемъ роги, и ѡ имени твоемъ оуничижим востающыя на-ны. Не на лукъ бо мой оуповаю, и ѡружїе мое не спасетъ мене. Спаслъ бо еси насъ ѿ стужающыхъ намъ, и ненавидящыя насъ посрамилъ еси. Нбѣже ѿрынулъ еси насъ, и не изыйдеши Бже в силахъ нашихъ? далъ еси насъ якѡ овцы снѣди, и во языцѣхъ ра-сѣялъны еси. Положилъ еси насъ поношенїе сосѣдомъ нашимъ, подражненїе и поруганїе сущымъ ѡкрестъ насъ. Положилъ еси насъ во притчю во языцехъ, покиванїе главы въ людехъ. Тебе ради оумерщвляеми есмы весь день: в мѣнихомся якѡ овцы заколенїя. Востани воскую спиши Гдн, воскресни, и не ѿрыни до конца. Ѱалом. мг.

Воста якѡ спя Гдь, якѡ силенъ и шумен ѿ вина. И поразѝ враги своя воспятъ, поно-шенїе вѣчное даде имъ. Ѱалом. оз.

Покори люди намъ, и языки под ноги наша. Ѱалом. мѕ.

Аще небы Гдь былъ внас, внегда востати

чл҃комъ

чл҃вкѡ҃ на́ны, оу҆́бо живы пожерли бы́ша на҃:
Внегда̀ прогнѣва́тисѧ ꙗ҆рости є҆го̀ на́ны
оу҆бо вода̀ потопи́ла бы на́съ. Пото́къ прей-
де дш҃а наша, оу҆бо пре́йде дш҃а на́ша во́дꙋ не
постоѧ́ннꙋю. Бл҃ве́нъ Гдⷭ҇ь, и҆́же не дадѐ на҃
в ловитвꙋ зꙋбо҃м и҆́хъ. Дш҃а на́ша ꙗ҆́кѡ пты-
ца и҆зба́внсѧ ѿ сѣ́ти ловѧ́щыхъ сѣ́ть сокрꙋ-
ши́сѧ и҆ мы̀ и҆зба́влени бы́хомъ. Ѱалом҃, рк҃г.
Бг҃ъ ѿ мще́нїй Гдⷭ҇ь, Бг҃ъ ѿ мще́нїй неѡбы-
нꙋлъсѧ є҆́стъ. Крѣ́пость дѣ́лъ свои́хъ воз-
вѣсти́лъ є҆́стъ люде́мъ свои́мъ, да́ти и҆́мъ
достоѧ́нїе ꙗ҆зы́къ. Ѱалом҃: рі҃.
Дадѐ и҆́мъ страны ꙗ҆зы́къ, и҆ трꙋды лю́дїй
наслѣдова́ша, ꙗ҆́кѡ да сохранѧ́тъ ѿ правда́-
нїѧ є҆го̀ и҆ за́кона є҆го̀, взы́щꙋ. Ѱал҃: рд҃.
А҆́ще бы́ша лю́дїе моѝ послꙋ́шали менѐ, и҆
І҆и҃ль а҆́щебы в пꙋ́ти моѧ̀ ходи́лъ, ни ѡ҆ чесо́мже
оу҆бо враги̇ є҆го̀ смири́лъ бы́хъ, и҆ настꙋжа́-
ющыѧ и҆́мъ возложи́лъ бы рꙋ́кꙋ мою̀. Ѱал҃: п҃
Бж҃е прїйдо́ша ꙗ҆зы́цы в достоѧ́нїе твоѐ
ѻ҆скверни́ша Цр҃ковъ ст҃ꙋю твою̀, ю҆́же ты чес-
ною своею̀ ѡ҆мы́лъ є҆сѝ кро́вїю. Положи́ша

трꙋпїѧ

трꙋпїѧ рабъ твоихъ брашно птицамъ нбнымъ, плоти преподобныхъ твоихъ звѣремъ земнымъ. Се врази твои возшꙋмѣша, и не на видѧщїи тѧ воздвигоша главꙋ на люди твоѧ лꙋкавноваша волею, и совѣщаша на стыѧ твоѧ. Ѱалом, пв. Юноша ихъ поѧде ѡгнь, и дѣвы ихъ неѡсѣтовани быша, сщенницы ихъ ѡрꙋжїемъ падоша, и вдовица ихъ неоплаканы быша. Ѱалом, оз.

Помози намъ Бже Сптлю нашъ, славы ради имени твоего Гди измѝ насъ, и ѡчисти грѣхи наша имени ради твоего, да некогда рекꙋтъ ѧзыцы: гдѣ єстъ Бгъ ихъ? Бже силъ обратисѧ призри со Нбсе и виждъ, и посѣти виноградъ сей, и соверши и, єгоже насади десница твоѧ. Пожженъ ѡгнемъ и раскопанъ. Ѿ запрѣщенїѧ лица твоего погибнꙋтъ. Ѱалом, оѳ.

Даждъ намъ помощъ ѿ печали. Ѱал: нѳ. Положилъ єси скорби на хребтѣ нашемъ, воведе члвки на главы наша. Пройдохом сквозѣ ѡгнь и водꙋ, и воведе насъ во покой. Ѱал: ѯе.

Да скончаетъ сѧ злоба грѣшныхъ.

Ꙗкѡ

Ꙗко трава скоро исшꙋтъ, и ꙗко зелїе злака скоро ѿпадꙋтъ. Скончаютсѧ грѣшницы ѿ землѧ, и безаконницы, ꙗко небыти имъ, бл҃ви дш҃е моѧ Гд҃а. Ѱалом҃, рг҃.

Воскꙋю сѣтꙋѧ хождꙋ, внегда стꙋжатсѧ ми врагъ, внегда сокрꙋшахꙋсѧ кости моѧ; поношахꙋ ми врази мои, внегда глаголати имъ мнѣ на всѧкъ днь: где єстъ Бг҃ъ твой? воскꙋю прискорбна єси дш҃е моѧ? и воскꙋю смꙋщаєши мѧ? оуповай на Бг҃а. Ѱалом҃, мв҃.

Аще востанетъ намѧ брань, нань азъ оуповаю. Ѱалом҃, кѕ҃.

Ѿвратитъ злаѧ врагомъ моимъ Ѱал҃: нг҃.

Мꙋжїе крови и лести непреполовлѧтъ днїй своихъ, азъ же Гд҃и оуповаю на тѧ. Ѱал҃: нд҃.

Попраша мѧ врази мои весь день. Ѱал҃, нє҃.

Да возвратѧтъсѧ врази мои воспѧть.

Изми мѧ ѿ врагъ моихъ Бж҃е, и ѿ востающихъ намѧ избави мѧ. Изми мѧ ѿ творѧщихъ безаконїе, и ѿ мꙋжъ крове спс҃и мѧ нападоша намѧ крѣпцыи. Востани во стрѣтенїе мое, и виждъ. и ты Гд҃и Бж҃е силъ,

Ѱ: лѕ҃.

Бж҃е

Бж҃е Іи҃лев, ꙗкѡ лѣвъ иже побѣждаетъ. Ѱ҃: и҃н.

Наставилъ мѧ єси, ꙗкѡ бысть оупованіе моє, столпъ крѣпости ѿ лица вражіа.

Оустны сн҃ове чаѵ҃тіи. тіиже всуе искаша дш҃у мою. Ѱалом҃, ѯ҃в.

Ѿстраха вражіа изми дш҃у мою, покрый мѧ ѿ сонма лукавнующихъ, и ѿ множества дѣлающихъ неправду. Ѱалом҃, ѯ҃г.

Оумножишасѧ паче власъ главы моєѧ ненавидѧщіи мѧ всуе, оукрѣпишасѧ врази мои изгонѧщіи мѧ безъ правды. Ѱал҃: ѯ҃н.

Крѣпость моѧ, и пѣніе моє Гдь бысть мнѣ во сп҃сеніе.

Поженѹ враги моѧ, и постигнѹ ѧ҃, и не возвращусѧ дондеже скончаютьсѧ, ѡскорблю ихъ, и невозмогутъ стати, падутъ подногама моима. И препоѧсалъ мѧ єси силою на брань, спѧлъ єси всѧ востающыѧ намѧ подъ мѧ. И врагъ моихъ далъ ми єси хребетъ, и ненавидѧщыѧ мѧ потребилъ єси. Истию ихъ ꙗкѡ прахъ предъ лицемъ

вѣтра

вѣтра, и ꙗкѡ бре́нїе пꙋти погла́ждꙋ и҆́хъ. Поста́виши мѧ̀ во гла́вꙋ ꙗ҆зы́комъ. лю́дїе и҆́хъ же не видѧ́хъ поработа́ша ми. Бл҃вен Бг҃ъ, Творѧ́й мл҃ть Хр҃тꙋ свое́мꙋ Ѳеѡ́дорꙋ, и҆ сѣ́мени е҆го̀ до вѣ́ка. Ѱалом: ѯі.

Да́сть крѣ́пость Цр҃ьви на́шемꙋ Ѳео́дорꙋ, и҆ вознесе́тъ ро́гъ Хр҃а свое́го.

Сокрꙋши́ е҆́стъ во дн҃ь гнѣ́ва свое́го Цр҃и. Ѱалом, ѕ҃д. Сокрꙋша́ и҆ Бг҃омѣ́зско Тꙋ́чина.

Поже́нетъ е҆ди́нъ ты́сѧщꙋ, и҆ два̀ дви́гнета тмы̀. в҃. Зако́н: Гла́в: л҃а.

NAd Turkámi ſpełni PANIE/
Niechay prędko ich nieſtánie.
Jeden Tyśiąc niechay żenie/
Straſzne náſze im czyń ćienie.
Niechay iedni toną w wodźie/
Drugich niechay żołnierz bodźie.
Niech od moru iedni giną/
Drudzy we krwi niech ſwey płyną.
Niechay iednych głod poiadá/
Niechay drugich morzy biádá.
Niech napadá ich chorobá/
Wſzeláko ich pędź do grobá.
Chrześćiánom niechay ſłuży
Zdrowie/ niech z nich kożdy duży.

Niech od wiátru Turczyn padá /
Niech go zewsząd ćiśnie biadá /
Wyley wszystek gniew ná Turká /
Niechay dozna złego kurká.
Wyniosłeś go dźiś wysoko /
Niech vpadnie ták głęboko /
Ażby w piekle dna namacáł /
By się z tamtąd iuż niewracáł.
Vćiesz / vćiesz Chrześćiány /
Vćieszysz zbiwszy pogány.

Да бꙋдꙋтъ ꙗкѡ прáхъ прѣ лицéм вѣтра, и Аггл҃ Гдⷭ҇ен ѡскорбляѧй ихъ, бꙋди пꙋтъ ихъ тмà и пóлзокъ и Аггл҃ъ Гдⷭ҇ен поганяѧй ихъ. Да прїидетъ ємꙋ сѣть, юже не вѣсть, и ловитва, юже сокры, да ѡбыимет и, и в сѣть да впадéтъсѧ в ню. Ѱалом: лд.

Ѱі҃ѯз. Да воскрéснетъ Бг҃ъ, и разыйдꙋтсѧ врáзи єгò, и да бѣжáтъ ѿ лица єгò ненавидѧщїи єгò. Ꙗкѡ ищезáетъ дымъ, да ищéзнꙋтъ; ꙗкѡ тáетъ вóскъ ѿ лица ѡгнѧ, тáко да погибнꙋтъ грѣшницы ѿ лица Бж҃їа. Да бꙋдетъ трáпеза ихъ прéдъ ними в сѣть, и во вѡздаѧнїе, и в сóблазнь. Помрачитѣсѧ ѡчи и невидѣти, и хребетъ ихъ ѿ ню слѧцы. про-

лїй

аїй на́ня гнѣвъ твой, и ꙗ҆рость гнѣва твоего да постигнетъ и҆хъ. Да бꙋ́детъ дво́ръ и҆хъ пꙋстъ, и҆ в жилищахъ и҆хъ да не бꙋ́детъ живꙋщаго. Приложи̑ безако́нїе ко безако́нїю и҆хъ, и҆ да не вни́йдꙋтъ во пра́вдꙋ твою. Да потребя́тсѧ ѿ кни́гъ живо́тныхъ, и҆ со пра́ведными не напи́шꙋтъсѧ. Ѱалом: ѯи.

Да ѡ҆блекꙋ́тсѧ во стꙋ́дъ и҆ сра́мъ и҆щꙋщїи зла́ѧ мнѣ̀, а҆́же всегда̀ ꙋ҆пова́ю на́тѧ. Ѱал. о҃.

Бж҃е мо́й положи̑ и҆хъ ꙗ҆кѡ ко́ло, ꙗ҆кѡ тро́ть пре́д лице́мъ вѣ́тра. Ꙗ҆кѡ ѻ҆́гнь попалѧ́ѧй дꙋбра́вы, и҆ ꙗ҆кѡ пла́мень пожига́ѧй го́ры, та́ко пожепе́ши ѧ҆ бꙋ́рею твое́ю, и҆ гнѣвомъ твои́мъ смѧте́ши ѧ҆. И҆сполни̑ лица̀ и҆хъ безчестїа, и҆ взы́щꙋтъ и҆мени твое́го Гдⷭ҇и. Да постыдѧ́тсѧ и҆ смѧтꙋ́тсѧ во вѣ́къ вѣ́ка, и҆ да посрамѧ́тсѧ, и҆ поги́бнꙋтъ. Ѱалом: лд.

Да постыдѧ́тсѧ и҆ посрамѧ́тсѧ и҆щꙋщїи дш҃ꙋ мою̀, да возвратѧ́тсѧ воспѧ́тъ, и҆ постыдѧ́тсѧ мы́слѧщїи мѝ зла́ѧ. Ѱалом: лд.

Kiy ná grzbiet głupiego. Prou: 26. ꙋ҆ 3.
Z Luna Turek głupi. ✝ Krzyż dwa kije/ od Ruśiná y Lechá/ zbija oba Turczyná.

Miáły

Miáły raz sporkę z sobą wiátry/ polnocny z południowym ktoby z nich większą miał potęgę: Polnocny ná podrożne° bił potężnie/ zerwał mu kápelusz z głowy/ czápkę podrożny głowę bronił; chce go z suknie odrzeć/ Podrożny przypasze ią dobrze/ idźie drogą/ wiátr mu zedrzeć szaty nie może. Południowy záś poczoł wiáć ćiepło/ gdy wędrownik ćiepłá/ y gorącośći/ wytrwáć nie może/ zdeymie czapkę/ skłádá suknię/ ná láskę włożywszy nieśie. Y rzecze wiátr południowy: dokazáłem swego/ żem z podrożne° zdiął suknie/ y w sámym biáłym odźieniu zostáwił/ á ták przy mnie palma. Czego Furia polnocne niespráwiły/ to południowe dokazáło ćiepło.

Rzymiánin/ y Rusin/ ktory z nich iáki wiátr/ niech się sámi poráchuią: Że nie ták gęsto w nászey Oyczyźnie podrożnych/ Woźny/ Konny/ Piechotny/ Bisurmon. Polnocnemu/ y Południowemu by/ Wschodniemu y Záchodniemu ná tego powiewáć podrożniká/ z tego by suknie z grzebietu zedrzeć/ záwoy zdiąć z głowy. czemu y sam Bog/ ktory wywodźi wiátry z skarbnic swoich/ dopomoc gotowy.

Cant: 7. ℣ 11. *Przydź miły moy wynidź ná pole.*

Rusáká/ Poláká/ Kozáká/ kwiat polny w pole ná Turká swego Krzyżá nieprzyiáćielá wyzywa. Teraz płácząc

phil: 3. ℣. 18. powiádám/ iż są nieprzyiaćiele Krzyżá Chrystusowego/ ktorych Koniec zátracenie. Ktorych Bog iest brzuch/ y chwałá w sromoćie ich/ ktorzy źiemskie rzeczy miłuią. Máchometa doczekáł/ iż w piekle iuż z nim meta; táż y Turczyná w piekle czeká wetá. Chrześćiáńskie zgodne ná to vota/ bić go cnotá ich rządźi y ochotá/

Bogu

Bogu miłá tá robotá. Kiedy Bożego zbijećie wora/ dobędźiećie v niego bogátego worá. Będźie tá kiedyś hora; tylko Deum ora. Prośćie y dadzą wam/ obiecáno to niewczorá/ Niebo y źiemia mimo idźie/ á słowa Páńskie nie mimo idą/ z nászą vćiechą/ á z Turecką biádą. Słowo twoie żywi mia/ mowi Chrześćiánin do Chrystusá. á Bisurmani od hłasa hroma twoicho vstraszatśia.

OCIEC. SYN. DVCH S.

Pryzry na mia.

Tego słuchayćie.

Serce czyste stworz we mnie Pánie.

Gdźie miło tam oko. Ták Bog vmiłował świát/ że Syná swego iednorodzone° dáł; áby wszelki/ kto wierzy weń/ niezginął/ ale miał żywot wieczny. Ioan; 3. ℣ 16.

Patrz na BOGA.

Słuchay BOGA.

Miłuy BOGA.

PAtrzę ná ćię/ słucham ćię/ y miłuię ćiebie
Moy Cáru Theodorze; toć być pewnie w Niebie.
Troycá mowi do CARA wtroiákiey Koronie
Cárstwuiącego stale w Rossyiskim Syonie.
Cár THEODOR Dár Boży ma ten dár v Bogá/
Po długim Cárstwie źiemskim/ do niebá mu drogá.
Co oko nie widźiało/ vcho nie słyszáło/
Co ná serce nie weszło/ Niebo Cáru dáło.

Biádá

Biádá iednemu/ Sálomon powiedźiáł;
Mądry był/ tego sam ná sobie źwiedźiał.
AGAFIĄ dáłem ći podrużyie w świećie/
Tá Cárskie y nie iedne Cárstwu spłodźi dźiećie.

Vyrzysz Syny Synow twoich.

Psalm/ 127.

Was w Jmie moie pospołu zebrałem/
Wśrzodku was iestem/ ná was łáskę wláłem.
Opołczytśia Anhał Hospodeń okrest boiaszczychśia ieho.
Wprzod was okrążyć Anyołom kazáłem;
Potym y śiebie wam zá wał oddáłem.
y Hospod Okrest Ludey swoich. Psal: 124.

Prośćie BOGA. Szukayćie BOGA. Kołaććie do BOGA.

Prośćie/ á będźie wám dáno. Math: 7. ℣. Miáre dobrą/ y nátłoczoną/ y potrzęśioną/ y spływáiącą dádzą ná łono wásze. Luc: 6. ℣ 38.

Szukayćie naprzod Krolestwá Bożego/ y sprawiedliwośći iego/ á to wszystko będźie wam dáno. Math: 6. ℣ 35. Z łáski moiey máćie Krolestwo źiemne; z teyże/ tylko go szukayćie/ będźiećie mieli y Krolestwo Boże.

Kołaććie/ iam klucz Dáwidow/ otworzę wam.

ПРЕСВѢТЛЫЙ ЦРЮ ѲЕОДОРЕ АЛЕѮѢЕВИЧУ

Всея Великія, и Малыя, и Бѣлыя Россіи САМОДЕРЖЧЕ.

Его же Црство, Црство всѣхъ вѣкъ, и владичество во всякомъ Родѣ и Родѣ. Црь Цремъ, и Гдь Гдемъ. Црь Црствующихъ, и Гдь Гдствующихъ. Его же Црство всѣми обладаетъ. Црь вѣкомъ нетлѣнный невидимый. Гдь славы, Гдь силамъ. Единъ имѣяй безсмертіе, и во свѣтѣ живый не приступнѣмъ. На его же главѣ вѣнцы мнози. Во тріехъ лицахъ, а ни въ трехъ вѣнцахъ, найпаче славимый и покланяемый. На высокихъ живый, и на смиренныя призираяй, воздвизаяй ѿ земли убога, и ѿ гноища возносяй нища, посадити его со Кнзи, со Кнзи людій своихъ: Сей

а: Тим: а.

Апо: д.

Бѣ Чр҃ское Прⷭ҇вѣтлое Вели́чество, ѿ Чр҃ⷭ, ѿ
чре́ва ма́тернѧ, и̑ зерѣ Чр҃ⷭ погади́т҃ на Пре-
сто́лѣ Чр҃ском, Сѫщ҃ъ. Чр҃ь во Тр҃ци сла-
ви́мый, трема́ вѣнцы вѣнча́. Бг҃ъ ВСЕ҃РЖ҃-
СКАѦ ко вѣхъ, Вседержи́тель, Бѣ Чр҃ское
Прⷭ҇вѣтлое Велѝчество содѣла́ Самодр҃жца
ВСЕ҃Ѧ Ро́ссіи. Ѩже є̑сть ВЕ҃ЛІЙ Гдь, и̑ є̑го-
же ве́лія кр҃пость, Высочѧ́йшый Нⷭ҇ть, глубо-
чѧ́йшый Ада; Сі́й Тебѣ ВЕ҃ЛІ҆КІѦ Ро́ссіи Са-
модр҃жца поста́ви. Ѩко, є̑ли́ко вели́къ
бѣ, толи́ко Смири́лъ, зла́къ Раба́ прі́и́мый,
МА҃ЛІЙШІЙ сѣ́, Тебѣ МА҃ЛЫЯ Ро́ссіи Са-
модр҃жца прослави́. Сѫ ни́мъже в҃ пѣ́снехъ
пѣ́сний: бра́тъ мо́й БѢ҃ЛЪ и̑ кра́сенъ. Тебѣ
БѢ҃ЛЫЯ Ро́ссіи Самодр҃жца оу҃кр҃пи́.

Бг҃ъ Ѿц҃ъ, Ѿца́ мно́гимъ на́родомъ вѣ-
ща́ тѫ́ вѣнцы́мъ. Имѣ́ѧше ча́шу, в҃ рц҃ѣ́хъ,
вина́ нерасто́рима, на Бра́цѣ Твое́мъ, сотво-
та́кшин ва́съ, ча́шу Спⷭ҇ніѧ ко ва́мъ и̑спи́
ре́кшин дша́ вше́й і Спⷭ҇ніе вше́ѣмъ а҃хъ.

Бг҃ъ Сн҃ъ, Бг҃ъ и̑стⷭ҇ный ѿ Бг҃а и̑стⷭ҇на,
Тебѣ, Зр҃ѣ Чр҃ю, сѫ́д свои́ Чр҃ⷭ дадѣ, и пра-

вдѫ

Бѣ҃ІЙ.

вдꙋ свою Сн҃ꙋ Цр҃ьвꙋ. Вѣнча Тѧ вѣнцемъ своимъ, а держа скипетръ Кр҃тъ свой, и бл҃говолѧ, ꙗко его Вш҃е Цр҃ское Пресвѣтлое Величество на трехъ вѣнцахъ аки славꙋ свою держиши, провѣщаваетъ: Всѣ знаменіи моемъ побѣдиши враговъ Кр҃та моего. А вѣренъ Гдь во всѣхъ словесехъ своихъ.

Бг҃ъ Дх҃ъ Ст҃ый Вѣнча Тѧ вѣнцемъ, а держа в нозѣ ѿрасль Масличнꙋю, Миръ Цр҃твію Твоемꙋ приноситъ: Ꙋслышꙋ, что речетъ ѡ мнѣ Гдь Бг҃ъ; ꙗкѡ речетъ: Миръ на люди своѧ.

Ѿц҃ъ мой доселѣ дѣлаетъ, и азъ дѣлаю. Всѧ сіѧ дѣйствꙋетъ Єдинъ и тоиждe Дх҃ъ раздѣлѧѧ коемꙋждо ꙗкоже хощетъ. И Избраннаѧ ѡтроковица, дщи Ѿц҃ꙋ, Сн҃ꙋ Мт҃и, Дх҃ꙋ Ст҃омꙋ Невѣста, мꙋдраѧ Дв҃а изыйде на дѣло свое. Воина Вашегѡ Цр҃ского Пресвѣтлого Величества на пересѣ ѡрла сꙋща, да ко цвѣтꙋ польномꙋ в поле враговъ Кр҃та Гдн҃ѧ побѣждати грѧдетъ, кл҃ви; самаже Голꙋбица во пересѣхъ ѡрла ѡбрѣте храминꙋ, и сіѧ голица гнѣздо себѣ. Вш҃е Царское Пресвѣтлое Величество со Цр҃емъ Дв҃домъ

а. Кор: ві.

Kodak Color Control Patches
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
© Kodak, 2007 TM: Kodak

Сей дш҃ѣ҆ Цр҃кой. Дв҃дово поѓши: Всѣ слава дш҃ѣ҆ Цр҃кы вн҃ѹ҆т. Со мр҃о́ѧ҆ блгсти҃ Вавѵна ѿ жена́хъ внійде ѿ дома́ твоѥ́й Цр҃кїй Цр҃ца, ѥ́мже матѳами держа́ки Цр҃тва҆ оу҃тверждаѥ́тсѧ. Имѣ́ѧ тѵ́сщ҃а щи́токъ, Тѣ́хъ вопстающихъ со врагомъ Кр҃тѡ҆ Гдн҃ѣ, подаѥ́тъ свои́ щиты. А҃ѓгѣ ѿ коре҃ни Іи҃шва, жѣзлъ ти́лы посылаѥ́тъ ѿ сѣ́ѡна, да ѻ҆доле́ѥ́ши погре́дъ вра́гъ твои́хъ; С҃ тѣко́ю начаѧ́лство ѿ дн҃ь сѵ́лы твоеѧ́. Блгсти́мъ Бж҃ію, и҃ Ма́тери, нѣ́вѹ҆ѣ҆ ѡ҃ѓго ко́ня во спѣ́ѣ҆. Пожене́тъ врагѣ́ свои́хъ, и҃ поѓтѵ́гнетъ а҃, и не-вобратѧ́тсѧ до҃дѣже сконча́ютсѧ. Ѯ҃ѧтсѧ лу́на, ѻ҆братѧ́тсѧ во кро́въ. Всѣ роги́ гр҃ѣ́шныхъ Гдь сломятъ, и҃ возне́сѧтсѧ ро́гъ пра́вѣднаго Кр҃тѹ҆ Гдн҃ь на Цр҃кова́хъ, и҃ на Цр҃кнѣхъ вѣ́цахъ, возне́сѧщїй. Проли́тъ Гдь гнѣ́въ свои́хъ на ѧ҆зы́ки мнѧ́шыѧ ѥ́го҆, и҃ на Цр҃тѣ́ѧ҆ ѧ҆ко Ѯ҃ѧтїи ѥ́го҆ непрїѧ́ша; а҆ покры́етъ кры́лы свои́ми зна́ѧщыѧ Ѯ҃ѧ ѥ́го҆. Ѯ҃ѧтїи ба́ть во оу҃стна́хъ ѥ́го҆. Посла́ Цр҃ь Дв҃да со гн҃ѣ́вомъ на Бра́къ твоѧ́ Цр҃кїй, да поѓтѵ́ѧтъ твоѧ́: Жена́

твоѧ́

твоѧ ꙗкѡ лоза плодовита. Хс лоза истинная, со Мтерїю своєю, єйже глем: Бце, ты єси лоза истинная, лозу тебѣ третїю плодовиту сотворитъ, и оузриши сны Сновъ твоихъ. Простретъ ѡблакъ свой во покровъ вшъ. Сѣдѧй во славѣ на прстлѣ Бжественнѣмъ, на ѡблацѣ легцѣ прїйде Іс пре Бжественный ѿ Пречтыѧ Дѣвы. Припадаютъ Црїе. припадаетъ Црь ѲЕѠДОРЪ со Црицею АГАФІЕЮ Сумеѡновною, со Ѿцемъ своимъ Стѣйшимъ Патрїархомъ Іѡакимомъ, со Митрополити, Архиєппи, Єппи, Архимандрити, Ігумены, со Боѧры, со всею Црькою Полатою, и со всѣмъ воинствомъ своимъ. Изліѧютъ вси предъ нимъ срдца своѧ, проливаютъ предъ нимъ млтву, да десница Гдня сотворитъ силу, да десница Гдня вознесется. Вси ꙗзыцы ѡбыйдоша мѧ, и Именемъ Гднимъ противлѧхсѧ имъ. Ѡбыйдоша мѧ ꙗкѡ пчелы сотъ, и разгорѣшасѧ ꙗкѡ ѡгнь в терніи, и именемъ Гднимъ противлѧхъсѧ имъ. Вознесется Имѧ того єдинаго. І. Н. Ч. І. Ѡ Имени Іс҃овѣ всѧко

ко колѣно поклонитъсѧ. Нб҃ныхъ: Поклонѣтесѧ ємꙋ̀ вси̑ Агг҃ли єго̀. И҆ зе́мныхъ: Поклонѧ́тсѧ ємꙋ̀ вси̑ Цр҃ие зе́мстїи, вси̑ ꙗ҆зы́цы поработа́ютъ ємꙋ̀. И҆ преиспо́дныхъ: немогꙋ́ще взыра́ти на си́лꙋ Кр҃тнꙋю. На нб҃си и҆ на земли̑ покланѧ́емый и҆ слави́мый Бг҃е, се̑ вра́зи твои̑ возшꙋмѣ́ша. Но поги́внетъ памѧ́ть и҆́хъ со шꙋмо́мъ. Капе́рнаꙋмъ вра́гъ Кр҃та твоего, вознесы̑сѧ до небе́съ, да́же до а҆́да снїи́детъ.

Мѳ: а҃і

Kápernaum/ iákoby Caper/ kozioł. Postáw/ PANIE/ kozłá tego po lewicy. Chrześćiánie owieczki/ nie máią inney krom ćiebie Chrystusá vćieczki. Pánie/ stáłeś sie vćieczką nam od Rodzáiu do Rodzáiu. Psalm. 89. CHYSTVSOWE owieczki po CHRYSTVSIE vćiekáią sie y do Máćierzyńskiey vćieczki.

Ко́ждо и҆де́же сп҃са́етсѧ, та́мо вопра́вдꙋ и҆ прибѣга́етъ. И҆ кое и҆́ное таково̀ прибѣжи́ще, ꙗ҆́кѡ твое̑ Бц҃е, покрыва́ющее и҆ спаса́ющее дш҃а нш҃а? Ꙋ҆крѣпи̑ вл҃чце славѧ́щаго тѧ̀ Цр҃ѧ на єго̀ проти́вныѧ враги̑ ꙗ҆́ко Дв҃да на Голїа́да, да ти веселѧ́щесѧ вопїе́мъ: Ра́дꙋйсѧ Покро́ве Ст҃ый, и҆ застꙋ́пнице Ро́дꙋ нш҃емꙋ. Ковче́же не Но́емъ но Бг҃омъ сотворе́нный

Ѻктѡ: а҃. пѣ: д҃. сі д҃.

сп҃са́еши

Спасаєши всѣхъ ко тебѣ притѣкающыхъ.

Nic / máchaiąc Machometá. Nigdy od niego Chrześćiáństwu niebędźie meta. Ják / niebiwszy kumá nie pić piwa / ták niebiwszy tego Kápernáuma / nie zá ostrzyć winem vma. v Turczyná pełno winá / biy go kożdy złe° syná. Páweł z mieczem / iak by rzekł: Kto nośisz miecz / to Turká nieprzyiáćiela Krzyża Páńskie° śiecz. Nie podáwayćie się pod iárzmo niewoley. Albowiem wy wezwani iesteśćie ku wolnośći bráćiá. Pan iest Duch / á gdźie Duch Páński tam wolność. Járzmo moie / mowi nasłodszy JEzus / słodkie iest / á brzemie moie lekkie, Járzmo Tureckie gorzkie / tam żołćią y naysłodszego JEzusá karmiono / y octem poiono. Niewiększy sługá nad Páná. Brzemie Jezusowe lekkie / sam nieśie rámionámi / tylo się nam z Symonem przyłożyć. Albowiem iesteśmy pomocnikámi Bożemi. 1. Cor: 3. ℣. 9. Bisurmánie wiążą brzemioná ćiężkie / y nie znośne / y kłádą ná rámioná ludzkie: á palcem swym niechcą się ich ruszyć. Math: 23. ℣ 4. Nie tylko PAN palcámi / y rękoma dźwigał goźdźie. A w rukach icho żrebiy nasz. Ktoryś ćiężki KRZYZ zá nas dźwigał

Gal: 5.

1. Cor: ℣: 17.

Гн҃и, вꙋдвигши силꙋ твою, и прїиди, да спасеши ны. Раздрꙋши ꙗзыки хотѧщыѧ бранемъ, да неприкасаютсѧ Помазанномꙋ Твоемꙋ Бл҃говѣрномꙋ Цр҃ꙋ Ѳеѡдорꙋ, егоже оуставилъ еси Господина домꙋ своемꙋ, и Кн҃зѧ всеѧ стѧжанїю своемꙋ, всеѧ Россїи Самодержца.

Ψ а: рд

Цр҃ю

Цр҃ю Цр҃ей Цр҃евѣ нашему даруй здравіе, щастіе, во всякомъ благовѣніи поспѣхъ, и умноженіе. И рекутъ всѝ людіе: буди, буди. Даруй ему щасливое надъ нами Цр҃твованіе, и миръ; да восіяетъ во днехъ его правда, и множество мира. буди, буди. Да во Цр҃твіи его вѣра Православная процвѣтаетъ, хвала Бж҃ія умножаетъся, и Цр҃кви аки звѣзды просіяютъ. буди, буди. Да распространитъ еще широчайше Царствіе свое, вѣрою да побѣдитъ Царствія. буди, буди.

Сподоби его, ЦАРЮ Царей, помазанника своего, исполнивши его долготою дній, и прославивши его по всей земли со всѣмъ Царствію его подаными народомъ, и въ Цр҃твіи Нб҃номъ вѣчне царствовати.

И рекутъ всѝ людіе:

буди, буди.

Bożyieiu Miłostiiu Welikomu Hosudáru

CARV y Welikomu KNIAZIV

THEODORV ALEXIEWICZV.

Wseiá Welikija/ y Máłyia/ y Biłyia/ Rossyi

SAMODERZCV.

MOskowskomu/ Kijewskomu/ Władimirskomu/ Nowhorodskomu/ CARV Kazańskomu/ CARV Astrachańskomu/ CARV Sibirskomu/ Hosudaru Pskowskomu/ y Welikomu Kniażiu Smoleńskomu/ Twerskomu/ Iuborskomu/ Permskomu/ Wiatskomu/ Bołharskomu/ y innych. Hosudaru y Welikomu Kniażiu Nowahoroda Nizowskije Zemli/ Czernihowskomu/ Rezańskomu/ Rostowskomu/ Iarosławskomu/ Beloozerskomu/ Vdorskomu/ Obdorskomu/ Kondińskomu/ y Wseia Siwernya strany Powelitelu/ y Hosudaru Iwerskije Zemli/ Kartalińskich/ y Hruzinskich Carey/ y Kabardynskije zemli/ Czerkaskich/ Iborskich Kniazey/ y innych Mnohich Hosudarstw/ y zemel/ Wostocznych/ y Zapadnych/ y Siwernych/ Otczyczu/ y Didiczu/ y Naslidniku/ y Hosudaru/ y Obłaadatelu. Waszemu Carskomu Preswitłomu Weliczestwu.

IAKO DARV BOZEMV

z Dáru Bożego/ od tego przybyszowego Roku/ áby záwsze z Nieba wszech szczęśliwośći przybywało dáru/ Author tey Xięgi szczerym áffektem życzę.

NAIASNIEYSZY

Wszystkiey Wielkiey, Małey, y Białey. Ruśi

MONARCHO,

THEODORZE ALEXIEWICZV.

Boży dáru z Bożego Człowieká CARV ná swoim Oyczystym Thronie

Błogosławiony y Posadzony.

RVś pokrywasz twemi trzema Koronámi; bo znáią Imię Wászeho Carskoho Preświtłoho Weliczestwa, żeś WSEIA od BOGA. ktory WSIACZESKAIA WO WSICH. Welikiiá y Małyiá y Biłyiá Rossyi SAMODERZCA. Od WSEDERZYTELA im THEODOR zá dár Boży dárowany. Iáko Oreł

pokry

pokry hnizdo ſwoie, y ná pteńcy ſwoiá woždeli; Proſterł kryli ſwoi, ypriát ich, y podiát ich ná rámu ſwoieiu. W tych trzech Koronách y ſáma TROYCA Przenaświętſza ſobie gniázdo vwiłá. Oćiec iako Orzeł w Orley Koronie. Oćiec więkſzy ieſt niż ia. Iáko wielkiey Roſsyey ſamoderżcy. Syn iák kokoſzká, pomiánuwſzy Wáſze Carskoie Preświtłoie Weliczeſtwo krotkaho Cára, lubi więniec Máłey Roſsyey Sámoderżcy. V málił śiebie Obraz służebniczy przyiął. Duch iáko gołąb, gołąb bez żołći, vwił gniázdo w Koronie Biáłey Roſsyey Sámoderżcy. Kiedy Bog z Tobą ktoż ná ćię? Orzeł twoy z dwoiáką Głową wyrażá CHryſtuſá dwie natury Boſką y Ludzką máiącego Pomazáńcá Bożego; Boś y Ty od Bogá Pomazaniec dárowány. Trzy Korony znaczą, żeś od Carey CARA we trzech

Deut: 32

Ioan: 14. ℣ 28.

Osobách wiecznie Cárſtwuiuſzcżáho Cár
ná żiemi poſtánowiony. Trzymaſz ná
trzech Koronach trzy Krzyże; á Cer.
kiew ci ten Tropár czytá: Pobidy Blaho
wirnomu Caru naſzemu ná warwary dá-
ruia, y ſwoiá ſochrániaiá Kreſtom ſi Ludi.
Przy tey Krzyżowey troiákiey láſce dwo
Pſal: 90. iakáć Bożá łáſká: Długośćia dniow ná
pełnię go, á okáżę mu zbawienie nioie.
Ná pierśiách Orłá Twego nie leży śiedźi
na koniu Rycerz, kopia ſmoká zabiia, á
Cár Dawid taka mu ná Arfie dumę
Pſalm. przygraiwa: po zmiiey y po bázyliſzku
Idem chodźic będźieſz, y podepceſz lwá y ſmo-
ká. Biſurmaminie czyńśię Aſpidem, czyń-
śię bażyliſzkiem, czyńśię lwem, czyńiię
ſmokiem, od kopytá końſkiego tego Ryce.
rzá będźie głowa twa żábita, y kopiia
przebita. Lunę twa Cáryca Niebá máia-
iąc pod nogámi ſwemi, da ia y pod nogi

Córſki

Cárſkie. Niemaſz źiemi ktorą by koń Rycerza Waſzeho Carſkoho Preświtłoho Weliczeſtwa nieobiegł. Orzeł Twoy w pazurach ma láſkę, ktorey Car Dáwid Duchem Prorockim przyſpiewuie: Zezł śiły poſlet ti Hoſpod ot Syona, y odoliieſzy poſredi wrah twoich. W drugich pazurach ma łaſkę, láſkę przekrzeſloną, ták Krzyż vczynioną. W tym znaku zwyćiężyſz nieprzyiáćielá Krzyża Páńſkiego Biſurmana, iákoś zwyćiężył Oycá iego biſa: Trepeſzczet bo y traſetsia ne mohiy wozyrati ná śiłu ieho. PAN mocny y możny, Pan możny ná walce, zwalczy walczące przećiwko tobie. Porwie broń y tarczą, á powſtánieć ná pomoc. z Cárycyźiemney Vrodzonemu będźie pomagáłá Carycá Niebá y źiemi. Dodáć tyśiąc tarcz ktorę ſą ná ſzyie Icy, y wſzyſtkie ſtrzáły mocnych. Anyołow Tworca An-

Pſalm: 110.

Pſ: 23.

Pſ: 34.

yołom

Psal: 90.

yołō swoim roskáże o Tobie, áby ćię strze-
gli na wszystkich drogách twoich. Poslet
ti pomoszcz od każdego Swiętego. CA-
RV masz nádźieię w CARV Niebieskim
w miłośierdźiu nawyższeg̃ nie będźiesz po-
ruszony. masz trzy korony, trzema korony
od Troyce V koronowána vmolit Troycę,
że Tobie Wostocznemu Synowi, ten kto
remu Wschod Imię, dá czwarta Wostocz-
na Cára Konstántina Koronę, y rzecze
wszystek Lud: stáń śie stáń śie. A głos ludz
ki głos Boży. Wyspiewa to, że ná Thro-
nie Wschodnim będźie śiedźiał THEO-
DOR CAR dár Boży. Ruś Wielká,
Máłá, y Biáłá do trzech się waszeho Cár-
skoho Preświtłoho Weliczestwa Koron
z trzech liter garnie. Zna ćię zá Monar-
chę Ruskiego. A Ty ich znaiacych śie-
bie Koronami swemi pokrywasz. Pod
tákim pokryćiem nie kapie ná nią, chyba

wylewa

wylewa ſię łaſka z vſt Waſzych Monar-
ſzych: Podźćie do mnie wſzyſcy ktorzy pra Matt: 11
cuiećie, y ieſteśćie obćiażeni, á ia was o- ℣ 28.
chłodźę. Ták ich iáko Pomazániec Páńſki
wzywaſz. Pod ſkrzydła Orła Waſzeho
Carſkoho Preświtłoho Weliczeſtwa Ruś
ſię garnąc, ná ćień ſkrzydeł twoich ma ná-
dźieię, ták im Car Dáwid przygráwa: y
ſtará Ruś na vſługi Carſkie odmłodnieie.
Nową Miárę, ná ſtárą Wiárę, namierzy
łem był Swiętey Pamięći, Wielkiemu Ho-
ſudarowi Carowi y Wielkiemu Xiążęćiu
ALEXEMV MICHAYŁOWICZO
WI, wſzyſtkiey Wielkiey, Małey, y Bia-
łey Ruśi Samoderżcu, Rodźicowi Waſze-
ho Carſkoho preświtłoho Weliczeſtwa;
Ale mu nie ták Miary iák Máry śmierć
koſą przypiſáłá. Mnie Miarę MA-
RYEY wśim ſkorbiáſzczym radoſti
przypiſáć żal poradźił. Tęż Cerkiew

Prawoſłáw.

Prawosłáwna woiuiąca powtore broniąc wydáię NOTIa. Tak co mi ná Mierze w Swiętey pamięći Rodźicá Waszeho Carskoho Preświtłoho Weliczestwa, śmierć pomieszała, to w Carskim Potomku z Cara Caru nagrádzam. Mężowie miłuyćie Zony wasze, iáko y CHrystus vmiłował Cerkiew. Po Soczetányiu Waszeho Carskoho Preświtłoho Weliczestwa Bogiem z Preświtła Caryca Agáfia Synieonowna, obronę Cerkwi pod ćień skrzydeł Orła Waszeho Carskoho Preświtłoho Weliczestwa składam, aby w tym lubym Carskim ćieniu wszytka Ruś Wielka Mała y Biała bespiecznie czytáła. y pod troiakaWaszeho Carskoho Preświtłoho Weliczestwa Korona w Troycy Bogá się bała, CARA iego Pomazańcá czćiła. Racz tę Notia, Carska przyiąć łaskáwośćia, á mnie

Ephes: 5.

Bogo-

Bogomodlcę swego vstáwicznego, naniższego, Maiestátu Waszego Carskiego służebniká w Carskiey, iáko y Swiętey pamięci Rodżic, chowáć łáskę. Ktorey się, Carska całuiąc Prawicę, iak naypokorniey do lica źiemi kłániam.

WASZEHO CARSKOHO PRESWITLOHO
WELICZESTWA vstawiczny
Bogomodcá y naniżby sługá

ŁAZARZ BARANOWICZ
Archiepiskop Czernihowski
Nowogrodski y wszystkiego
Siewierzá.

NAIASNIEYSZY CARV.

Kiedyś był, ieszcze Cárewiczem, Roku 1670. Żywoty Swiętych polskim ięzykiem [bo były głosy Polskie y Litewskie

otrasl Waſza Carſka proſić ná Koronę Polſką] przypiſáłem Waſzemu Carſkomu Preświtłomu Weliczeſtwu. Roku záś 1677. 5. Febr: kiedyś po Swiętey pamięci Rodźicu ſwoim z Korony źiemney ná Niebieſka wźiętym, Thron Oycowski Carſki zábłogosławieńſtwem Oycowskim záśiadł, zárazem lub ſtáry chwieiacąśię ręką napiſáł ná Zywotách Swiętych Waſzemu Carſkomu Preświtłomu Weliczeſtwu ieſzcze Cárewiczu przypiſánych, á pod tytułem APOLLO nazwánych, te wierſze:

IVż dźiśiá CAREM. Rad Apollo temu;
Lepſze ſpotkało. Cieſzył ſię dobremu;
Lepiey z Lepſzego Apollo ſię ćieſzy;
Bog Pomazáńcu we wſzyſtkim poſpieſzy.
Theodor Boży dar / Bog go dárował.
Alexy Boży Człowiek promowował
Syna ná Cárſtwo / iák ſwego Dźiedźicá.
Chroniony Bogiem iák oká źrzenicá/

Iáko

Jáko naydłużey Cárstwuy THEODORZE/
Będźie Cie chował P: Bog w swym dozorze
A mnie stáruszká Bogomodlce swego/
W Cárskiey miey łásce sługe naniższego.
Oćiec Twoy lubił mie Swiatey pamięći;
Y ty mi Cárskiey swey vdźieliß chęći.
Oćiec ná Niebie niech Kroluie wiecznie;
A Ty ná ziemi Cárstwuy nam bespiecznie.
Orzeł twoy patrzy ná słońce wesoło/
Przyrzec mieśiącu y z rogámi Czoło.
Poddánych swoich miłośćią pokryie;
Swych nieprzyiáćioł aż ná głowe zbije.
Z Jmienia swego iesteś Bożym dárem/
Theodor Boży dar/ á z Cara Cárem.
Niech Cie rękoma Pan Bog Błogosłáwi
Obiema/ á Dom Cárski twoy niech wsłáwi.
Pożądánego niech da Przyiáćiela.
Po smutku swoim sprzyiamyć weselá.
Zoná dár Boży; że THEODOROWI
Bog ten dár podá/ ktoż tego niezmowi?
Ná Twym weselu sam Pan Chrystus będźie.
Jáko gość miły y z Mátką vśiedźie.
Zbáwienie w twoim Cárskim Domie spráwi/
Jak wsłáwił Oycá/ ták y Syna wsłáwi.
Boża rzecz sprawić/ á záś życzyć naszą/
Przed tobą padnie Tatárzyn y Bászą.

Lubiászczemu Bohá wśia pospiszestwu-
iut wo błáhoie.

Гора̀ близ Чернѣгова Болды́нская зва́на,
там чꙋ́дами свѣтлѣетъ Пречистая Па́нна.
В монастырѣ вохрамѣ Илии Стого.
Визерꙋнокъ то власны ѡбраза оного.

Buldynskie gury,
Iákiey natury?

PO Buldyńskich sie gorach/ owieczká/ báránek/
Przechádzáią/ co wieczor záwsze/ y w poránek.

Ischody vtru y weczeru vkraśiszy, Psal: 64.

Krasniyszemu pacze synow Czełowiczeskich; y Tey/
Ktorey rzeczono: wsia krasna iesi y porcka nist w Tebi.

Pánie, Pánie nasz, iakoż dźiwne Imię twoie. Psalm. 8. ℣ 1.

Cudámi/ Liliámi gory osádźili;
By sie sami y inne owieczki páśili.
Rosá záwsze ná gory Buldyńskie vpadá/
Báránek y owieczká zdrowa/ ktorá ziádá.

Znidźie iáko deszcz ná runo.
Psalm: 71. ℣ 6.

Do gor Buldyńskich/ báránki/ owieczki/
Wszytkie gárnicie/ miłe wam vćieczki.
Wilk tam niema przystepu/ Pasterz czuły stoi
Chrystus z Łáską Jessego/ wilk sie iego boi.
Łáská owieczkam/ á Łáska wilkowi.
Wilk sie od Łáski Pasterskiey bezgłowi.
Kto sie tylo po gorach Buldyńskich przechádza/
Troycá błogosłáwieństwem onego ochładza.
Oćiec swym miłośierdźiem/ Syn ćichośćią prawy/
Duch dobroćią nadarzá; dobre z Troycą sprawy.

Błogo-

Błogosławioná miedzy Niewiastámi/
Pan z nią/ á oná z Pánem/ sámá z námi.
Pan cudowny/ y Pánná Matká cudá rodźi;
Ktoż zá niemi po gorách Buldyńskich niechodźi?
Skoczy iák Jelen chromy/ Pan tu cudá dźiáłá/
Y Pánná cudá czyni/ obom niechay chwałá.

CArycom/ Cára czekám z ochotą do śiebie/
Dadam Tobie pomocy we wszelkiey potrzebie.
Theodor/ Bogá nośiß/ że w swoim Jmieniu/
o Tureckim/ y prętkim miey vfność zginieniu.

Predádiátśia w ruki orużyiu, czásti lisowom budut, Cárże wozweselitśia o Boźi.

SYn moy/ y iać pomożem: hardy ten pies zginie;
A twoie Jmie w Bogu moim wiecznie słynie.
Wschodniś Syn/ będźieß śiedźiáł y ná wschodnim thronie.
Wschodnim wieńcem ia twoie przyozdobie skronie.
Agáfia Carice/ iam ći vprośiłá.
Jam z Synem ná weselu twoim Cáru byłá.

W Kánie Gálilęyskiey vprośiłam, áby z wody wino vczynił; bo tam ná vbogim weselu winá niestáło. V ćiebie Cára, że było po Carsku Wesele, y nietylo go niedostáwało, ále zbywało. Iam vprośiłá, ktorey podobáiet radowátiśia iedynoy, áby

Weseli

weſeli byli, iák w Niebie Anyeli. Y iáko wozrádowaśia Duch moy ó Boźi Spaſe moiem; Ták áby ſię y waſz Duch o tym, że Boźie ćieſzył, áby wam we wſzyſtkim poſpieſzył. Dáſt wam Hoſpod po ſercu wáſzemu, y weś ſowit waſz iſpolnit.

LVbiſz nas/ lubim ćiebie. Ceakiewną okraſe
Lub záwſze: á Turczyná wezmieſz w tęgą Praſę.
W Cárſkim twoim małżeńſtwie Bog ći błogoſłáwi.
Cárſkie twe látoroſli wkoło ćię poſtáwi.

Synowie twoi iáko látoroſłki Oliwne około ſtołu twego, Pſalm 127.

BOgá ſię wſzyſtkim ſercem/ y mnie trzymay Mátki/
A my ćiebie y twoie błogoſławim dźiatki.
Ná głowę znieśieſz Turká wſłáwiſz Imię Boże
Ná Wſchodźie: ſpáliſz ćiernie/ á náſadźiſz róże.
Grob Syná mego/ iák Anyoł ſtrzec będźieſz
Gdźie Cáz Konſtantyn śiedźiał/ tam y ty vśiedźieſz.
W rękách Bożych twe ſerce záwſze będźie ćieſzyć/
Bog ći we wſzyſtkich ſprawách ma záwſze poſpieſzyć

Wiemy, że tym ktorzy miłuią Bogá, wſzyſtko do pomagá ku dobremu.

GDy Bog z tobą/ kto na ćię Caru Theodorze?
Maſz z ſobą ſłońce Bogá/ maſz mię z nim y zorzę.

Thron

Thron twoy iák słońce przed nim; wnet Tureckie chmury
Zginą; lubo się nazbyt dziś wspięły do gury.

Tyká Gor, y kurzą się. Psalm: 103.

Dotknie się tych gor Bog: zakurzą srodze/
Wiedz to/ że Turek stoi ná złey drodze.
Y z tey go cále zbijesz/ podepcesz iák drogę/
Vciekáiąc przed tobą/ nie vnieśie nogę.

Pohibnet pámiat ieho so szumom.

NAlázłem Theodora sługę mego, pomazáłem go olieykiem Swiętym moim. Bo mu rękámoia będźie pomagáłá, y pośili go ramię moie; Nic nieżyszcze ná nim nieprzyiaćieł, y syn nieprawośći nie przydá szkodźić mu: y wysiekę przed nim nieprzyiáćioły iego, y vczynię, że tył podádzą ći, ktorzy go maią w nienáwiśći; A prawdá moia y miłośierdzie moie z nim: A w Imię moie rog iego będźie podwyższony. Iá go vczynię wyższym nád Cary źiemskie. Záchowam mu ná wieki miłośierdźie moie, y testament

moy

moy wierny iemu. Y położę ná wieki wiekow naśienie iego, á ſtolicę iego iáko dni Niebieſkie. Stolicá iego iáko słońce przed oczyma memi, y iáko pełny mieśiąc ná wieki, y świadek wierny ná niebie. Pſalm. 88.

Tego Bożego dara doczekámy zá Theodora Cárá Bożego dara, że Turczyn zginie iák mara. Kiedy ten będźie DAR, kożdy ſobie ćieſząc ſię vczyni anagramma RAD. Ktożby temu niebył rad, kiedyby Turczyn z Tureckiego konia ſpad, á ſzyię złamał; y ták długo neprawdu na wyſotu błabolaſze. Vſtáną grzeſznicy z źiemie, á złośnicy ták, że ich niebędźie, Błogoſław duſzo moiá PANV. Báránek Boży ktory gładźi grzecky świátá, zgładźi z świáta y tego grzeſzniká nieprzyiácielá ſwego. Pſalm. 103.

Veni. Vidi. Vici.

PRZYSZEDŁEM, OBACZYŁEM,

ZWYCIĘZYŁ CHRYSTVS.

ZDárzy to Bog y Cáru Theodoru mowić z Karolem Piątym Cesárzem, ktory gdy w krotkim czáśie poskromił y pobił wielkie w Niemczech Kśiążętá, y Miásta odebrał bogáte, pisáł dáiąc o tym znáć:

VENI, VIDI, VICIT CHRISTVS.

Terazem poznał, iż PAN Zbáwił Pomazańca swego. Psalm. 19. ℣ 7.

SWiát/ ćiáło/ czártá/ Báránek zwoiował
Krzyżem/ piekielny row mu nágotował.
THEODOR Boży Pomazániec swoie
Nieprzyiáćioły pokruszy we troie.
Lwem się Turek miánuie/ Báránek go Boży
Przez swego Pomazáńcá Theodorá strwoży.
Raz go bito iáko psá/ drugi raz popráwią;
Sławny Narod Rossiyski w Theodorze wsłáwią.
Według iego Jmienia Dár Boży przyimiemy/
Pomocą Bożą Turká ná głowę znieśiemy.
Zginie Luná: podnieśie rog sprawiedliwego/
Rog zbawienia naszego IEZVSA słodkiego.
Przyszedłem/ obáczyłem/ y wźiąłem zwyćięstwo;
Theodor Cár/ iáko dár/ z Turkiem ziáwi męstwo.

Trzema Baranki iedźie/ czwarty w swey osobie.
Swiát/ ćiáło/ y czárt pewnie/ przezeń będą w grobie.

Z slicznośćią twoią, y z pięknośćią twoią náćiągni, fortunnie postępuy y kroluy, dla prawdy y ćichośći, y sprawiedliwośći, y poprowádźi ćię dźiwnie prawicá twoiá. Psalm. 44. ℣ 5.

MAlowányś á piękny; coż gdy byś to spráwił/
Byś w rzetelney postáći śiebie świátu ziawił?
Pięknieyszego nád syny ludzkie kożdy powie/
Tákowey náleżáło Cerkiewney bydź głowie.
Obraz Oycowski/ Oycem malowany/
Rowney pięknośći nigdy niewidźiány.
Na sercách swoich ten Obraz rysuyćie/
W tákim obráźie przechodźić gotuyćie.
A po nim czćićie Pomazańcá Jego
Theodorá wam od Bogá dánego.
Wszystská Ruś/ Wielká/ Máłá/ Biáłá/ czći Monárchę/
Jáko Bożego Dará; po nim Patryárchę.
Będźie Ruś długoletna; czći Oycá y Matkę.
Buiá Turczyn iáko ptak/ á wsádźi go w klátkę.
Poloni in polo te anagramma máią;
Będą in polo/ Turku kiedy pole dáią.
Orzeł moskiewski co patrzá ná słońce
Spoyrzáł ná Lunę/ Bogá ma obrońce.

Orły

Orły z sobą pospołu konayćie Turczyná
Obom wam nieprzyiáźna ta ziádłá gádźiná.
Wespoł ią biyćie; Bog wesrzodku stanie;
Doiedźiećie iey to pewna przy Panie.
Bog iest nászey pomsty PAN/ bierze to ná śiebie/
Przy nászey nań ochoćie Pan Turká zagrzebie.
Grob swoy wam święty padá y co Turek władnie/
Ná Turskim koniu skácze/ á z onego spadnie.

Łoż koń wo spáseniie. Prawedna pomoszcz nász a od Boha spásáiuszczáho prawyiá sercem. Spas nas spáśie. W Krzyżowym zbiiem Turká znaku, wychodź nań Poláku, Rusáku, Kozaku, przy swym saydáku.

IAk śierpem kłosy kładniem/ iáko kosą tráwę/
Ták z Turkiem barzo łátwo w bitwie wezniem spráwę.
W kupie Orły látayćie/ á gońćie pogonie/
Equites wszák iesteśćie/ ztąd wam dáno konie.
Silnego w bitwie Paná tylo weźćie z sobą/
W zwyćiestwie mocą wászą będźie y ozdobą.
Tym wotem kończę/ że Turká skończyćie/
Gdy w Imie Páńskie bić go ośmielićie.
Wam nie być/ gdy go nie bić/ iego byćie w bićiu
Chrześćian/ czyśćie tego nie doznali w żyćiu.
Z godę tylo Monárchom Chrześćiáńskim trzebá
Mieć z sobą/ á z Turkiem im łátwiuchna potrzebá

Iák

Ják wßyſtkim Chrześćiánom zguby Turek życzy:
Tak wßyſtkim Chrześćianom nań obrocić biczy.
Y Orda/ że ią w tęgiey Turczyn trzyma klubie/
Gdy ſię złotem nachyli Turczyna wyſłubie.
Y ona by po woli chćiała ſobie biegać,
Y Ordzie dokuczyło iuż Turkom vlegáć.
Pan ma wßyſtkie ſpoſoby/ zlećmy iemu ſprawę
Z Turkiem/ znieść go pomoże Pan ná ſwoią ſławę.
Swiataia Pſom odrzymie/ Grob ſwoy Swiety podá
Chrześćianom/ tylo chce by w nich była zgoda.
On ſam Pan ieſt pokoiu świety pokoy lubi/
Mieyćie go Chrześćiánie/ ták Turczyná zgubi.
Te Deum Laudamus wnet wßyſcy zaſpiewamy/
Gdy dáBog nád Turczynem zwyćieſtwo wygrámy.
Dár Boży ten należy Theodorze tobie
CARV/ábyś był ſtrożem w Chryſtuſowym Grobie.
W Imieniu ſwym dár Boży noſiß/ Imie twoie
Obiecuie/ że Turkom poznoſiß zawoie.
Amen/ ámen/ dáy Boże/ Ludi budi zmowia;
A głos ludzki głos Boży/ Turczyná bezgłowia.
Głowa Chryſtus to ſprawi/ że Turczyn bez głowy
Będzie/ á to nie może bydź bez iego mowy.

Toy rzecze y byſzi.

Mieß ma w vſtách/ ná Turká wypuści go z gęby/
Turczynowi wypádną pewnie z geby zęby.

Do Orłow Moſkiewſkiego y Polſkiego.
Author im życzy wſzytkiego dobrego.

Oely

ORły dwa. Moſkiewſki z dwiema głowámi, iak Chryſtus z dwiema naturami, y iáko Bog Głowa wſzyſtkich rzeczy, y iáko człowiek Głową Cerkwi, záſłużył to krwią ſwoią. Moſkiewſki z pogonią, y Polſki Orzeł z Litewſką Pogonią. Orły leććie, oſiadźćie dwa rogi mieśięczne. Patrzáćie wy nie zmrużony okiem ná ſłońce, coż maćie mrużyć ná mieśiąc patrząc? Choć z pychy gáda: ſum æmulá ſolis; iák było dáć, ták niewdźięcznikuwolnowźiąć świátłoodnię. Orłyſię z ſobą lubćie; wſzak ſimile appetit ſibi ſimile, á Turká łupćie. Pogoni po imieniu ſwy pogániayćie. nadźieia w Bogu, v Ruśi byw ſzyvćiekać muśi. Pies ſię znowu wylizał, ieſt v Ruśi czynić goruſzyć. Po ſwym winie y ſzerbećie narwetiia z kowſzem ná brahu. wrękách twoich, Ruś mowi do Páná, żrebiy moy. Známi Bog znayćie pogánie,

y korzćie ſię

ykorzćieſię, ábowiem známi Bog. zwami bis zbiſurmany. Wźiął was záczoło. v niego waſz Machometá, będźie wam vbiſáy metá. Czego wam, możećie mocno nam wierzyć, ze wſzyſtkiego ſercá ſprzyiámy, zá waſze iámy w piekle naygłębſze iámy. Wor anagramiatice Row. Wor Krzyża S. Row izry yiſkopa ii yw padeśiá wiamu iuże ſodiłá. Duch prawdy práwdę wam opowiadá, że będźie wam biadá. Wżywoćie przyćiśćie błahaia, á Chrześćiánie od was złáia. do Chrześćián rzecze Chryſtus: przydźćie do mnie błogoſławieni Oycá miego, odźiedźiczćie Krolestwo wam zgotowane. á do was: idźćie ode mnie przeklęći ktorzyśćie mnie przekliná.i: przeklęty wſzelki wiſzacy ná drzewie) wogień wieczny zgotowany dyablu y aniołom iego, zgotowany biſu) Bſurmanom. Poyda ći Turcy w męki wieczne, á Chrześćiánie w żywot wieczny, Amen.

BRAT

ná Ziemi zdrowia dobrego / długiego;
w Niebie zbáwienia wiecznego vpezeymie życzy.

NApisáłem do PP. Rzymian MIARĘ WIARY, ktora y Paweł Rzymski Apostoł do Rzymian, Cap: 12. ℣ 3. pisáł; Áże każdemu z nas dána iest łáská wedle miary dáru Chrystusowego. Prosiłem, á by mi tę MIARĘ odmierzyli, iákem y ia z łáską mierzył. Bo, iáka miára mierzycie odmierżą wam, niemimoidące słowa Páńskie. Że człowiek naturaliter scire desiderat, y duszy rozumney ten iest pokarm NOTIO; NOTIĄ wydáię. MIARA V mnie byłá IANOWA Racheli w piękności podobna, ále nie płodna; bo IANA Diwstwenika. Piękna kochanka Chrystusowego. Sa niemu naypięknieyszemu z Synow ludzkich Ian się podobał; ktorego Pan lubił, táki mu tytuł w Ewangeliey dáno. NOTIĄ Eph: 4. ℣ 7.

iák Lią wydáię, obiecuiąc po niey, że będźie płodna, lub nie vrodźiwa. Barźiey ieſzcze podtátuśiáwſzy zpłodźiłem tę NOTIĄ, tę to Lią; co zádźiw, że nie

Ariſtot: vrodźiwa? Filii patrizāt, filii matrizant.

Ouid: Tempus erit, quo te ſpeculum vidiſse pigebit.

Filius imago Patris. Iák Oycu iuż śmierć w oczy zaglądá: ſtrach śmierći przy ſtárych marſzczkach ná mię napadł. Co zádźiw, że y NOTIA proſtaczká. Nie brońćie temu dźiećięćiu przyść do śiebie. ma pierwſza prawdy oratią. Zyczliwośći pełna. Iák ſobie viátori, ták y kożdemu, tey Oyczyzny życzę, ktorą Doktor Hugo pięknie, lub nie długo, opiſáł de S. Victore Lib: 4. de Anima. W oney Niebieſkiey Oyczyznie ieſt żywot bez śmierći, młodość bez ſtarośći, zdrowie bez choroby, pokoy bez zwady, vćiecha bez vprzykrzenia, świátłość bez ćiemnośći, piekność

bez

bez ſzpetnośći, wolność bez niewoli, beſ-
pieczność bez boiaźni. Krotſzey Bernat:
Niemaſz tam nic, czegobyś ſobie nie ży-
czył, áieſt wſzyſtko cobyś radwidźiał. Po
tey NOTIEY ziemney zdarz mi prawico
Páńſka NOTIĄ niebieſką znać. Ten ieſt
żywot wieczny, áby poznali ciebie ſámego
BOGA prawdźiwego, y ktoregoś poſłał Ioan.17.
IESVSA CHRYSTVSA. Kto nam ℣ 3.
da do niey ſkrzydła iáko gołębie, y pole-
ćim, y poczyiem: Duch prawdy, ktory
od Oyca pochodźi; Ten gołąb da nam
ſkrzydłá, Ten ięzyk do Nieba nas dowie-
dźie, Pocieſzyćiel pocieſzy. Tego Wſcho-
dowi y Zachodowi życzac ieśli Wſchod
pozna ſwoy záchod, z Chryſtuſem ſłońcem
ſprawiedliwośći áby znowu wſzedł, y ná
wieki z Oycem, Synem, y Duchem S: wie-
czną o ich bytnośćiách NOTIĄ ſię bawił.
Czego Wſchod Zachodowi życzy, á ſłońce

Kodak Color Control Patches
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
© Kodak, 2007 TM: Kodak
inches cm

naſz poſrzednik niech nā nā wieki świe-
ci, á mowi: tu ſię iuż nie wadźćie dźieci.
Bo w pokoiu miyſce iego. Pan nas paśćbę-
dźie, ni naczym nam ſchodźić nie będźie.
Tam to będźie iedne ſtado yieden Paſterz.
Tam to CHryſtus będźie naſza wieczna
Manna, wieczna papa, chleb Niebieſki,
wino weſelá wiecznego. Iák to opiſáć,
czego y Paweł będac ná niebie nieopiſáł:
Ni oko nieyidźiało, ni vcho nie ſłyſzáło,
ni ná ſerce nie weſzło, co nam Bog lu-
biacym iego y bliźniego, nagotował.
Tu iedno guſtate, tam vpiiaśie ab vberta-
te domus. Tu ſarby tam rzecz, tu ćień
tam świátłość. Apoſtołowie kiedy vśię-
da ná ſtolcách ſadźić, Ewanieliſtowie z
Ewangeliámi śiedźieć będa, vkáżę Rusi
Ian Rozdźiał piętnaſty; Duch prawdy
od Oycá pochodźi. W iemy że y tam od Sy-
ná nieprzyłożył; bo Duch z nim był praw

dy, prawdę nam napiſał, y zta prawda ſzedł do Prawdy. Od ſłow ſwoich vſprawiedliwił ſię. y Ian Damaſcen oſmohłaſnik ſwoy z Ianem w iedenton ſpiewa, iż Duch Prawdy od Oycá pochodźi. Iak lectio Notio lecta placet, decies repetitá placebit. Obiectum ſtáwię potentiæ łáſkáwego czytelniká, ktoremu wſzego wieczнego y doczeſnego dobra ieſtem życzliwy.

ŁAZARZ BARANOWICZ
Archiepiſkop Czernihowſki
Nowogrodzki y wſzyſtkiego
Siewierzá.

Kto pierwey odpowiadá, niżeli wyſłuchá, pokazuie ſię być głupim, y pohańbienia godnym. Prouer: 18. V 13.

Nie odpowiadáia ná Miárę, ſnáć iey niewyſłuchali.

Czytel-

Kodak Color Control Patches
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
© Kodak, 2007 TM: Kodak
inches cm

CZYTELNIKV LASKAWY.

2.Cor:2. POstánowiłem to v ſiebie, ábych powtore nie z záſmuceniem do was przyſzedł. Boieſli was záſmucam, á ktoż ieſt coby mię rozweſelił, iedno ten ktory ieſt ze mnie záſmucon? NOTIa wydáię powtore broniąc Cerkiew o Pochodzeniu Duchá S°. od Oycá, y o Głowie
1.Cor:2. Chryſtuśie. A ia przyſzedſzy do was Bracią, przyſzedłem nie z wyniosłą mową, álbo mądrośćia, opowiadáiąc wam świádectwo Chryſtuſowe. Albowiem nie miáłem ſię zá tego, żebym miał co vmieć mie dzy wami, iedno Iezuſá Chryſtuſá y tego VKRZYZOWANEGO. Mowa moia nie w przyłudzaiących mądrośći ludzkiey słowiech, ále w okazániu Duchá y mocy. Aby wiará wasza niebyłá w mądrośći ludz

kiey, ále w mocy Bożey. Apowiadámy mądrość miedzy doskonałemi. A mądrość nie wieku tego, áni Kśiążąt wieku tego, ktorzy śię każą, ále powiadámy mądrość Bożą w táiemnicy, ktorá zákrytá iest, ktora Bog przenaznáczył przed wieki ku chwale naszey. Ták nowa MIARA v mnie byłá Ianowá według piętnastego Ewangelskiego Rozdźiáłu, ták tá NOTIA nad Ianá więcey wiedźieć niechce. Bo ten Sekretarz o Rodzeniu y Pochodzeniu ták nam Sekret napisał, iák do zbáwienia go znáć dość należy. Od chwały Boskiey zbytnym szperaniem nietłumi śię. Czytay zdrow, á pracuiącego do DVCHA y CHRYSTVSA wesprzy modlitwą.

Lub Bogá y bliźniego Páńskie przykázánie;
Zá mną śie pomodl Bogu, będzie wykonánie.

Roráte

Isaiæ 45. ℣ 8.

RORATE COELI DESVPER.

ORTVS

Anagramma.

TV ROS.

ORtus Tu Ros, Ty Rosá/ ták sie wykłádywa;
Że Rosá z Niebá padá/ przed wschodem to bywa.
Rosá Chrystus/ á ten Wschod wschodnie syny Rośi.
O te rose Niebiosá zawsze Cerkiew prośi.
Vmywáią sie rosą tą Wschodni synowie.
Ciáłu y duszy Rosá tá przynośi zdrowie.

OCCIDENS.

Anagramma

CO CI: DENS.

OCcidens ći co: dens/ że zeby prawi.
Zeboma Wschodu Occidens sie stáwi
Ori ens, oto vstom iest mowa wesołá;
Sint sine dente ioci/ zebá niema zgołá.
Stárszy oriens/ zebá bo niema żadnego/
Niż occidens; o iednym zebie widźim iego.
Wschodby z Zachodem prętko sie zgodźili;
Gdyby dens ná ens tylo przełożyli.
Oriens/ ens dens/ zebá Stáry niema;
Occidens tu dens/ ens ták niechay spiewa.
Ták tylo mowić nie gryść będą z sobą;
Dla zeba długą chornią chorobą.

Noty

NOTIY PIĘC.

Ran CHRYSTUSOWYCH pięć.

Caput 22. de Notionibus DEI.

Popolsku Rozdźiał.

In Compendio Theol: Ioannis de Combis. Fol: 62.

Wolelibyśćie połácinie trzymáć Caput. á Cáput ieſt Chryſtus. Nauczył ten ſwego kochánká y ſam, y przez Duchá Swiętego drugiego Miſtrzá, napiſáć Rozdźiał piętnáſty, że od OYCA pochodźi Duch prawdy. Rozdźiał nas polſki prawie rozdźielił, w tym Rozdźiele mowiąc popolſku:

NOtiy Boſkich pięć; Oycowſtwo, Synowſtwo, Pohodzenie, Nierodzenie / [innaſcibilitas, inproceſſibilitas, ták Pater non naſcitur, iáko non procedit.] & communis ſpiratio, y powſzechne, ſpołeczne, poſpolite Tchnienie. Pierwße Oycowſkie / drugie Synowſkie / trzećie Duchá Swiętego / czwarte Oycowſkie / piąte Oycowſkie y Synowſkie. Trzy pierwße Notie názywáią ſie Perſonálne / że Perſony czynią / y ich włáſnie dźiełá: y one ſáme ſą trzy iednośći trzech Perſon / krotcmi

Persony názywáią sie trzy; zkąd lub Oćiec wiele ma własnośćiy/ iednák Oycowstwem zylo ieden iest/ nierozdzielny w sobie / y oddzielny od innych. Nierodzenie záś iest w Oycu / y bierze sie privative, że Oćiec iest ni od kogo: á iednák Oćiec znáczy rozdzielenie Personalnie: iako owieczká nieznáczoná przez to sáme dzieli sie od naznáczonych cechowánych. Tákże pospolite Tchnienie, iest iedná Notio, y oná iedność iest táż w Oycu y Synie / y iest rozdzielná od wßelkiey inney Notiey. Trzy rzeczy sá własności Personálne/ iako: Oycowstwo, Synowstwo, y Pochodzenie: bo Personálna własność iest / ktorá iedney zylo Personie náleży/ y oná od wßelkiey inney rzeczy wydzielá. Relacie záś sá cztery: bo iedna iest Oycá do Synà/ to iest/ Oycowstwo: inná Synà do Oycá / to iest/ Synowstwo: trzećia iest Oycá / y Synà do Ducha Swietego to iest/ pospolite Tchnienie: czwartá Ducha Swietego do Oycá/ y Synà/ to iest/ Pochodzenie.

Notiy znowu iest pięć/ bo kożde odnoszenie iest Notia, y dla tego Nierodzenie, ktore OYCV náleży przez wzglad prywácyey odnoszenia do iakiego początku/ nie iest odnoszenie. Notie máią wiele imion: zowią sie Notie/ że notifikuią persony; zowią sie Rozdzielenia / że persony rozdzielaią; zowią sie odnoszenia / że persony przez nie do siebie wzaiemnie odnoszą sie: zowią sie własności / bo właśnie w personach są.

Reguły te są Notiy: żadna notia o inney nie mowi sie. Jáko: Oycowstwo iest Synowstwo. Kożdá Notia iest bytność Boská / ktorá iest Bog. Wßystkie Notie są iedna bytność. Żadna notia nie iest

w bytności

w bytnośći Boſkiey/ ktorá rozdźielá/ á nie rozdźielá ſię. Notie wźięte abſtractiuē mowią ſię o bytnośći/ ále wźięte concretiuē/ nie: ſkąd dobrze ſię mowi: bytność ieſt Oycowſtwo/ ale nie mowi ſię bytność rodzącá. Do tego notia záwſze ma godność. Tákże gdy ſię położy notia/ nie kłádźie ſię Perſoná/ bo coś náleży notiey/ co nie náleży perſonie. Notiey bowiem właſnie należy rozdźieláć; ále Perſonie rozdźieloną bydź.

Dwanáśćie Papieżow ſtárych/ ktorych święći Cerkiew/ pod ten Rozdźiał nie podpiſzą ſię/ ktorych iuż Jmioná ſą wpiſáne/ iáko Niebieſkiego Zodyáká/ w Niebie; bo communem Spirationem Patri cum Filio/ nie trzymáli. Wiárá twoiá zbawiłá ćię/ idź w pokoiu/ ták kożdemu poiedynkiem rzekł Pan wiárę Wſchodnią/ o Duchu Swiętym/ że od Oyca pochodźi/ máiącym. Notie Theologiczne z Philozophicznemi prædicabiliami máią wielką ſympáthiam/ podobieńſtwo; iák tam pięć/ ták tu. Genus correſponduie Oycowſtwu/ bo od niego rodzáy Synowſki/ y pochodzenie Duchá wyniká. Species Synu/ bo ſpecioſus præ filijs hominum. Differentia Duchowi Swiętemu/ bo lubo od Oycá iák Syn/ ále że rożnym ſpoſobem/ nie Rodzeniem/ lecz Pochodzeniem; ztąd mu ſłuży differentia. Proprium Oycu dawáć iák origini z śiebie wychodźić. Synowi/ Duchowi/ właſność wypływáć ze źrzodłá bez źrzodłá. Tchnienie ſpolne Oycu/ Synowi/ to prawie Accidens; bo nie wſzyſtkiego Zachodu dáne/ iáko dwanáśćie inák Záchodnich Papieżow z Wſchodem trzymáią. Prawie Accidens/ może abeſſe od Syná bez iego vymy; bo by Synem był Synowſtwem/ ktore go ſtánowi; y dźieliłby

ſie od Duchá / to ieſt Synowſtwem.

IEſli Duch S: pochodźi od Synà / álbo niet w Rozdźiele pietnáſtym przeſtáć trzebá na Janie. Wyſſał Jan ex Chriſti latere o S^o. Duchá Pochodzeniu. Nie mogło go nic latere, co go non latet / to y nam przez Rozdźiał pietnáſty patet. Niewiadome / y ſkryte rzeczy mądroſći twoiey obiáwiłeś mnie. Pſalm: 50. Niedoścignione drogi iego. Bog Actus purus co w wiecznoſći czynił? Oćiec moy dźiałá / y Ja dźiałám. Oćiec circulem dwoiákim wiecznoſći chodźił: wſzyſtkie drogi iego miłość / y prawdá. miłość Syn: náuczćie ſie odemnie jem ćichy / y pokornego ſercá; duſze położył zá owce / nácoż wiekſzey miłoſći? Duch prawdy Prawdá; że niepoścignione drogi iego / po tych drogach dyſkurſámi niebiegáymy. Jdźie Páſterz przed owcámi / á owce idą zá nim / bowiem znáią głos iego. Zá dwunáſtą Pápiezámi / ktorych Cerkiew świeći / idą owce / ábowiem znáią głos ich; Rozdźiał pietnáſty ták czytáli / iáko Jan nápiſał: ktorego ia wam poſle od Oycá / Ducha Práwdy / ktory od Oycá pochodźi. á za cudzym nie idą / ále vćiekáią od niego / bo nieznáią głoſu obcych / krom dwunáſtu Pápiezow / innych máią zá cudzych; zá niemi nie idą / vćiekáią od nich / nie znáią głoſu obcych; bo vnich tá nowiná od Oycá y Synà / á w Janá nieſłyſzaná.

PAN Spas / Jan iego pas. Jáko epáſuie człowiek pásem biodra ſwoie / przyćiánie go do biodr ſwoich; tákem ia przyciſnął do ćiebie dom Izráelſki. Jan był pasem Boſkim / kochánek ták pieſzczony / że mu ná piersiách ſwoich przeſypiáć ſie kazał / z tych pie-

ßczot wiele mu ſie ſkárbow Boſkich doſtáło. Jan v Páná/ iák v Mátki/ bo v pierśiách; y v Mátki/ iák v Mátki: iáko v Mátki mogł niby pod Krzyżem nowonárodzone dźiećie/ Pánic mleko Pánieńſkie ſſáć/ od mądrey Pánny mądrośći nábyć/ ná ktorą DVCH Swięty zſtąpił. Przyłączony Pánu/ ieden Duch z Pánem/ y przyłączony Mátce/ ieden Duch z Mátką. Kto mi dá ſkrzydłá iáko gołębie/ y polecę y odpocznę: wnet Gołąb poſtrzeże w Kámieniu Chryſtuśie pięć dźiur/ w rękách/ nogách/ y boku. Tu gołąb vczyni gniázdo.

Articuli Fidei non ſunt de notionibus: Ergo circa notiones licet ſic vel aliter opinari. Thom: Qu: 32. Art: 4.

NOTIO eſt, quã perſona innoteſcit/ vt diſtinguatur ab alia. Notia ieſt/ ktorą perſoná poznáwa ſię/ że ſię ią rozni od drugiey. Tá nie może być communis/ bo co commune, to tym nie differimur/ ale ſię zgádzámy/ iákie Boſtwo ieſt commune tribus. Niepoięty ieſt Duch Swięty/ przechodźi wßelki rozum/ y zmyſłu prętkość/ iák wiekow wßyſtkich dáwnieyßy/ iáko Oycu y Jednorodzonemu Synowi ſpoliſtotny. Człowiek ięzyczny niebędźie poßczęśćion ná źiemi. de lingua ignea Spiritus Sancti virtutem primam eſſe puta compeſcere linguam. Pſa: 139. ℣. 12.

MAluią człowieká w okrągu świátá/ Krzyż ná świećie/ Niebo z ſłońcem/ z Mieśiącem/ y z gwiazdámi/ dáwßy nád nim nápis:

NOSCE TE IPSVM.

Znáy śiebie, być w Niebie.

Os homini ſublime dedit/ cælumque tueri
Iuſſit/ & erectos ad ſydera tollere vultus.
Vſtá człeku wynioſłe dáno/ áby Niebá
Pátrzáł; wieczná mu będzie z gwiazdámi potrzebá.

Co má świát/ to ma człowiek; cztery żywioły: Duch wietrzny/ ſercé ogniſte/ ćiało źiemne/ vſtá wodne.

Quis dubitet poſthæc hominem coniungere cælo?
Eximiam natura dedit linguamque/ capaxque
Ingenium/ volucremque animum/ quem denique; in vnum
Deſcendit Deus/ atque habitat/ ipſumq; requirit.

Kto wątpi że Bog człowieká ma Niebu przyłączyć: ięzyk mu dał wymowny/ poietny dowćip/ prętką duſzę/ do ktorego iednego zſtąpił Bog/ w nim mieſzká/ y iego potrzebuie.

Pſ: 45. N. 11. Vſpokoyćie ſię á obaczćie/ żećiem Ja ieſt Bog.

NOVERIM ME, NOVERIM TE.

Obym poznał ſiebie, obym poznał Ciebie.

W ten czás trafię w mętę/
Kiedy poznam Me/ Te.

Non ſemper veniet telum/ quo iecerit arcus. Ouid:
Nie záwſze ſtrzała leći/ kedy łuk wyſtrzelí;
Bogá wźiąwſzy ná pomoc dobrze kto ośmieli.

Położył nam mętę/ do ktorey rozum naſz ma ſtrzelić ex mente. Intellectus iáł arcus/ centrum náſze Bog wſzędzie/ choć byś był y niepewny ſtrzelec/ celu nie chybiſz.

Bede

Będę rozmyślał o wszystkich spráwach twoich / y będę się ćwiczył w wynálázkách twoich. Psal: 76. ℣. 13.

Summus Aristoteles trutinando cacumina rerum /
In duo diuisit / quidquid in orbe fuit.
Christianus summus Aristoteles Augustinus trutinando cacumina rerum / In duo diuisit / quidquid in orbe fuit:

Nouerim me, nouerim Te.

Wszystkie rzeczy ná dwoie Aristotel dźieli;
y Augustyn ná dwoie toż się dźielić śmieli:

Obym poznáł śiebie, obym poznáł Ciebie.
w Poznániu Bogá
Tá pewná drogá.

Y morálny Philozoph dwiemá kołámi discurrit, biegá:
Adhibe curam / serua mensuram / diues eris,
Záżyi pracy / chowáy miárę / bogátym będźiesz.
Modicum bibe, parum comede, sanus eris,
Skromnie piy / máło iedz / zdrowy będźiesz.
Fac bonum, fuge malum / saluus eris.
Odwroć się od złego / á czyń dobrze / zbáwion będźiesz.

NOVERIM ME,

Obym poznáł Siebie.

A tyś Kto? Jam iest to:

SOmnus, bulla, vitrum, glacies, Flos, fabula, fenum,
Vmbra, cinis, punctum, vox / sonus / aura / nihil,

Sen/

Sen/ bąbel/ ſkło/ lod/ kwiatek/ bayká/ śiáno práwie/
Cień/ proch/ punkt/ głos/ dźwięk/ wiátr/ nic/ kożdy człek
w tey ſłáwie.

SNIE/ coć ſię o Boſtwie ſniło? ná twoy ſen rzeknąć: ſen mára/ Pan Bog wiárá. Tchnienie poſpolite/ ſen to Záchodu niewſzyſtkiego; bo 12. Pápieżow świeći Wſchod/ że ſię im to nie ſniło.

Stulte/ quid eſt ſomnus? gelidæ niſi mortis imago. Ouid:
Quo plùs dormio/ viuo minùs.

BĄBELV/ niemogłeś ná morzu Boſtwá bez dna rozlánym wiele bąbelić/ wiátr ćię tęgi rozpędził. Tchnienie poſpolite/ bąbel to/ Tylo go igłą Ewángelſką tknąć/ to z tego bąbela będźie nic. y Bezdennego Boſtwá Morzá tęgi wiátr iák ná ń vderzy/ wnet go nieſtánie/ bąbelić przeſtánie.

SKLANE twe náczynie/ y nie mocne. iákoś mocne Boſtwo/ ktoremu śpiewáią: Swięty mocny/ nioſł y ná moment? Kámień Chryſtus tłucze te ſkło/ kiedy v Jáná do Oycá śiebie nie przydáie.

LEDZIE/ iák tenże Bog mocny po tobie iedźie? iák ſię od ognia Boſtwá nie roſpłynieſz? y od 12. Pápieżow od Wſchodu świeconych/ ktorych Thron iák ſłońce/ lod ſię ten roſpływá.

KWIATKV/ o iák ty prętko więdnieieſz!

Vna dies aperit/ conficit vna dies.

Rożę ieden otworzy
Dźień/ y tenże zámorzy.

Człowiek iáko tráwa/ dni iego iáko kwiat polny/ ták okwitnie; á wieczność Boſtwá trwá ná wieki/ od

cowney wieczności zná ſie ná wieki. Jan tego kwiatká polnego w Rozdźiał 15. nie wkozył/ ná polu go zoſtáwił.

BAYKO/ co bedźieß báiáłá in ænigmate o Boſtwie? o pogáńſkich Bogách báyki vchodzą. BOGA prawdy bayká nietráfi. Prawdá twoiá iáko gory BOZE. Niechodźiłem w wyſokich. Bedą ſie báć mieyſc wyſokich. Eccl: 12. ℣ 5. Abyś opowiedźiał niektorym żeby inácżey nie vczyli/ á ni ſie báwili báśniami. 1. Tim: 1. Gdy by Tchnienie poſpolite nie byłá báſnia/ Jan Theolog z piorem Ducha Swiętego ná piſanie wßelkiey prawdy wyſádzony/ ázaby tey prawdy w ſwoiey Ewangeliey nie wyráził: áleż to prawá báyka/ Baiárzom iá zoſtáwił; o ktorych Dawid: Ludźie rozmyßłali prożne rzeczy. Pſalm: 2.

SIANO/ [Lubo Bog w ćiele leżał ná śienie] trudnoć ſie śiánem wykręćić w poznániu Boſtwá. Fenum, prawie ſe: teraz śiáno/ záraz gnoy. wßyſtkom poczytał zá gnoy/ ábym Chryſtuſá pozyſkał. Phil: 3. ℣ 8. Wßyſtkie rzeczy tego áwiátá/ nic inßego nie ſą/ tylko ieden gnoy; rzeczy záś Niebieſkie ſą drogie perły y kleynoty. O ktorych powiedźiał Chryſtus: neq; mittatis margaritas veſtras ante porcos. Matth: 7. ℣ 6. Tchnienie poſpolite/ śiáno to. Robćie nie pokárm ktory ginie/ ále ktory trwa ku żywotowi wiecznemu/ ktory wam dá Syn człowieczy. Ioan: 6. Niedáł tego lub kochánemu Jánowi syn człowieczy/ on go nam w ſwoiey Ewangeliey nie podał. w ßkołach tá trawa wyroſłá/ y od gorących dowćipow iáż śiáno vſchłá.

CIENIW/ iáko nie vſtopiß/ gdy ſie ſłońce Boſtwá

rozświecił w słońcu postánowił przybytek swoy. P: 18. człowiek záś podobny stał się márności/ dni iego iako cień przemijáią. Psal: 143. ℣ 4. Przeminęło to wszystko iako cień: Sap: 5. Tchnienie pospolite w Oycu sámym/ iák w personie od siebie/ świeci z Rodzeniem; w Synie y Duchu cień Tchnienia.

PROCHV/ choć Włochu/ iák cię wiátr tegi Bostwá nie zwieie: wspomniał jeśmy porch. Wroci się proch do ziemie swoiey/ z ktorey był/ á Duch wroci się do Bogá/ ktory go dał. *Eccl:* 12. ℣ 7. *Loquar ad Dominum meum, cum sim puluis & cinis.* Bede mowił do Páná mego/ ácżem proch y popioł. *Genes:* 18. ℣ 27. Tchnienie pospolite/ proch to/ ktorym Zachod záprószyć oczy Wschodowi vśiłuie. Ale proch rozmiátá wiátr Wschodni zwierzchu ziemie. Pſ: 134. Pſ: 1. ℣ 4. Ktory wywodźi wiátry z śkárbow swoich/ ten te dwa wiátry: Rodzenie y Tchnienie w swoiey Oycowskiey trzyma śkárbnicy/ máiąc ie zá chwałę swoią/ ktorey nikomu niedáie.

PVNKCIE/ iákći doścignąć circumferencyey Boskiey: słusznie niegdyś śmiał się Seneca z Alexándrá wielkim názywaiącego się/ mowiąc: nemo magnus in pusillo. Nie może nikt bydź wielkim ná máluśieńkim punkćiku. Wszystek ten świát iednym tylko máluśieńkim punkćikiem/ o czym tak pomieniony powáżny Seneca: Tenći to punkćik/ ktory národy mieczem/ y ogniem miedzy sobą dźielą. O iáko wyśmiánia godne są ludzi śmiertelnych granice! Punkćik to iest o ludźie/ ná ktorym żegluiećie/ ná ktorym miedzy sobą tak srodze woiuiećie. Nosce te ipsum. Tchnienie pospolite punkt

to rowny

to rowny Rodzeniu. Jáko tedy punkt Rodzenia wkorzeniony w Personie od siebie/ ták y punkt Tchnienia wkorzeniony w teyże.

GLOSIE / prętko vmilknieß. Sprácowáłem się wołáiąc/ ochrápiáło gárdło moie. *Vox* audita perit, głos słyßány ginie. Jákże maß táiemnice tego głośić/ ktory ná wieki słynie? iák się twoy głos podobá? ktorych vstá pełne są złorzeczenia y gorzkości. Rzekł głupi w sercu swoim: niemaß Bogá. Człowiecze iákie rzeczeß słowo/ o tym słowie/ o ktorym Jan: Słowo te było ná początku v Bogá/ wßystko się przez nie stáło? Rzekniesz to/ co y nieme stworzenia mowić muszą: Ten stworzył nas/ á nie my. Tchnienie pospolite głos to vst Oycowskich nie Synowskich. Słowem Páńskim Niebiosá vtwierdzone są/ á Duchem vst iego wßystká moc ich. *Psalm* 32. ℣ 6. iáko raz rzekł Bog Oćiec/ iednego rodźił Syná; ták raz tchnął Bog Oćiec/ y wypuśćił iedynego Duchá.

Psal: 68.

Psal: 14.

Psal: 13.

DZWIĘKV / iáki dźwięk wydáß temu/ ktoremu dźiewięć chorow Anyelskich wydáią: Swięty/ Swięty/ Swięty? Jesli dźiwny Bog w Swiętych swoich; coż niedźiwny w tych trzech Swiętych! Co koło tych trzech Swiętych maß czynić/ odkrył Bog iednemu młodźieńcu: Swięty Boże/ Swięty mocny/ Swięty nieśmiertelny/ zmiłuy się nád námi: temi się koło trzech Swiętych zábáwiay Argumentámi. Tchnienie pospolite dźwięk to/ głos to/ ále nie táki/ żeby náwßystką źiemię wyßedł. Wßystek *W*schod nie náklánia vßu ná ten dźwięk; bo dźwięku tego czterech Trąb Ewangelistow niesłyßáł: y dwánaśćie Pápieżow od Wschodu przyiętych/ temu

dźwięku vßu nie nákłonili.

WIETRZE/ co z Gorą nad gorámi pocznieß? twoy tam impet niedoleći/ ćieß ſię ziąd/ że Bog lata ná twych ſkrzydłách wiátrowych. *Pſalm*: 17. On wſtępuie y na Cherubiny/ y Cherubiny go ßeśćią ſkrzydłámi nie dolátuią/ coż twoie wiátrowe ſkrzydełká dolećieć máią? Trćiny ták poſtępuią z wiátrami: flectimur, non frangimur, kiedy ſię kłaniamy/ to nie vpadámy; wietrze trćiny dla ćiebie ſtworzone/ á źiołá ná poſługę człowieczą. *Pſalm*: 130. Vcz ſię od nich/ vpáday przed Pánem/ ora, adora, przyimie ćię wiátrá do ſkárbnic ſwoich. Tchnienie poſpolite, y to wiátr/ do dwoch perſon powiewa. Rodzenie wiatr to wßechmogący/ á tylo ſię w iedney Perſonie od ſiebie iák wſkárbnicy zámknął. Tchnienie wiátr drugi/ z teyże ſkárbnice wynikły/ wiecznym węzłem z Rodzeniem realnie związány. Jákiey ſię ſkárbnicy Rodzenie trzyma/ tákiey y Tchnienie.

NAOSTATEK człowiecze tánio ćię oßácowáno/ za *NIC* ćię máią/ á bez niego nic ſię nieſtáło. Wßelkie ſtworzenie przećiwko Stworzyćielá Nic/ iák przed ſtworzeniem była nic/ ták y po ſtworzeniu w porownániu do nad bytnośćiámi Bytnośći wßyſtko nic. On dno bytnośći wßelkiey/ my dno prożnośći wßelkiey. On ſam rzecz/ wßyſtko ćień. Ták bowiem świadczy Prorok Izáiaß: wßyſtkie narody iákoby nie ſą/ ták ſą przed Bogiem/ y za nic/ y za prożność poczytáne ſą od niego. O czym y Dáwid Swięty: y ſubſtáncyá/ práwi/ moiá/ iáko nic przed tobą. y znowu: iednak wßelká prożność/ wßelki człowiek żywiący:

Non

Non enti iáko diſzkurowáć de entium Ente? Nic/ co ma mowić o ſznurze troiſtym? ſznur troiſty nie łácno ſie przerywa. Eccl: 4. ℣ 12. y Vnas ſznur troiſty: początek Nic/ ſrzedziná páieczá Nić/ koniec gnić. Co rzecze nic o Swietym BOGV/ ktory ieſt wſzyſtko we wſzyſtkich? co rzecze o Swietym mocnym páieczá nić? o Swietym nieśmiertelnym co rzecze ten/ komu po nicu/ po nici páieczey zoſtaie gnić?

Słowo Boże gdy padło ná nic/ Niebo y Ziemie vrodziło; gdy padło ná Niebo/ Słonce/ mieśiąc/ y gwiazdy ná Niebie wyſtáwiło; gdy padło ná Ziemie/ drzewá/ źwierzętá/ wſzyſtkie náſlicznieyſze kwiaty z śiebie wypuśćiło; gdy padło ná wody/ ptáſtwo wſzelákie y ryby w Wielkiey obfitośći rozmnożyło; gdy te Słowo pádnie ná groby/ tedy y vmarłe wſkrzeſzá: ſłowá/ ktorem Ja wam mowił/ Duchem ſą y żywotem. Ioan: 6.

Ktory vczyſz człowieká mądrośći/ dáy mi rozum/ á żyć będę. W tobie żyiemy/ o tobie żywoćie: w tobie ruſzámy ſie/ o Tobie ruſzeniu ad intra & extra; od ćiebie vdźielonym rozumem ruſzamy; áże in fine fit motus velocior/ ná końcu wieku/ BOZE pomagáy rączey człowieku/ poſpieſz ſie ná pomoc Lázárzowi/ ktory ſie pomocą Páńſką tłumaczy. przed tobą záprawdę wſzelká marność/ wſzelki człowiek żywiący. w Tobie ieſteśmy/ ktorego nihil Ja ieſtem. Tyś bytność moia; z morza wiecznie rozlanego gdyś ná náſze nic iedne kroplę pluſnął/ vczyniłeś nić. Jáką? czy [iákoś ſam wſzyſtek złoty] złotą? czy [ktorego ſłowá ſrebro roſpalone] ſrebrną? czy iedwabną? látá náſze iáko páieczyná. páiecze/ nie dobre Echo. Słuſznie ná látá páiecze/

Pſ: 118. ℣. 144.

ięcze. By robáczek iedwábne látá ſkręćił / byłyby
Pſal: 21. mocnieyſze / á páię zyne ládá wiátr rozwieie. Jam ro-
℣ 7. bak á nie człowiek / gdy ſię ten robáczek [o ktorym:
operitur dum operatur / kiedy pracuie / to ſię obwáru-
ie.] do Pánieńſkiego vdáł żywotá / tam mu ſię ná dołá
robotá. Vdźiáłáł zbáwienie poſrzod źiemie. Ten ro-
báczek ná świát wyſzedſzy z żywotá / robotę ná Krzy-
żowym kołowroćie nákręćił ſzkárłátnego iedwabiu / z
ktorego y ſobie / y nam ſzátę poſzył. Vrobił z niego y ćię-
ćiwę / á ſam ná łuku Krzyżowym wyćiągnął ſię iak
ſtrzáłá / y człowieká / ktory iáko nieprzyiaćiel iego ſtał
mu ná celu / poſtrzelił. Więc że ſtrzáła od żywotá /
człowieká nádárzyłá żywotem.

Sarb: *Me ſegnis non figis amor? ſunt omnia præſto.*
Crux arcus, iaculum Chriſtus, & hoſtis ego.
Krzyż łuk / á Chryſtus ſtrzáłá wypuſzczoná;
Ná celu głowa moiá poſtáwioná.
Strzeláy tą ſtrzáło / poſtrzeloná głowá /
Od tákiey rány bárźiey będźie zdrowá.
Tylo w iedynym Swiętym ia ſię Krzyżu chlubię /
Nád Chryſtuſá ná Krzyżu więcey nic nie lubię.

Skąd ſię pyſzniſz człowiecze? ktorego poczęćie winá /
vrodzenie káranie / pracá żywot / potrzebá śmierć; v
marł ktoś / y ktośi śmierć kośi. Czemu ćiáło two-
ie koſztownemi rzeczámi tuczyſz / ktore po kilku dni ro-
bácy roſtoczą w grobie / á o duſze ſię nie ſtáráſz / ktorá
przed Bogiem od Anyołow w Niebie ma bydź poſtá-
wioná?

Vnde ſuperbis homo? cuius conceptio culpa /
Naſci pæna, labor vita, neceſſe mori.

Czego

Czego ſię dmieſz człowiecze? zaczęćie twe winá/
Rod káźń/ á żywot pracá/ vmrzeć co godźiná.

Quid miſer elato turgeſcis homuncule vultu?
Cras eris in vili putre cadauer humo.

Czego ſię nędzny człecze pyſzną chlubiſz twarzą?
Trupem gniłym ſtánieſz ſię iák iutro záparzą.

Co ieſt ſłabſzego nád człowieká? ktorego ſmyſły oſzukiwáią/ niewiadomość vwodźi/ rozum omylá/ pychá vniżá/ czás opuſzczá/ wiek odmienia/ dźiećińſtwo tępi/ młodość do przepaśći prowádźi/ ſtárość dokuczá. S. Piotr Chryſol:

Cum fex, cum limus/ cum res viliſſima ſimus/
Vnde ſuperbimus? ad terram terra redimus.

Gdy gnoiem/ gliną/ rzeczą podłą ſię bydź/ známy/
Zkąd ſię pyſznimy? w źiemię źiemia obrácamy.

Z źiemie ieſteś/ z źiemie żyieſz/ y w źiemię ſię obroćiſz. pewná rzecz że vmrzeſz/ ále nie pewná kędy/ y kiedy; iáko albowiem wſzędźie ná ćię śmierć oczekiwa/ y ty tákże/ ieżeli mądrym chceſz zoſtáć/ ná káżdym mieyſcu będźieſz ná nią oczekiwáł. Ber:

Oczekiwáy co dźień ná koniec żywotá/ y ná tamtę drogę ſię gotuy. Ktorey bowiem godźiny námniey ſię nie ſpodźiewaſz/ pozew przynioſą. A biadá tym/ ktorych w ten czás nie mądrych y nie gotowych zdybią.

Ná Niebo poglądáy/ á kroćiuchny tego żyćiá kres przed oczy ſobie położ; o prętkim włodarſtwá twego ráchunku/ iż maſz czynić/ pilno myſl. Co bowiem pomoże/ y co zákorzyść/ dźiś wezłoćie/ y kley-

notách świetnym ſie pokazać / ieſli iutro nágiego / y winnego do mat piekielnych czárt záprowádźi?

Auguſt: Medi: Cap: 21.

Záli ten / ktory widźiemy ná tym świecie żywot / możemy zwać żywotem? ktory humory nádymaią / bole wyćieńczáią / gorączki wyſuſzáią / powietrze chorobámi nápełniá / pokármy oćierzáią / posty trapią / żárły roſpuſzczáią / ſmutki niſzczą / ſtrácenia ſćiſkáią / ſurowość tepi / bogáctwa nádymaią / vboſtwo o ziemię rzucá / młodość wynoſi / ſtaroſć náchylá / chorobá y ſmutek trapi / á po ták wielu złego / śmierć ná koniec náſtąpi.

Qualis vita, finis ita.
Żywot iáki / koniec táki.

Plut:

TAkich właſnośćiy / ktore człowiek ma z bydlety ſpolne / ieſt ná duſzy iego / co nie miárá. Ná ćiele záś procz innych defektow / rowny ieſt człowiek bydletom w chorobách; nie dla tego tylo / żeby człowiek y ćiało iego / tákimże tylo podlegáł chorobom / ábo tákiej y tylej ich / y tákie często ćierpiał iáko bydletá / nie tylo wtym / ále że o nim powiedźiał dobrze Homerus: nil homine imbecillius terra nutrit. Niemaß powßyſtkiey ziemi rzeczy / nád człowieká ſłabßey / nędznieyßey / chorßey / vłomnieyßey. Tenże Plutárchus ná innym mieyſcu mowi: in malorũ expenſione primas tenet. co do złe° / tam práwi / człowiek przodkuie / we złym nic go nie celuie. A lepiey Swiety Chryzoſtom pytáiąc ſie co też ieſt człowiek? odpowiáda ſobie / vilitatis ſuæ accuſatio, ieſt świádectwem / álbo inſtygatorem podłości ſwoiey. że cokolwiek pocznie człowiek / każda ſwa ſpráwa wyznáwa / w głos oświadczá nędze ſwoie / niedołężność

wiek ßa

wiekſza niż bydlęca/ kiedy ſpi/ świádczy o ták wielkiey mizeryey; iáko to wiele czáſu/ ſnáć połowicę żywotá mu-ſi ták dáremnie trawić/ bez żadney pożytecżney operácyey/ leżąc iák drewno y kámień. Kiedy ie/ świádczy/ iáko ſię nie może obeyść/ y żywotá zátrzymáć bez rzeczy ták podłych/ iákie ſą potrawy. Siedźi li/ świadczy ſwoię ſłabość/ w ktorey mu odpocząć trzebá. Stará ſię o żywność/ dobre mienie/ pieniądze/ máietności/ zażywa dobrey myſli/ muzyki/ bieśiady/ vczty; wſzyſtko świadectwa ták wielu potrzeb/ niedoſtátkow/ rzeczy/ bez ktorych ſię człowiek obeyść nie może/ iáko o-beydą bydlętá. Tákie tedy nie doſtátki/ nędze/ y podłość ludzką poznawſzy/ mowę duſzo moią/ mowę do BOGA:

NOVERIM TE.
Obym poznał Ciebie.

KTOś ieſt o Pánie! y co o Tobie rozumieć mam? záprawdę Tyś ſam ieſt/ coś ieſt: Tyś ieſt/ ktoryś ieſt. Tyś ieſt nád ktorego/ nic większego/ nic lepſzego/ nic wdzięcznieyſzego/ pomyſlić ſię nie może. Tyś ieſt żywot/ mądrość/ świátłość/ prawdá/ dobroć/ wieczność/ náywyżſze dobro; Tyś ſam ſobie doſtáteczny/ ni kogo niepotrzebuiący; ktorego wſzyſtkie rzeczy potrzebuią/ áby były/ y áby dobre były. Augusti.

Jam o Pánie moy przepáśćią niczego; Ty záś ieſteś przepáśćią wſzelákiey Iſtoty: álbowiem w człowiecku końcá niemaſz żadnego negacyi. Człowiek nie ieſt Anyoł/ nie ieſt Niebo/ nie ieſt ſłońce/ nie ieſt mie-

 ſiąc/

śiąc/ nie iest gwiazdá/ nie iest złoto/ nie iest srebro: ꝛc. Bog záś przepáść istoty; bo w Panu Bogu iest eminenter Anyoł/ człowiek/ Niebo/ Słońce/ Mieśiąc/ ꝛc. y wszystko bez końcá. Będźie Pan Bog wszystko we wszystkich. Coż to iest wszystko? czegoś kolwiek tu szukał/ cokolwiek tu rozumiáłeś wielkiego; tym ći wszystkim Bog będźie. On ći tam będźie pokármem/ on ći będźie nápoiem/ On nieśmiertelną chwałą.

August: serm: 16. de Ver: Apost:

Dáy Boże; ábyś poznał/ co iest Bożego; zrozumiáł/ co iest świątobliwego; vpátrował/ co piekielnego. Záprawde strachałbyś się piekielnych rzeczy/ Niebieskich pożądáł byś/ á źiemskiemi teráz przed tobą będącymi pogárdźił byś. Ber:

Szukáy twego dobrego. żáden nie iest dobrym tylko sam ieden Bog/ naywiększe dobro to iest twoie. Bydlęćiu co iest dobrego/ ieno pełny brzuch/ spać/ skákać? tákiegoż y ty dobrego szukáß spółdźiedźicu Chrystusow? Czemu iesteś wesołym że towárzyszem stáieß się bydlęcym? Aug:

Dla tego iesteś stworzony/ ábyś rozważał/ y oczy twoie wlepił w Bogu twoim/ żeby nie po źiemi czołgał się żywot twoy/ żebyś nie iáko bestyie tych mizernych roskoszyi záżywał/ raczey y prawdźiwiey żebyś według vstáwy y wizerunku Niebieskiego żywota y swoy stosował. Basil:

Bog dla ćiebie wszystko stworzył/ á ćiebie dla śiebie vczynił/ y Ciebie náuczył/ ábyś się kochał w tym/ co wszystko dla ćiebie stworzył/ w Stworzyćielu/ nie w stworzeniu. August:

Obierz sobie tákie° ze wszystkich przyiáćioł twoich/

ktor

ktory / gdy wszystko od ćiebie odbiorą / sam ieden dochowa Wiáry; w dźień pogrzebu twego / gdy ćie wszyscy odstąpią przyiáćiele: ten ćię nie opuśći / ale strzec będźie od ryczących gotowych ná pokárm. August: Chrystus nasz serdecznie miłuiący nas przyiaćiel; bo zá nas duszę swą położył / większey nad tę miłośći nikt nie ma. Przyiáćiel świątobliwy / Seraphinowie śpiewáią mu; Swięty / S: S. ciało / świat / czart / nieprzyiaćiele naśi. Ciało woła: ia szpecę / świát woła: ia vstaię / czart woła: ia zwodzę / Chrystus woła: Ja pośilam. Kto ma vszy ku słuchániu niechay słuchá. Mari 4. ℣ 9.

Naywyższe szczęśćie iest / Naywyższego Boga samego mieć przyiáćiela / kto ma Bogá obecnego przez łáskę / ma Bogá przyiáćielá / y on iest Bogu przyiaćielem. Łaská Bożá czyni człowieká przyiáćielem Bogu według Theologow. Ktore są dobra Boskie niezliczone / nieskończone / nie wypowiedziane / Bog iest to. Co iest istota iego? iest bydź / y on prawdziwie / szczerze / zupełnie / Istność iest; bo iest sam od śiebie / z śiebie / w sobie / przez się / v śiebie / samym sobą / co kolwiek iest. Bog ieden y iedność / Troiáki y Troycá / żyiący y żywot / Mądry y mądrość / Wszechmocny y wszechmocność / Sprawiedliwy y spráwiedliwość / Miłośierny y miłośierdźie / Prawdziwy y prawdá / Miłuiący y miłość. Bog piękny y piękność / wszelkiey pięknośći zrzodło / bez ktorego nic pięknego niemasz / od ktorego wszelka piękność; przed ktorym nic pięknego niemasz / albo ieżeli iest / od nie° iest; co iednak względem ie° pięknym nie iest. Bog iest dobry / dobre dobro / y początek wszelkiey dobroći. On morzem wszelkiego do-

brego / od ktorego y przez ktorego wßyſtko dobro / bez ktorego nic dobrego niemaß / ale wßyſtko złe. Bog wielki / nieogárniony / niepoiety / wieczny / nieśmiertelny. Bog ieſt Maieſtát / godność / wyſokość / iáſność / chwałá / Páńſtwo / moc / Krol y krolеſtwo / dáiący wßyſtkim wßyſtko / nikogo niepotrzebuiący / tylko tomu by dobrze czynił.

2. Cor: 1 Błogoſławiony Bog y Oćiec Páná náßego Jezuſá Chryſtuſá / Oćiec miłośierdźia / y Bog wßelkiey poćiechy / ktory nas ćießy we wßelkim vtrapieniu náßym / abyśmy y ſámi mogli ćießyć tych / ktorzy w vtrapieniu zoſtáią / przez nápomnienie / ktorym nas ſam Bog nápominá. bo iáko obfituią vtrápienia Chryſtuſowe w nás / ták tez przez tegoż Chryſtuſá obfituią poćiechy náße.

Auguſt: Rzekni o Słowo / niech ſie ſtánie świátłość / ábym widźiał świátło / y poznał cokolwiek nie ieſt świátło; bo mi bez ćiebie ćiemność zdá ſie świátłością / á świátłość ćiemnością / y ták bez twoiey świátłośći nie maß prawdy / ieſt błąd / ieſt fálß / ieſt próżność / niemaß rozeznánia / ale ieſt zámießánie / confuſia; ieſt niewiádomość / niemaß vmieietności / ieſt ſlepotá / niemáß widzenia; ieſt zbłądzenie / nie drogá; ieſt śmierć / á niemaß żywotá.

Aug: li: de Ciui: Dei Ca: 18. Dwa ſą żywoty: ieden żywot ćiáłá / drugi duße. iáko żywot ćiału dußá dáie / ták żywot dußy BOG dáie; y iáko ieſli dußá opuśći ćiáło / ćiáło vmiera; ták tez gdy Bog opuśći duße / dußá vmiera.

Náuczáia Theologowie / iż dla tego Bog ſtworzył świát / aby miał duße / w ktorych by ſpoczywał / y ſkłonności ſwoiey doſyć vczynił / ludźiom ſie vżyźá-

iąc / onym dobrodźieystwa / dáry / łáski rozdáwáiąc. Vćiechy to moie báwić śię z Synámi ludzkiemi.

Oto ia / prawi / stoię v drzwi / y kołácę ieżeli kto głos moy vsłyszy / wnidę do niego. Oto ia iestem z wami áż do skończenia świátá. Co iest zemnie nigdy was nie odstąpię / záwsze wam chcę bydź przez łáskę moię przytomnym. Bog iest wiernym towárzyszem y nieopuszczá. Iáko grzechy wasze vczyniły rozdźiáł miedzy wami á Bogiem waszym / ták miedzy Rusią á Lechy rozdźiáł vczyniły grzechy vfáiących w sobie / áż by go kto wprzod opuśćił. Isaia Cap: 59.

Mądrość Boská wątpliwego ćiemnego nic nie przypuszczá. Złey bárzo mátki nieumieiętnośći dwie są złe bárzo corki / fałsz y wątpliwość. Owa mizernieyszá / tá nędznieyszá / owa szkodliwa / tá przykrzeyszá; gdy Duch Boży mowi / obie vstępuią / y nietylko tam iest prawdá / ále sama szczera prawdá / nic ćiemnego / nic wątpliwego niemáiącá.

Nikt nas nie odstrászy od miłośći Bożey grożąc śmierćią / to bowiem sámo / że Boga miłuiemy vmrzeć nie może; gdyż to iest sámo śmierć nie miłowáć Bogá. Nikt nas nie odstrászy obiecuiąc żywot: bo ktoż opuśći źrzodło dla obiecáney wody? nie odstraszy nas Anyoł / bo gdyśmy z Bogiem złączeni / Anyoł nád nas mocnieyszym nie iest. Nie oddźieli nas od Bogá ani moć / ktora ma władzę ná tym świećie: ábowiem nád wszystek świát wyższá iest mysl nászá złączoná z Bogiem. Nie oddźielą nas nástępuiące vtrapienia: ábowiem tym ie lżeysze bydź czuiemy / im śćisley z tym / od ktorego nas oddźielić chcą / złączeni iesteśmy. Nie

oddzieli

oddzieli nas obietnicá przyszłych rzeczy / álbowiem co kolwiek dobrego bydź może / pewniey to obiecuie Bog / y nad Bogá nic lepszego nie masz / ktory iuż miłuiącym się obecny iest. Nie oddzieli áni wysokość áni głębokość: coż bowiem Niebo obiecáć mi może / żebym od Stworcy Niebá oddzielonym był? abo co mię straszy piekło / żebym Bogá opuścił? ktorego / gdy bym był nigdy nie opuszczał / piekłá bym się nigdy niebał. Nákoniec / ktoreż mię mieysce od niego odłączy? ktory nie wszędzieby wszystek był / gdy by iákim mieyscem ográniczony bydź mogł.

Jesli co lepszego rozumiesz bydź / y pięknieyszego / niżeli Bogá oblicze widźieć / tam się gotuy. Biádá takiemu zakochaniu twemu / ieżeli y pomyślisz / że może bydź co śliczniey szego nadeń / y owszem od niego samego iest piękność / ktorá cię trzyma; staray się tedy / ábyś o inszym nie myślił. August:

NOVERIM TE,

Obym poznał Ciebie.

August. Intelligamus dum possumus, dum non possumus credamus.

Rozumieymy kiedy możemy, kiedy nie możemy wierzmy.

Sap: 1. ℣ 2. W Prostośći serca szukáyćie go: gdyż od tych bywa náleźion / ktorzy go nie kuszą; a tym się okazuie / ktorzy máią wiárę w nim. Przewrotne bowiem myśli odłączáią od Bogá / á moc doświádczona karze głupie.

Vczmy się

Vczmy się od Cherubinow / kiedy na Bogá pátrzyć mieli / twarzy sobie pozakrywali skrzydłami / á wołali bez przestánku: Swięty / Swięty / Swięty / Pan Bog Sabaoth. Niechćieymy patrzać oczyma otwartemi ná twarz iego / nie śięgaym rozumem Maiestatu iego; ále zásłaniáymy rozum część zasłoną wiary świętey / część pokorą / á wołáymy: Swięty Oćiec / Swięty Syn / Swięty Duch Swięty; a ci trzeci ieden iest Swięty Pan Bog zastępow. Dałem, chwałę Oycu y Synowi y Duchowi Swiętemu; á wszystkim iedną chwałę / iedną cześć / ieden pokłon / iako iednemu Bogu Pánu w Troycy nászemu. W tey Troycy żadna z tych Person nie iest pierwszą / ni większą nad inne / ták Athanázy wyraźnie: In hac Trinitate nihil prius, aut posterius; nihil maius, aut minus.

Odwroć oczy twe odemnie, boć te vczyniły żem vlećiáł. Cant: 6. ℣ 4.

NIe miłá Bogu bespieczná wtym dworność / obrażá się Oblubieniec Niebieski oczyma dusze wierney / kiedy wielą oczy rozumu własnego chce nań patrzyć / przez demonstratie, dyskursy / ratie. Im więcey chce widźieć / tym mniey obaczy; bo iest dáleká odległość / miáłkość rozumu ludzkiego od wielkośći nieskończoney nátury y Máiestátu Boga wszechmogącego. Bázyli S. z głupstwa hárdego medyka iednego śmieie się / ktory się z swoiey chlubiąc nauki / twierdził: że o Bogu śiłá iáśnie mogł wiedźieć; powiedz mi / prawi / Medyku y wylicz náturę mrowieczki iedney / naucz iáko żyie / y tchnieniem oddychá? [coż o Tchnieniu Bożym?]

czyń ánátomią ná niey / y pokáż kośći / gnáty / ná ktorych ſie roſpiełá: powiedz mali żyły / gdźie krew chowa / gdźie Spiritus vitales, y gdźie animales: vkáż gdźie w niey medulla dorſi, iáko chodźi / y nożkámi ruchá: gdźie w niey wątrobá / y pod wątrobą żołć: iákie w niey ſerce / płucá / mozg: iáko długo żyie / iako ſie y ſámá rodźi y dźieći: ſkąd to drugim / że ſkrzydełká im wyraſtáią / ktorymi látáć mogą: pierwey wßyſtko vmiey / zgádni / náucz / toż możeß o Bogu dyßkurować: á ieſli rzeczy ták máley / robáczka / mrowki po tobie biegáiącey / nátury poiąć rozumem / y wßyſtką mądrośćią twą niemożeß: iák śmieß ſie kuśić dyßkurſámi ogárnąć Máieſtát nieogárniony / náture nieſkończoną: ſłußnie Duch Swiety obrażá ſie do wierney Oblubienicy / kiedy oczy ná Bogá ſwego wytrzeßczá / chcąc wzrokiem przyrodzonym táiemnice iego śięgáć: lubi iedne oko ſkromne / wßydliwe / zákryte / wiádomość o Bogu pokorą y wiárą świętą pokryta. Sekretárzowi Páńſkiemu zlecono ten o pochodzeniu Ducha Swiętego ſekret obiáwić; vtáiona od mądrych / á odkryta młodźieńcom / z ktorych temu iednemu młodźieńcowi / co śiedząc o ſtołu Páńſkiego ſtáł ſie godnym ná Pierśiách leżeć / á z Mátką iego Pánic z Pánną ſtáć pod Krzyżem / y nowy ſobie Tytuł Synowſtwá wyſłużyć. Temu dány ieżyk Ducha Swiętego / w ktorym nie maß kłámſtwa / bo Duch prawdy; ten mu ieżyk ſtáł ſie piorem / ktorym Ewangelią nápiſał / zá ktorą z Janem choć kto dußę vtráći / niezgubi.

Znayduie ſie w Grecyey Pálmá / Theophráſtus zowie ią Balanus. Ta rodźi owoc / ktory kiedy kto

ie ſurowy / y poki ießße nie doſtoi / dobry ieſt / zdrowy / chłodzi / gaśi pragnienie / lepiey niż ktory napoy naychłodnieyßy ; iáko záś poczekáß áby doyrzał / y zechceß ieść doſtáły / záwroći głowe prawie iák naypotężnieyßze wino / pomießá mozg / że człowiek prawie oßáleie / twierdźi to Solin9. Jeſt ten owoc wizerunkiem wiáry / álbo táiemnic Boſkich do wiáry nálezących / ieſli ſie konterentnie człowiek poznániem ich nie doyrzałym / nie doſtáłym / ćiemnym / przez wiárę / wierzyć y trzymać zdrowe ſą człowiekowi / gáßa pragnienie : będźieli chćiał ieść ie doyrzáłe / wiádomość mieć doſkonáłą / rozumem ogárnąć / poturbuią mu głowe / mozg powywracáią. Diuina ſcrutari temerarium.

Klemens Alexándryiſki Pátryárchá piße : Jż przy ceremoniách ſwych / ktore Bogu czynili ſtárzy ; ßedł wprzod ieden z Káplánow ſpiewáiąc chwały Boże / w iedney ręce nioſąc zegár / w drugiey palmę / dáiąc znáć ; z iáką vważiwośćią o Boſkich rzeczách myślić y mowić miał kożdy / nie ßperáiąc dworznie / ále wierzące pokornie.

Niemáß gorßego iáko ludzkim rozumem Boſkie rzeczy miárkowáć. Chryſo: in Epiſt: ad Tim: 2. Cap: 1. Ktoby chćiał przypatrowáć ſie wlepionymi oczyma promieniom / nie tylko nic nieuſzkodzi / ále y wzrok vtráći ; dáleko wiecey / mowi tenże Swiety Doktor / to potká tego ktoby chćiał tępym wzrokiem rozumku ſwe° świátło wieczne y nieogárnione poiąć.

V Perſow był ſrogi zákaz ſłońce málowáć : Solis faciem ne pingito. Cael: Rh : O Słońcu przedwiecznym / o iego iaſności y promieniach / oby ćiekáwym

scholástykom dyszkurowáć zákazano/ ktorzy z rozumkiem iák z motyką porywáią się ná słońce.

Eccl:8. ℣ 17. Zrozumiáłem iż wszystkich vczynkow Bożych żádney przyczyny ználeść człowiek nie może/ ktore się dźieią pod słońcem; á im więcey pracuie szukáiąc/ tym mniey nayduie: choćby też mowił mądry/ że wie/ nie będźie mogł náleść. Coż náleść Bogá sámego przyczynę? Ják Rodzenie ták Pochodzenie kto wypowie/ krom sámego Oycá? nikt nie zna Syná tylko Oćiec/ ni Oycá tylko Syn; ktory Jánowi leżącemu ná pierśiách odkrył.

Duch Swięty ma nieiakieś z wiatrem podobieństwo;
Niemoże go rozumem poiąć Człowieczeństwo.

STárzy v Pogán Mędrcowie málowáli nie Bogá sámego/ bo wiedźieli że żadną go figurą nie mogli wyráźić/ ále człowieká/ co poznáć chćiáł Bogá/ w postáći nabożney y pokorney. Klęczáł ręce ku Niebu podniosszy/ głowę nádoł áż do źiemie sámey miáł spuszczoną/ á vcho iedne nádstáwiáł słucháiąc wiátru/ ktory nád nim potężnie wiał. Tá drogá do poznániá Bogá/ nie podnośić głowy ná dyszkursy koło Bogá/ ále chylić ią ná vważánie máłośći swoiey: Nouerim me, nouerim Te. Augustiná gośćińcem idąc/ niewytrzeszczáć oczu ná dworne vpatrowánie spraw iego/ ále vszu nádstáwiáć ná słuchánie roskázánia y náuki iego o sobie/ álbo wole Boskiey.

Ioan: 3. ℣ 8. Chrystus podobieństwem tegoż wiátru; [Spiritus vbi vult spirat, & vocem eius audis, sed nescis

vnde

vnde veniat, aut quò vadat,] o Duchu Swiętym z Nikodemem rzecz miał/ Duchá Swiętego przyrownał do wiátru/ ktorego ni okiem widźieć/ ni rozumem doyść może/ zkąd wiáć poczyná/ álbo gdźie przestáie; słyszeć go tylo że wieie/ y po skutkach poznáć może: vocem eius audis. Ecce quomodo cognoscitur Deus, wołá Swięty Bazylij wielki: Patrz/ powiáda/ iáko poznáć mamy Bogá/ słucháiąc go y roskázánia iego pełniąc/ y według iego się sprawuiąc/ to naywyższa Chrześćiańska Theologia y o Bogu nauká/ niedworna o náturze iego y Attrybutach Boskich ćiekáwość/ dość ná tym masz/ trzymáć to y wierzyć co o sobie oznaymuie/ y przez Cerkiew y sługi swe do wierzenia podáie/ dáley nie śięgay. Quantus sit Deus, quæ illius natura, & qualis Essentia, talia sciscitanti sunt periculosa, ei qui rogatur perplexa, talium medicina silentium. To lekarstwo ćiekáwemu mędrkowi/ y zuchwáłemu Doktorowi speculatorowi. O durny rozumie ludzki! wiátru iednego/ gárśći powietrzá poiąć nie możesz/ choć w nim chodźisz/ nim tchniesz/ żyiesz/ pełno masz w sobie/ nescis vnde veniat, quo vadat; A máß zrozumieć Bogá náturę/ y pochodzenie iego osoby? nie wstydźisz się wiátrom y powietrzu wierzyć/ przyznáwáć że iest z iego sámego/ iego słyszysz/ czuiesz wieiącego/ á Bogu wierzyć niechcesz kiedy o sobie powiáda. Dobrze tedy Chrystus náturę Boską Duchá S°. wyráźił podobieństwem wiátru y poruszonego powietrzá; bo tákże go poznáć iák Bogá Prawdźiwe° trzebá słuchem sámym; y wiarą tego dochodźić co nam o sobie obiáwił. Niezmierny Duch S. y przytomny

wszędźie bytnośćią / vbi vult spirat, muśi wiátr bydź obecny gdźie wieie; niepodobna wiáć mu / gdźie go niemasz; pełno wiátru wszędźie / nie tylko w człowieku sámym / albo w inney żyiącey duszy / we wnątrz y około; ále w kożdym stworzeniu máterialnym / w żywiołách innych; w wodźie / ktorą przeiąwszy miotá ná morzu. w Ziemi / w ktorey się zakradszy trzęśie. W ogniu / ktoremu bez wiátru bez powietrzá / ni gorzeć / ni świećić niepodobna. Ták właśnie Duch Swięty [Spiritus Domini replevit orbem terrarum: & hoc, quod continet omnia, scientiam habet vocis.]

Sap: 1. ℣ 7. Nápełnił okrąg źiemie. W kożdey iest rzeczy ná świećie przytomny / obecny swoią osobą iáko BOG. Prope est a te Deus, mowił Senecá / tecum est, intus est. Tuż wszędźie przy tobie iest Bog / z tobą iest / w tobie iest. Nolite contristare Spiritum Sanctum Dei. Ani tá-

Eph: 4. ℣ 30. kiego znaydźie v nas respektu / iáki czyniemy oczom ludzkim: kiedy bárźiey ludzkie czćimy / niż Boskie. Wstydámy się przed niemi czynić / mowić / y myślić; co bez wstydu przed Bogiem śmiemy. Y to początek wszystkiego ná świećie złego nieuważne zápomnienie obecnego y pátrzącego ná nas Bogá. Quantascunque

Tertulit. tenebras factis tuis suprastruxeras, Deus lumen est. Certè hoc est Deus, quod cum dicitur non potest dici, cum æstimatur non potest æstimari, cum definitur ipsa definitione crescit, quem omnia nesciunt & metuendo sciunt. Deus nesciendo scitur & sciendo nescitur. z Bogiem nie argumentē tráfisz / ále gdy masz Sacram mentem, nie scientiey twoiey chce / ále Conscientiey, y Lucyper vmem że nad śiłę gmerał / wieczne° się płomienia doszperał.

Jáko

Jáko wiátru y powietrzu włáſna rodźić ſie z innych elementow y máteryalnych rzeczy/ z źiemie/ y z ſuchych iey dymow/ z wody/ humorow/ z ognia y exhálácyi zápálonych; tákże pochodźi z vſt y wnetrznośćiy człowieczych/ bydlecych/ zboż/ iárzyn/ źioł/ y innych compozycyi; táka włáſność Duchá Swietego procedere per Spirationem. Chryſtus tchnąc go inſufflauit. Po zmártwychwſtániu ná co tá ceremonia? chćiał pokazáć/ że tego im Duchá dawał/ ktory od niego z Boſkich iego wnetrznośćiy y nátury pochodźi od wiekow niemniey iák od Oycá: y powtory raz dni tych onego ſam od śiebie zeſłał ná Vcznie/ iáko Duchá włáſnego ſwego od śiebie pochodzącego: mittam eum ad vos, obiecał przed śmierćią ſwoią/ Ja go wam poſle. Poſzle Oćiec: mittet Pater in nomine meo, ále y ia poſle poſpołu z Oycem; ego mittam eum vobis/ powtárzał nie raz. Jákoż niema pochodźić od niego tákże/ iáko od Oycá/ ieżeli go tákże iák Oćiec poſyłá? ſlepy áż názbyt błąd Græcki/ y Ruſki/ co ná tákie świátło o Pochodzeniu Duchá Swietego tępieie/ niech ſobie przeczytáią wtory ſobor Niceńſki pod rządem Adriáná Pápieżá: niech Floreńſkie Koncilium oczy im otworzy. Seſ: 5. & 7. R. Nie ſądźćie nikogo przed czáſem poki niepzyidźie ná ſąd Pan/ ktory w ten czas oświeći wſzelákie ćiemnośći/ y obiáwi ſkrytośći ſerc ludzkich/ kędy káżdy odnieśie pochwałe od Bogá. 1. Cor: 9. Kogo ſlepy prowádźi/ ten błądźić może; ále ten niebłądźi/ ko° dobrze widzący Orzeł Jánow prowádźi; ktory niezmrużonym okiem w ſłońce patrzał/ y ták pátrząc/ piorem nie ſwoim/ ále od Duchá świete° dánym nápiſał; bo ięzyk Duchá

obijcitur.

Swietego

Swiętego/ ktory zstąpił ná niego/ w pioro się prętko piszące obroćił. Nieczekáiąc Jan Floreńskiego Soboru/ ieszcze przedtym do Soboru Swiętey Troycy záwołany/ śpiewa tam z Cherubinámi y Seráphinámi: Swięty/ Swięty/ Swięty.

Tempus erit quo te speculum vidisse pigebit. Teraz speculuiećie iáko we źwierćiedle in ænigmate, in parte. Swięty Jan kiedy był Viator tąż szedł drogą/ nápisáł wam Ewangelium iáko źwierćiadło niepokaláne; páwzćież w nie co wam vkázuie/ że wam od Syná nieukázuie/ w iákimś to inszym Ewangelium obáczyliśćie. Teraz Jan Comprehensor, iuż w Oyczyznie/ y tam wam Ewangelium swoie vkáże bez przydátku od Syná. Dobre° miał Mistrza Duchá Swiętego/ dał mu pioro w ręce/ ale sam ręką wiodł/ ktorą Jan Ewangelium pisał/ Duch prawdy prawdę napisał.

Ioan: 16. ℣ 15. Gdy przyidźie on Duch Prawdy/ náuczy was wszelkiey Prawdy; bo nie sam od śiebie mowić będźie/ ále cokolwiek vsłyszy mowić będźie: y co przyiść ma oznáymi wam. On mię vwielbi/ bowiem z mego weźmie/ á wam opowie. Duch dány Jánowi náuczył go wszelkiey prawdy/ to y tey/ iesli pochodźi od Syna; tego Jan w Rozdźiele piętnástym ℣ 26. nie położył/ á położył od Oycá pochodźi. Ergo wszystká prawdá że od Oycá pochodźi. Cokolwiek vsłyszy mowić będźie/ to Duch Swięty vsłyszáł od Oycá y od Syná/ że pochodźi od Oyca, y dla tego to mowił. Y co przyiść ma oznaymi wam/ oznáymił też Jánowi że to miáło przyiść/ iż ná Floreńskim Soborze przydádzą od Syna; á przećie Jan nápisáł że od Oyca pochodźi nie

przydáiąc

przydáiąc y od Syna. Chćiał Jan żeby Floreńſki Sobor czytał ták iego Ewangelią/ iak on Duchá Swiętego piorem nápiſał.

Duch prawdy. Acz wiele ludźi máią Duchá Swiętego ná ſwe poświęcenie: ále ku nauczániu wſzelákiey prawdy/ y ku záchowániu od wſzelkiego błędu/ Duch Swięty dány ieſt ſámemu Kośćiołowi y Przełożonym iego/ y powſzechnym Konciliom/ áby z nimi był y mieſzkał ná wieki. Záczym idźie/ że áni wſzyſtek Kośćioł/ áni porządne zgromádzenie Biſkupow ná Koncilium/ áni naywyżſzy Biſkup/ w decyzyách ſwoich o wierze/ błądźić nie mogą. To y dwanáśćie Pápieżowie/ ktorych Cerkiew Swięći. Ioan: 16. ℣ 13. Wuiek:

A ia prośić będę Oycá/ á innego Poćieſzyćielá dá wam/ áby z wami mieſzkał ná wieki/ Duch Práwdy/ ktorego świát przyiąć nie może/ bo go nie widźi áni go zna. Ioan: 14: ℣ 16.

Z tąd widźimy/ iż nie ſámym Apoſtołom Duch Swięty był obiecany y dany/ żeby ich náuczał wſzelkiey prawdy [bo oni nie mogli ná źiemi bydź ná wieki] ále y Námieſtnikom Apoſtolſkim. A iż obietnice y przywileie dáne Apoſtołom/ nie do oſob ich/ ále do vrzędow ſą przywiązáne ná wieki. Przetoż Biſkupi y Páſterze y Kośćioł poſledni wſzyſtkich wiekow mieli y máią tegoż Duchá Swiętego ich ſprawuiącego/ ktorego mieli Apoſtołowie y Kośćioł pierworodny. Námieſtnicy Apoſtolſcy tegoż mieli Duchá co Apoſtołowie/ ich ſpráwuiącego/ y Kośćioł pierworodny; Jednák nieprzydał od Oycá y od Syná/ a miał to z Duchá Prawdy. Ergo y Kośćioł poſledni w Floreńſkim Soborze nie-

miał

miał by przydáwáć/ bo Duch sobie nie może bydź prze-
ćiwny/ y raz vczyć ták/ drugi raz inak. Ten dwunástu
Deut:12 Pápieżow náuczył pochodzenia od Oycá. Co przy-
℣. 32. kázuie tobie/ to tylo czyń/ á nic nie przydáway áni v-
mnieyszáy. Tak co Jan w Rozdźiele piętnástym pi-
sze tobie/ to tylo czytáy Bogu y sobie/ á nic nie przy-
dáway áni vmnieyszay/ kto przydáie od Syna/ y kto by od
Oyca to vmnieyszał: obádwa grzeszą. Sapientiā recti rectè
trzebá czytáć. Scholástycy twierdzą; że od Oycá Autho-
ritative/ od Syná subauthoritatiuè; od Oycá primordialiter,
2. Petri od Syná comprimordialiter. są niektore trudne rzeczy ku
3. ℣ 16: wyrozumieniu/ ktore nieuczeni y niestáteczni wykręcáią/
iáko y inne pismá ku swemu włásnemu zátráceniu. Od-
łożmy to do Jáná/ kiedy się w Niebie obáczym/ poznamy
iák rozumiał od Oycá/ á teráz ták czytaymy iak nápisá-
no. Cui bene distinguit bene docet. o Jánie tru-
dno rzec/ że [gdy mowi od Oycá pochodźi/] non be-
ne docet, choć nie dystyngwuie; raczey distingwuie
Oyca od Syna; bo go z Synem pospołu nie kładnie.
43. ℣ 27. Co mowi Tłumáczom Izáiász? Tłumacze twoi wy-
kroczyli przećiwko mnie. Słuchayćie mądrzy co wam
44. ℣ 25. Pan przez Izáiászá mowi; Wniwecz obracáiący zná-
mioná praktykárzow/ á wieszczki w száleństwo obrácáią-
cy/ ktory obracá mądre ná wstecz/ á vmieietność ich głu-
pią czyni.

Ioannis Euangelium ratum nie może bydź irritum.
Duchá Swiętego [ktorym Jan pisał] kto popráwi
rzecz práwą? słońcu co po świecy?

Desuit & Scriptis vltima lima meis. Ouid:

Orzeł

Orzeł Jánow nocnych sow nie prośi z piorami/ áby mu Ewangelią gluzowáli. Ná iezyku przyniosł mu Duch Swiety pioro / tym ták napisał / iák sie podobáło Duchowi S: y nam. kto iest w Noego korábiu przyznáć muśi.

Iest rozum nád rozum.

Lyram, quæ consona videtur, alter musicus accuratius intendit.

Nád Jánow rozum nie naydźiećie Scholásticy lepszego/ iáko y Ewangeliey medrzeyszey nie złożyćie.

Angelicis, seraphicis, doctoribus iákie Thesim podáie Job do dysputy / podispatowawszy ná czás z Bogiem:

Y w Anyołách swoich ználázł niepráwość. Iob: 4. ℣ 18.

Kłániayćie sie mu wszyscy Anyołowie iego. Adorate nie disputate, orácyey Adoratiey nie racyey potrzebuie.

Philosophia facta est Philologia. Sen:

Racyá w oracyą sie ma obracáć.

Masz czásu dosyć bydź Philozophem / y vczonym; a nie masz czásu bydź Chrześćiáninem: ráczey odmień sposob / odmień ćwiczenie/ bądź Boskim Philozophem/ bądź Boskim Prorokiem/ nie szukáiąc/ ále ná sládniąc Bogá: bądź mądrym/ ábyś nie ták mowa / táko żywotem/ orzeczach ták mowił dobrych/ iákobyś ie oraz czynił. Paul:

Gdy Pan ná strasznym vśiedźie sądźie/ y świát zápłácze / y srodze záryczy/ tam záraz przyprowádzą z swemi głupiemy vczniámi Plátoná vczonego. Aristotelesá diszkursy nie pomogą w ten czás; á ty prosty kmiećiu y vbogi/ śmieiąc sie weselić bedźiesz / y rzeczesz:

oto Vkrzyżowány Bog moy/ oto sędźia moy/ ktory obwiniony w pieluszki przy żłobie płakał. S. Hier:

Wiele prostákow y pokornych Nieba dostępuią/ á żáden hárdy/ luboby naywiekszy był/ do Niebieskiego nie będźie przypuszczony bankietu/ y tym wiekszemi mękámi trápić go będą/ im z Bożemi dárámi niecnotliwie postępował. Wawrz:

Znaiąc że grzech przeciwko Duchá Swiętego ni w tym ni w owym wieku nie odpuszczony iáko ty dźiś ná tym Swiećie żyiący/ á intro przed strasznym Sędźią mogąc bydź postáwionym śmieß bluźnierstwo wymowić/ á nie obáwiaß się/ żeby snadź ogień z Nieba nie zstąpił/ y nie spálił Cię z twoie vstá przeciwko Wszechmogącego otwieraß/ á nie boiß się/ żeby źiemia pod toba rozstąpiwszy się sámego nie pożárłá. S. Ephr:

Spekulátorom śmiałym/ o Duchu y zuchwałym.

Wie/ kto w nocy z świecą śiędá/
Jáká mußce od niey biedá.
Że do ognia głupie látá/
Skrzydeł potym vtráca.
By ná ogień nie padáłá;
Toć by muchá byłá cáłá.
Bog iest ogień/ á tyś muchá/
Nie twoią rzeczą poiść Duchá.
Rozum wolá skrzydła tobie/
Żebyś nie opálił sobie/
Nie rzucay się ná te płomie/
Dostánieć się iako słomie.

Oddáwßy pokłon Duchowi /
Wiecey rozum niech nie mowi.
Cel Duch Bogá ieſt ſamego/
On rowny pozna rownego.
Nie pośle twey nieboże
Niebog Bogá iak znáć może?
Látáß z dáleka / toś nieboże cały.
Opáláß / leciß gdy ná ogień śmiały.
Od ognia muchá gdy ſkrzydłá opálá/
Ráda nie ráda po ziemi ſie wálá /
Przedzey ią zdepcą chodzącą po ziemi.
Zem ſie ná ogień rzucáłá / to zle mi.

Dic tu quæ Patris Ingenitura ſit: Et ego Spiritus Sancti Proceſsionem explicare aggrediar. S. Nazian: 37. oratione de Theol: Powiedz ty co ieſt Bogu Oycu bydź nierodzonym? toć y Ja / co ieſt Duchowi Swietemu Pochodźić / powiem. Jak by rzek / że zgołá to ieſt nie wiádomo. De Spiritu Sancto non dum tam copioſe diſputatum eſt, vt intelligi poſsit & eius proprium. Auguſt: Lib: de fide & ſymbolo Cap: 9. o Duchu Swietym nie ieſt ießcze tak doſtatecznie diſputowáno / áby ſie zrozumieć mogłá y iego właſność.

Doſć ieſt ieſli poznáwaß Duchá ś. nie być ſtworzeniem / á ni z ſtworzonemi rzeczámi poliżone. Ná tym doſyć Prawoſławnym / y poty iego poznánie do ludzi záßło / á do tąd gdy przyßło / Cherubin zákrywa twarz iego / to ieſt nie pozwálá wiecey bádáć ſie o Pochodzeniu Duchá Swiete y ieſli pochodźi y od Synά. S. Ath:

Wßyſtko com ſłyßał od Oyca mego powiedźiá-

Ioan: 15. łem wam ꝛc. Ktore° ia wam poſle od Oycá Duchá prawdy/ ktory od Oycá pochodźi; Ten będźie świádczył o mnie. ſnáć nie ſłyßał tego od Oycá Syn/ żeby od niego Duch Swiety pochodźił/ przeto tego y nie powiedźiał/ á ſłyßał że od Oycá pochodźi/ to powiedźiał/ á że pochodźi odemnie/ tego nie powiedźiał/ bo tego nie ſłyßał od Oycá.

Rzeczeß: gdy ſię názywa Duch S. Synowſkim/ znáczy ſię w ſámym ſenśie/ że od Syná. ℞ y Oćiec ieſt Synowſkim/ á przećie nie od Syná.

Pater oliua fructifera duos ramos producens Filium & Spiritum Sanctum. Bono: Carmelita, Doctor Pariſienſis veré Bonus Fol: 531. Tom: 1.

2. Cor: 9. ℣ 2. Jan Swiety z Páwłem mowi: nápiſáłem wam Ewangelią: nie fałßuiąc ſłowa Bożego/ ále okazániem prawdy zálecáiąc ſámych śiebie do wßelkie° ſumnienia ludźi przed Bogiem. á ieſli też zákrytá Ewangeliá náßá/ ieſt zakrytá w tych/ ktorzy giną/ w ktorych Bog świátá tego oſlepił ſmyſły niewiernych/ áby im nie świećiło oświecenie Ewangeliey chwały Chryſtuſowey/ ktory ieſt obrazem Bogá/ bo nie ſamych śiebie opowiádámy; ale Jezuſá Chryſtuſá Páná náßego.

Moyżeß z rozmowy z Bogiem ná twarzy roziáśniał/ áżći z rogámi do ludźi ſię wrácá. Moyżeßá łácno omowić/ świátłość to tam Boſká byłá/ rogi też mu ná nieprzyiáćiele Boſkie wyroſły. Ale świeckie° Swiátłá świeckie rogi/ ktore tryksuią Bogá. Xiężyc w pełni iaſno świeći; áż oná potym świátłość w dwa ſię rogi ku ludźiom y ſłońcu obrácá/ y tákći człowiek iáko Kśiężyc. przeto woła Prorok: mowiłem niezboż-

nym

nym nie czyńćie zła/ y wystepnym nie wznośćie rogu/ nie podnośćie wzgorę rogu waszego/ y nie mowćie przećiw Bogu nieprawośći. Psal: 74.

Zápuśćiwszy się Bog z Jobem ná iedne disputácyą/ kazał mu sobie ná pewne punktá odpowiádáć: przepasz iáko mąż biodrá twoie/ będę ćię pytáł/ á odpowiádáy mi: po ktorey drodze rozsypuie się świátłość? Job przed Pánem iáko záczek przed mistrzem zámilkł/ niewiem czemu? rzekł bym/ że nie śmie/ ále Pan go ośmielił/ y káże mu poczynáć mężnie; rzekł bych/ że nie vmie/ ále czy wielká Philozophiá wiedźieć gośćiniec świátłośći? słońce wschodźi y záchodźi y wrácá się do domu swego. á Job o niey milczy. Syn: Jam iest świátłość świátá/ y Duch Swiety w ięzykach ognistych pewnie świátłość. Wsiako daianjie błaho, y wsiak dar sowerszen swyszsze iest schodiay ot Otca switow. Bog Oćiec Swiátá dáry dáie/ nie táką modą iáką świát: ná tobie nieboże/ co mnie nie hoże. Co iemu hoże: Ten iest Syn moy vkochány w ktorymem sobie podobał/ to nam dáie: ná tobie nieboże co y mnie hoże. dáie Duchá dobrego: ná tobie nieboże co y mnie hoże: Duch twoy dobry poprowádźi mię do źiemie prawey. Po ktorey drodze rozsypuie się świátło? w Morzu drogi twoie y slády twoie w wodách wielkich/ stop twoich poznáć nielzá. Przećie scholásticy cornutis syllogismis niby rogátym mieśiącem drogi się domácywáią. Cerkiew Mátká dźiwná w prawdę nie potrzebuie podźiećiách rácyey tylko adoratiey: Przydźćie pokłońćie się Krolowi naszemu Bogu. Przydźćie pokłońćie się y przypádnićie k sámemu Chrystusowi Krolowi naszemu

Iob: 38.

Eccl:

Bogu

Bogu. Duch iest Bog/ y ktorzy kłániaią sie Jemu/
Ioan. 4. Duchem y prawdą należy kłaniać sie. Bog Oćiec dro-
℣. 24. gá tych świátłośći/ viatori tey sie drogi trzymáć.

Mysli moie nie mysli wasze/ ani drogi wásze drogi moie/ mowi Pan. bo iáko podnieśione są Niebiosá od ziemie; ták podnieśione są drogi moie od drog wászych/ y mysli moie od mysli wászych. Isai: 55. ℣. 8. Prawdá twoiá iáko gora. Ná te gore nasze Testudo pnieśie z swą skorupą lubo malo aggrauat animam.

Ktoś obaczywszy orłá bystrolotnego/ á vważáiąc wielką iego dźielność y rączość/ że niemasz ták wysokiey skáły/ ná ktorą by wlećieć nie mogł/ nápisał mu ta emma: Nulla via inuia. Żádná drogá nie iest mu nie przystepná. Gory wysokie Jeleniom. y Jan Theolog głowa wszystkich Theologow Orłem sie pieczętuiący ná te Gore wlećiáł/ ten Jelonek po tych Gorach biegáł. Nie táiłem miłośierdźiá twego y prawdy twoiey przed zgromadzeniem wielkim. Psal: 39. ℣ 11

Iacob 3. ℣ 2. Jesli kto w słowie nie vpadá/ ten iest mąż doskonáły/ może też wedźidłem kierowáć wszystko ćiáło w Rozdźiele pietnástym/ w słowie nie vpadł Jan S á vpadł by gdy by nie przydał od Syná/ y nie był by mężem doskonáłym/ y wedźidłem by nie kierował wszystkiego ćiáłá; á kierował/ bo był Diwstwennikom.

Wźieliśmy [przez Chrystusá] łáskę/ y Apostolstwo ku posłuszeństwu Wiáry. Ná to Wniek: Wiárá
Rom: 1. ℣ 5. nie ma bydź smysłom áni rozumowi podáná/ ále oná ma roskázowáć/ á my iey bydź posłuszni w pokorze á w prostośći. Wiárá Janowa w Rozdźiele pietnástym

o Duchu

Duchu Swiętym/ że Ruśi roskázáłá/ Ruś w poko
rze y prostośći iey posłuszná. Nie przydáł Jan do Oy-
cá Syná/ Ruś posłuszná wierze nie przydáie.

Niewiećie iż trochá kwásu wszystko ćiásto zákwaszá/
máłá Ewangeliey odmiána wszytką Ewangelią odmienia.

Jáko gwiazdy wyliczyć y morski piásek nie mo-
żná zgołá/ ták Bohosłowa dobroditeli wyrzec nie mo-
żná/ iákiemi onego wieńcámi Chrystus/ ktorego vlubił/
koronowáł/ ktoremu y ná pierśiách sie położył/ y ná wie-
czerzy z nim iádł.

Zdáło sie Duchowi Swiętemu y nam. ná to Act: 15.
Wniek; Koncilia máią záwsze przytomność Duchá S. ℣ 28.
y przetoż w dekrećiech swych błądźić nie mogą/ poniewaz
Duch ś. nie błądźi/ ktory vczy wszelkiey prawdy nie tylko
zá czásow Apostolskich ále y do skończenia świátá. Pokąd
Koncilia/ Kośćioł/ y iego Pasterze będą mieli przywiley
Boskiey przytomnośći. Przetoż Grzegorz Swięty czte-
ry one Sobory: Niceński/ Konstántynopolski/ Epheski/
y Chálcedoneński/ ták przyimuie/ iáko cztery Ewangelie/
y toż o piątym Koncilium mowi/ że ie ma w teyże wádze.
co by był rzekł/ y o innych wszystkich Konciliach/ by ich wię-
cey zá iego czásu było. Duch Swięty był przy Já-
nie gdy pisáł Ewangelią/ Ergo Jan z nim nie pobłą-
dźił pisząc o Pochodzeniu od Oycá bez Syná/ y dwa-
náśćie Papieżow/ ktorych święći Cerkiew w Wierze
swey nie pobłądźili/ bo ich rządźił Duch Swięty.

Pytáno raz Swiętego Bonáwentury z kądby
nábył oney wysokiey mądrośći y głębokich náuk/ kto-
remi ták był sławny/ że go Doktorem Seraphicum zwá-
no: á on vkazáł w Krucifixie pierśi Páná Jezusowe

powiádá.

Cornel: a Lap:

powiádáiąc/ że ztąd wyczerpnął cokolwiek vmiem; z tey Bibliotheki mam/ cokolwiek mam; z tey Fontány y krynice wyssałem tę mądrość/ ktorą mi przyznáwáćie. Miał bowiem w zwyczáiu/ gdy w piśmie świętym zrozumieć czego niemogł/ gdy gotuiąc się ná dysputę swą/ albo ná kazánie konceptu y rzeczy do mowienia náleść nie mogł/ cáłowáł y ssáł iákoby w Krucifixie pierśi Páná JEzusowe/ y ták wyrozumiáł. Zpytayćie wszyscy Theologowie Jána Swiętego głowy wszystkich Thelogow; zkąd ná pisánie Ewangeliey wyssał mądrość? vkáże wam pierśi Chrystusowe ná ktorych leżáł/ powiádáiąc; żem ztąd wyczerpnął com kolwiek w Ewangeliey nápisáł. Z tey Bibliotheki mam cokolwiek mam/ z tey Fontány y krynice wyssałem mądrość/ ktorą mi w Ewangeliey przyznáwáćie; á osobliwie w Rozdźiele piętnástym/ gdziem wyraźnie o Pochodzeniu Duchá Prawdy nápisał prawdę/ że od Oycá pochodźi. Kochanek Jezusow/ cáłował y ssał pierśi Jezusowe/ y ták wyrozumiał/ co mu się podobá/ kiedy stáł pod Krzyżem z Náświętszą Pánną Mátką/ Jezusową y swoią. Kochánek Boży/ y Brát Boży/ Syn Máryey/ z kanonizowánia Páńskiego. Azá z pierśi nie ćiekłá ná niego Krew y wodá/ słyszał iák Duchá Pan w ręce Oycá oddáł. skąd go wźiął; powroćiłá się wodá do tego morzá/ z ktorego wypłynęłá.

Aug:

Jedna kropelká łáski y przyiáźni Boskiey/ iest większą/ zácnieyszą/ kosztownieyszą/ według Thomászá S. nád wszystek świát y dobra iego. Jest/ prawi/ Pan Bog iáko morze iedno nieogarnione/ po nieskończonych

mieyscach

IAſność Niepokalánego Błogoſławioney Pánny Poczęćiá známienitym Bog wßechmogący oświádczył cudem. Przeßłych lát wielká byłá miedzy dwiema zákonámi y ßkołámi Controuerſya o Poczęćiu Náświet: Pánny. Zákon Dominiká/ powod máiąc z Anyelſkie° Doktora [ktore° iednák wątpliwe o tym ieſt zdánie/ y ma od wielkich ludźi o mowie] twierdźił/ że Poczętá ieſt w grzechu Adáma/ bo wyraznie Piſmo: iż wßyſcy w Adámie zgrzeßyli/ y wßyſcy odkupienia potrzebowáli/ inácżey Páná Błogoſławioná nie byłá by odkupioná Krwią Zbáwićielá. Zákon záś Fráncißká z Doktorem ſubtelnym mocno trzymáli/ że nie ieſt poczętá w grzechu/ że poczęćie Jey było Niepokalá-ne. Bo generalne Piſmo S. ſłowa miewáią ſwoie excepcye, y wprawie powßechnym może prawodáwcá diſpenſowáć/ kiedy chce. Nie ná ćie/ ále ná wßyſtkie inne to Eſth:15. práwo poſtánowione ieſt/ mowił Krol Eſterze. powßechne ieſt prawo y medrcá; Wßyſtko co ieſt z ziemie w ziemię Eccl:3. ſie obroći/ á iednák z tego práwa Pánnę Błogoſławioną wyiął Pan Bog. Bo Jey Náświetße ćiáło nie ieſt rozſypáne w ziemię; tákże ią y z tego/ że wßyſcy w Adámie zgrzeßyli/ mogł wyiąć; y záćniey krwią ſwoią/ a niż innych odkupić/ nie z grzechu iáko innych po vpadku dźwigáiąc/ ále od grzechu/ áby weń nie wpadła przyßłemi ſwemi záſługámi broniąc y záchowuiąc. Jakoż wielkßá to vczynność y łáſká niedáć komu w błoto wpadáć/ ániż dopuściwßy wpaść z błotá go dźwigáć. Kiedy te Zákony y ßkoły zwáwie o tym diſputowały/ y miedzy ludźmi ſrogie pogorßenie było/ ná inſtáncyą Hißpanſkiego Krolá/ wydał ſurowy dekret

Páweł piąty ná ten czas Pápież/ Roku 1617. aby żáden ná kazániach y publicznych dispurach y lekcyach [á potym y do prywátnych áktow z obcemi/ pociągnął to Grzegorz 15. Roku 1622.] nie ważył się trzymáć y twierdźić/ áby Naświętsza Panna poczęta byłá w grzechu. Gdy ten dekret Oyca S°. przywieźiono do Mádrytu w Hiszpaniey/ gdźie iest residencya Krolá Kátholickiego/ iáko skoro pocztárz z śiadł z konia/ y tę szczęśliwą nowinę ludźiom przyniosł/ lámpa iedná w Mieśćie/ ktorą wnocy tylko przed Obrazem Pánny Błogosłáwioney w rynku mieyskim záświecáno/ tegoż momentu w południe sámo z podźiwieniem wszystkiego ludu zápalilá się sáma y rozświećiłá/ y ácz troche miáłá ná wodźie oleiu/ cáłą noc cudownie gorzáłą/ iákoby sámo Niebo przyimowáło Apostolski z weselem Dekret/ sámo słoncu świátłá przydáiąc wyświádczáło/ że Naświętsza Bogárodźicá w Poczęćiu swoim byłá iásna/ świetná/ nie corką ćiemnośći/ ále nowym/ czystym/ świátłem. Roku záś 1361. nieiáki Páweł Mnich Zákonu Dominikanow powiadáiąc iawnie ná Kazaniu w Krakowie/ iż się Pánná MARYA w grzechu pierworodnym národźiłá/ spadł z kazálnicy/ y záraz em skonał. Miedzy Grekámi á Láćinnikámi z większym pogorszeniem iest Kontrowersya o Pochodzeniu Duchá S. Græcy od Oycá z Janem confirmant/ Láćinnicy záś/ od Oycá y Syná Pochodzenie Duchá Swiętego twierdzą. Poki Stolicá Rzymská niezákaże/ áby Janá Swiętego Rozdźiał 15. iáko Sapientiam recti rectè trzymáli/ nie weźnie końcá tá nie vchodzona nie tylko

Stryik: fol: 441.

ludzkim

ludzkim/ y Anyelskim rozumiem kontrowersyá.

Contra verbosos noli contendere verbis.
Verba parant litem, lis prælia, prælia mortem. Cato

Táki pożytek kontrowersiey. Swar prędki zápalá ogień/ á zwádá skwapliwá wylewa krew: á iezyk poświadczáiący przywodzi śmierć. Jesli ná iskrę dmucháć będźiesz/ rozpáli się iáko Ogień: á iesli ná nie plunieß/ zágáśnie: oboie z vst pochodźi. Eccl: 28. ℣ 13.

Ráczey by Rusinowi z Polákiem/ y kożdemu kto się tylko Krzyżem Swiętym chwali/ ná Turká spolnie dobyć kurká/ á nie z sobą de Processione Spiritus Sancti dobywáć piorká.

Chwalimy te processye iak Wschodnie ták Záchodnie/ kiedy do kołá domy Boże z modłámi obchodzą. te circuli non sunt vitiosi, nie są z grzechem/ prośić o wodę/ lub o pogodę; prośić/ żeby bis wźiął zá stáry dług Bisurmána.

Y tá processya do kołá/ iak Rusin wierzy: iák Cerkiew. á Cerkiew: iak Rusin/ nie iest circulus vitiosus. Nie iest kołem z grzechem/ lub z ludzkim śmiechem; to z grzechem: chodźić około Boskiego kołá/ koło tego kołá chodząc Ariuß/ Origenes/ Macedoniuß/ oßálał/ iby sobie pokręcili/ bo w koło nad śiłę swą kręcili.

O Duchu Swiętym ßkołá/
Niech śmiało nie wołá.
Ens rationis/ to ßkolna zabáwa;
Syn/ Duch/ sámego Oycá tylko spráwa.

Rozumiey

Rozumiey iesli możesz, iesli niemożesz wierz. Aug:

A nie godźienże Jan w Rozdźiele pietnástym wiáry? niepowiedźianoż mu sekretow Sekretárzowi swemu / kochankowi swemu / Druhowi swemu? leżąc ná pierśiách nie wyssałże ten medullam Duchá Swietego Pochodzenia? chwali sie z Psalmistą: bezwistnaia y taynaia Premudrosty twoieia iawił mi iesi. Premudry Floreński Sobor / ále vtáił iesy syia ot Premudrych y Razumnych / y otkrył iesy ta mładencem / ot nich że pierwszymem ia mowi Jan młodźieniec; ktorego chronił Pan iáko zrzenice oká / dla śiebie y dla Mátki swoiey. v Chrystusowego Brátá / non sunt errata; sed omnia fixa y rata.

Cato maior Senátor Rzymski trzech rzeczy vmieráiąc żáłował / że kiedy niewieśćie powierzył sekret / że wodą iáchał mogąc te drogę odprawić lądem / że ktory dźień márnie bez pożytku stráwił.

Jan nieżáłuie tego / że sekret o Pochodźeniu Duchá Swietego: od Oycá / powierzył Cerkwi / ták Wschodniey / iáko Záchodniey. iemu iáko druhowi tego sekretu zwierzył Chrystus. Nie iáchał wodą / wylálem sie iáko wodá / mowi o sobie Syn Boży. Oycá miánuie / Ten dno tey wody / choć wodá / ále zrzodło bez zrzodłá / zá grunt / zá fundament / ná ktorym przez Rodzenie y SYN vfundowány / y Duch przez Tchnienie wypuszczony. Niestráwił márnie dnia [ktorego pisał o Pochodzeniu Duchá Swietego od Oycá bez Syná] bez pożytku / bo ták czytáiąc

Wschod

mieyscách rośćiągnione / w ktorym świát y wszystko co ná nim iest pływa iáko gebká w Oceanie. w Pánu Bogu iáko ryby w wodźie pływamy / w Pánu Bogu iáko w powietrzu nie skończonym żyiemy / w nim stoiemy / y w nim mieszkamy / ták on nas wszystkich cále przeniká.

Bárźiey Bog iest w nas / niż my sámi w sobie / gdyż on iednoczy cząstki nasze / z ktorych złożeni według substáncyey iesteśmy. Lyr:

Jánowi / w Rozdźiele piętnástym / Bog otworzył drzwi mowy ku opowiádaniu taiemnice Chrystusowey / ktorą taiemnicę opowiedźiał: od Oycá Duch prawdy pochodźi. Ewangeliá nászá nie byłá do was tylko w mowie / ále y w mocy / y w Duchu Swiętym / y wzupełnośći wielkiey. Col: 4. ℣ 3. Thes: 1. ℣ 5.

Nist lesty wo iazyci moiem / w Rozdźiele piętnástym mowi Jan: bom Duchá Swiętego ięzykiem mowił y pisał. Duch prawdy prawdę wyrzekł y nápisał.

W myśli twoiey Krolowi nie vwłaczáy. Eccl: 10. ℣ 20.

Gdyby Jan nie przydał od Syná / á trzebá by było przydáć / vwłaczał by Krolowi / iákoż by był iemu kochány?

Sługá rostropny wdźięczny iest Krolowi. Prouer: 14. ℣ 15.

Jan kochány nie był by wdźięczny JEzusowi Krolowi / Bożemu Synowi / gdy by nie nápisał od Syná. Prijaten Cárewi / ták w Ruskim texćie. Pryiemlet tia prypadaiuszcza, iże pryiem tia na persi wozlehsza.

Nie pragnę ia tysiąc vst/ y tak wiele ięzykow/ iednego mi dosyć z tych/ ktorymi Niebo spuścilo/ tak się Jan Swiety [nim o Duchu S. piorem Ducha S°. napisał Ewangelią] pochwalił.

Jesli o Złotoustym tak napisano: Złotoustego niech drugi Złotousty wymáluie/ my cień opowiemy. Jakoż się kto odważy Pochodzenie Ducha Swiete° wyslowić? Ktore aby mogło bydź dostátecznie o powiedźiáne/ samego Ducha Swietego ięzyká potrzebá. inny ięzyk o nim áni wymowi/ áni wypiße; bo iest nie wymowny/ nie opisány.

Rzekłem będę strzegł dreg moich/ ábym nie zgrzeßył ięzykiem moim/ założyłem straż vstom moim. Psalm 38. ℣ 1. Strwożyłem się y nie mowiłem. Kto mowi nád Jana; brich vst ich, slowo vsten ich. Psalm: 58. ℣ 18.

Kto wozhłaholet siły Hospodnia? ó neyběrźiey Rodzenie y Pochodzenie. Jezyk naß to raczey niech do Bogá mowi: rzekni dußy moiey: zbáwienie twoie iám iest.

Człowiek ięzyczny nie będźie poßczęśćian ná źiemi. Psalm 139.

O Ogniſtym Ducha Swietego ięzyku nie bogáto rosprawowáć/ żeby z bogáczem nie wołáć/ aby był vstudzony woda ięzyk.

Psal: 44. ℣ 19. Komuś rzeczono: Vstá twoie były pełne sloześći/ á ięzyk twoy plotł zdrády. Vstá Jánowe pełne dobroći/ ięzyk iego Ducha prawdy opowiádá. Vstá iego mowiły mądrość/ bo o Duchu mądrości/ o Duchu rozumu.

Gdy ſpytamy Jana według ſłow od Matheuſzá w Rozdźiele 21. ℣ 24. opiſanych: ktorą mocą to czyniſz? á ktoć dał ie wkádzą? żeś w Rozdźiele 15. nápiſał pochodzenie Duchá od Oycá nie wſpominaiąc Syná? Odpowie: á wy śiedźćie w Mieśćie / aż będźiećie obleczeni mocą z wyſokośći. Siedźiałem w Jeruzalem / á obleczony mocą z wyſokośći nápiſałem Rozdźiał 15. Jak ſię tedy tey mocy przećiwić / ktorą Jan wźiął od Duchá Swiętego? Duch Swięty promował Janá ná Doktorſtwo. Leżał Jan ná pierśiách tego / w ktorym ſkryte ſą wſzyſtkie ſkárby mądrośći y vmieiętnośći. Col: 2. ℣ 3. Rozdźiałem piętnaſtym wſzyſtká mądrość y vmieiętność wyrażoná.

Ewangeliá / ktora ieſt przepowiadáná odemnie / nie ieſt wedle człowieká. Bom iey ia nie od człowieká wźiął / á nim ſię nauczył: ále przez obiáwienie Jezuſá Chryſtuſá. Gal: 1. ℣ 11.

w Chryſtuśie Jezuśie przez Ewangelią iám was vrodźił. 1. Cor: 4. ℣ 15. Kto nie trzyma z Janem / wyrodek Janow.

Jan Swięty ſzukał ſłow pożytecznych / y ſpiſał mowy ná prawdźie / y pełne práwdy. Słowa mądrych ſą iáko ośćienie / y iáko gwoźdźie głęboko wbite / ktore przez rádę miſtrzow dáne ſą od Paſterzá iednego. Nád to Synu moy więcey ſię nie pytay / czynienia wiele kśiąg nie maſz końcá. Eccl: 12. ℣ 10.

Bog nie podobnych rzeczy nie roſkázuie / ale roſkázuiąc vpominá y czynić co możeſz / y prośić oto czego nie możeſz; y wſpomágá ábyś mogł. August: Że

poiąć Bogá nie podobná/ tego Bog nie roſkázuie.

Z trudnośćią ſię domyſlámy rzeczy/ ktore ſą ná źiemi/ y co mamy przed oczyma z pracą nayduiemy. A ktore w Niebie ſą kto dośćignie? á rádę twoią [Boże] kto pozná/ ieſli Ty niedáſz mądrośći/ á nie ſpuśćiſz DVCHA twego Swiętego z wyſokośći? Sap: 9. ℣ 16

Kiedyby kto tákiego przyſłowiá częſto w ſercu vżywał: o Pánie kiedy Cię będę miłował? rychleyby ſię vczuł ſámą rzeczą zápálonym/ á niżeli/ gdyby o náytáiemnieyſzych rzeczách/ o Rodzeniu wiecznym/ y Pochodzeniu/ po tyśiąc rázy myſlał. Bonau:

Chwalimy Kośćiołowi/ że zákazał o Niepokálánym Naświętſzey Pánny Poczęćiu dyſputowáć: á byłby háłás non ſine ſcandalo. Tam creaturæ conceptio, lub eleuatæ ſupra omnem creaturam; á tu Proceſsio Creatoris. co ſię pnie creatura comprehendere Proceſsionem increatam? ſkácze to koń nád śiłę; á nie bądźćie iák koń; żábá ſię to kuie/ komar z Gryfem/ z Orłem ſię/ rowná; z motyką ſię ná ſłońce porywamy/ morze w dolinę przelewamy; y śmiech y grzech/ ſcientia inflat. nie diſcurrere, currere in odorem vnguentorū diuinitatis. Wo put zapowidyi twoich tekoch. Potykániem dobrym potykáłem ſię/ záwodum dokonał/ wiárem záchował/ Ná oſtátek odłożon mi ieſt wieniec ſpráwiedliwośći. 2. Tim: 4. ℣ 7.

To diſcurſus Theologicus Theologá ná trzećim Niebie Theologiey ſłucháiącego.

Jaſność

Wschod/ y Zachod/ wieczny ma pożytek.

Z słow twoich będzieß vsprawiedliwiony/ y z słow twoich będzieß potępiony. *Matth: 12. ℣ 36.*

Vspráwiedliwiony iuż Jan; z iakich słow? od Oycá pochodźi. Nie było tam od Syná. A Floreńſki Synod chce bydź vsprawiedliwiony z tych słow: od Syna. Co vspráwiedliwiło Janá/ toby miało vsprawiedliwić y Floreńſki Synod. Nikt nie przyidźie do mnie/ aż Oćiec moy przywlecze/ mowi Syn. Oćiec przywlekł Janá do Syná/ że od Oycá nápiſáł: Ten by miał przywlec y Floreńſki Sobor; ale Janá bez przydátku od Syná/ przywlekł do Syná.

Kto piſmá źle przewodźi; to pewná że záwodźi/ y záwádźi.

Błędu lepiey popráwić, á niżeli bronić.

Aże Rozdźiał 15. Janow nie ma błedu/ to popráwowáć naco? á kiedy od Syná przydaiemy/ to popráwuiemy. Ruś popráwowáć Ewangeliey Jánowey wielkiego śmiáłká/ ktory ſie ośmielił ná pierśiach ſtráßnieyßego nád Syny człowiecze leżeć/ ośmielić ſie nie może; woli ßabli ná Turká y Tatárzyná dobyć/ niż piorká ná poprawe Ewangeliey Jánowey.

Ruśin ni przydáie; od *SAMEGO* OYCA/ ni przydaie SYNA; bo neutrum Jan nie przydáł. Jak Jan nápiſał/ ták Ruśin wyczytáł: ſłuchá y Soborow/ y te mu przydawáć/ y vymowáć/ nie káżą. Niech że Rzymiánie Jáná y Sobory obwinią/ á nie Ruś/ ktorá zá Jánem/ zá Soborámi/ idźie.

Kto wierny ieſt w naymnieyßey rzeczy/ y w

wiekßey

więkſzy wierny ieſt / a kto w mále nieſpráwiedliwy ieſt / y w więkſzym nie ſpráwiedliwy ieſt. Luc: 16. ℣ 10.

Jeſliby kto przyłożył do tego / przyłoży Bog nań plági opiſáne w tych Kśiegách. A ieſliby kto vjął z ſłow Kśiąg Proroctwa tego / odeymie BOG część iego z Kśiąg żywotá. Apoc: 22. ℣ 18.

Jáko w Obiawieniu Jan Swiety zákazuie / żeby tych Kśiąg iego nikt nie pſowáł przydaniem / álbo vymowaniem czego / ále ie ták wcale chował iáko ſą od niego napiſáne; podobnym ſpoſobem chce / áby y inne piſmá iego nie były popráwowáne. Czemuż Rzymiánie w 15. Rozdźiele pſuią Ewangelią Janowe? Mnodzy będą chwalić mądrość iego / y áż na wieki nie będźie wymázána. Eccl: 39. ℣ 12.

Вѣсь собирáетъ собóръ Цр҃кóвный.

Co byli / ſą / y będą / doktorowie w ſzkole;
Zá wſzyſtkich ná Janowey Wierze przeſtáć wolę.
Pioro Duchá Swiętego o Duchu piſáło
V Janá / ná dyſputy ſzkolne nic nie dbáło.
Niech ſię naybárźiey wyſmykuie ſzkolná ſowa / przećie nie doydźie Jánowego Orłá.

O Pochodzeniu Duchá Swięte° nie trzebá nam łámáć głowy ná racye / chybá ná adorácye.

Nie náſzá rzecz o Duchu dyſzkurowáć wiele /
Doſyć czytáć / nápiſał co Anyołek w ćiele.
Choć niepiſał od Syná / Jan był vkochany.
Nápiſz od Syná / z Jánem nie będźieſz zrownány.

Ni od ſamego Oyca / ni od Syna / tego
Że nam Jan nie napiſał / Ruś trzymá ſię iego.
Nie mowi: od ſamego Oyca / ni od Syna;
Jan tego nienápiſał / więc ná Jana winá.
Z Jánem ſię wy ſpierayćie / a nie z Ruśią o to;
Co Jan S: nápiſał Ruś to ſądzi złoto.
Kochánku temu wierzáy / nie kochałby Jana
Pán / gdyby táiemnicá iemu nie ſtazana.
O Poczęćiu Maryey że Papież zabronił /
To ſię Thomiſta oraz do pokoiu ſkłonił.
Słuſzniey o Pochodzeniu Duchá zganić; aby
Nad Janá / śmiało rozum naſz nie chodźił ſłaby.

TYm / ktorym rzekł Pan: wyśćie z niſkośći / á iam z wyſokośći; w ták wyſokiey máteryey mowczanka ne puſzyt, a proworczawſzy wadit. Záwádźiło Ariuſzowi / Mácedoniuſzowi. Dobrze Málárz komuś: ne ſutor vltra crepidas. Inan: 8. ℣ 23.

Puczyna bohatſtwa neizmirnaia wſeſilny Duch priſnoſuſzczny Otcu y Iedynorodnomu Synu ſoproſławlaietſia. Triod: cwitna:

Ponieważ Duch Swięty głębokość nieźmierzoná / nácoż śmiećie Scholáſtycy mierzáć Jego Pochodzenie?

Miłość BOZA rozláná ieſt w ſercách náſzych przez Duchá S°. ktory nam ieſt dan. Rom: 5. ℣ 5.

Nápełnieni byli wſzyſcy Duchá Swięte° y poczęli mowić rozmaitemi iezykámi / iáko im Duch S: wymawiać dáwał: Act: 2. ℣ 4.

Ták Jan wymowił y nápiſał / iák Duch S. wymáwiać y nápiſać dáł. Máiąc tegoż Duchá wiá-

ry/ iáko iest nápisano: vwierzyłem/ przetożem mowił: y my wierzymy/ dlaczego mowimy. 2. Cor: 4.

Powiádámy mądrość Bożą w táiemnicy/ ktora zákrytá iest/ ktorą BOG przenáznáczył przed wieki ku chwále nászey/ ktorey żaden z kśiążąt wieku tego niepoznał. 1. Cor: 2. ℣ 7.

Ktoż poznáł vmysł Páński/ ktoryby go náuczył? lecz my vmysł Chrystusow mamy. 1. Cor: 2. Jan poznáł vmysł Páński/ w 15. Rozdź: przypadł mu ad mentem, ztąd kochány názwany.

Podobáiąc się Bogu/ stał się vmiłowánym/ y żyiąc miedzy grzesznikami/ przenieśion iest; pochwycon iest/ áby złość nie odmieniłá vmysłu iego/ álbo obłudność áby nie oszukáłá duszę iego. Sap: 4. ℣ 10.

Proszę was bráćia/ ábyśćie vpatrowali te/ ktorzy czynią rozruchy y pogorszenia/ mimo náukę/ ktoreyeśćie się wy náuczyli: y chronćie się ich. Albowiem tákowi Pánu nászemu Chrystusowi nie służą/ ále brzuchowi swemu: á przez łágodne mowy y pobłażánia zwodzą sercá niewinnych. Rom: 16. ℣ 17. Náuczyli się Rzymiánie od Janá z Ewangeliey iego wierzyć Pochodzenie Swiętego Ducha od Oycá bez Syná. czemuż czynią rozruchy przydáiąc Syná? máią łagodne mowy/ pozorne argumenta. ále o nich Páweł: zwodzą sercá niewinnych. Co Ruś winná/ że z Janem trzyma? á z nim iák z Apostołem/ y Ewangelistą trzymáć trzebá; y Anyelskim mądrym nie wierzáć racyam. Argumenta zdádzą się bydź do rzeczy/ á máią swe prywaty ná pieczy. To publica,

co Jan w Rozdźiele 15. napisał/ á co oni przydáią/ to priuata; priuata maią vstępowáć publicis. Wiárá nie ná rácyey się funduie/ ale ná Duchu S. Drugiemu Wiárá tymże Duchem. 1. Cor: 12. Tym Duchem náuczony pisał Jan o Duchu Swiętym/ odstępuymy tedy od tych nowych/ po Jánowych/ Náuczycielow: czwartey Ewangeliey tych nowych Ewangelistow nie przyimuymy. Wiárá nowinkámi nie tyie; zdrowsze iey stáre práwo/ y Ewangeliá w Roz: 15. Jánowá. Zgołá o Duchu Swiętym śmiáłá nie potrzebná dysputá; iák Jan nápisał: ták czytáy/ ták wierz/ ták puta.

Sądy twoie przepaść wielká. Psal: 35. ℣ 7.

Nieleść w przepáść/ áby nie przepáść.

NIepotrzebná ćiekáwość śmiele dyszkurowáć
o Bogu/ nie vydźie tu/ iáko gdźieś bliktrowáć.
Bogu náchyláć czołá/ Bożá vczy szkołá;
o Bogu dyszkurs czynić/ nie potrzebná zgołá.
Y Anyelskim dyszkursem Bog iest niepoięty;
Tylko z nim dyszkurowáć kuśił się przeklęty.
Oycem bydź trzebá/ kto chce poznáć Syná;
Kto Duchá/ Oycem) on Duchu przyczyná.
Kto Troycę/ Troycą/ tá zná tylo śiebie:
Y nas vćieszáć/ wierzćie/ będźie w Niebie.
Karz się od Lucyperá/ że się brał do gury/
Był Lucifer/ piekielne okryły go chmury.
Co pisał/ przestáć potrzebá na Janie
Kochanym; do ćię przystánie kochánie.

Kochánego

Kochánego pisánia gdy ſie ſprzećiwiácie/
Jana za kochanego tym ſamym nie maćie.
Tym Chryſtuſowi ſprzećiwiácie/ Jana
On zwał kochanym/ ſłuchać trzebá Páná.
Wprzod Janá/ potym Páná/ głupie obrażaćie;
Ten pożytek z ćiekáwey ważey mowy maćie.

Záwſze ſię vczące, á nigdy ku wiádomo ści prawdy nieprzychodżące. 2. Tim: 3 ℣ 7

Dobył Paweł/ niby Piotr ná Melchá/ mieczá ná Scholaſtykow.

PRzydáiećie: od Synà/ nie czytáćie tego
w Ewangelicy Janá; poprawiáćie iego.
Co nápiſał/ y w Niebie/ to moie pokazać/
Nie ważá rzecz/ co piſał Jan/ to śmieć pomázać.
Z Ewangelicy Janá kochánkiem názwáno;
Tytułem/ że kochány napiſał/ wyznáno.
Zá przydániez od Synà/ bárzo wątpię o tym;
Jeżeli kochánemi woła názwano potym.
Kto przydáie/ vmnie/ ma tytuł przeklety.
Jan z ſwą Ewangelią kochánek/ y Swiety.

Pan zna myſli mędrcow/ iż ſą próżne. 1. Cor: 3. ℣ 19.

Im kto więcey vmie/ tym ćiężſzy/ więkſzy/ ſkodliwſzy/ grzech iego bywa. Vczą. Ex vino optimo acetum optimum.

Powiádam wam/ że wſzelkie ſłowo próżne/ ktore wymowią Ludźie/ dádzą ráchunek z niego ná dźień ſądu. Matth: 12.

Sám

Sam człowiek liczbe vmie; nauka mu dáná
Od Bogá/ z religią zaraz w serce wláná.
Soli homini numerare datum est, hanc indidit artem
Cum prima nobis religione Deus.

Pisze Grzegorz/ że ná ścisłym onym ráchunku y sądźie/ wszystkich wybránych y odrzuconych wielkość stánie/ y tam/ co ktory robił/ pokáże się. Jan S. co pisał Ewangelią/ otworzy ią/ y pokáże Rozdźiał 15. bez przydátku od Syná/ nápisany. Ják Wschodni ták Záchodni syna ták masz czytáć/ iák Ján napisał. Zápewnieć rzecze Jan: dobrá owieczko moiá y wierná/ że nád máłym textem moim/ od Oycá/ byłáś wierná/ czytáłáś ták iákom nápisał/ wnidźże do rádośći Krolestwa Niebieskiego.

Jan z Páwłem pisáć mogł do Rzymián: wiem iż przyszedszy do was w obfitośći Błogosławieństwá Ewangeliey Chrystusowey przyidę. Rom: 15. ℣ 29.

Lubo Jan niepołożył w Ewangeliey; od Syná/ á położył od Oycá/ iest obfitość błogosłáwieństwá w Ewangeliey Chrystusowey; wspomniał źrzodło bez źrzodłá Oycá/ z ktorego wszystkie obfitośći płyną/ y Syn Rodzeniem/ y Duch Pochodzeniem.

Jan że de infinita processione pisał Euangelium, iest Euangelium infinitē rectū, bonum. á według Philozophá infinito nihil potest addi. Nácoż masz przydawáć/ od Syna: kiedy w Ewangeliey Jánowey nieskończonie dobrey/ bo o nieskończoney pisał Processyey/ przydáiesz od Syná/ Jánowi się/ á bárźiey Duchowi Swiętemu/ ktory mu był Mistrzem/ y piorem piszącym/ stałeś mistrzem. z Exemplarza Janowego

masz

maß czytáć y pisáć; á niczytáleś że w Janowym exemplárzu/ żeby było od Syna: nácoż to czytaß: ná co przydaieß: kto ćie tłumáczem Janowym vczynił: [Tłumacze twoi wykroczyli przeciwko mnie/ mowi Pan v Jsaiaßá.] Nielezałeś z Janem ná pierśiách Chrystusowych/ y niewyssáłeś tego z pierśi Chrystusowych/ iáko Jan wyssał.

Pocießyćiel Duch Swiety/ ktorego poßle Oćiec w Jmie moie/ ten was náuczy wßystkiego/ y przypomni wam wßystko. Ioan: 14. V. 26.

Nieprzypomniał Jánowi/ żeby od Syná nápisał. Ian sie sam tak wielkiey rzeczy niedomyślił. Wielki Pan naß/ y wielka moc iego. Psal: 146. V. 5 My sie Jánem przed Rzymiany/ á Jan Duchem S. słáwá: że on mu nie przypomniał/ niepisał od Syna/ to na Duchá winá.

Jan nápisawßy Ewangelia mowi z Pawłem: nie wstydam sie Ewangeliey. bo iest moca Boża/ ná zbáwienie káżdemu wierzącemu/ Zydowi náprzod y Grzecznowi: Albowiem spráwiedliwość Bożá przez nie bywa obiáwiona z Wiáry w Wiárę; iáko iest nápisano: spráwiedliwy z Wiáry żywie. Rom: 1. V. 16. Nápisał Jan od Oycá/ bez Synà/ ná zbáwienie káżdemu wierzącemu; tak Rusin wierzy/ tak czytá w Ewangeliey: że wierzy Jánowi/ ná zbáwienie Rusinowi.

NA iednym Jánie przestáway/ o Swietym
Duchu co pisał/ był Doktorem wżietym.
Kochánek Páński/ co pisał/ Pan kochał;
Niekochálby tak/ choćby kto y włochał.

Z Ewangeliſtow innych nikt nie piße
O Duchu Swiętym/ Jan ſam tylo dyße.
Jednego Jáná pátrzyć nam potrzebá:
Jánowym Orłem dolećimy Niebá.

Ten ieſt on vczeń/ ktory dáie świádectwo o tym/ y to [że od Oyca Duch Swiety pochodźi] ná piſał/ á wiemy że prawdźiwe ieſt świadectwo iego. Ioan 21. ℣ 24. Już Jan ná Niebie/ á świadek ná Niebie wierny. Odłożcie do Niebá/ ytam wam Jan powie/ że/ od Oyca/ nápiſał/ Duch pochodźi/ nie od Syna.

Vni teſti ne Catoni quidem credendum eſt, Eraſm: Ioanni credendum.

Jan vcho Páńſkie; co mu do vchá/ gdy ná pierśiách lezał/ powiedźiano/ to nápiſał.

Pauper vbique iacet, Ioannes in pectore Chriſti,

Vbogi wſzędźie leży/ Jan ná pierśiach Páńſkich;
Lepiey go ſłuchać mamy/ niż Sophow Pogáńſkich.

Mniemam/ że y ia mam Duchá Bożego. Pochwalił ſię Páwel. 1. Cor: 17. ℣ 4. y Jan w piſániu Ewangeliey mogł ſię pochwálić/ ieſli miał Duchá Swiętego. iákoż nikt nieważpi/ że miał/ bo go przyiął ześłárego w ieżykách. Kochánemu ſwemu Vczniowi Pan IEZVS pewnie/ że vprośił v Oyca. Ktory námi gárdźi/ niegárdźi człowiekiem/ ále Bogiem/ ktory też w nas dał Duchá ſwego Swiętego. Theſ: 4. ℣ 8. Duchem tedy Bożym Pochodzenie od Oyca napiſał Jan bez Syná/ choć go Syn vprośił v Oyca/

y zesłał ná Ianá; ále od Syná pisáć że nie kazáł / kochánek iego / pełnił wolą Páná swego / czyniąc wolą iego.

V Rzymian y Grekow stárych był wiekami stwierdzony zwyczay stáwiać w śieniach ná sálách Obrazy Przodkow / Naddźiádow / dźiadow / Oycow / stryiow / z Herbámi ich / y z dźiełami rytemi / álbo málowanemi / á przy nich nápis: *Vide*, & adde: Vwáżay / á przydaway. v Ianá w Ewangeliey *Vide*, lege, & non adde, a plenitudine eius nos omnes accepimus. Toż dáią lemma y Sobory: *Vide* & non adde. Patrz / czytay / co ná Soborach vchwalono; nie przydáway / ni vymuy / by co y pioro Anyelskie nápisáło.

Turpe est mutare sententiam, sed veram & rectam; nam stultam & noxiam laudabile & salutare.

Ewangeliá Janowá w Rozdźiele 15: iest vera & recta, ktorą Jan y w Niebie nie będźie odmieniał. iest recta, bo záwsze przed czytániem Ewangeliey mowią: Sapientia recti.

Vpodobánie Krolewskie wárgi spráwiedliwe. Kto mowi dobrze będźie vmiłowan. *Prou*: 16. ℣ 13. Ian ztąd kochánek że dobrze mowił bez przydátku od Syna. Zadnego Bog nie miłuie / iedno tego; ktory z mądrośćią przebywa. Jest bowiem oná ślicznieysza niż słońce / y nad wszystek porządek gwiazd / świátłośći przyrownáná naydaie się bydź pierwszą. *Sap*: 7. ℣ 28.

Ktory vczy człowieká mądrośći. *Psal*: 93. ℣ 10. Prawie Jan człowiek / ktory będąc weczći rozumiał / nie przyłożył się do bydląt nie rozumnych / przyłożył się do Báránká / do mądrośći Bożey / do Chrystusá Jezusá / w ktorym są wszystkie skárby mądrośći y vmieiętnośći.

Stárzy Apollina malowali zeczterma vszy/ y tyle drugich rąk/ dáiąc znák drogi do dostąpienia mądrośći/ ktora iest śiła słyszeć/ wiele doświadczyć. Jednego záś Philozopha sekty Pythagorskiey pytano: kogoby rozumiał bydź naygłupszym? Tego/ práwi/ ktory śiłá mowi/ á nie grzeczy; bo nie ták ten głupi/ co kámieńmi rzucá/ iáko ten/ co prożne słowá wyrzucá z gęby. Jan w piętnastym Rozdźiele/ álbo mowi śiłá y nie grzeczy: álbo mowi máło y grzeczy; nie mowi od Syná/ to nie mowi śiłá: bo tylo mowi od Oycá/ nie mowi y od Syná; á ten Boská mądrość y śiłá. Nie mowi nie grzeczy; bo/ nim ten Rozdźiał iáko y káżdy/ Jánow/ czytá Dyákon/ wołá wprzod: Sapientia recti, attendite. Y iáká będźie ták mądra głowa/ co wszystkich Theologow głowie/ Jánowi kochánkowi Páńskiemu zadá/ że mowił nie grzeczy? wprzod to ma rzec o sobie. To Jan Swięty mowi máło: od Oyca; y ná tey poległ Personie/ iáko ná wieczerzy ná pierśiách Synowskich. To Jan Swięty mowi grzeczy/ iáko wierzył/ ták mowił: wierzyłem/ dla tegom wymowił. iak wymowił/ ták nápisał; bo ięzyk iego pioro.

Wszyscy pragnący podźćie do wod &c. kupuyćie bez srebra, y bez żádney zámiány wino, y mleko. Isai: 55. ℣ 1.

Duch Swięty przez Izáiásza náprzod miánuie wodę/ potym wino/ náostátek mleko. Miáłby miánowáć wprzod mleko/ iáko nápoy dźiećinny/ potym dorosley-

ſie wodą częſtowáć/ naoſtátek/ kiedy ſie zſtárzeią/ wino mieć mogą. Pan ináczey; po wodźie/ po winie/ dáie mleko: cośćie pili wodę/ wino/ podźćie iáko dźieći do mleká; trzebá/ abyśćie ſie ſtáli máluczkiemi/ ták wam dadzą mleko tey Swiętey náuki Niebieſkiey. Tákim był Jan Swięty/ iáko dźiećie v Mátki/ on ſie przelegał ná pierśiách Páńſkich/ y z tego źrzodłá napił ſie tey mądrośći.

Aby ſpráwy mądrośći twoiey niebyły prożne/ przetoż też ludźie máłemu drzewu źwierzáią ſie duſz ſwoich/ á przebywáiąc morze przez okręt ſą záchowáni. Sapien: 14. ℣ 5. Cerkiew Wſchodnia tákim ieſt okrętem/ Chryſtus iey ſtyrnikiem/ y Apoſtołowie/ oſobliwie Kochánek Jego. Ruś po morzu Boſtwá w okręćie Jánowym w Ewangeliey iego bezpiecznie płynie/ y będźie záchowaná ná wieki; bo tym okrętem y ſam Jan portu wiecznośći dopłynął.

Okręt ćiáłá náſzego odłożmy od brzegu świátá tego/ świeckiego dworu porzućmy ſpráwami. Ná drzewo Krzyżá Swiętego wſzyſtkie żagle vmyſłu náſzego podnieśmy; cnot powrozámi/ mądrośći wioſłámi/ ſtyru y rządu kárnośćią/ náſzego okrętu miáłkuymy żeglowánie. S. Piotr Chryſolog.

Ktoby vtráćił duſzę ſwą dla mnie y Ewangeliey/ záchowa ią. Marci: 8. ℣ 35. Mowią: vpartá Ruś ſtoi. Raczey vmrzeć náleży/ á niż ſie Ewangeliey Jánowey w Rozdźiele 15. záprzeć. y dwanáśćie Pápieżow przy tey Ewangeliey gotowi byli duſzę vtráćić/ á dla tego záchowali ią.

Ruſácy gdy prośili iákiego cudá/ álbo dźi-

wow

wow od Boga Chrystusa / Biſkup Xięgi Ewangeliey / albo nowego Teſtámentu / wrzucił w ogień wielki / ktore namniey nienáruſzone wcále ſpodźiwieniem wſzyſtkich Ruſſakow zoſtały. Striykowski Fol: 192. y Ewangeliá Jánowa z piętnaſtym Rozdźiałem byłá tam wrzucaná. Nierádźiłbym brátu memu ſtárſzemu Brewiárzá z przydátkiem od Synó rzucáć w ogień; iákoż y ſam ſtárſzy / máiąc rozum / domyſliłby ſie tego.

Chybá ſie Ruś oſzukáła od Janá / że z Janem trzyma; ále Jan / iák go Pan rządźił / ták mowił y nápiſał. Człowieczá ieſt duſze przygotowáć / á Páńſką rządźić ięzykiem. Prouer: 17. ℣ 1. Pan rządźił Janem / to kłáść winę ná kochánego Janá / y ná ſámego Páná; ktory rządźił Janem / áby nápiſał Pochodzenie Duchá Swiętego od Oycá bez Synó. Nikt niemoże wyrzec: Pan Jezus / tylko w Duchu Swiętym. 1. Cor: 12.

Wſchodnia Cerkiew w náuce ſwoiey do Wiáry nálezącey nigdy błądźić nie może. Ieſt vmocnieniem prawdy. Bo ma aſſiſtencyą Duchá Swiętego / ktory ią we wſzyſtkich trudnoſćiách dirignie / y prawdy iſtnotney vczy. Duch prawdy náuczy was wſzelkiey prawdy. 1. Tim: 3. ℣ 15.

Poświęć ie w prawdźie. Ioan: 17. ℣ 17. Chrystus prośi / áby Apoſtołowie / y ich naſtępcy / y ktorzybykolwiek byli ich wiáry / byli poświęceni w prawdźie / to ieſt / áby Kościoł powſzechny záwſze miał Duchá prawdy / á był wolen ode wſzego błędu. Ktora modlitwa niebyłá by wyſłuchána / gdyby Ko- Wiek.

ściół mogł błądzić. Trzymał bez przydatku/ na ten czás nie błądził. y 12. Pápieżow/ ktorych Cerkiew świeći/ z Cerkwią trzymáiąc nie błądźili.

Te modlitwe do 12. Pápieżow mowmy:

Boże Oycow nászych/ ktory czyniß záwße známi wedkug twego vpodobánia/ nie oddalay miłośierdźiá twego od nas/ ále modłámi ich wpokoiu vtwierdzay żywot nasz. w Tobie nádźieie mieli Oycowie nászy: nádźieie mieli y wybáwiłeś ie: do Ciebie wołáli/ y zbawieni są. w Tobie nádźieie mieli/ á nie są záwstydzeni. Psalm. 21. ℣ 5.

*V*os non populus meus, & ego non ero vester.

Osee: 1. ℣ 9.

Stáry Pápież Syluester do Ruśi stárey mowi: *V*os populus meus, & ego Syluester sum & ero vester. Zna się Sylwester do Ruśi/ y Ruś zna Sylwestra; bo świeći do 12. Pápieżow. ktorych Jmiona w Kalendárzu Ruskim ták są położone:

Nowembrá, Zk.

I. Klimenta Pápy Rymskáho/ Episkopstwowawßa w Lito 100. wo wremiá Tráiána/ y Petrá Alexandryiskáho. Jże po Fteoni byw Archiepiskop/ y perwije Ariá proklát/ postrádá w Lito 300. wo wremiá Dioklitiána.

Iánuáriá, Z,

II. Sylwestra Pápy Rymskáho/ iże vspe wo Lito 335. wo Cárstwo Konstántiná/ prawiw Prestoł Lit 21.

Fewru-

Februariá 18.

Leona Pápy Rymſkáho żywßáho ná Preſtoli Rymſkoiá Cerkwe Lit 21. Preſtawlßáhoże ſiá w Lito 460. wo Carſtwo Leoná Keſára. III.

Februáriá 20.

Agaſtona Pápy Rymſkáho/ iże Preſtol Rymſkiy prawiaße Lit 4. y preſtáwiśiá w Lito 681. wo Cárſtwo Konſtantina czetwertáho. IV.

Mártá 11.

Hriboria Pápy Rymſkáho/ iże práwiw Cerkow Lit 13. y Miśiácey 6. preſtáwiśiá w Lito 604. wo Cárſtwo Foki. V.

Mártá 16.

Alexandra Pápy Rymſkáho/ poſtrádáwßá w lito 132. VI.

Aprilá 8.

Keleſtina Pápy Rymſkáho/ iże preſtáwiśiá wo Lito 432. wo Cárſtwo Freodoſiá máłáho/ ná Preſtoli żyw Lit 8. y Miśiácey 5. VII.

Aprilá 14.

Martina Pápy Rymſkáho/ iże wo izhnányi w Cherſoni vmrit wo Lito 654. wo Cárſtwo Konſtantá. VIII.

Aprilá 17.

Ahapita

IX. Abapita Pápy Rymſkáho/ iże pożywe w Lito 536. wo Cárſtwo Juſtiniáná.

Auguſtá Z.

X. Stephana Pápy Rymſkáho/ poſtrádawßá w Lito 260. wo Cárſtwo Waleriána y Halena.

Auguſtá Ꝟ.

XI. Fawia Pápy Rymſkáho/ iże meczem pośiczen byſt w Lito 253. wo Cárſtwo Dekiá.

XII. Dwunáſta tych Pápieżow nápełnia liczbe Piotr Swiety/ iáko ten/ ktory y miedzy Apoſtołámi Werchowny/ y miedzy Rzymſkiey ſtolicy Páſterzámi pierwßy.

Oto w Cerkwi Wſchodniey z Pápieżow Záchodnich Zodiák cáły/ á może bydź y z przydátkiem/ ieſli ſie ktorzy w Niedźieli wßyſtkich Swiętych/ iáko perła w morzu/ zánurzyli.

Qui ex Deo eſt. verba Dei audit. Ioan: 8 Potym znáku znáć Ludźi błogoſłáwionych/ ná wieczne Błogoſłáwieńſtwo przeyrzánych. Beati qui audiunt verbum Dei. ći Pápieżowie czytáiąc iák nápiſáno Rozdźiáł 15. Jánow/ bez przydátku; y ſłucháiąc ſłowa Bożego w Rozdźiele tym wyráżonego/ ſtáli ſie beati.

Pámiętáyćie ná Przełożone wáße/ ktorzy wam mowili ſłowo Boże: Ktorych przypátruiąc ſie do konánia obcowánia/ náſláduyćie Wiáry. Hebr: 13. ℣ 7. Czemuż Rzymiánie/ 12. Pápieżow/ ktorych Wſchod świeći/ nie náſláduią Wiáry?

Nieprze-

Nieprzestępny gránic stárych/ ktore záłożyli Oycowie twoi. Prou: 22. ℣ 28. Dwanaśćie Pápieżow od Cerkwie przyięći záłożyli gránice stáre/ ktore Cerkiew nie przestępuie: Ktory od Oycá pochodźi. Ioan: 15. Nákłoń vcha swego/ á słuchay słow mądrych/ á serce twoie przyłoż do náuki moiey/ ktorać piękna będźie/ gdy ią záchowaß w sercu swoim/ y rospłynie się po wargách twoich. Prou: 22. ℣ 17.

Gdyby teraznieyśi Pápieżowie spytáli 12. Pápieżow od Cerkwie świeconych/ o Duchu Swiętym/ ktory ich poprowádźił do źiemie prawey/ że z Cerkwią prawo o Duchu prawdy trzymáli/ czy ták czytaią w Niebie Ewangelią Jánową iák Jan nápisał/ że pochodźi od Oycá nieprzydaiąc Synáć pewnieby odpowiedźieli/ że ták. Nie wstydźi się Jan swoiey Ewangeliey; bo nie swoim/ Duchá Swiętego piorem pisáł. Od słow swoich zostáł vsprawiedliwionym.

Albo nam Thomaßá wyrzuććie z Kośćiołá/ álbo z nim trzymayćie/ to Dominikáni wrzeßczeli/ nim decisyá Pápieska nie vspokoiła niepotrzebney de immaculata Conceptione disputácyey. De Processione Spiritus Sancti ießcze barźiey niepotrzebna. Pluralitas concludit. Naydźie Oriens więcey głosow: álbo nam cáły z Niebá wyrzuććie Zodiák 12. Papieżow; álbo iesli chcećie bydź z niemi iák swemi Pásterzámi owieczki ná teyże Niebieskiey páßy/ tożsię ich paßą páśćie. Y sáme niebo nietrzyma co iest coinquinatum. Niewnidźie do niego nic nieczystego/ álbo czyniącego obrzydłość y kłamstwo; iedno/ ktorzy są nápisáni w kśię-

gach żywota Barankowych. Apoc: 21. ℣. 28. Nie ćierpiáno ná Niebie y ná moment Luciperá/ dáł mu mieczem Michał: Quis vt Deus? áż skry mu tákie polećiały/ ktore piekło vczyniły. Był Luciferem iákoby Lucem ferens, ále zostáł Luciperem Lucem perdens. w Niebie mieszkáć będą ná wieki tylko Lucem ferentes, z mieszkáiącym w świátłośći nie przystępney. Sprawiedliwi świećić będą iáko słońce w Krolestwie Oycá ich. Matth: 11. ℣ 43. dwanaśćie Słońcow z Niebá ruszyć kto się odważy? Iozve iednemu słońcu stać roskázał ná Niebie/ ále go z Niebá nieruszył. Swiátłość w ćiemnośćiách świeći/ á ćiemnośći iey nie ogárnęły. Ioan: 1. ℣ 5. Coż w tych 12. Słońcách świátłość świećić niema? iákoż y oni swą świátłośćią Luci inaccessibili przyświecáć nie máią? do 12. Pápieżow iáko do Oycow nászych/ ktorzy z spráwiedliwemi świecą w Niebie/ modlić się należy/ mowiąc każdemu z osobná: Oycze nasz ktoryś iest w Niebieśiech/ świeć się Imie twoie. Niewymázywać nam tych Imion/ ktore dextra Domini, postáwiwszy ich náprawicy/ iáko o Duchu prawdy práwo trzymáiących/ wpisáłá w Niebo. Wesel ćie się/ że Imiona wasze nápisane są w Niebieśiech. Luc: 10. ℣ 20.

Mane, thecel, phares. Daniel: 5. Policzył/ zważył/ oddźielił. Policzył dni/ zważył zasługi/ od Páństwa oddźielił Bog Krolá Baltházárá. Dwunástom Pápieżom iáko dwunástom Krolom [Wy rodzay wybrány/ Krolewskie Kapłáństwo. 1. Petr: 2. ℣ 9.] inakszy Dekret w Niebie nápisano. Ten/ ktory 12.

Apostołow

Apostołow zebrał / policzył was 12. Ktory sie ná Krzyżowey ważył szale / zważył dobre zásługi wasze. Od Páństwa was nie oddźielił / ále od źiemney stolicy przeniosł do Niebieskiey / gdźie Thron wasz iáko słońce przed Nim. Ta ręka ná Niebie pisáłá Imioná wasze / ktora tonącego / głowę Pápieżow / Piotrá zbáwiłá / y ná brzeg wiecznośći wyciągnęłá.

Augustyn Swięty pisząc traktat o chwale niebieskiey Ludźi błogosłáwionych / świadczy o sobie / że dnia iednego zámyśliwszy sie y dißkuruiąc o tey máteryey chćiał sie o niey poradźić Hieronyma Swiętego / ktory / teyże godźiny był vmarł; on niewiedząc o tym / wziął kártę y piorko / y pisáć do niego pocznie; w tym obáczy znágłá świátło dźiwne w mießkaniu swym / ktorego wypowiedźieć nie mogł. Vczuie potym wonność iákąś słodkośći niewypowiedźiáney. Nákoniec vsłyszy głos ieden barzo miły / ktory nań łágodnie záwołał. Obeyrzy sie chce dowiedźieć sie co zá głos / y vsłyszy: Jam iest Augustynie Hieronym / z ktorymeś ty sie znośił zá żywotá mego / y teraz znieść sie chceß koło tey máteryey / nád ktorą dißkuruieß / chcąc o niey pisáć. Już ći teraz mogę lepiey o niey poradźić; bo iuż rzeczą sámą iey záżywáć poczynam z Bogiem Kroluiąc. Więc iesli chceß / bym ći krotko / powiedźiał / odpowiedz mi wprzod o co ćię spytam; Rozumießże ty zá rzecz podobną w gárśći swoiey záwrzec wßystką / iáko wielká iest / źiemię? rozumieß / by w iedną gárcową konewkę wláć kto mogł wßystką morską wodę? tákże wiedz / że iest niepodobieństwo / by rozum stworzony poiąć mogł naymnieyßą cząstkę tey chwały / ktorą

Bog zgotował sługom swoim. Tey chwały 12. Pápieżowie iuż sámą rzeczą záżywaią.

Naylepiey prawdę powiádáią / ktorzy iuż śmierć odprawiwszy / oney się nieboią; á tácy są vmarli. Bogácz gdy prośił Abrahámá / áby Bráćią iego kto przestrzegł / że w piekle źle / żeby tam nieprzychodźili; nikogo inszego im niedał Abraham ná tę przestrogę / tylko Moyżeszá y Proroki / ktorzy iuż byli vmarli. Luc: 16. y Sámuel Swięty Kaznodźieiá żarliwy nigdy ták rzetelnie prawdy Krolowi niepowiedźiał / iáko po śmierći się onemu pokazawszy. 12. Pápieżow dáwno źiemi vmarłych w Niebie żywych pytaymy się / powiedzą nam prawdę o Duchu prawdy.

Pápież Alexánder V. máwiał o sobie / że im więcey miał / tym żył vbożey: będąc Biskupem byłem bogáty; kiedym został Kárdynálem / intrat mi przybyło / z vbożáłem; áż Pápieżem zostawszy / stałem się żebrakiem. Vtych żebrákow żebrzemy o to / áby ad instantiam 12. Pápieżow / ktorych w Kálendárzu Wschod y Záchod liczy / y tym gwiazdom imioná dáie / de Processione Spiritus Sancti dáley w dispućie procedowáć zákazáli / ceduiąc w piętnástym Rozdźiele kochánkowi Páńskiemu.

Mądrze Kośćioł zákazáł niepotrzebney á długiey disputácyey de Conceptione Immaculata Mariæ. Pápież iáko Pásterz: rzekł: pokoy wam. rzekł / y ták się stało. Tam Conceptio stworzenia; owdźie Naywyższego Bogá Pochodzenie. BOG iest Duch Ioan. 4. Stworzyćielá Duchá żádnym rozumem / y

Angel-

Anyelſkim / niepośćigneß. Sam Oćieć znáiąc Boſtwo ſwoie rozumem płodnym vrodźił Słowo wnętrzne Syna; ſam wolą płodną miłuiąc Boſtwo ſwoie wypuśćił Duchá.

Eſſe Deus noſcens generat ſpirat ſimul intra;
Suppoſitum triplex, attamen vna Trias.

Bog znáiąc śiebie / Rodźi / dyße / w ſobie;
Troycá Perſoná / Bog w iedney oździobie.

w Trzech Perſonach iedne Boſtwo známy.

Oktoich Głos 1. ná Błázennách we wtorek.

In ea [ſcilicet in Eſſentia diuina] eſt ſumma ſecunditas, id eſt, memoria perfecta ad producendum perſonam vtranque; nam memoria, quam dicunt intellectiuam, naturam Dei dicit cum intellectu, quæ ſecunda eſt reſpectu verbi. Sed memoria, quam dicunt Spiratiuam, naturam Dei dicit cum voluntate, quæ eſt ſecunda reſpectu Spiritus Sancti.

Incompendio Theol: Ioan: de Comb: fol: 600.

Patrzćie by kto was nieoßukał przez Philoſophią / y próżne omamienie: wedle vſtáwy ludźkiey / podług Elementow świátá / á nie według Chryſtuſá. Kolos: 2. ℣ 8.

Sam Oćiec ad intra actus purus. W nim ſámym generatio activa, w Synie paſsiua; w nim ſámym Spiratio activa / w Duchu paſsiua. Niemoże perſoná á ſe, drugiey produkowáć Perſony á ſe; bo by y byłá á ſe, y niebyłá. Tak perſoná / ktorá ſámá od drugiey, nie może produkowáć drugiey od drugiey: bo byłby proceſsus in infinitum.

Bánkám[i]

Naukami rozmáitemi / y obcemi nie vnośćie śie / álbowiem naylepsza iest / serce vtwierdzáć łáską. Hebr: 13. ℣ 9. Jan Łáską; tą śie Ruś naylepiey vtwierdzá o Pochodzeniu Duchá S: że od Oycá pochodzi.

Nie może Jan pisáć z Páwłem do Rzymián: Abyśmy śie w wás spolnie vćieszyli / przez te / ktorá z obopolná iest / Wiáre wasze y moie. Rom: 1. ℣ 12. Wierzyć Pochodzenie Duchá Swietego od Oycá / y Syná / to wászá Rzymská Wiará; á Jan mowi / od Oycá bez Syná. Coż to zá zobopolność?

Na dworách Ludźie mieysce máią z Placenty / á nie z Werony. Jan dworzánin sekretárz Chrystusow vlubiony z Werony / że napisał: od Oycá Pochodzi Duch prawdy / Spiritus veritatis, z Werony. Rzekł: Nikt nie zná Syná / tylko Oćiec. BohoOtec Dawid znałby śie ná Synie; bo BohoOtec, przećie woła: Trwożyłem śie / y niemowiłem. Psalm: 76. ℣ 5. Jánowi tylko Pan vstá otworzył ten klucz Dáwidow / áby wyrzekł od Oycá pochodzi; ná to záś nie otworzył mu vst / áby wyrzekł y nápisał: od Syna. Niemasz drugiego kochánká / niezmieśćiliby śie dway leżeć ná pierśiach Chrystusowych. Jednemu Jánowi tak śie bogatá dostáłá poduszká.

Non iacet in molli veneranda scientia lecto.

Scientia Jánowa leży ná kámieniu naydroższym. sam tylko Oćiec zna cene tego kámienia.

Mądrość y kárność kto odrzući nieszczęsny iest / y prożná iest nadźieiá ich / y pracá bez pożytku / y sprawy ich nie pożyteczne. Sap: 3. ℣ 11. Syn iest mądrość Boská; Tey Jan niepołożył / kiedy Sy-

ná nie położył. Gdy by był położył/ á Rusin odrzućił; toby był nieszczęsny/ y prożnaby nádźieiá iego/ y pracá bez pożytku/ y sprawyby iego były nie pożyteczne.

Ktory mądry y ćwiczony miedzy wami; niech pokáże z dobrego obcowania spráwę swą w ćichośći mądrośći. Lecz iesli zazdrość gorzką maćie/ y sporyby były w sercach waszych: niechćieyćie się chlubić/ y y kłamcami bydź przećiwko prawdźie. Albowiem nie iest tá mądrość z gory zstępuiąca/ ále ziemska/ ćielesna/ dyabelská. Bo gdźie zazdrość y spor/ tam niestáteczność/ y wszelká złá sprawá. Lecz ktorá iest z gory mądrość/ náprzod iestći czystá: potym spokoyna/ skromna/ łáćna ku námowieniu/ przyzwáláiącá dobrym. Iacob: 3. ℣ 13. Táká mądrość z gory byłá Jánowa.

Sermo datur cunctis, animi Sapientia paucis. Cato:

Jánowi/ w Rozdźiele piętnástym/ dáná iest Sapientia recti/ ktorey się nam trzymać potrzebá.

Verbum in consilio valet, in certamine dextra.

Bez Ludzkiey rády/ rádą Duchá Swięte° nápisáł Jan Rozdźiáł: 15. w Ewangeliey.

Idque vnum repetens iterumque iterumque monebo.

Co pięknieyszego/ zwyczayná to powtárzáć. y Ja Rozdźiáł 15. Janow nie piętnáśćie rázy/ im naywięcey przypominam/ áby rectē był czytány/ iák rectē nápisáno/ bez przydátku; bo Jana Theologá pierwszego Sekretarzá Páńskiego/ ná pierśiach leżącego śmiałká poprawowáć/ y toby było wielkego śmiáłká.

Jesli

Jeśli się kto zdá bydź mądrym miedzy wámi ná tym świećie/ niech się stánie głupim/ áby był mądrym. Albowiem mądrość świata tego/ głupstwem iest v Bogá. 1. Cor: 3. ℣ 18.

Desine iáctári, dum diceris ingeniosus;
Ingenio. dici. sus homo nemo cupit.

Ingenioso w mowie o Duchu/ to służy;
Dyszkuruiąc o Duchu rzádki się niedłuży.
Ingeniosus słowko to rozdźiel ná dwoie
w Dowćipie twoim/ iákie/ wnet obáczysz/ stroie
Ingenio sus prawie/ kto o Duchu śmiele
Bádá się/ nietrzebá tu szperáć o nim wiele.
Jak Jan napisáł/ ták ty czytay dosyć z ćiebie; [bie.
Duch od Oycá pochodźi. Będźiesz gdźie Ian w Nie-

Nigdźie Chrystus niepowtorzył Oycá; á gdźie przyszło nie o Posyłániu w czáśie/ ále de Emissione æterna o Posyłániu wiecznym/ ktore iest od sámego Oycá/ powtárza Oycá: ktorego Ja poszłe wam od Oyca/ ktory od Oyca pochodźi/ iákoby mowić chćiał: od tego poszlę, od ktorego pochodźi. Záczym koniecznie śiebie exclusit, iáko niedoswoiey nie zna się własnośći/ ále iest Oycu Kompersonalny.

Zarzut: Chrystus mowi: ktory od Oycá Pochodźi/ nie przydáie sámego/ y dla tego/ od śiebie że pochodźi/ nie neguie/ ále dla tego Oycá miánuie/ bo do niego zwykł odnośić/ y co iego iest; bo od niego ma/ iáko gdy mowi: náuká moiá/ nie iest moiá/ ále tego ktory mie posłał. Ioan: 7. ℣ 16.

℟. Náuká do Jstnośći náleży/ ále co do Persony

do tego

do tego ſie Syn niezná / iáko bydź niezrodzonym; á bydź zrodzonym do tego ſie zná.

Nauká ieſt eſſentialis, ergo convenit toti Trinitati, ále że ſpiratio ieſt relativum perſonale, przeto tylo Authori originis Patri ſłuży.

Zarzut: Od tego Syn ma / że ieſt Bogiem / od tego ma / áby od niego pochodźił Duch Swiety iáko od Oycá.

Ꝑ. y Duch ma od Oycá / że ieſt Bogiem / á nie ma żeby od ániebie pochodźił / Albo żeby ſie od niego Syn Rodźił.

Zarzut: Sam Oćiec tylo Rodźi / y Syn od iednego tylo ſie Oycá Rodźi. Ergo Duch Swiety nie od iednego ſie Oycá tchnie / ále y od Synà.

Ꝑ. Sam Oćiec tylo Rodźi: bo ieſt ſam tylo zrzodło bez zrzodłá y Author Originis / y dla teyże przyczyny ſam y tchnie; bo iák Rodzenie / ták Tchnienie / te wnętrzne Operatie potrzebuia ſobie proportionalnego fundamentu y ſubiectum. Sámá záś Perſoná a ſe ieſt tylo proportionalne fundamentum y ſubiectum / nie Perſoná / ktora nie ieſt a ſe / bo ieſli Perſoná / ktorá nie ieſt a ſe / bedźie proportionalne fundamentum / ták Rodzenia / iáko tchnienia: Ergo Duch Swiety / ktory także ieſt zrzodło ze zrzodłá y nie a ſe / bedźie fundamentem actiey takiey wnetrzney; nie może bydź fundámentem ſpiratiey / bo tylo iey ieſt terminem: Ergo bedźie fundamentem generatiey / y ták Oćiec z Synem tchnienie Ducha / y Duch z Oycem bedźie rodźił Synà; y ták ſie zdá ćiekáwemu dowćipowi plauſibilis diſcurſus. ták prakowi / ták dowćipowi trzeba opećinek.

Wielkie rzeczy nie mowiąc naylepiey ſię mowią. Naylepiey o Bogu mowi / kto podziwieniem dokłádá. O Bogu beſpieczniey ſzá wierzyć / niżeli ſię badać.

Milczenie ſtárb wielkiey polityki; milcząc nie vrázisz / milcząc z bedzieſz / milcząc wyrozumieſz / milcząc dokażeſz.

Rácya rozum vlágodzi / ale nie polatá ſkody.

Controuerſia o Duchu Swietym w Rozdźiele 15. od Janá opiſáná od Oycá. kładnie kto od Oycá y Synà / to tuż ieſt contra Ioannem verſya. Zgołá cieká wa kontrowerſyá.

Oćiec Eſficaciter ſam rodźi Synà / Ergo Oćiec efficaciter ſam y tchnie Duchá. Diuiſim od innych perſon rodźi Synà / ergo diuiſim od Synà tchnie Ducha. Ták tá moc Rodzenia wkorzeniona w Perſonie od ſiebie; iáko y moc Tchnienia wkorzeniona w Perſonie od ſiebie. Czego niemoże ſam vczynić / tego niemoże y drugim vdźielić. Niemoże Oćiec ni vrodźić ni tchnąć Perſony ktoraby byłá od ſiebie; bo tá ma bydź nie rodzona / ni tchniona: á iuż by byłá y rodzoná / y tchniona. Ergo y Syn / będąc Perſoną poſłą przez Rodzenie / niemoże Perſonę puścząć przez Tchnienie; bo iáko Perſonie od ſiebie / niemożna puścić Perſonę od ſiebie; ták Perſonie od kogo / niemożna puścić Perſonę od kogo. Bo żadná perſoná niemoże ſáma ſiebie produkować; ni od ſiebie / Perſonę od ſiebie; ni od kogo, Perſonę od kogo.

Wſzelákо nie pochodzący ni odkogo / będący ſam od ſiebie / dáie pochodźić od ſiebie / to Synowi

przez

przez Rodzenie/ to Duchowi Swietemu przez Tchnienie. Aże SYN nie iest wszeláko nie Pochodzacy; bo lubo nie pochodźi przez Pochodzenie/ przez Tchnienie/ Pochodźi iednák przez Rodzenie; Ergo z Oycem nie może Tchnąć; iáko Duch z Oycem niemoże Rodźić/ że iest Pochodzący przez Tchnienie.

Syn y Duch Swiety iedne te maią włásność/ że są iáko tylo wywiedźione od Oyca; tak też Oycowská włásność iest bydź iáko tylo wywodzącym. Jáko tedy Duch Swiety ták Syn nieprzyimuie zgoła od Oycá mocy wywodzenia inszey osoby Boskiey; bowiem nie iest capax z śiebie/ sposobny/ do przyimowania actiey wnętrzney.

Włásność nie vdźielá się á Jstność vdźielá się. przeto Tchnienie/ że iest włásność/ vdźieláć się niemoże. Co iest sposobno do vdźielenia/ to się może indifferenter vdźielić; iako istność nie tylko iedney/ ále y dwom Personam.

Gdyby od Syná Duch Swiety pochodźił/ Oćiec tylko by się od Syná rożnił Oycowstwem/ á był by iedno z Synem Tchnieniem. Od Duchá Swietego rożniłby się y Oycowstwem y Tchnieniem; y tak był by Oćiec barźiey iedno z Synem/ á niżeli z Duchem S. Duch by niebył rowny w iednoczeniu z Oycem.

Ogień nigdy nie mowi dosyć.

Przyp: 30. ℣. 16.

Jm dáley o Ognistym iezyku Duchá Swietego iezykiem bedźiesz lub piorem robił/ nienásyćisz go y śiebie. Nasycemy się gdy się okáże chwała iego.

Idź zważ mi wágę ognia, álbo pomierz mi wienie wiátru. y rzekłem: ktoż z vrodzonych to vczynić może, że mię oto pytáſz? 4. Ezdr: ℣ 5.

BOg ogień/ ogień wáżymy trzema náſzemi operácyámi poczętemi y ſkończonemi niepoczętą y nieſkończoną Troycę. Deus Spiritus/ ten wiátr pomierzyć chcemy. Niewieſz kędy ten wiátr wieie. A ieſli wiátru poſcignąć nie możeſz/ iákoż maſz poiąć Bogá? dárem na pracá y nie podobná kuśić ſię paść wiátry. Nieſtworne to bydło/ niezdołá im żaden by ie nie wiem iáko zgániał/ záwierał/ trzymał/ y choć w żeláznych chlewach pozámykáł/ nie vdźierży ich/ y rády im nie dá; wyrwą ſię y z naygłębſzych lochow/ kiedy zechcą/ y każdy w ſwą poydźie; ieden nápołudnie/ drugi ná pułnocy; ten ná Wſchod Słońcá/ ow ná Západ. Do tego/ nieſtáteczne ſą/ we mgnieniu oká ſię odmieniaią: południowy obroći ſię w połnocny; Wſchodni w Záchodni: á więc ták ſwáwolne bydło vpaść/ niepodobna/ by ſamemu Eoluſowi. Jeſzcze barźiey niepodobná ogárnąć rozumkiem Ludzkim nieogárnionego Bogá.

Nepoſtiżym ieſt Duch wſeświátyi/ prewoſchodit wśiák vm/ y ſmyſłá ſkorośt/ iáko wśim wikom drewniyſzy: Jáko Otcu/ y Jedynorodnomu Synu ſoczyniáiem. w Triodi ewitnoi we czwartek Niedźieli 50.

My Swiętey Troycy ieſteśmy domem/ á dom Boży Domus orationis non rationis/ Dom modlitwy/

nieſzkol-

nie ſzkolney in Barbara Ferio bitwy.

Nie rácyey trzebá nam poſpolitey do Bogá/ ále oratiey/ áby cáłego Chrześćiáńſtwá nieprzyiáćielowi Bog mieśięcznych rogow przyłomił.

Nie Lech/ ále grzech/ nie Tátárſká burká/ áni nas Luna Turká/ ále włáſne złośći/ zgubili nam włośći. Dla czopow/ nieſtáło nam chłopow: zbytne zápáſy popálili nam láſy.

Na Turká/ trzebá/ by była y Modlitwa y bitwa. Bogu trzebá kadźidłem kurzyć/ á Bożemu Wnuku prochem. Jnáczey go ná proch nie zwiedźiemy/ áż mu dobrze Márſowym prochem pod nos zákurzemy. Monárchowie Chrześćiáńſcy ieſli chcą być/ to Turká Chrześćiáńſkiego Wora trzebá bić. y Jemu Máchomet tę náukę podáł: ieſli chceſz Monárchą nád Chrześćiány bydź/ to ich trzebá vſtáwicznie bić. Jákoż/ że ſłuchá Máchomety/ nie iednemu z Monárchow Chrześćiáńſkich márſowe podáie wety; doználi tego Wenety: y náſza do tychże wetow od ták wielu lát krwią płynącá zná ſię Oyczyzná. Poiedynkiem ſię Monárchowie Chrześćiáńſcy wydáią/ á Kápłáni im mowią pokoy wſzyſtkim. Kto tu nie widźi/ że tego poſpolite° Chrześćiáńſkie° wora trzebá by poſpolitą ręką znoſyć? Prawoſłáwny Monárchá Moſkiewſki/ Orłem ſwym z dwoiáką głową/ z troiákim wieńcem/ rogátemu Mieśiącu Tureckiemu śmiele poyzrzy w oczy. Orzeł ná ſłońce párzące byſtrym záwſze patrzy wzrokiem/ cożby miáł przed Mieśiącem ſwego oká mrużyć? tuż Rycerz kopią ſmoká przebijáiący po polu biegá/ z Tureckiemi ſię dźidámi ſpotykáć gotowy. Mo-

nárchowie Chrześćiáńscy Bráćia sobie są. Brat brá-
tá rátuiący mur. Chrześćiáńscy Monárchowie Wy-
śćie Anyeli w Chrystuśie/ á Bisurman bis. Anyo-
Matt:7. łom dáno strzec Grob Páński. Niedáwayćie świę-
℣ 6. tych rzeczy psom/ áni mieććie pereł wáßych przed
wieprze/ tá seymu Bożego Konstitucyá. A po dźiś
dźień v tey świni ta perłá/ v tego psa te świętośći.
Anyołowie godni Grobá Páńskiego strożowie/ leććie
do Grobu Páńskiego/ niegodźien ten pies tych świę-
tośći. Swiątobliwe te wotá wáße Pan w dobrym
żądániu wypełni; dobre wáße effekty przywiedźie do
effektu/ leććie Anyołowie. Kto nam dá gołębie skrzy-
dłá y polećiemy y odpoczniemy? Duch Swięty Go-
łąb iák tu był; y tá Gołębicá/ ná ktorą Duch Swię-
ty naßedł/ swoich vdźieli skrzydeł: tylko leććie do
Grobu Páńskiego/ v ktorego Ona poty śiáłá łzámi
Matth. aż Anyołámi/ ktorzy są żeńcy náßy z rádośćią pożeła.
13. ℣ 35. gdy od tych strożow vsłyßáłá: że niemaß tu w Gro-
bie Páná. Iák obiecáł że wstánie/ do trzymał Pań-
skiego słowá. Ten rzekł/ y ták się stało. Ten leżał
w grobie ná vpádek mnogim y ná wstánie. Ná vpadek
Turkom iáko niewiernym/ ná wstánie wßystkim Chrze-
śćiánom. Wstáł Pan y rozeydą się wßyscy nieprzy-
iaćiele iego; iák dym zniszczeią; iák táie wosk od og-
nia/ ták zginą Turcy. Idoły pogán srebro y złoto/
spráwa rąk człowieczych. Temi Idołami/ ten to po-
gáński Idoł Chrześćián woiuie; że mu srebrá y zło-
tá dostáie/ o wßystko mu nie trudno. Ma nervum bel-
li pecuniam. Złotem Mársowe żelázo záostrzá. Wo-
ienna się mu żyłá ćiągnie; złote ma ßwaycę. Tą zło-

tą ßway-

tą ſzwaycą y Konſtantinopol poſzył y pożył. Nie ſobie pſzczołká miod zbiera/ nie ſobie owce wełne noſzą/ Jnni śieią inni/ żną. Co rzekł Pan iednemu bogáczowi/ toż gotów rzec y temu niezbożnemu bogáczowi Pogáninowi/ ktory nie kontentuiąc ſię ſwym Páńſtwem/ gumná ſzerſze buduie z Affriki/ Azyiey/ Ameriki: y czwártey częśći Swiátá śiegá Europy: dźiśieyſzey nocy duſzę twoią wezną/ przy twey Lunie/ ktorać w Nocy świeći. Záćmi ſię twoiá Luná/ odmienić ſię fortuná/ á coś zebrał komu ſię doſtánie? Byle Pánie Biſurmána bis wźiął/ Chrześćiánie wybráne ſyny twoie/ im te świete mieyſcá należą/ dźiedźicznym práwem. Tam Práwoſłáwny Cár Konſtántin Konſtántynopol zákłádał/ tam Domy Boże Tobie/ y Mátce twey/ Anyołom/ y Swiętym/ erigował/ ktore ten pies ſprofonował. Poſadźiłeś po człowieku Bożym Theodora ſwego Bożego dárá ná Oycowſkim iego Thronie/ Temu Dáru ten dar racz dárowáć/ Práwoſłáwnemu Cáru/ Prawoſłáwnych Cárow Thron ná Wſchodźie. Biſurman pies/ niech ten pies ſzczekáć idźie do pſá piekielne°. Ktory chroniſz młodźieńcá Pánie/ iáko zrzenice oka chroń Theodorá Młodźieńcá tego Anyołká/ á day go zá ſtrożá Grobowi twemu. Myślą/ ſercem/ w twym ieſt Grobie/ z Swiatiyſzym Patriarchem, z wſzyſtkiemi Metropolitámi/ Archiepiſkopámi/ Epiſkopámi/ Archimandrytámi/ ze wſzyſtkim Duchowieńſtwem/ y ze wſzyſtkim Synkletem Preświtlym/ z Boiáry Dumnemi y z woyſkami; z Janem Sámuyłowiczem Hetmanem Záporoſkim. Tym wſzyſtkim w Grobie twym żywot dáruy/ y tu iák naydłużſzy y w Niebie wieczny.

Luc: 12. ℣ 20.

Jáko

Iáko Oćiec ma żywot ſam w ſobie: ták dał y Synowi, áby miał żywot ſám w ſobie.

Ioan: 5 ℣ 26.

Zarzut

BOg Oćiec iáko właſny Oćiec dał Synowi żywot tenże ktory ſam ma/ álbo takiey ktory on ſam ieſt/ nie z iákiey potrzeby/ áni dárem/ ále z Przyrodzenia/ vrodziwßy go nawßem rowne° y podobne° ſobie przed wßemi wieki. A ták Syn ma w ſobie tenże żywot/ ktory ma y Oćiec/ iż ieſt tymże Bogiem co y Oćiec. Duch Swiatyi Swit/ ŻYWOT, żywyi iſtocznik myslennyi &c. w Tryodi Cwitni w Niedziele 50. na chwalę tego żywotá dał Synowi tenże ktory ſam ma. Sam Oćieć Duchá żywotá originaliter iáko zrzodło/ ioko przyczyná/ Ergo ták go dał y Synowi. Ergo y Syn Duchowi żywotá ieſt przyczyna. Żywot ieſt Beſtwo. Ergo iak go dał Oćiec Synowi/ ták Syn z Oycem daie go Duchowi Swietemu.

℟. Oćiec dáiąc żywot Synowi ieſt zrzodło bez zrzodłá/ Syn biorąc żywot ieſt zrzodło ze zrodłá/ iako y Duch Swiety biorąc żywot od Oyca ieſt zrzodło ze zrzodłá/ á Oćiec zrzodło dáiąc ieſt zrzodło bez zrzodłá. Ergo Syn niemoże z Oycem dáwáć Duchowi żywotáż bo ieſt zrzodło ze zrzodłá, y iáko Duch S. będąc zrzodło ze zrzodłá/ niemoże dáwáć żywotá Synowi rowno zrzodłu ze zrzodłá; ták Syn będąc zrzodłem ze zrzodłá niemoże Duchowi Swietemu dáwáć żywotá zrzodłu/ ze zrzodłá. Ale obá/ Syn przez Rodzenie bierze żywot od Oycá zrzodłá bez zrzodłáż Duch przez Pochodzenie bierze żywot od Oycá zrodłá bez zrzodłá.

Niemoże

Niemoże Syn ſam od ſiebie nic czynić, iedno co vyrzy Oycá czyniacego. Abowiem cokolwiek on czyni, to y Syn tákże czyni. Bo Oćiec miłuie Synᵃ, y wſzyſtko mu vkazuie co ſam czyni.

Ioan. 5. ℣ 19.

Zarzut

IEſliby mu Tchnienie nieukazał / co ſam czyni / nie wßyſtko by vkazał / co ſam czyni.

℟ Co Oćiec czyni do ſtworzenia / Synu wßyſtko vkazuie / to vkazuie y Duchem / bo Duchem vſt iego wßyſtká moc ich. Pſalm: 32. Nie co czyni Oćiec wewnątrz; bo rodzi Synᵃ / á tego Synowi nie vkazał: iák tchnie Duchá ſam / y tego Synowi nie vkazał. bo to rzecz perſonalna / nieudźielna zrzodłá bez zrzodłá / nie zrzodłá ze zrzodłá / iakim zrzodłem ieſt Syn y Duch S.

Do Duchá Swiete° wprzod trzebá aſpiratiey / toż zá iego inſpiratio / o Jego Spiratiey mieć reſpiratią.

Z takiego Ducha ma bydź Modlitwa wyłána / do iákiego bywa poſſłána. Niepozna Duch Swiety Ducha zmázánego / nie pozna weſoły ſmutnego / nie przyimie wolny zniewolonego; nikt nie przyimuie nieprzyiáćielá ſwego / nikt nie przeſtáie tylko z rownym ſobie. Powazny Tertul: Lib: de orat: Cap: 10. In maleuolam animam non intrabit Spiritus ſapientiæ. Bądźmy wprzod Swietemi / to iuż do Ducha Swietego możemy ześpiewać: Veni Sancte Spiritus. Przyidź ieżyku / á ſam o ſobie mow. Przyidź droga / ktorą ſam wieß.

Esdr: 4. Cap: 9. ℣ 5.

Bodáiącego się o drogách Naywyższego/ zápytáł Anyoł Ezdraszá: zważ mi wagę ognia/ álbo pomierz mi wienie wiátru/ álbo wroć mi názad dźień/ ktory przeminął. Ná co Ezdrasz: Ktoż z vrodzonych to vczynić może/ że mię o to pytasz? y rzekł do niego Anyoł: gdybych ćię pytał mowiąc: iáko wiele iest mieszkánia w sercu morzá/ álbo iáko iest zrzodeł ná początku przepaśći/ álbo iáko wiele iest zdroiow nád vtwierdzeniem/ álbo ktore są wyszćiá z Ráiu: rzekł byś mi snadź: niezstępowáłem do przepáśći/ áni ieszcze do piekła: do Niebám też nigdy nie wstępował. A teraz nie pytam ćię iedno o ogniu/ o wietrze/ á o dniu/ przez ktoreś przeszedł: y od ktorych oddalon bydź nie możesz/ á nie odpowiedźiáłeś mi o nich. y rzekł mu: Ty co iest twego/ co z tobą zrosło/ poznáć niemożesz: á iákoż náczynie twoie będźie mogło ogárnąć drogę Naywyższego.

Jeżeli tego máteriálnego ognia y wiátru wáżyć y mierzyć nie podobná/ coż możemy mowić o Pochodzeniu Duchá Swiętego/ ktory z szumem iákoby wiátru w ognistych się ięzykách pokazáł? stáł się zprędká z Niebá szum iákoby przypádáiącego wiátru gwałtownego/ ꝛc. y vkazáły się im Ięzyki iákoby ognia. Act: 2. Wierzyć tu á nie mierzyć nászym miałkim rozumkiem náleży. Ják Rodzenia/ ták Pochodzenia drogi Naywyższego nie dośćigłe.

Pan vmędrza slepce. Ty wierzysz w Syná Bożego? opowiedźiał on y rzekł: ktory iest Pánie/ ábych weń wierzył? y rzekł mu *IEZVS*; y widźiáłeś go/ y ktory mowi z tobą/ oń ći iest. A on rzekł: wierzę

Panie

Panie. y Vpadszy vczynił mu pokłon. Ioan: 9. Po wierze trzebá adoracyey / nie rácyey. Racyá z cyfrą nie ma cyfry; bez cyfry racyá / sámá cyfra. z cyfrą racyá oracyá / ktora z Adorácyą Bogu náleży.

Jedynomu pokłániaiuśia Bożestwu / iáko naczáłu y końcu wśichże suszczych y chotiászczych byti; Otcu nerozdennomu / Synu bezlitno rozdennomu / y Duchu prawomu ischodnomu ot Otcá. 20. Decembr: w Pisni 3. Troyczen w Trysołoiu.

O Pochodzeniu Duchá kto nád Jána dumá /
Nic niewskurá / krom tego / że pozbędzie vma;
Jáko pozbył Ariusz / ktory chcąc Rodzenie
Boskie poiąć / ná tráfił ná wieczne zginienie.

Słowa iego: Expone mihi quomodo natus, si semper fuit? wyłoż mi iáko iest Syn Boży národzony / ieżeli był záwsze? Náco Augustin: Non expono, non expono, non possum, non expono; sed pro me prophetam oppono: Generationem eius quis enarrabit? Niewykładam / niewykłádam / niemogę / niewykłádam; ale się Prorokiem zákładam: Rodzay iego kto wypowie? Fragm: Augusti: fol: 628.

NIe wykłádam / zákłádam ták tobie Prorokiem /
Rodzay Boski niepoznász Arriánie wzrokiem.
Niemogłeś poznáć y rodzáiu swego /
Jakoć się kásáć było do Bożego?
Arriánie chwałá ćię Boská zátłumiłá /
Padłą ná świecę muchę świecá opaliłá.

Ariuszowi, to pioro mowi.

Miedzy Oycem a Synem / czás się nie naydował /
Bog Oćiec Syná swego wiecznie produkował.
Przez Syná wszystko / to się y czás stworzył /
Przed Synem czásu kto oczy otworzył?
Był czas kiedy niebył / tak nie bluźń Arriánie /
w Początku było Słowo / Syn Pan w Oycu Pánie.
Wyłoż mi to: ktory był záwsze / iák Rodzony?
Wołasz Ludzkim rozumem ten zmysł niezłożony
Kto Rodzay iego [wołá nam Prorok] wypowie? [głowie
Wnaszey nieźmieśći / zmieszczá co w Prorockiey
Nikt nie zná Syná / Oćiec ieden tyle /
Twarzy znać Tworcá / nie po iego śile.
W głebokość morską wlázłeś Arriánie /
Od morskiey wody stáłoć się zálánie.
Byś z Augustinem koło brzegá chodźił /
Mistrz by się tobie ná brzegu nágodźił.
Łyszką chćiał morze w dołek przeláć cáłe /
o Bogu myśli tym skroćił zuchwałe.
Iák w dołek morzá przeláć nikt niezdołá /
Bogá rozumem poiąć nielzá zgołá.
Ze Syná / prawdźiwego niewierzyłeś Bogá;
Bez żywotá / wieczná ćię śmierć porwałá srogá.
Syná Bogiem y czárći wyznáwali sámi /
y Czárći nie trzymáią źle z Arriánámi.

Niedáwayćie psom Swiete° / áni miecćie pereł waszych przed wieprze by ich nie podeptáli nogámi swemi / y obroćiwszy się áby was nie rostárgali. *Matt*: 7. ℣ 6.

Taki był pies y wieprz Ariusz rostárgał Swiętą Troycę: *Kto ti Spase ryzu razdra?* Ariá. Nie vmiáł z wiarą spiewáć Temu ktoremu Anyołowie pieią:

Swiety /

Swiety / Swiety / Swiety. Ná tey perle co z morzá bez dna / ten wieprz sie nieznáł. Pies ktory sie wroćił do zwrocenia swego / y świnia vmyta do kałuże błota. 2. Petr: 2. ℣ 21. Zdał sie sobie bydź ingeniosus, ále prawie był ingenio sus.

Sus to chćiáłá Mineruam docere, gdy śmiele
o Mądrośći Przedwieczney odważáł sie wiele
Rospráwowáć. Rownie kto y o Duchu Swietym
Bádá sie zbyt ćiekáwie zgołá niepoietym.
Niechćiey być dowćipnieyszym nád Janá w tey mierze /
By w twoy dowćip niewlázło znágłá iákie źwierze.
Ingeniosus słowko dowćipnego znáczy /
Ingenio sus rozdźiel / zleć Roma tłumáczy.
Ná czele dowćip / ále zwierzyná w ogonie
w Twoy dowćip wlázłá niechodźiłeś po nie.
Popolsku bydź dowćipnym niż łáćiną wole /
Ingenio sus, oddáy te źwieryne smole.

Harde rozumy dobre cudze odmieniáią,
byle się zdáły coś swego przytoczyć.

Toż służy y tym / ktorzy sie ważą odmieniáć Rozdźiał pietnásty w Ewangeliey Janowey.

Niebo nie vmysł tácy odmieniáią
Ktorzy po rozum zá morze biegáią.

IAn po rozum ná pisánie Ewangeliey nie biegáł zá morze; leżąc go ná pierśiách Boskiey mądrośći nálázł / y w Rozdźiele 15. ony wypisáł wszystek: od Oycá

Duch

Duch pochodzi. Od Syna/ lub leżał ná pierśiach Syná/ nieprzydał. Syn by mu te táiemnice iak kochankowi swemu przypomniał/ kiedy by całość Ewangieliey tego potrzebowáłá/ y kiedyby z vkochániem Syná to bydź miáło. Zámorskich tedy rozumow ná poprawe Rozdźiáłu 15. Jánowego Cerkiew niepotrzebuie: Jánowym sie rozumem od Duchá Swietego na to wysádzonym/ gdźie scientia & Conscientia/ kontentuie.

Prawda oczy kole. Tá w Jánowym 15. Rozdźiele: od Oycá Duch práwdy. Tą prawdą nam nie wykolećie oczu; bo Ruś przy tey vmierá. y Páweł mieczem zá Páná vćięty/ mieczem ostrym tak te prawde záostrzył: choćby my/ ábo Anyoł z niebá przepowiádáł wam mimo to/ cośmy wam przepowiádali/ niech będźie przeklestwem. 1. Gal: ℣ 8. Ato mieczem Duchownym odćiná/ iáko gniłe członki. Nie bez vma miecz nośi. Páweł z dobrym vmem/ zá Náywiekszy vm Boży vmarł. Boć sie tego mieczá duchownego kazano; prawie initium sapientæ timor Domini. Tego sie że Ruś boi/ nád Rozdź: 15. Jánow więcey konceptow niestroi. Nieprzydáł Jan: od Syna, y Ruś tego konceptu/ de virgine conceptum nie przydáie. Czemu Oyczenasza niepopráwuiemy/ ni vymuiemy/ ni przydáiemy; ále ták/ iák nas mądry mistrz náuczył/ czytámy. A drugi by do chlebá powszednego/ przydáł y winá dobrego. Nie sámym chlebem żywie człowiek. Matth: 4. w Niedźiele nálázł by kapłuná. w Piątek/ w Sobotę/ nálazłby Cum magno oculo szczukę/ łosośiá/ kárpiá. Nadźiałby

paćierz

paćierz barźiey niż kiełbaſe / albo vdźiec zaieczy. Tak kiedyś niekontentuiącym ſię manną / lub wſzelki ſmák w ſobie miáła / zachćiało ſię przepiorek; ale ieſzcze ich nie połknęli / ſami zginęli: ieſzcze pokármy ich były w gębiech ich / á gniew Boży zſtąpił na nie / y pobił tłuſzcze ich. Pſalm: 77. ℣ 30.

Ieden ták, drugi owak.

Jan Swięty iák? ták; pochodźi od Oycá / drugi owak. Floreńſki Sobor od Janá drugi; bo nie ieden z Janem. Jákże drugi? owak: pochodźi od Oycá y od Syná. Jeden ſzyie drugi porze. Pálcem Duchá Swiętego Jan ſzyie; pochodźi od Oycá. Floreńſki Sobor drugi od Janá porze / czy raczey przyſzywa do Oycá Syná; á ten ſię rożni perſoną od Oycá / tylo bytnośćią iedno / ktora iedná y v Duchá S.

*V*num mámy Theologum *I*oannem pro cunctis. *I*edynoże ieſt na potrebu. y Woł Łukaſzow / y Máttheuſzow człowiek czy Anyoł / y Márkow Lew z rykiem vſtępuią Orłowi Jánowemu. Kokoſzká ſię w Orle zákocháłá. Co miáłá y w pierśiách / iemu oddáłá. *A*nima magis eſt vbi amat, quàm vbi animat. Duſza bárźiey ieſt tam gdźie miłuie / niżeli gdźie ánimuie. Więcey byłá duſza Páńſka w Jánie / á niż w ſámym Panie. Czći Oycá y Mátkę. Po Oycu czćił Mátkę / y tę w opiekę oddáł Jánowi mowiąc: o to Mátká twoiá. choćby kto miáł cztery vſzy / Niewiáſto / oto Syn twoy / tego niepoſłyſzy. y Oſtátnim tchem tchnął mu w pioro iák miáł piſáć

Ewan-

Ewangelią. Ktorą tak nápiſał / iák ſie podobáło Oycu y Synowi / y Swiętemu Duchowi / á pogotowiu co Páńſtwu to y nam.

Puras Deus non plenas aſpicit manus.

NA Floreńſkim Soborze pełnemi piſáli rękomá; czyſty záś Jan czyſtą piſał ręką. Tu byłá y ſcientia, y conſcientia. Záwſze Bogá ſzukáł / nigdy nieoſzukáł. Złotemby piſáć iego słowá. Niewyſſał to ſobie z palcá Jan / co w Rozdziele 15. nápiſał; ále z pálcá Duchá Swiętego / ále z pierśi Chryſtuſowych / od ktorych nikt Janá nie odſadzi. Nie wylecą ſowy wyżey nád Orłá. Ewangeliá Jánowá eſt Aquila in nubibus / niedośćigła / wyſoká.

Gdy niektory zofiſtá dyſzkurował przed iednym Krolem o męſtwie / on ſie z tego śmiał: a gdy mu rzekł zofiſtá: czemu ſie śmieieſz / gdyż tobie iáko Krolowi nayprzyſtoyniey tákiemi rzeczámi vſzy ſwe zábáwiáć: ná to ták mu odpowiedźiáł: dla tego / iż gdyby o tey máteryey traktowáłá Jáſkołká / toż bym vczynił; lecz gdyby o tym roſpráwował Orzeł / tedy bym go z wielką pilnośćią ſłuchał. Ruś Janá Orłá ſłuchá; á kto ná Rozdźiał 15. Jánow co mowi / śmieie ſie z tego / iák z Jáſkołki.

Aquila Teſtudini volare affectanti reſpondit procul id eſſe à natura eius; quæ tamen inſtitit / vt tolleretur in altum / & delapſa in petram contrita eſt. Æſop:

Poki żołw po źiemi chodźi /
By namniey mu to nieſzkodźi.

Podnioſł

Podniosł go Orzeł do gory/
Padł ná skáłę / pozbył skory.

Altum sápere periculosum.

Siegáć wysoko rzecz iest niebespieczna;
Swoią się mierzyć piedźią rzecz iest grzeczna.

Kto spádá z wysoka
Nádtracá boká.

Icarus & Phaethon nimium dum magna capessunt;
Occidit hic flammis, ille peremptus aquis.

Phaetontá promienie słoneczne spáliły/
A Ikárego morskie wody zatopiły.

Nil mihi cum pelago me mea terra tenet. Ouid:

Przyszedłem ná głębokość morską: á náwálność mię ponurzyłá. Psalm. 68.

Námorzu drogá twoiá / y śćieżki twoie ná wodách wielkich/ á śládow twoich znáć niebędźie. Psal: 76. ℣ 20.

Dźiwy iego ná głębinie. Psal: 106. ℣ 24.

Chodźi po wałách morskich. Iob: 9. ℣ 8

Ktorzy ieżdżą po morzu niech powiádáią o niebespieczeństwach iego. Eccl: 43. ℣ 29.

Qui nescit orare, discedat in mare.

Chybá dla tego się puśćić ná morze Bostwa/ żeby się modlić náuczyć. Kiedy trwoga do Bogá. Gdy ie zá-

bijał szukali go: y wracali się/ y rániuczko chodźili do niego. y wspomnieli/ że Bog iest ich pomocnikiem/ a Bog wysoki iest ich odkupićielem. Psal: 77. ℣. 34. Bog wysoki/ niedośćigły/ niepoięty.

Niepoiętego niepoiać, sromoty
Niemasz; Boskięy to tylo iest roboty.

ANtoni/ gdy o głębokośćiách sądow Bożych bádáć się począł zaraz do śiebie głos mowiący posłyszał: Antoni tibi attende, Antoni pilnuy śiebie sámego.

Lubo wszystkie táiemnice poznász/ y szerokość ziemi/ y wysokość Niebá/ y głębokość morzá/ á śiebie niepoznász/ będźiesz podobny buduiącemu bez fundámentu/ vpadek nie budynek czyniąc; á cokolwiek buduiesz oprocz śiebie sámego/ będźie ná kształt złożonego piásku wiátrom wystáwionego: nie iest tedy mądrym ktory niewie o sobie. Bernat.

NOVERIM ME.

OBYM POZNAL SIEBIE.

Bezzákonyie moie poznách: Psal: 31.

Znam się, żem grzeszny,
Grzeszny nie grzeczny.

BOG iednák záwsze iest Oycem; vmiłował nas sprośnych/ áby nas szpetnych pięknemi vczynił. Będźiemy pięknemi miłuiąc tego/ ktory iest pięknym.

Jako

Jako w tobie rośćie miłość / tak rośćie y piękność / albowiem sama miłość duszy iest pięknośćią. Aug:

Jakiego karania śiebie samego osądziß / ktory będąc stworzonym na wyobrażenie Stworzyćiela / takiego maiestatu niebroniß dostoieństwa? wstydź się człowiecze / że ty będąc vczczony ták dalece / á nie znaiąc się ná honorze swoim / stáieß się rownym bydlętom głupim / nic duchownego / álbo wiecznego nie vważaiąc / y nie zabawiaiąc się tym ná coś iest stworzonym? Bernar.

Kiedy rano wstáiemy / mamy / niżeli z mieszkániá nászego wynidźiemy / podźiękowáć Zbáwićielowi / y przed wszystkiemi świeckiemi spráwámi odpráwowáć dźieła pobożnośći / temu ktory nas odpoczywáiących y śpiących ná łożkach strzegł / y pilnował; gdyż abym ia bezpiecznie spał / on czuie. S. Ambr:

Ma pobożne° sumnienia wesele bydź / nie w nieporządnych bieśiádách / nie w wesołych piosnkách; álbowiem tam niebespieczny zostáie wstyd. Lubieżność / y miłość rzeczy ziemnych iest lepem skrzydeł duchownych; ieżeli pożądałeś / vwiązłeś. Kto tobie dadá skrzydeł Gołębicy kiedy polećiß / żebyś prawdźiwie odpoczął? kiedy tu / gdźie źle vwiązłeś / niedobrze odpocząć vmyśliłeś.

Lubo wpádnieß w grzech / lubo się wszystek ná grzech rospáßeß / przećie patrz abyś nie wpadł w rospacz. Zostáło tobie czym się maß wykupić świętobliwemu dłużnikowi. Chceß bydź rozgrzeßony? miłuy; albowiem miłość okrywá wielkość grzechow. S Piotr Chryzol:

Jesli tákim áffektem kochámy się w Rodźicách

 naßych

náſzych/ ktorzy przez krotki czas dla nas pracowali; daleko więcey Oćiec naſz Niebieſki godźien miłośći/ ktory dla nas ieſt vkrzyżowány. Cokolwiek bowiem Rodźicow naſzych około nas doználiſmy vſługi/ od Bogá to ieſt dobrodźieyſtwo. Aug:

Nadźieię kłáść w ſtworzeniu/ ieſt powątpiwáć o Bogu. Grzeg:

Ktory ćię ſtworzył/ tenże y odkupił/
Byś ſercá twego ná dwoie nie łupił.
Odkupićielá z Stwarzyćielem w kupie
Lub; ieſli inák/ to poczynáſz głupie.

Ile kroć czuieſz ſię bydź plugáwemi myſlámi nágábánym/ tyle kroć położ przed oczyma rozumu y ſercá twego/ iáko Pan Chryſtus zá ćię był vkrzyżowánym. Zbáwićiel twoy zá ćię vmiera/ á ty nie vważaſz/ iáko ſzpetną myſlą oſzpecony ieſteś ná duſzy. Hugo.

Cieleſne ſpráwy/ y cokolwiek ieſt przemijáiącego y nieſtałego/ porzućiwſzy/ cále ſię Oycu Niebieſkiemu poddáy/ ábyś nie dla doczeſnego czáſu/ ále dla przyſzłego wieku záwſze żył/ y z Philozophem Plátonem rozumiał/ że ten żywot nie ieſt nic inſzego/ tylko pomyſlániem o śmierći. S. Grzeg:

Jeżeli ćię miłość Bogá zátrzymáć niemoże/ przynámniey niech záſtráſzy/ y zahamuie boiáźń ſądu oſtatniego/ ſtrách ognia wiekuiſtego/ śidłá śmierći/ boleśći piekielne/ ogień pałáiący/ robák gryzący/ śiárká śmierdzącá/ wſzyſtkie czártowſkie przeſládowánia. Ber:

Vważay co ná ſtraſznym onym ſądźie odpowieſz ná to/ że nádáremnie wźiąłeś duſzę ſwoię/ á ták drogą duſzę; ieżeli ſię to naydźie/ żeś nic więcey nie v-

czynił

czynił z nieśmiertelnym y rozumnym duchem / tylko iáko bydle z swoim nierozumnym y śmiertelnym?

Vważáy y pospołu położ vćisk y chwałę / krotkotrwáiące y wieczne rzeczy / lekkość / y wágę; á rádnyśie y wesel się. Bo co przećiwnego ponośiß / prętko mija; co w chwale wieczney oczekiwaß / to iest wieczno. Lekko iest co ćierpiß: wágę ma / czego się po śmierći spodźiewaß. S. Piotr Damascen.

W vtrápieniu y w vćiskách do tego záwße oczy podnoś / ktory gotow iest ćiebie po káraniu słodkośći swoiey łáską pośilić; ktory ćię po mießáninách y náwałnośćiách w gornym á wesołym odpoczynku postáwi / y z oczu twoich łzy chusteczką poćiechi otrze. S. Damianus.

Chrześćiáninie / ktory tu ná świećie śiebie sámego dał nápokárm / co tobie będźie mogł odmowić w przyßłym wieku? y ktory tákie tobie obmyślił podrożne pożywienie / coż w onym wiecznym pomießkániu nie nágotował? rzekł bowiem będźieß pożywáć v stołu mego. Słyßáłeś o bánkiećie Páńskim / nieracz się frasowáć o zacnośći y dostátkách bánkietu. Piotr CHrysol:

Niech będźie słodki IEZVS przyiemnieyßy sercu twemu nad wßystkie świátá tego rosko ßy / y niech zwyćiężá iedná tá słodkość inße słodkośći / iáko goźdź drugi wysádzá goźdź. Niech też zostánie mocná y státeczná miłość twoiá ku Bogu / nic nie vstępniąc przed postráchámi / á ni vpadáiąc przed pracami. Bernat:

Chrystus niech będźie zábawá twoiá; Chry-

stus

ſtus niech będźie ſpolmießkaiącym godownikiem twoim/ y owßem niech będzie pociecha twoią/ y codziennego pokarmu pośileniem: nawet niech będzie wnetrzney ſłodkości żywnością. S. Piotr: Damaſ:

Niedopußczaymy aby vſtáwiczná myſl z duße nášey o Bogu vſtąpiłá/ y owßem oto ſię trzeba ſtáráć/ żeby z codziennego rozpámiętywánia wyráżone w ſercách nášych świątobliwe o Bogu rozmyſlánie iáko niezmazány znák zoſtáwało. S. Baſil:

Rozbieraycie piſmá: boſie wam zdá/ że w nich żywot wieczny mácie; á one ſą które świádectwo dáią o mnie: á do mnie przyśćdź niechcećie/ abyśćie żywot mieli. Ioan: 5. ℣ 39.

Pánie do kogoż poydźiemy? ſłowá żywotá wiecznego maß. Amy wierzymy/ y poználiſmy że ty ieſt Chryſtus Syn Boży. Ioan: 6. Poználiſmy ćiebie/ o ktorym Żydźi mowili: Hunc neſcimus vnde ſit. Tego/ ſkądby był/ niewiemy. Ioan: 9. ℣ 29.

Znam ćie IESV dla wiecznego Oyca wiecznego Synά; dla mnie letniego/ pod lary vrodzonego z Pánny Synά; dla mnie oſmego dnia iák Kśięgę żywotną/ iák winną mácicę obrzezánego; dla mnie od Janá okrzczonego; dla mnie Máłka ofiárowánego/ w Cerkwi od Symeoná przyietego/ y Błogoſławionego; dla mnie ná wieczerzy w Chlebie y winie ofiárowánego; dla mnie nogi vczniom vmywáiącego; dla mnie w Ogrodku modlącego ſię Oycu; dla mnie krwią ſię pocącego; dla mnie od Vczniá przedánego; dla mnie ßukánego z orężámi y pochodniámi;

dla

dla mnie związánego; dla mnie prowadzonego do Anny Archiereiá/ y tam od Málchá niewdźięczniká [ktoremuś od Piotra vćięte vleczył vcho] zbroyną ręką vderzonego/ ták srodze/ że po wszystkim dworze słyszeć było; dla mnie z száty zdártego/ v słupa vśieczonego/ gdźieś 6666 rázy/ ościstemi ćierniowemi rozgámi/ biczámi węzłowátemi/ żelázem ostrym nákowánemi/ był záćięty. Znam ćię dla mnie w Wieńcu ćierniowym chodzącego/ palcátámi w bićie ná głowę ćierni áż do przenikánia mozgu ćierpiącego. Dla mnie czerwoną ná pośmiech purpury Krolewskiey szátą odźiánego; dla mnie trćinę zá Krolewskie berło dźierżącego; dla mnie vkłonem szyderskim od dworzán vśmiánego; dla mnie vplwánego; dla mnie/ zakryć sobie twarz dopuszczáiącego/ y po vdárzeniach pytánego: zgádni Chrystuśię/ kto ćię bije? dla mnie ná Krzyż osądzonego; dla mnie Krzyż noszącego/ y pod nim vpádáiącego; dla mnie ná Krzyżu czterma goźdźiámi żeláznemi ná źiemi przybitego; dla mnie z Krzyżem podnieśionego; y ná Krzyżu Bogu Oycu modlącego się: Oycze/ odpuść im/ bo niewiedzą co czynią. Dla mnie żołćią y octem traktowanego; dla mnie ná Krzyżu vśmiánego/ vrągánego/ w pośrzodku dwoch łotrow/ iákoby od nich większego łotrá/ záwieszonego/ gdźieś tákie vćierpiáł náśmiewiská: Innych zbáwiász/ zbaw śiebie Zbáwićielu/ znidź z Krzyżá/ á vwierzym w ćiebie. Kámienie się kruszą/ á kámienne sercá się tyrańskie nie ruszą. y Słońce niechcąc patrzáć ná te niesłychánę zbrodnię/ promienie skryło/ żeby stworzenie Stworzyćielá/ w ćiele z łáski przyiętym/ zábitego nieoglądáło. Wszystkich do-

brodźieiá

brodzieiá nie oszácowánego zá złodźieiá osądzono/ y ná Krzyżu zawieszono. Znam ćie Dobrodźieiu dla mnie Mátce Janá za Syná oddáiącego/ dla mnie ná Krzyżu sowerszyszafia wołáiącego; dla mnie Duchá Bogu Oycu wręce polecáiącego/ z Krzyżá Jozephem y Nikodemem zdiętego/ dla mnie w grobie położonego/ dla mnie w otchłani będącego/ y duszy prádźiadow nászych w ćiebie prawdźiwego Messiászá wierzących wybáwiáiącego/ dla mnie trzećiego dnia Zmártwychwstáłego/ y wiele ćiáł świętych/ ktorzy byli posneli/ z grobow ożywiáiącego. Dla mnie po Zmártwychwstániu przez zámknione drzwi Vczniow náwiedzáiącego/ y pokoy im ogłászáiącego. Dla mnie w Niebo wstępuiącego/ y tam popráwicy Bogá Oycá śiedzącego/ dla mnie Duchá Swiętego/ ktory od Oycá pochodźi/ posyłáiącego/ wolą twoię czynić nas náuczáiącego. Znam ćie Dobrodźieiu/ iáko stworzenie Tworcá/ iáko sługá Páná/ iáko rozrzutny Syn miłośiernego Oycá. Rzekłeś: obronię go/ że poznáł Jmię moię. Psalm: 90. Jmię twoie Zbáwićiel. Boże w Jmię twoie zbáw mię. o Jmieniu twoim źiemny kłániam się. Vpádam y płácze przed tobą Stworzyćielem moim. Sieię łzámi/ niech żnę rádośćią. Rzekni mnie słudze twemu: wnidź do rádośći Páná swego. Czego tu wiárą dochodźimy/ czego nádźieią śięgámy/ czego miłośćią iák w źwierćiedle/ iák in Ænigmate/ poczęśći mácámy/ niech w swiátłośći twoiey oglądámy świátłość nieprzystępną; ná ktorą teraz iák nie toperze ná słońce pátrzyć niemożemy. Niechay iák gąbká w morzu bezdennym Bostwa twego pływámy ná wieki.

w ktorym

w ktorym y teraz żyiemy ruszámi sie y iesteśmy. Aże in fine motus velocior; gdy iuż żywot moy bierze sie do końcá / rządź prędzey moy obrońcá. Skoro vsłyszy mia Hospody. Pokáż łáskę / day stáremu ná podpárćie łáskę / niech będę ex vtroque twoy niewolnik / y z łáski y z łáski.

NOVERIM ME SENEM.

NOVERIM TE SENEM.

OBYM POZNAŁ SIEBIE.

OBYM POZNAŁ CIEBIE.

Stáry stárego,

Ale rożnego.

Smiertelny nie śmiertelnego.

POssibile est iuvenem cito mori, impossibile est senem diu viuere / To vnas; á v Bogá ináczey: w nim był żywot / á żywot był świátłośćią ludźi. Ioan. 1.

Senex dum senescit se nescit, to vnás; á v Bogá ináczey. Antiquus dierum se sciendo genuit filium, & Spiritum Sanctum spirauit.

Sola felices garrulitate senes.

Semel locutus Dominus. Semel, mel. Miod pod vstámi iego. Słowo iego nád miod vstom nászym. Wymowił násłodszego IESVSA: weś iesi żelanyie /

weś sładość Diwyia Synu.

Co kolwiek mowimy/ dekretuiemy/ piszemy/ z częśći to żywotá nászego przemijá; ktory teraz niemowiątko/ potym dźiećię/ y wnet młodźieniec/ y áż do stárośći przez niepewny przećiąg żyćiá odmiánę bierze/ y pierwey czuie się bydź stárym/ á niżeli się obáczy/ że nie iest młodym. S. Hier:

Gdy się stárzeiesz/ Inny ćię opasze/ y poprowadźi gdźie ty niechcesz. Ioan: 21. A ia prośić będę Oycá/ a Innego poćieszyćielá dá wam. Ten Inny niech mię stárego opásze/ y poprowádźi do Niebá/ lubo chcę/ lubo niechcę. Hospodi ili choszczu/ ili nechoszczu spasi mia. Tego Innego poćieszyćielá wielce mi teraz w stárośći potrzebá; albowiem Senes propter continuas infirmitates semper sunt tristes.

Ze vstáwicznie stárzy są słábemi,
Dla tego záwsze zostáią smutnemi.

Cyprian: de 12. abusionibus.

QVid stolidius fieri potest, si mens ad perfectionem venire non contendat/ quando totus habitus corporis senectute confectus ad interitum festinat: dum oculi caligant, aures grauiter audiunt, capilli fluunt/ facies in pallorem mutatur, dentes numero minuuntur, cutis arescit, flatus non suauiter olet, tussis cachinnat, pedes inflantur, genua trepidant, & hæc omnia domum ruitutam cito pronunciant.

Coż może bydź głupszego/ ieżeli się stáry
w Zyćiu niechce popráwić/ spiesząc się ná máry?

Gdy

Gdy iuż niedoyrzą oczy / ćieszko słyszą vszy /
Włos padnie / twarz blednieie / każdy się zab kruszy;
Skora schnie / z geby cuchnie / kaszel srodze duśi /
Nogi puchną / łytki drżą / często stękáć muśi.
A to wszystko iest pewnym wieszczkiem / że iuż snadnie
Y nie zádługo domek struchláły vpadnie.

Senes nihil amant, nisi causâ lucri non delectationis / vt dicitur 3. Rhetor: & 8. Ethicor:

Stáry występek ten miewa do śiebie /
Że się ma zágrześć / wszystko do się grzebie.

Tēpora labūtur tacitisq; senescimus annis & fungiunt freno non remorante dies. Ouid:

Czásy płyną / ćichemi láty stárzeiemy /
biegą dni / a wędźidłem ich nie zádźierżemy.
Pod woyny nie ćiche nam / ále lata głośne /
Od dźiał burzących huczą gránaty nieznośne.
Spałá biadá burzące dźiáła ocućiły;
My byśmy radźi / by ią ták złą niebudźiły.
Day Boże áby biádá y znowu zásnełá /
A odtąd żeby się iuż nigdy nie ocknełá.

Tempus edax rerum.

Czás naywiększy żarłok / nigdi niepośći / nigdy nie-śpi / á incessanter wiek nasz gryźie. Dźiećińſtwo źiádszy / ie młodość; źiádszy te / ie stárość; potym szedźiwość. Niema momentu ni we dnie / ni w nocy /

żeby nam wieku nie gryzło.

Mors etiam saxis, Arboribusque venit.

Zeby ma czas ták ostre / że y same kámienie gryźie. Z skrzydłámi czas maluią / vstawicznie latá po powietrzu / po źiemi biegá pegażem / po wodźie prętkiemi płynie wiátrami / y ogień go niespali. Czas y ognia in pabulis ná materyách / świecách / drwach / ziadá. Jednego Páná / ktory go stworzył słuchá. Twoy iest dźień / y twoiá iest noc. Wsiaczeskaia rabotna tebi. Momento pendet æternitas. Albo nam dobrą wieczność / kiedy czas na Bożey tráwić służbie będźiemy / dáie; álbo / strzeż Boże / zła / kiedy go na złych vczynkach pędźimy; ktore nas iák powrozy do piekłá ćiągną. Nieprawośći poymuią niezbożniká / á powrozámi grzechow swoich związan bywa. Prouer: 5. ℣ 22. Przeto záwsze / lubo iemy / lubo pijemy / wszystko ná chwałę Bożą czyńmy. Błogosławmy Páná nákażdy czas. Záwżdy chwałá iego niech będźie w vśćiech naszych. Psalm. 33.

Lingua loqui prompta est, & sæpe parata tacere;
Si facit hoc iusto tempore, lingua sapit.

Nasládny drobne ptaszętá / ktore rano y w wieczor Stworzyćielowi swemu dźięki oddáią. A iesliś nábożny nasládny słowiká. Ten że dźień máły ná oddánie chwały Bogu nocne godźiny czuiącym śpiewániem zwykł przetrwáć. S. Maxim:

Kto się chce do modlitwy przygotowáć / y swoie prożby odnieść Naywyższemu / ták się niech we-

wnątrz

wnątrz przyprawi przed obliczem Páńſkim / żeby nie-
mniey on ſam / iáko y iego przeproſzenie przyiemne
było Bogu. Niepodobá ſię iemu ofiara modlitwy /
ieżeli wprzod w ſámym ofiáruiącym ſię nie zákochá.
S. Wawrzyniec.

Co zá oſpáłość ieſt vwikłáć ſię prożnemi my-
ſlámi kiedy Bogá błágaſz? co może bydź inſzego ná
cobyś bárźiey pomyſlić miał; iáko to / że z Bogiem rozmá-
wiaſz? iáko życzyſz ſobie / żeby ćię Bog wyſłuchał / kie-
dy ty ſámego śiebie nieſłyſzyſz? S. Cyprian:

Przez Sakrament / Krztu ſtáłeś ſię Kośćiołem
Duchá Swiętego: nie wygániay z mieſzkánia ták zácnego
złemi wyſtępkámi twemi gośćiá / znowu ſię poddá-
iąc czártowſkiey niewoli. Bo twoiá zápłátá y odku-
pienie ieſt Krew Chryſtuſowa / ktory w prawdźie ćię
będźie ſądźił / y wſprawiedliwośći / w miłośierdźiu
pierwey odkupiwſzy. S. Leo.

Jeżeli nie tylko duſzá / ále y ćiáło ieſt przyby-
tkiem Duchá Swiętego / przeto ten / ktoremu zákazá-
ná ſpołeczność ćieleſná / ktoremu zákázáno gwał-
ćić Kośćioł Páńſki / gdy ſię ná wyuzdáną ſwawolę
wſzeteczności w nierządźie vdáie / Duchá Swiętego
od ktorego był náznáczony znákiem niebieſkim / odrzu-
cá; á Duchá nieczyſtośći do śiebie wprowádzá. S.
Piotr: Dam:

Ołtárze Boſkie / nie inſzy ogień / ále tylko
miłośći Bożey zápał przyimuią. Ktokolwiek tedy
ćieleſney pożądliwośći ogniem pałá / á przy ofiáry świę-
tey táiemnicách bydź ſię ośmieli / iáko w ten czas wſze-
teczności zápałem ſię piecze / ták potym w piekielnym

ogniu

ogniu pogrążonym będzie. S. Damian:

Zágrzáło ſię ſerce moie we mnie, á w rozmyslániu moim roſpálił ſię ogień.
Pſalm. 38.

Sercem raczey do Duchá Swiętego pálaymy/
Ogniſtym ſię iezykiem iego zápálaymy.

Chwalebny Duchu Swięty/ Oycá y Syná miłośći/ dáru Bogá naywyżſzego/ zrzodło wod żywych/ ludzki Poćieſzyćielu/ rzeczy Duchownych ſkarbie/ wielki náuk miſtrzu/ Ty ktory mocno tchnieſz/ gorąco zápalaſz/ y wſzyſtkich iezykow wylewaſz mowy/ ktory z vbogich czyniſz Ceſárzami/ z niewymownych Demoſtheneſámi/ z proſtákow Philozophami/ z Vczniow Miſtrzámi/ zmyſły náſze oświeć/ miłość wley ſercám/ duſzy ſkrzepiáy/ y śiły pomnażay/ daleko z kraiow naſzych nieprzyiáćielá wypędź/ pokoy ziemi náſzey vdźiel/ rządzą we wſzyſtkich żywotá náſzego bądź niebeſpieczeńſtwach/ ſpraw niech duſzy naſze twoim ſię ogniem zápáláią/ niech iezyki/ iák Apoſtolſkie/ nowemi iezykámi gádáią/ ſpraw áby ſię fałſze w prawdę/ bluznierſtwa w błogoſłáwieńſtwa przemieniły/ obmowy w chwały/ nieuczćiwe w cnotliwe obroćiły.

Spraw by ſię ſercá niezgodne zgodźiły;
By ſię w pokoiu miłośćią rządźiły.

Pokoy zoſtáwuię wam, pokoy moy dáię wam. Ioan: 14. ℣ 27.

POkoy Boſki/ ktory przewyżſzá wſzelki zmyſł/ nie-

chay

chay strzeże serc waszych y myśli waszych. Phil: 4. ℣ 7. Cyril: Alexand: powiada że to pokoy Boski Duch Chrystusow / bo ten iest pokoiem Boskim.

Szczepić Pokoy gruntownie Boską spráwą; wyrwać / nieprzyiáćielá dusznego robotá. Bo iáko miłość bráterská z Bogá iest / tak nienawiść z czártá. Záczym nienáwiśći máią bydź wykorzenione / iáko nápisáno: Kto ma w nienáwiśći Brátá swego / mężoboycá iest. S. Piotr Chrysolog.

Ma woysko Chrześćiáńskie potężne municye y oręże pełne zwyćięstwa; gdyż BOG sam náuczá żołnierzow swoich / aby Duchá Swiętego prawdą idąc / skromnośćią gniew / szczodrobliwośćią łákomstwo / łáskáwośćią zázdrość zwyćiężáli. S. Leo.

Proszę was bráćiá / przez Jmie Páná nászego IEZVSA Chrystusa / ábyśćie toż mowili wszyscy / á iżby nie byli miedzy wami rozerwania: ále bądźćie doskonáli w iednym rozumieniu / y w iedney náuce. 1. Cor: 1. ℣ 10. Trzebá być iednego rozumienia y iedney náuki z Janem w Rozdźiele 15.

Ja wam dám vstá y mądrość / ktorey niebędą mogli odeprzeć / á ni się sprzećiwić wszyscy przećiwnicy wászy. Luc: 21. ℣ 15. Dáł te vstá Jánowi y mądrość ktorą nápisał Rodź: 15. Może się tą Jan y Floreńskiemu Soborowi oprzeć.

Florenski Sobor z przeźwiská swego iest iákoby Herba Florens / ktoremu może się mowić: znam ćię źiołko żeś pokrzywká. Sunt flores, sunt colores, vt in herbis sic in verbis. Latet anguis in herba: sunt prudentes, sunt serpentes. Ewa miásto Cerkwi mowi:

wąż mię zwiodł/ y iádłam. Rzekł Pan Bog do węża: Iżeś to vczynił przeklętyś iest ꝛc. Ona zetrze głowę swoię. Genes: 3. ℣ 14. Arbor Porphiriana/ gdźie iest VIVENS/ iest to drzewo żywotá w pośrzod Ráiu/ y drzewo wiádomośći dobrego y złego. Gen: 2. ℣ 9. wąż był chytrszy nád inne źwierzętá ziemne/ y rzekł do Niewiásty: żádną miárą nie vmrzećie śmierćią; bo wie Bog iż ktoregokolwiek dnia będźiećie ieść z niego otworzą się oczy wasze/ y będźiećie iáko Bogowie wiedząc dobre y złe. Genes. 3. ℣ 4. Wiárá iest slepy krot. Sam się ná tym oparzył/ że chćiał bydź Bogiem/ á ták w tęż tentácyą vwiodł y Ewę. Ten Argument/ tá rácya/ to dilemá. ná ten/ ná tá/ ná to/ ták Rayski wąż rádźi: tentato/ probuy; á ták ćię tentat/ vwodźi w tentatią. Żeś domus orationis/ rzuć się do tey oracyey: ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo/ od złego Duchá. Declina à malo, & fac bonum.

Cięszká nam iest czártowská pokusá/ ále dáleko ćięższá iemu nászá modlitwa/ obrażá nas iego złość y chytrość/ ále dáleko barźiey go tępi nászá pokorá y miłośierdźie/ pokory nászey nie może ćierpieć/ párzy go miłość nászá/ posłuszeństwo męczy. S. Bernat.

Zastárzały nieprzyiáćiel od kuszenia odległośćią nie odgánia się/ ábowiem iesli w Ráiu człowieká pokonał/ co zá mieysce oprocz Raiu/ może bydź ználeźione/ w ktorymby skrytośći sercá ludzkie° nie przeniknął? w sámey tedy stworzyćielá nasze° obronie y protekcyey/ nászá ma bydź nádźieiá. S. Grzegorz.

Sprawá to iest czártowská/ że myśli mądlą-

cych

cych ſie ná niezliczone zamyſlania rozrywa y niedopuſzczá człowiekowi w tey prozbie trwac / ktorą otrzymáć vśiłuie: zná bowiem dobrze / ieżeli wytrwa proſzący / że wyſłuchá / ktory go ſtworzył / lubo ſie niepoliczonych grzechow dopuśći. S. Ephrem.

Wiele ieſt ſzatańſkich nawałnośći ná tym świećie / wiele pokus / wiele rozboiow y zgub duſz / od ktorych iák możemy bydź vwolnieni / ieżeli wołáiącym ręki ſwey Zbáwićiel nie podá? ieżeli tedy wołáć do Bogá nie przeſtaniemy / on pomocy zwykłey nie odmieni.

Kośćioła Bożego y Chryſtuſá łodź / czáſem wynieśioná bywa pod Niebioſá / czáſem ná doł ſtrwożoná ſpada; czáſem Chryſtuſá bywa rządzoná mocą / czáſem boiáźnią vćiśnioná zoſtáie; czáſem ią pogrążáią náwałnośći męczeńſtwá; czáſem wyznáwcow roboty y wioſłá podnoſzą. Ale my częſto wołáymy: Pánie zbáw nas giniemy. S. Chryſo:

W ten czas płákáć od żálu trzebá / lękáć ſie y w naywiękſzey bydź oſtrożnośći / kiedy ſzczęśćie człowiekowi pobłáżá; bo to wiátr zły / niebeſpieczny / barźiey ſzkodźi niż gdy ieſt przećiwny. Chryſoſt: Szczęśćie plugáwcow zátráci ie. Prou: 1. ℣ 32. Szczęśćie czyſtego Janá że leżáł ná pierśiách Chryſtuſowych niezatráćiło go / owſzem wiecznego żywotá nabawiło / iáko tego / ktory ná pierśiách żywotá odpoczywał.

Inflat & extollit, dicunt, ſapientia doctos, ſurgunt indocti, ſtultus vbique iacet.

Jan iacet sed non vbique/ bo nie stultus ale Theolog. Iacet in pectore Tego/ ktory/ non iacendo sed omnia mouendo iest vbique.

Surgere ne timeas ad iudicium; siquidem ille/
Non male tunc surget/ non male qui iacuit.

Nikt sie ták nie pochwali iák Jan leżący ná pierśiách. Ná dobrym Pásterze nie zle owieczká dobra odpoczywalá. Pan mie paśie y ni náczym mi nie schodźi.

Zágubię mądrość mądrych, á rostropność rostropnych odrzucę. Gdźież mądry? gdźież doktor? gdźież badácz świátá teo? &c. 1. Cor: 1. ℣ 19.

Jan Swiety w Rozdźiele 15. y w cáłey Ewangeliey niepodpadáł temu przeklestwu: zágubie mądrość mądrych/ á rostropność rostropnych odrzuce. Ják nápisał: od Oycá/ niemiánuiąc Syná/ to nie odrzućił. nie pytá: gdźież mądry moy Jan? gdźie on/ tam y sługa. Ktory stáł pod Krzyżem/ tam iest/ gdźie Ten/ co był ná Krzyżu. Floreńskim mędrcom/ y rostropnym/ list Pawłow barźiey służy/ niż Jánowi; ktory że pod Krzyżem z Chrystusem ćierpiáł/ z nim y kroluie; gdźie Pan/ tam y sługá Ján.

W vśćiech mądrego nayduieśie mądrość. Prou: 10. ℣ 13. v Jana w 15. Rozdźiele czemu sie Syn nie nalázł/ á ten iest Boská mądrość?

Kto strzeże vst swoich/ strzeże dusze swoiey; lecz kto nierozmyslny iest ku mowieniu poczuie szkody.

Prouer;

Prouer: 13. ℣ 1. Jan w Rozdźiele 15. był rozmyślny ku mowieniu / y pisaniu; napisał: od Oyca pochodźi. Czemuż z nim nie ma trzymać Rusin?

Miedzy pyßnemi zawße sa swary; á ktorzy wßystko czynią z porada / rządza sie mądrością. Prou: 15. ℣ 10. Scientia inflat. Grek y Rzymienin oba mądrzy / o ktorych Poeta:

Exceptis Græcis, exceptis atque Latinis /
Barbarus, hos præter, dicitur omnis homo.

Ergo ich scientia inflat. Záwße miedzy soba czynią swáry. Grecy iednak z porádą dawnych Soborow czynią / y ná S. Janie polegáią.

Powiadam wam / iż z kazdego słowá prożnego / ktoreby wyrzekli ludźie / dodzą rachunek w dzień sądny. Matth. 12. Co w Rozdźiele 15. Jan nie położył / to prożne słowo. Ale od Syná nie położył; to / iest prożne słowo. Ergo P. Rzymianie dádzą ráchunek z niego ná dzień sądny / że przydáią.

Cielesny człowiek nie przyimuie tego / co do Duchá należy. 1. Cor: 2. Tak scholastykom ná trzećim Niebie Theolog przymáwiá.

Jan nie ćielesny / bo Diwstwennik / ćielesnośćią niebył wcielány; Ergo słuchać Janá w Rozdź 15.

Jako to bydź może / áby kto ćielesnemi roskoßámi zwyćiężony przyiął podobieństwo Boskie; álbo żeby miał wiádomość Boská: dußá bowiem / ktora iest czysta / y od wßelkiego występku wolna / sposobna iest do przyięćiá łáski Bozey; gdyż w dußy tákiey Boski powstánie Obraz. Clemens Alex:

Niekażdemu duchowi wierzćie: ale doświadczayćie duchow ieśli z Boga są. Potym znać Ducha Bożego. Każdy duch ktory wyznawa iż IEZVS Chrystus przyszedł w ćiele / z Boga iest. 1. Ioan: 4. Słowo ćiałem się stało / y mieszkało miedzy nami / [y widzielismy chwałe iego / chwałe iáko iednorodzonego od Oycá /] pełne łaski y prawdy. Ioan: 1.

Duchowi Swiętemu / o ktorym Jan napisał w 15. Rozdziele / wierzćie / bo od Boga iest. Jáko Syn Jednorodzony od Oycá / ták Duch iednopochodzący od Oycá. Jeden Oćiec od śiebie / Syn z Duchem od Oyca pospołu, origine ieden drugiego nie przedźił. Tylo Oćiec sam od śiebie / czego odzielić żadnemu niemogł iáko własności sobie należytey.

Sekret wielki o Pochodzeniu Ducha Swiętego swemu to Pan wypisáć zlecił sekretárzowi. Czytayćiez ták / iák Jan napisał w 15. Rozdziele.

Kto was słucha / mnie słucha: a kto wami gárdźi / mną gárdzi. A kto mną gárdźi / gardźi onym ktory mie posłał. Luc: 10. ℣ 16.

Kto tedy Janá słuchá / że napisał pochodzenie Ducha Swiętego od Oycá / samego Chrystusa słucha / á kto Janem gardźi / Chrystusem gardźi; a kto im gárdźi / gárdźi samym Oycem.

Ani człowiek Máthesiuszow o Bogu wiele dyskurował / áni Lew Máskow wiele ryczał / áni Woł Lukášzow wiele wołał. Jeden się Oczeł pod te gory podlećieć ośmielił / ná pierśiách sobie odpocząwszy. Czy tedy Theologow głowy słuchać. Temu kochankowi / duchowi Bożemu / tá o Duchu Swiętym obiáwiona

ćiemnica.

táiemnicá. Scholastycy prożną piątą Ewangelią piszą; pięć ich prædicabilia tego náuczyć niemogą. Ten Vczeń ná kathedrze Krzyżowey perorującego słuchał Mistrzá. Pięć prædicabilia pięć Ran miał Chrystusowych. Język Duchá Swiętego dány był mu piorem prędkopiszącym. Drogi cynobr. było gdźie pioro vmoczyć. Słyszał / kiedy Duch z Mistrzá poszedł do Oycá: Oycze w ręce twoie polecam Duchá mego. Dla tego od Syná powroćił do Oycá / bo nie z Syná wypłynął z Oycá / á rzeki z kąd wypływáią / tám się y powrácáią. Mądra Pánná / ná ktorą Duch mądrośći y rozumu zstąpił / y dom sobie w niey gołębim zápisał / piorem; y Tá kátheder zaśiádłá / po mądrym Synie Synowską; Tá Mistrzyni / ktora vczyłá / áby co Syn roskázuie / to czyniono. Záwiedliż się / kiedy iey słuchali: oleum & operam czy zgubili: zgubili wodę / nálezli wino. Niech się tey Niewiásty / ktorey rzekł Syn z Krzyżá: Niewiásto / oto Syn twoy / o Duchu Swiętym pytáią / z kąd wylećiał / á zá nie od Oycá: promował ią Bog Oćiec do wielkiey prærogátiwy. Ktorego vrodził z wątroby przed iutrzenką / chćiał áby tá mądrá Pánná / w ktorey lampie oley miłośći ku Bogu vstáwicznie gorzał / miáłá Jmie iego / ktore iest wylany oley / áby miáłá moc Duchá Swiętego ná robotę wielką / vrodźić Syná Bożego. Że te dźieło było ad extra / á tákie dźiełá pospolićie cáłey Troyce Przenaświętszey. Tu cáłá Troycá Actus purus. Oćiec moy dźiáłá / y ia dźiáłam / y Duch Swięty pewnie nieprożnuie; bo prożnowánie iest grzechem / á on nas od grzechu waruie. v Niey sobie ten gołąb gniazdo vwił.

Tá

Ta mądrá Pánná práwie Sophiá. Przy Synie iednym te iey trzy Cnoty: Wiárá / Nadźieia / y Miłość. Miałá wiárę / gdy rzekłá: fiat. Miałá nadźieie / gdy iey rzeczono: Duch Swiety naydźie ná ćię / y moc Naywyższego zaćmi tobie. Miałá miłość / ktora nigdy nieodpadá. Dźiewięć mieśiecy dałá Synowi w wątrobie swoiey; dźieśiąty Mieśiąc pod nogámi trzyma. Temu / ktory był Dei munus / dárem Bożym / dałá szyfte manus. Dałá práwicy Páńskiey práwicę swoią. Te drogie mánele nośiłá ná ręku swoich. Ta mądra Pánná pilno słuchałá lekcyey v Syná swego. Nalázłá go w Kośćiele śiedzącego w pośrzodku Doktorow. A on ich słuchá y pytá ich. A zdumieli śię wszyscy ktorzy go słuchali rozumowi y odpowiedźiám iego. A vyrzáwszy dźiwili śię. I rzekła do niego Mátká iego: Synu / cożeś nam ták vczynił? oto Oćiec twoy y ia żáłośni śukáliśmy ćię. y Rzekł do nich: coż ieśt / żeśćie mię śukáli? Niewiedźieliśćie / iż w tych rzeczách / ktore są Oyca mego potrzebá żebym był? A oni nie zrozumieli słowa ktore im mowił. &c. A był im poddány. náśá ſcientia inflat: á Mądrość Páńská pokorná / y Mátká tey mądrości mądrá Pánná á pokorná. A Mátká iego wszyſtkie te słowá zachowałá w sercu swym. A IESVS śię pomnażał w mądrości y w leciech / y w łáśce / v Bogá / y v ludźi. Luc: 2.

Syn łáski pełney pomnażał śię w łáśce /
Dla łáski pełney / niedáł świátá łáśce.

Dla

Dla iey pokory/ sam się stał pokornym/
y Swiát wybáwił sposobem wybornym.
Już był świát vpadł przez Rayskiego wora/
Coż go dźwigneło? Máryey pokora.

Mowił tam Job/ iż źiemiá iest záwieszona od Páná Bogá prawie ná niczym: Qui appendit terram super nihilum. Wiećie co to zá nihilum/ ktore trzyma źiemię/ y vpádáć iey nie dáie? Jest to pokorá Pánny Błogosłáwioney. Powiedźiáłá o sobie respexit humilitatem ancillæ suæ/ weyrzáł na pokorę służebnicy swoiey. z Græckiego Vatablus czytá: Super nihileitatem ancillæ suæ. Weyrzáł ná nic służebnicy swoiey: Bo człowiek pokorny/ trzyma o sobie/ że w oczách Bogá wszechmogącego iest ládá co/ prawie nic. Ginęłá źiemiá dla grzechu człowieká/ vpadał srodze wszystek národ ludzki/ vchwyćił go Pan Bog y zátrzymał przez Syná swego/ áby do końcá nie ginął/ y záwieśił świát/ ná czym? Super nihilum/ super humilitate/ super nihileitate ancillæ suæ, Na niczym/ ná pokorze Naświętszey Pánny. Ná iey pokorę z niebá ná nas spoyrzáł/ y ná świát zstąpił/ respexit humilitatem ancillæ suæ. Dla iey pokory y teraz Swiát trzyma/ że dla grzechow nászych ćiężkich nie ginie. Wgłos o tym Galatinus: Totus mundus amore Beatissimæ Virginis/ non solum conditus est, sed etiam sustentatur. Wszystek świát dla miłośći Naświętszey Pánny/ nie tylo stworzony iest/ ále też y trzyma się;

O mądrá Pánná! ktorá potráfiłá
Ják świát zátrzymáć/ Bogu y nam miłá.

Wszeláka

Wßeláka łáſkę nálázłá v Bogá
Márya/ álub w łáſkę nie vbogá
Już byłá; iednak ießcze iey przy dano
Łáſki/ zá Syná gdy Jana oddáno.
Jan łáſká Páńſká/ o te łáſkę dbayćie;
Co on nápiſał/ cále to chowayćie.

Niech niewyią,
Smiałkow biią.

O Pochodzeniu Ducha kto ſię badáć będźie
Nád Janá/ nic niewſkorá chybá vma zbędźie.
Nád Janá więcey niedádzą mu Duchá
Nácoż ná ogień śmiáło rzucá muchá?
Lub cáłkiem zgore/ lub ſkrzydłá opáli/
Bez ſkrzydeł muchę kto niechce niewáli.
Y tu ią wálić będą y ná wieki;
o Duchu Swiętym nießperać owßeki.
z Słow Ewangelſkich Jan vſpráwiedliwiony/
Wierz iák nápiſał/ á będźieß zbawiony.

Szkolná ſowa niepoleći ták wyſoko/ iáko Orzeł Jánow. y Jan/ y Janek/ y Jáś/ y Jáśiek/ y Jáśieniczek/ niech ſię S°. Jáná trzyma.

Diſputowáć przećiw temu/ co zgodnie Kośćioł wßyſtek po świećie/ záchowuie/ ieſt nádder zuchwáłe ßáleńſtwo. Ewangelią Jánową Rozdźiał 15. że pochodźi od Oycá Duch prawdy/ zgodnie wßyſcy záchowuią. Ergo/ o tym diſputowáć/ zuchwáłe ßaleńſtwo.

August: Epiſt: 118.

Niechwytay ſię rzeczy dla racyi ſubtelnych/ y owßem rzecz dobra nie potrzebuie ſubtelnośći/ bo ią

każdy

każdy y bez dowodow widźi. Źle záś rzeczy subtelnieyszych dowodow y wiele racyi potrzebuią/ ále mowić się o nich może iáko o niektorych robotach: subtelne/ a niemocne: aranea telæ:

Ingenti studio componit aranea telam;
Et tamen à cunctis, spernitur illud opus.

Rozeznay ieżeli co nád milczenie lepszego y zácnieyszego mieć możesz: ále gdźie raczey piętniey milczeć niżeli mowić przystoi. Przestáń tedy ná milczeniu. Wiesz bowiem chwalebną przypowieść. Postaw vstom twoim vstáwę/ ábyś inszych rzeczy słucháł/ do drugich się przymowił. *S. Grzeg: Nazian:*

Tota vita nostra in quæstione est/ quam diu viuitur, quæritur. *Hugo. Proprer admirari cæperunt homines Philosophari.* Wprzod się dźiwuiemy/ toż diszkuruiemy. Pánie Pánie nasz/ iák dźiwne Imie twoie po wszystkiey źiemi!

Syzannes Krol Perski rzekł: Jam iest Pan nie rzeczy ále słow tylo. Ták scholástycy wiele gádaią á rzeczy niemaią. Jeden Pan táki/ co dixit & facta sunt. Simia záś dyábol dixit & ficta sunt.

Chrystus v Bogá Oycá Totumsac: Słowo było ná początku v Bogá wszystko się przez Nie stało. *Ioan: 1. ℣ 2.*

Kto v Bogá Oycá Referendárzem? Syn. Już was niebędę zwał sługámi; bo sługá nie wie/ co czyni Pan iego. Lecz was nazwáłem przyiáćioły; bo wszystko com słyszał od Oycá mego oznaymiłem wam. Nie wy śćie mie obráli/ ále iam was obrał. *Ioan: 15.*

Kto Pisárzem v Bogá Oyca ? Duch Swiety. Jezyk moy piorą pisarzá prętko piszącego. Psalm: 44. ℣ 2. Ten pisarz prętko piszący rękę prowádził Kochánká Janá sekretárzá Páńskiego. w Kim się Syn kochał w tym y Pisárz Boży: dał mu swoy iezyk pioro / á w nie sam tchnął / kędy chćiał. Jan tedy nie swoim piorem / nie swoią mocą nápisał / że od Oyca pochodzi / ále mocą daną z wysokośći: A wy śiedźćie w Mieśćie / áż będźiećie obleczeni mocą z wysokośći. Luc: 23. ℣ 49. Wysoko Jan nápisał / bo był obleczony mocą z wysokośći.

Pánie otworzysz wargi moie / á vstá moie opowiádáć będą chwałę twoię. Psalm: 50. ℣ 17. Jan nie rzekł: od Syná / á opowiedźiáłby / gdyby to byłá chwała iego. Czyiá chwáła tego opowiedźiał; od Oycá.

Rzeczesz: Chwałá Oycowská iest chwáłá Synowská.

℟. w Bostwie / nie w włásnośći personálney. Innascibilitas & Generatio actiua / iest chwałá Oycowská; á Generatio passiua / iest chwałá Synowská.

Nie moia wolá twoia niechay się stánie.

Lucæ. 22. ℣ 42.

WOlá płodna ad intra w Oycu sámym / przez ktorą Oćiec tchnie Duchá. Y tu Syn: nie moia wolá / ále twoiá niechay się stánie. Bo Syn iáko rozumu płodnego / ták woli płodney nie miał; ále tá byłá w sámym Oycu iáko w źrzodle bez źrzodłá.

Rzeczesz

Rzeczesz: Vprzedza rozum wolę, Ergo Oćiec z Synem wypuszczaią Duchá/ nie Oćiec z Duchem Syna. ℟ Prawie tu stat pro ratione voluntas. Iak płodny rozum tylo rodzi/ a ten w samym Oycu/ tak płodna wola tylo tchnie/ á tá w samym Oycu. Co iest ab à se, nigdy to nie może bydź à se. Syn y Duch Swiety są obá ab à se. Ergo oba niemogą bydź à se.

Rzeczesz: Oćieć/ Syn. Duch Swiety z obiema. Ergo od obudwu pochodźi. ℟ Duch Swiety nie iednako z Oycem/ iak z Synem/ z Oycem iak z źrzodłem bez źrzodłá iák z przyczyną/ iak Cum Authore originis. z Synem iák z źrzodłem ze źrzodłá/ iák z tym ktory rowno nie à se iák Duch/ nie iák z przyczyną/ nie iák cum Authore originis.

Factus est repente de cælo sonus, tanquam aduenientis Spiritus vehementis. Act: 2.

Stał się z prędká z Niebá szum iákoby przypadáiącego wiátru gwałtownego.

Zarzut. Sonus zwyczaynie z dwoch ćiáł collisione pochodźi/ áni z iednego ćiáłá może bydź dźwiek; ále się máią dwoie ćiáłá zetrzeć/ y z zetrzenia się dwoch ćiáł bywa dźwiek. Ták o Duchu Swietym wierzáć trzebá; dźwiek bowiem ten dziwny z iedney persony produkowány bydź nie mogł; ale trzebá było/ áby dwie personie zeszły się/ ktoreby w záiemną miłośćią śiebie dotykáiąc przedźiwny ten dźwiek wydáli. Y tym sposobem z Oycowskiey y Synowskiey miłośći dźwiek ten przedźiwny Duch Swiety produkowány iest. ℟. Że dźwiek záwsze bywa ad extra/ pochodźi z dwoch per-

ſen od Oycá iáko od źrzodłá bez źrzodłá / y od Synáiáko od źrzodłá ze źrzodłáz on bowiem vprośił że nam Oćiec w Imie iego Duchá Swietego zeſłát.

W tákich rzeczách niedisputowáć / ale raczey milczeć vczyć ſie trzebá.

Credite nulla ars eſt maior meliorque tacendi /
Mille loqui nam nos nulla tacere docet.

Jeſli gdzie / to prawie mowczanka ne puſzyt, a proworczawſzy wadzi. Záwádźiło Aryuſzowi: że ſłowo z niego wyſzło gniło / to Aryuſzá ták opuſzyło / że mu wątrobá wypadłá; nie poiął z wątroby przed wieki Vrodzonego. Kto chce poznáć Rodzenie Synáy trzebá mu bydź Oycem / trzebá mu bydź á ſe. Nikt nie zna Synáy tylko Oćiec / ni Oycá tylko Syn / y komu chce Syn obiáwić / Jáko Syn Synowi Swietemu Jánowi obiáwił; A ten Sekretárz iego / ktory ſie z Pſalmiſtą chwali: nie wiádome y ſkryte rzeczy mądroſći twoiey obiáwiłeś mi / napiſáwſzy obiáwione mu rzeczy / nam podał. Skryiećieſz w ſercu ſłowa iego / aby czart chytry ſpat nie pozobał ziárna. Synu day mi ſarce. Chce áby w ſercu ſkryt ſłowa iego / w ſercu ktore jeſt primum viuens & vltimum moriens.

Chriſte mori nolo ſed viuere; viuere quærit /
Chriſte tuo quisquis quærit amore mori.

Pſ: 142. V 11. Dla Imienia twego PANIE / ożywiſz mie w ſprawiedliwośći twoiey / żywotem nátury / żywotem łáſki / żywotem chwały.

Kto Jana 15. Rozdźiał dochowanie / temi wſzyſtkie:

ſtkiema żywoty Duch ożywia żywotdáiący.

Duch Oycowſki/ bo płynie od nie° iáko od źrzodłá bez źrzodłá. Duch Synowſki/ że razem z Synem płynie od Oycá iáko ze źrzodłá bez źrzodłá. y Jáko Syn nigdy nie ieſt źrzodłem bez źrzodłá/ ále záwſze Syn/ záwſze rodzony: Ták Duch Synowſki nie może ták bydź iák Oycowſki. Rzeczeſz: Ten ieſt Oycowſki/ ktory y Synowſki; to nie inny. Ergo iednáko ma płynąć. R. Ten nie inny/ ále nie iednáko wypłyły; z Oycá bowiem płynie iák od Perſony od śiebie/ iáko od początku bez początku/ iáko od źrzodłá bez źrzodłá. Syn/ że nie ieſt od śiebie/ ále rodzony od nierodzonego; że nie ieſt początkiem bez początku/ ále początkiem z początká bez początká; że nie ieſt źrzodłem bez źrzodłá/ ále źrzodłem ze źrzodłá/ nie iednáko od niego Duch płynie. Oycowſki y Synowſki ſie nazywa: bo z teyże eſſentiey Oycowſkiey płynie/ z ktorey Syn/ y ieſt mu iedynoiſtny. Obá/ Bog z Bogá/ Lumen de lumine. O ogniſtym ięzyku trzebá ſámemu ogniſtemu ięzykowi mowić. A nam Dáwid: Nákłońcie vchá ſwego ku ſłowom vſt moich. Pſalm: 77. á Jákob: Niech wſzelki człowiek będźie prętki ku ſłuchániu/ á leniwy ku mowieniu. Język ieſt ogień/ powſzechność nie prawdy. Ciſnie ſie do ognia prawdy: Iazyk moy pouczyłſia prawdi twoiey. Pſ: 34. ℣ 28. Naucz mie czynić wolą twoie Duchu Swięty; bo ſie Tobie wolá per appropriationem przypiſuie: fiat voluntas tua ſicut in cælo/ ſic in mea terra. Rzekni duſze moiey: zbáwienie twoie ieſtem ia. Jednemu náleży ięzykowi mowić Duchowi Swiętemu o

Iacob: 1. ℣ 18. & C. 3. ℣ 6.

Proceſsiey

Processiey swoiey. y Jáko Oćiec przykazał żeby Syná słuchano mowiąc: Tego słuchayćie; tak Syn przykazuie z Oycem słuchać Duchá Swiętego: Ten was wszystkiego nauczy.

Doktor Drexeli omni Doctori mowić ośmieli: disce mori. Argumentá plećiemy iak paięczą nić/ á diskursow nászych Ergo: gnić. Disce mori dic doctori. De Generatione & spiratione quæris? puluis es & in puluerem reverteris.

Raz przyszli Swiętego Nilá nawiedzáć przedni ludźie barzo vczeni/ on záśie dowćipy dysputuiących quæstią y zárzucániem niespodźiewaney gadki zárzućił/ to iest/ kazáł czytáć Symeoná Pustelniká widzenie/ w ktorym ledwo dźieśiąty z liczby ludźi będźie zbáwionym; zádrżáły sercá wszystkich w ten czas. A náśi Philozophowie y nauczeni teraz śmieią się z tego/ y nie vważáią ieżeli będą w liczbie dźieśiąćiu przeznaczonych dowiecznego żywotá. W żywotach małych od Radźiwiłá przetłumáczonych. Fol: 697.

Nie iednemu Doktorowi venerabili Bedzie/ ále ogułem wszystkim Doktorom rzeczono: Biadá wam Doktorowie/ biadá wam.

Chrystusá iáko znák/ iáko pieczęć w sercách nászych mamy wyryć/ żeby żaden nieprzyiáćielski naiázd nie mogł gwałćić Chrystusá/ y w spráwach nászych mamy też wyráźić/ ábyśmy się we wszystkim discipułámi Præceptorá Vkrzyżowánego bydź pokazáli. S. Piotr Dam: Discipułámi każą nam bydź nie Doktorámi.

o Wiecznym Bogu sam nam Bog będźie czytáł lekcyą przez wszystką wieczność ná Niebie. Ná źiemi

de hoc

de hoc circulo circulos formamus vitiosos. Gory okolo niego/ á Pan okolo Ludu swego od tąd áż ná wieki.

Wiele będziem mowić a ustanemy w słowiech. á summa mow: on iest wszystkim. Wysławiaiąc dokądże przemożemy? bo on wszechmogący nád wszystkimi sprawami swemi. Straszliwy Pan y barzo wielki/ y dziwná moc iego. Wysławiaycie Páná im naywiecey możecie: bo ieszcze przewyższy/ y dziwna wielmożność iego. Błogosławiąc Páná wywyższaycie go ile będźiecie mogli: bo wiekszy iest nád wszelką chwałę. wywyższáiąc go napełniaycie się mocą/ nie ustáwaycie/ bo nie ogárniecie. Kto go vyrzy y wypowie? á kto go wychwali iáko iest od początku? wiele rzeczy skrytych/ większych niżli te: bośmy máło widźieli spraw iego. A Pan stworzył wszystko/ á pobożnie żyiącym dał mądrość. Eccles: 43. ℣ 28.

Rodzenie y Pochodzenie/ Boskie są to Rzeczy wielkie y dziwne. Quæ supra nos nihil ad nos. Anim chodźił w rzeczach wielkich y dziwnych nád mię. Psal: 130. Błogosławieni niepokáláni w drodze: ktorzy chodzą w Zákonie Páńskim. Zrąd Jan beatus że immaculatus. Co czynił z Słowem Vrodzonym? w sercu moim skryłem słowa twoie/ ábych nie zgrzeszył tobie. Otworzyłem vstá moie y wźiołem w się Duchá. Psal: 118.

Patrząc ná słońce Boskie w Generácyey y Processyey stáramy się ślepcámi. A gdy IESVS przechodźił z onąd/ szli zá nim dwa ślepi wołáiąc y mowiąc: zmiłuy się nád námi Synu Dáwidow. A rzekł im IESVS: wierzycie/ iż wam mogę to vczynić? rzekli mu: iáście Pánie. Tedy się dotknął

oczu ich mowiąc; wedle wiáry waszey niechay sie wam stánie. y otworzyli sie oczy ich. Matt: 9. ℣ 27. Aby sie tedy y nam wzrok przywroćił trzebá wierzyć/ mowiąc: w świátłośći twoiey obáczymy świátłość.

My Duchem z wiáry nadzieie sprawiedliwośći oczekiwamy. Gal: 5. ℣ 5. Duchem chodźćie á pożądliwośći ćiáłá nie wypełnićie. ℣ 16. Ibidem. Jesli żywiemy duchem/ duchem y postępuymy. Nie stáwaymy sie chćiwi prożney chwały/ iedni drugich drażniąc [Ruś Robuś] iedni drugim zayrząc. ℣ 25. Ibidem. Kto śieie ná duchá żąć będźie żywot wieczny. Gal: 6. ℣ 9. Vrągánia vrągáiących tobie ná mie nápádły. Cokolwiek nápisano/ [toż rozumiey y o Jánowym 15. Rozdźiele] ku naszey náuce nápisano: ábysmy przez ćierpliwość y pociechę pisma nádźieie mieli. A Bog ćierpliwośći y poćiechy niech wam dá/ ábyśćie iednoż miedzy sobą rozumieli wedle IESVSA Chrystusá: ábyśćie iednomyślnie/ iednemi vsty czćili Bogá y Oycá Páná nászego IESVSA Chrystusá. Przeto przyimuyćie iedni drugie/ iáko y Chrystus przyiął was ku czći Bożey. Rom: 15. ℣ 4.

Co pod Porphiriáńskiego drzewa ćieniem śiedząc diszkuruiemy podobnismy figowemu drzewu przy drodze. Vyrzáwszy iedno figowe drzewo przy drodze przyszedł do niego/ y nienálázł nic ná nim iedno tylko liśćie/ y rzekł mu: niechay sie nigdy z ćiebie owoc nie rodźi ná wieki/ y vschłá zárázem figá. Matt: 11. ℣ 19. figá tá dosyć máiącá liśćia ále bez owocu znáczyłá żydy máiące słowá Zákonu ále bez owocu. August: de verbis Domini sermone. 66. Jeden drugiego chce

nádi-

nadiſputácyey ligare związáć. Z tey ligi bywáią trzy figi/ trzy propozycye/ ale Negatiué ták iák Piotr ſie trzy razy záprzał; á ex puris negatiuis nil ſequitur. Te figi poßli ná figi dobre w palcách nie w zebach.

Dzień drugi Pan nie áprobuie/ w ktory ſtworzył firmámene/ y vczynił diviſia wod nad firmámentem y pod firmámentem. Woda náuká Doktorow/ ktorzy czynićie diviſia ſwą náuką/ Pan iey nie áprobuie. Pan zná myſli mędrcow iż prożne ſą. 1. Cor: 3. 20. ſcientia inflat vmieiętność wáßa nádyma/ w pyche podnoſi; ále Pan roſproßył pyßne myſla ſercá ich. Złożył mocárze z Stolice/ á podwyższył niſkie. Luc: 1. ℣ 51.

Pychá/ wynioſłość iedne tylko ma noge; ták álbowiem Pſálmiſtá: Non veniat mihi pes ſuperbiæ: niech proße Pánie nieprzychodźi ná mie nogá pychy. Nie mowi in plurali: non veniant mihi pedes ſuperbiæ/ niech nie przychodzą ná mie nogi pychi/ ále mowi in ſingulari: niech nie przychodźi ná mie nogá pychy. Ale ták ieſt/ iż kto iedne tylko ma noge/ ſtáć długo nie może/ vpaść muśi/ toć pychá álbo raczey pyßny człowiek/ długo ſtáć w zácnośći ſwoiey nie może; przetko vpaść/ á zátym vnizonym bydź muśi. Co w głos wßyſtkim pyßnym przyznał Pſálmiſtá: expulſi ſunt nec potuerunt ſtare. wyrzuceni ſą y ſtáć nie mogli. Probá tego ná onym Anyele nawyższym Lucyferze. Rzekł w ſercu ſwoim: ſedebo in monte teſtamenti/ śiedźieć bede ná gorze teſtámentu. Czemuż to śiedźieć chce? Seráfinowie ſtoią przed Máieſtátem Boſkim; Seraphim ſtabant ſuper illud/ ſex alæ vni/ & ſex alæ alteri; Seráphinowie prawi ſtáli/ po ßeśći ſkrzydeł máiący.

Psal: 35. ℣ 12.

Ibidem ℣ 13.

Iſai: 6. ℣ 2.

Daniel: 7. ℣ 10.

Tyśiące tákże tyśięcy Anyołow stoią przed Bogiem służąc iemu. *Millia millium ministrabant ei & decies millies centena millia assistebant ei.* Tyśiąc tyśięcy służyło mu/ y podźieśięć tyśięcy kroć sto tyśięcy stáło przy nim. Czemuż przećie Lucyfer śiedźieć chce? *Sedebo in monte testamenti.* Dáie tego przyczynę Bernat táką: *Ideo forte sedere voluit/ quia stare non potuit.* dlatego podobno śiedźieć chćiał/ iż stáć niemogł. A czemuż stáć niemogł? niedźiw/ pyszny był/ bo mowił: *super astra exaltabo solium meum.* Nád gwiazdy wyniosę stolicę moię. Toć venit illi pes superbiæ/ był iednonogi/ záczym ná iedney nodze długo stáć niemogł/ vpaść muśiał.

Pierwszy Sophistá zgłupiáły mędrek co się z luną odmienił/ y będąc w pełni do ostátniey przyszedł qwadry/ rozumieiąc że anima sedendo fit doctior/ że duszá śiedząca będźie mędrszą/ trzypod sobie Apollinis ná Niebie stáwił: Wstąpię ná Niebo/ nad gwiazdy Boże wywyższę stolicę moię/ vśiędę ná gorze testamentu/ ná stronach połnocnych/ wstąpię ná wysokość obłokow/ będę podobny Naywyższemu. Ale ktoż Bogiem oprocz *PANA*? ábo ktory Bog oprocz Bogá násze? *Ps: 17.* Raczey mu mowić było z Psálmistą: Pánie Boże zástępow ktoż podobien tobie? *Psal: 88.* ℣ 9. Zgłupiały mędrku Lucyferze chcesz vśieść wysoko ále/

Cum gradus est altus grauior fiet tibi saltus.

Quomodo cecidisti de cælo Lucifer qui manè oriebaris? Isai: 14. ℣ 12. *Vt cum esses Lucifer factus sis Hesperus & noctifer.* Jakożeś zpadł z Niebá Lucyferze/ ktoryś rano wschodźił? ták/ żeś ná wysokość chćiał

wstąpić

wstąpić/ y tam śiedźieć/ á bydź podobnym Naywyższemu. Co niechćiał stać ná Niebie z Błogosłáwieństwem Błogosłáwionego ná wieki/ iák plewa zlećiał w ogień piekielny.

Luciper è Cælo cecidit conscendere nec vult;
Nam gravius misero bis cecidisse foret.

Raz spadł czart z Niebá/ znowu wleść nie duma/
Spadł by powtore/ zbyłby więcey vma.
Co miáł czart mozgu wysechł mu w płomieniu;
Jego się śmieie co żywo zginieniu.

Nie vmiáł się swoią piędzą mierzyć/ niepoznáł swey liniey z ktorey idźie. Nie iemu to rzeczono: rzekł Pan Panu śiedź. Jemu rzeczono: pokłońćie się mu wszyscy Anyołowie iego. Tyśiąc Tyśięcy służyło mu/ y dźieśięć tyśięcy kroć sto tyśięcy stáło przy nim. & Seruire Deo/ est regnare; y służyć Temu/ Co śiedźi ná Thronie/ iest chodźić w Koronie. Weiem ten mędrek [bądźćie mądremi iáko węże] wlázł w Ray do Przodkow nászych/ rozumieiąc/ że w nim ná padnie ná arborem Porphyrianam: Czemu wam Bog przykazał żebyśćie nie iedli z każdego drzewa Rayskiego? żadną miarą nie vmrzećie śmierćią/ bo wie Bog/ iż ktorego dnia będźiećie ieść z niego/ otworzą się oczy wásze/ y będźiećie iáko Bogowie wiedząc dobre y złe. Zły ná złym skończył/ nie dobrze y począł. Y z wtorym nászym Adámem ten Sophistá szedł w dysputę: Jesliś Synem Bożym rzekni niech te kámienie chlebem będą. Od Syná Dáwidowego iák od kámienia wźiął w łeb kámieniem. Nie z twoim czarćie lunnym głupim rogiem iść w dysputę

z słońcem/ z mądrośćią naywyższą z Bogiem. Patrzćie by kto was nie oszukał przez Philozophią y prożne omámienie/ według vstáwy ludzkiey/ podług Elementow świátá/ á nie według Chrystusá. Ten rogáty Philozoph co cornutis syllogismis nárábiá/ kiedy insusurrat/ kiedyć iáko wąż w vszy gwiżdże o Pochodzeniu/ áby ćie w táki grzech wprowádźił/ ktoremu ni ná tym/ ni ná owym świećie nieodpuszczą/ ten kłádni árgument/ te rácye położ: on to ćie tentat; ten árgument/ tá ratio/ on to tentat/ rzuć się od rácyey iego/ do oracyey/ & ne nos inducas in tentationem/ sed libera nos à malo. Nie wwodź nas w pokuszenie/ ále nas zbaw odezłego/ wiedząc dobre y złe. Ná ten/ ná tá/ położ T. tau ná czele. on ćie tentat/ ty do Krzyżá na nieprzyiáćielá Krzyżowe°/ mow do niego: czárćie wygnáńcze z Niebá/ włocego/ nieośiadłeś ná Niebie pustodomku/ iam domem Páńskim/ á Dom iego Domus orationis non rationis. Czy moiá rzecz z Pánem rosprawowáć? záli rzecz lepioná mowi temu ktory ią vlepił: przecz żeś mie ták vczynił? nam przykazáno; chwalćie Páná słudzy. Przynośćie Pánu chwáłę y cześć. Nie okazuy się przed Pánem czczy. Wszelki Duch niechay Páná chwali. Jak tobie czárćie śiedźieć przed Pánem niepodobná; ták miáłkiemu nászemu rozumowi przedwieczne iák rodzenie ták Pochodzenie Boskie poiąć niemożna. Sámego Bogá te dźieło/ á nam święte y strászne Jmie iego.

Nic nie było/ á Bog był/ ktoż ma poiąć Bogá?
Badáć się o nim śmiáło bárzo wielká trwogá.

Die

Dic vbi tunc esset / cum præter eum nihil esset?
Tunc/ vbi nunc / in se; quoniam sibi sufficit ipse.

Powiedz gdźie był Bog przedtym/ kiedy nic niebyło?
w Sobie / iák dźiś; ni náczym Jemu nieschodźiło.

A zá Nieba y źiemie Ia nie nápełniam, MOWI PAN.

Hierem 23. ℣ 24.

Enter / præsenter/ Deus est vbique/ potenter.

DOkąd poydę od Duchá twego? á kędy vćiekę od obliczá twego? ieśli wstąpię do Niebá / támeś Ty iest przez chwałę; ieśli się vdam do piekłá y tam ćię zástánę z spráwiedliwośćią twoią; choć bym miáł skrzydła y ná kray morzá chćiáł wlećieć przed tobą/ y tam mię pochwyći / dotrzyma ręká twoia. Omnia nuda & aperta sunt oculis eius. Hebr: 4. Sine ipso factum est nihil. Ioan: 1. Jáko Author y Dáwcá łáski iest z ludźmi spráwiedliwemi per gratiam Sanctificantem; á osobliwie z Naświętszą Pánną. Pánno/ Pan z tobą więcey niż zemną; on álbowiem w twoim iest sercu / w twoim poczyná się żywoćie; nápełnia serce/ nápełnia żywot. Adimplet mentem/ adimplet ventrem. Aug:

Psalm. 138. ℣ 7.

Duch Oycowski y Synowski przed wieki/ wczáśie nászedł ná Naświętszą Pánnę. Ktora/ że Jey moc náywyższego záćmiłá/ Bogá Syná w ćiele porodźiłá. Te dobro ex integra causa / z zupełney przyczyny Troyce Przenaświętszey. Oćiec/ ktory przedwieczney nie maiąc Corki/ przed wieki iednym się Synem kontentował/ chcąc áby bezlitny Syn pod láty się wćie-

lił/

lił / ktorego sam z wątroby przed iutrzenką vrodził / tego aby namilsza Corká iego Naświętsza Panná pod láty / mocą Duchá Swiętego iáko iey Oblubieńcá / vrodziłá / pozwolił. Ták Duch Swięty płod Duchowny / y cielesny w ćiele Pánieńskim.

Do tey Pánny Łázárz bolny Bieży, máiąc przystęp wolny.

IVżem zgołá osłábiał / Tobie Naywyższego
Záćmiłá moc / z tey mocy zley ná sługę twego.
Pośil słábego Pánno ná vsługi twoie;
Rad co Bogu ná chwałę y Tobie wystroię.
Co mam leżeć iák kłodá / niech przed Pánem stoię /
y Tobą Mátką iego / á oboch się boię:
Niech lubię barziey / miłość doskonáłá
Precz strách wygánia / bo z nim nie iest cáłá.
Zmiłuy się Dobrodźieyko / iuż co dyszę tyle /
Mocną swą śiłę słábey moiey przydáy śile
Ná schyłku mego żyćiá miey mię w swey obronie;
Lodká się ma od wiátru chwieie / niech nie tonie.
Tonącemu Piotrowi Syn twoy podał rękę;
Vproś y mnie / lub swoią podáy / oddam dźiękę.
Prętszy iest bieg ná końcu / kiedy z ciáłá duszá
Ma wyniść / twą pomocą niech się k Bogu ruszá.
Wiele w Niebie przybytkow / ták się Syn twoy chwali.
Niech vdźieli Łázárzu / gdy się w grob obáli.
Hradi won niech y ná mnie Łázárzá záwołá:
Ná głos Páński y z grobu powstáć Łázárz zdołá.

Et vita

Et vita in voluntate eius. Żywot ná woley iego.
Psalm: 29. ℣ 6.

Fiat voluntas tua. Niech będzie wolá twoiá.

Żywocie chćiey mie ożywić z litości/
Słońce ś oświeć mie y w trunney ćiemności.

Słońce z nieba niezstępuiąc wszystko ná ziemi pod ziemią sprawuie. Chrystus Słońce z stąpiło z Nieba / áby gruntowniey spráwiło.

Nie tychłom Cie poznał świátło prawdźiwe / nie tychłom ćie poznał; byłá chmurá wielká y ćiemność przed oczyma prożności moiey/ ták/ iż widźieć niemogłem słońcá sprawiedliwości/ y świátłá prawdy. Tákem śie walał w ćiemnościach syn ciemności. Ciemności moie kochałem / bom świátłá nieznał. Slepy byłem/ y ślepość miłowałem / y do ćiemności przez ćiemność chodźiłem. Aug: Solil: 33.

Nieznałem Ciebie świátłości świátá. Swiátłość przyszłá ná świát/ á ludźie raczey miłowáli ciemność niż świátłość. Ioan: 3. ℣ 19:

NOVERIM TE.

Obym poznał Ciebie.

Im barźiey bowiem kto poznáwa Ciebie/
Tym barźiey ciebie lubi / ktorys w Niebie.

Quantò quis Deum magis intelligit / tanto magis diligit / nisi aliàs impediatur.

Wiemy iżesmy go poználi / ieślibysmy przykazánia iego

záchowy-

záchowywáli. Kto mowi/ że go zna/ á przykazánia iego niechowa/ kłámca iest/ á prawdy w nim niemasz. Lecz kto záchowywa słowa iego/ prawdziwa sie w tym miłość Bożá wykonáłá/ y przez to wiemy/ iż w nim iesteśmy: Kto mowi że w nim mieszka/ powinien/ iáko on chodźił/ y sam chodźić. 1. Ioan: 2. ℣ 3.

Wszystkie násze spráwy świadectwem iákoby Towarzysza nászego Chrystusá máią bydź wypełnione/ ábyśmy dobre vczynki zá iego czynili powodem/ złych sie dla iego społmieszkánia wystrzegáli; wstyd bowiem mieć muśi zle czynić kożdy/ ktory wie/ że ma zá vczestniká Chrystusá. Albowiem Chrystus w dobrym pomágá wezłym nie iest nászym obrońcą. S. Maxim/

Peccata prowadzą nas do piekielnego kata: Mnohi rany hrisznomu. Ale y iesliby kto zgrzeszył rzecznika mamy v Oycá/ IESVSA Chrystusa sprawiedliwego: á on iest vbłágániem zá grzechy násze. 1. Ioan: 2. ℣ 2.

Nie poięty iest Bog y nieskończony ták wspráwiedliwośći iáko w miłośierdziu wielki y łácny do odpuszczenia/ łácny do pomsty/ ále miłośierdzie barźiey przodkuie; że ieżeli záchcemy/ srogość nie znaydźie nád kim miáłáby karánie rospośćierać. Bernat.

Nádźieie twoie/ co godźiná/ w Bogu pokłádáy/ y cokolwiek ná ćie przypadnie lubo złego/ lubo dobrego/ z sercá szczerego záwsze mow: Boże ná pomoc moią przybądź/ y iesli chćesz bydź zbáwionym/ ten wierszyk niech od sercá twego nie odstępuie/ z nim zá sypiáy/ y z nim czuy. Aug:

Serce

Stworzyłeś nas Pánie do Ciebie / y nie vſpokoi ſie ſerce naſze/ áż poki nie odpocznie w Tobie. Aug:

Serce mądrego ſzukà náuki.

Prouer: 15. ℣ 14.

IAn mądry y pierwſzy Theolog ſzukał náuki v Chryſtuſá náuczyćielá. Ani ſie zowćie náuczyćielmi/ gdyż ieden ieſt Nauczyćiel waſz Chryſtus Matt: 23. ℣ 10. ſzukał náuki. nie in via Thomæ Angelici Doctoris/ ani in via ſubtilis Scori / ále in via tego Nauczyćielá ktory rzekł o ſobie: Jam drogá / prawdá/ y żywot. dobrze te droge opiſał / z ktorey kto zboczy błądźi. Od tey prawdy kto ſie vchylá / myli ſie. Tego żywotá o żywotdáiącym Duchu kto ſie z żywiących nie trzyma/ zmiecra;

Jeſteśćie liſtem Chryſtuſowym od nas ſprawionym y napiſanym nie inkauſtem ále Duchem Bogá żywego / nie ná táblicách kámiennych ále ná táblicách ſercá cieleſnych. 2. Cor: 3: 3. Toż z Páwłem Jan Swiety mowi do Ruśi / ná ktorych ſercu nápiſał o Duchu Duchem Bogá żywego / że od Oycá pochodźi Duch prawdy. Ożywia te piſmo/ bo Duchem piſáne/ á Duch ożywia.

Syn mądry vweſelá Oycá: á głupi człowiek gárdźi Mátką ſwoią.

Prouer: 15. ℣ 20.

NJewiáſto/ oto Syn twoy. Ten Syn iáſt człowiek nie głupi niegárdźił Mátką ſobie zlecona / á iáko

mądry vweselił Oycá/ przydáiąc/ że od niego pochodźi Duch Swiety. Oyca niezowćie sobie náziemi; albowiem ieden iest Oćiec waß/ ktory iest w Niebieśiech.

Matt: 23. ℣ 9.

Chrystus bespiecznie oddał Duchá Swietego w ręce Oycowskie/ wiedząc/ że go miał z wielkim tyskiem odebráć; oddáiąc bowiem Duchá swego w ręce Oycowskie sprawił to/ że sie stáiemy synámi Bożymi/ y ták vczynił nam Bogá nászego Oycem nászym. Ruper:

Duch prawdy ktory od Oyca pochodźi.

Ioan: 15.

PYtamy Swietego Jáná: iákiey Duch prawdy: pewnie: Oycowskiey y Synowskiey. Syn wßystko co ma od Oycá ma; Ergo/ y prawdę. Nie rzeczono: Duch od Prawdy/ iáko ktory od Oycá pochodźi/ ále Duch Prawdy; bo inßa bydź Synowskim/ inßa od Synà. y Dámascen Swiety Duchá Swiete° Duchem Chrystusowym nazywa.

Cokolwiek Duch Swiety bierze od Oycá/ bierze iáko od źrzodłá bez źrzodłá/ iáko od Persony od siebie. Co kolwiek Duch S: bierze od Synà/ toż bierze od Oycá. Ergo cokolwiek Duch Swiety bierze od Synà/ bierze iak od źrzodłá bez źrzodłá/ y od Persony od siebie. Nie Syn nigdy nie iest źrzodłem bez źrzodłá y persona od siebie tylko sam Oćiec/ tedy sam Oćiec pußcza te dwa strumienia źrzodłowe/ ále z siebie ze źrzodłá bez źrzodłá. Synà pußcza przez rozum płodny przez Rodzenie/ Duchá przez wolę płodną przez Tchnienie.

Duch

Duch Swiety Oycowski y Synowski; bo od Oycá iák źrzodłá bez źrzodłá; Synowski / bo rownie te źrzodłá płyna ze źrzodłá bez źrzodłá / ále sposobem odmiennym Syn Rodzeniem / Duch Pochodzeniem. Racyey tu nie trzebá ále adoratyey: Oyce / Synie / y Duße / Troyco Swiętà oczyść mnostwo grzechow nászych: Tákiey Cerkiew oracyey nie racyey synow swych náuczyłá. Swiety Boże S: mocny S: nieśmiertelny zmiłuy sie nád námi / temu sie bawćie Argumentami / to to Syllogismus in bona forma & figura / a wy sie wádźićie zdura.

Simplex iest Troycá / żebyśmy vt columbæ simplices sine felle látáli około niey zdaleká / abyśmy sobie skrzydełek nie opálili / potrzebuie. z Bogomyslnym Augustynem prośmy: Pánie / święte dźieło we mnie zawße sprawuy / ábym o tobie myślił / pobudzay ábym ie czynił / sposábiay ábym Cie miłował / vtwierdzay mie ábym cie trzymał / strzeż mie ábym cie nie vtrácił. S: Augustin. y Ten oracyą nie racyą około Duchá Swietego sie báwił.

Teraz widźimy przez zwierćiádło przez podobieńſtwo, lecz w on czás twarzą wtwarz. 1. Cor: 13. V 12.

Słońce ná Niebie słońce w zwierćiedle / słońce w wodźie. w wodźie słońce od obudwu / słońcá y na Niebie y słońcá we zwierćiedle pochodźi.

R. Słońce na Niebie iák źrzodło y Author originis wynalázcá źrzodłá / przeto od niego idźie do zwier-

ćiádłá y do wody. We źwierćiedle że nie ieſt iako początek w źrzodle / ale iáko ze źrzodłá / z początká / nie bierze słońcá słońce w wodźie z źwierćiádłá / ále originaliter / fontaliter / z słońcá ná Niebie. Źwierćiádło záś iák wodá / rowno ma go od słońcá ná Niebie. Day vmbrę słońcu ná Niebie / nie obáczyß áni w źwierćiedle á ni w wodźie; bo iák źwierćiádło / ták wodá / że máią w ſobie słońce / słońce ná Niebie temu początek / źrzodło / y author originis. Similitudo claudicat / illuſtrat non luſtrat.

Kiedy chceß Bogá poznáwáć / kłádni źwierćiadło w wodzie / niech duß́á twoiá będźie w ſtánie łáſki / ták obáczyß słońce troiákie.

Duch Swiety ieſt kłeiem miłośći Oycu Słowo złączáiącym / bo żaden kley większy nie może bydź / iáko miłość / ktorá ták rzecz miłowáną wiąże z miłuiącym / że iedna rzecz przemieniá ſie w drugą. Dion: S. C. 5.

Co ieſt miłość / tylo żywot dwie rzeczy złączáiący / y złączyć żądáiący miłuiącego y miłowánego. Ten kley miłośći przypiſuie ſie Duchowi Swiętemu. Bo Duch ieſt miłość Oycowſkᷠá do Synᷠá y Synowſkᷠá do Oycᷠá. Mgr: Lib. 1. diſtinct: 10.

Duch Swiety áni Oćiec ieſt / áni Syn; ále miłość / ktorą ma Oćiec do Synᷠá / y Syn do Oycᷠá. Hieron: Duch Swiety tedy ieſt miłośći kley Oycu Słowo złączáiący. Duch S: Oycᷠá y Synᷠá nieźmiernym miłośći związkiem złączᷠá: poſle wam od Oycᷠá Duchᷠá prawdy / ktory od Oyca pochodźi. In lapidē Beryllo ten miłośći związek ſie figuruie / ktory wdźięczną miłością duß́y wiąże. Ten kámień miłość

lubi

lubi oblubieńcow / ktory ie oblubieńcy czyni iedne ciáło / figurnie nie ſtworzona Duchá Swietego miłość / ktorym Słowo z Oycem iedney nátury zoſtáie.

Rzeczeſz. Duch S. ieſt ſrzodek miedzy Nierodzonym / y Rodzonym ſrzedni; áni ieſt Oycem / áni Synem / ále z Oycá pochodzącym álbo tchnionym ieſt Duchem. R. Jeſt ſrzedni według wyłączenia / nie złączenia / nazywa ſie te medium præciſionis ſeu excluſionis. Syn záś ieſt właśnie ſrzednim ordine & coniunctione porządkiem y złączeniem według wßyſtkich trzech Perſon porządku y złączenia.

Ani oprocz Słowá ieſt Duch Swiety / ále gdy ieſt w ſámym Słowie / w Bogu przez one ieſt / to ieſt w Oycu przez Słowo Duch Swiety iſtotnie ieſt. Athan; Epiſt: ad Serap: Tom: 2.

Bogiem ieſt Duch Swiety y przez Syná z Oycem złączony to ieſt iſtotnie. Damaſ: Lib: 1. fidei orthodoxæ Cap: 12.

Syn ieſt ſrzodkiem złączáiącym Duchá S°. z Oycem y z ſobą według teyże iedney iſtności / á nie według przyczyny y początku w Boſtwie / y to to ieſt mowić / że Duch Swiety pochodźi od Oycá przez Syná.

z Synem y przez Syná oraz Duch Swiety poymuie ſie. Greg: Niſ:

Weſpol Synowſkie z Oycá Rodzenie y Duchá Swiete° Pochodzenie ieſt / á iednák nie mowi ſie áby Syn Rodźił ſie przez Duchá Swiete°; bo Duch Swiety nie ieſt ſrzednią perſoną przed Synem. Damaſ: Lib: de fide: Cap: 10.

Syn ieſt przednią mocą Oycowſką / á Duch S.

iuż

iuż po Synie nazywa się mocą tegoż Oycá. Damaſ: Lib: 1. Cap: 15.

Oćiec żadnym ſpoſobem nie produkowány dwiema ſpoſobámi produkuie / Synà przez Rodzenie / przez rozum płodny te Słowo wnętrzne / Duchá przez wolę płodną. Syn / że ieſt iednym ſpoſobem Rodzeniem produkowány / [Lubo drugim ſpoſobem / tchnieniem / nie ieſt produkowány; bo był by Syn y Duch razem] nie może produkowáć z Oycem Ducha / iako nie może bydź Perſoną od ſiebie / y nie produkowánym. Perſoná ktora ieſt od ſiebie / tylo tá produkuie te Perſony ktore ſą od Perſony od ſiebie; áże Syn nigdy nie może bydź Perſona od ſiebie / Ergo nigdy nie może produkowáć Duchá / ktory ieſt od Perſony od ſiebie. Y kiedyby będąc Perſoną nie od ſiebie Syn mogł produkowáć Duchá / tedyby y Duch będąc Perſoną nie od ſiebie ad intra mogł produkowáć iáką perſonę. Nie może ſiebie / bo nie ſiebie nie produkuie; nie może Oycá / bo ſam od Oycá produkowány; Ergoby mioł produkowáć ták z Oycem Synà / iák Syn go z Oycem produkuie / y tákby był wet zá wet / iako mowią / á dármo nic.

To tylo Oćiec vdźielá co ieſt vdźielnego / nie iego włáſnego; ále tylo tákie Boſtwo. Rodzenie záś y Tchnienie / te ſą włáſnoſći Oycowſkie y Perſony od ſiebie. Ergo tych włáſnoſći nie może vdźielić iako nie vdzielnych / ſam ie trzyma. Rodźić SYNA y Tchnąć Duchá iego ieſt chwałá / o ktorey mowi: Chwały moiey nie dam inſzemu. Iſai: 42. V. 8.

W/zy.

Wszystkie rzeczy moie sa twoie: á twoie sa moie. Ioan. 17. ℣ 10.

Si duo de nostris tollas pro nomina rebus,
Prælia cessarent, pax sine lite foret.

OYcowstwo twoie moie iest, y moie Synowstwo twoie iest, álbo czy mowi sie ták: iam iest Oćiec, á ty Syn; tylo: tyś iest Bog, iam iest tenże właśny istotny Bog: ale własność Oycowską, y Synowską nas dźiela: Tuum Oycowstwo, to przy tobie; meum Synowstwo, to przy mnie. Ty Oycowstwo maß od siebie; boś źrzodło bez źrzodłá; ia Synowstwo mam od Ciebie; bom źrzodło ze źrzodłá. Twoie à se nie vdźielne; moie a Te vdźielne. Jáko Oćieć nie może drugie a se produkować, boby te a se y było à se, y nie było; było, iáko byłoby; nie było by, boby sie od A se produkowało: ták y te dwie Persony od A se produkowáne, żadná z nich druga sobie táka produkować nie może, ni Syn Duchá, ni Duch Synà. Wy Synu dáiecie, że z Oycem Ducha produkuie; krzywde Duchowi rownej Personie czynićie, że on z Oycem iákiey Persony ad intra nie produkuie. Srodze sie tego strzec trzebá, áby circulus wieczności nie był nam vitiosus, y ámiáło kręcącym sie koło niego áby nam mozgu nie zákręćił. y Roń nád śiłe nie skácze. Czemuż nád śiłe dißkuruiemy. Tylo Synà zna Oćiec. Nie możeß bydź Oycem, nie możeß go znáć. Syn odkrył przy piersiách swemu kochánkowi, Ten nam w Roz: 15. odkrył: że Duch prawdy od Orcá pochodźi. Nie mowi sie Duch od prawdy, tylko Duch prawdy. Inna bydź od

kogo

kogo/ inná czyiem. Oyćá y Syná Duch iáko węzeł istotna miłość wiąże ztąd się Oycowskim y Synowskim/ ktorych oboch wiąże/ názywa. By niekazáno związćie mu ręce y nogi/ że około ognia/ o ięzyku Ognistym wiele gadá/ wrzuććie go w ogień. Nec procul/ nec longe. Ani się do ognia zbliżáy bo ćię opali/ áni się od niego vdáláy/ bo zmarznieß.

Jáko w ogniu dymnieyßym/ kto zdálá y ostrożnie patrzá/ widźieć y sam ogień może/ y od świátła iego ćo przytym innego; kto záś nazbyt się przybliży/ álbo weń głupie wniść chce/ y oczy dymem záślepiwßy nic nie obáczy/ y od gorącá ßkodę pewną spárzony od nieśie. Ták kto zdala ze czćią powinną rozumu się porádzi/ álbo o Pánu Bogu słucháć świádectw pisma/ y podánia Cerkiewnego będźie/ obáczy/ pozna/ będźie wierzył o nim co iemu potrzebá; kto záś ßperać racyámi zechce opprimetur a gloria/ ćiemnośći dymy oczy mu záślepią/ y sam dußną vtráte odnieśie. Albowiem Bog naß iest ogniem tráwiącym. Bog ieden w trzech personách. Tá część iák dym w ogniu ták ćiemná nam/ y rozumu naßemu niepoiętá.

Swięty Básili mowi: kto wątpi że Bog ieden iest/ właśnie iákoby też pytáł w południe y w dźień iásny y pogodny o słońcu iesli świeći/ álbo iesli iáśniey niżeli gwiazdy.

Augustyn piße o Sokrateśie/ że kśięgę cáłą ná pisáł z przyrodzonych racyi iednego wywodząc Bogá; dlaczego od Atheńczykow poymáyn/ więźiony/ y strácony iest.

Wiemy iż bałwan nic nie iest ná świećie/ á iż

żaden

żaden Bog nie ieſt iedno ieden. Albowiem choć ſą ktore bogi zowią / bądź w Niebie / bądź ná źiemi [iákoż ieſt wiele bogow / y wiele Pánow] wſzákże nam ieden Bog / Oćiec / z ktorego wſzyſtko / á my do niego: y ieden Pan *IESVS* Chryſtus / przez ktorego wſzyſtko / á my przezeń. 1. Cor: 8. ℣ 4.

Coż ieſt człowiek, Pánie moy, że tákie maſz o nim ſtáránie? że nań pámiętáſz? podáłeś wſzyſtko pod nogi iego.

Pſalm: 8.

WIele Pánie vczyniłeś dla mnie / á zá to pokłonem pokornym nie vczćiłem Cie / ſtworzyłeś mie y Swiát ſtworzyłeś dla mnie / y Pánem wſzyſtkiego świáta vczyniłeś mie / á zá to nie vkłoniłemći ſie. Lecz iákom Cie obáczył dla mnie w pokorze wielkiey z Niebá ſpuſzczonego / łzy święte z oczu wylewáiącego / we żłobie leżącego / ná źimnie drżącego / o! nie mogłem ſie dáley zátrzymáć / ále tákim miłośći ćiężárem obćiezony vpadſzy ná źiemie pokłoniłem ſie. Ambr: S. Słoma y śiano zágrzewały Cie / á náſze bezecne myśli do Ciebie ſą oźiebłe / ſzopá bydlęciá przyięłá Cie / á náſze zátwardźiáłe ſerce brzydkiemi poſtępkámi wypychá / z dálekich ſtron Krolowie ſzukáli Cie: gdźie ieſt Krol Zydowſki. Matth: 2. My Ciałem twoim y Krwią vtuczeni dla marnośći świátowey odſtępuiemy. Nie odſtąpimy od Ciebie ożywiaſz nas / grzeſzni Ludźie Ciebie / ktoryś był do ſtayni Ziemney záwitał / Báranká ták witámy: Báranku Boży / ktory

gládźiß grzechy świátá / zmiłuy ſie nád námi. Baránku Boży / ktory gládźiß grzechy świátá / day nam pokoy; chowáy nas od powietrza morowego / od Biſurmánina hárdego / od rozruchu domowego; gdy ſpiewamy chwałę ná wyſokośćiách / racz nam łáſkáwie odpowiedźieć: pokoy ná Ziemi; bo ktoż z nas nie rzecze że bez niego zle mi.

Kiedy Chrześćiánie ná woynách nie máią ßczęśćiá śilni bywaią nieprzyiáćiele z grzechow náßych; iáko wyrzućił Rzymiánom S: Hieronym. Ach ſromoto / náßemi grzechámi mocnieią Pogánie / náßemi złośćiámi Rzymſkie woyſko przegráwa. Epla: 2.

Kto ſie Máryey trzyma nie przegráwa
Lub grzeßny / wßedźie dobra mu z Nią ſpráwa.

MARIA ARTE IDZIE CVM MARTE.

Maryá litery Marſowi iáko ſwoie odbiera / ſwemi go literami zabijá: Duch Marſá nie ożywia / bo nie ná Marſá / ále ná Pánnę naßedł z mocą Naywyżßego: moia Bellona [mowi Márya] Marſá vchodźi. Fæmina circumdabit virum / Niewiaſtá okrąży Męzá.

MARIA MARS.

168O.

TEn Rok ná wieńcu moim ſtoi / iam mu Pánną / y Pánią nie Marą. Jam Márya Pánná / ná pierwßym

potkániu

potkániu / trzym v Marsá wźiełá litery; przy iednym S. śie zostáł / ále y tá mi litera náleży; bo mi ten Tytuł dáiećie: Swietá nád Swietemi wiekszá; y przed Márya / S. ná popatku kładźiećie / co v Marsá ná końcu. Záczym Ja Márya swoim Imieniem cáłkiem Mársá znászam. Kiedyś śie zostáł przy Eśie / po S. Marśie prawisz że Es / że iesteś: Ja to łáską Bożą / ktorąmem nalázłá iestem co iestem / y łáská Boża nie prożna v mnie / łáskim pełna; ten Pan zemną / od ktorego pełnośći myśmy wszyscy przyieli. Ják Pan moy / ktory iest zemną / kiedy rzekł: Ja iestem / záraz nieprzyiáćiele iego padli wspak; ták tobie Marśie / gdy Ja mowie: Ja iestem Pánná y Mátká Boża / vpadász z Mieśiecznemi rogámi swemi pod nogi moie. Jam z Pánem / á ten kwiat polny poleć dáć gotowy: on strászny / y ktoż przećiw niego stánie? y Jam strászná / ták mi Tytuł dáiećie: Predstatelnice strasznaia y niepostydnaia / Ogromna iáko woyská vszykowánie porządne. Jam pokoy vrodźiłá; przyidźie czásu iego sprawiedliwość / y obfitość pokoiu. Jam z Pánem / tyś Mars ieden / á śiłá złego dwá ná iednego. Siłá Naywyższego záćmiłá mi. On ći iest Pan Bog / ktory mie przybrał mocą. Pytász Sálomonie Niewiaste mężną kto nalázł? Jam táká Niewiástá / żem pokorą moią Naywyższego vchodźiłá. Nákłonił niebá / ná vkłon moy służebniczy patrząc / y podobáwszy go sobie zstąpił do mnie / y pokoy sobie / szerszy niż w Niebie / w żywoćie moim vczynił. Ná dźiewięć śie Mieśiecy w żywoćie zámknął / ten klucz Dawidowi ten zámek Oycowski wnętrzny; ktore nikt odemknąć nie może

1. Cor: 15. ℣ 1.

Cant: 6. ℣ 9. Ps: 71.

Matt: 11 ℣ 27. tylko Oćiec: nikt nie zna Syna iedno Oćiec; áni Oyca kto zna iedno Syn. Ale Ja go máiąc v śiebie/ ktorym/ żywot moy iemuż odemknełám/ że swą świátu/ bedąc świátłem świátá/ okazał twarz/ aby świát Zbáwieniem iego zbáwiony był. Te drogie mánele ná ręku; tego Báranká w żywoćie pasłam liliámi/ á kiedy zezwoliłá tá Prawicá Páńská śiedźieć ná mey prawicy/ Ja bedąc źiemią/ z ktorey ćiecze miod y mleko/ sładczayszemu Isusowi dałam iáko Bogu. Że serce moie od tego ognia iák wosk topniáło/ świecąm mu przyświecałá vgotowaną/ będącemu switylnikiem; á iáko dźiećiećiá mlekiem go kármiłá/ kármiącego wszelkie stworzenie: nadźieiá moiá od pierśi Mátki moiey ssáł obie pierśi moie/ tá winna máćicá/ pierśi moie zá dwoie groná sobie miáłá odemnie winney máćicy prawdźiwey. A że to Pan zemną silny wobranech/ á mnie *MARYEY* z Mársem/ żywot ludzki woyna ná źiemi/ Krzyżem tego nieprzyiáćiela Krzyżowego/ iáko psá wśćiekłego kijem/ vchodźi; Bisurmániná z Oycem iego Bisem trąći. Tyká gor y kurzą się. Dotknie się Prawicá Páńská tey pyszney gory Bisurmáńskiey/ zginie pámięć iego z szumem/ iák dym zniszczeie/ od sławy swey/ ktorey się dobijá/ vpádnie. Ja Mátkam y Pánnam sławą/ porodźiłam Cárá sławy/ nád Niebiosá sławą Jego/ y po wszystkiey źiemi sławą iego. Nie dał Syn moy Sáułowi gonić członki swoie/ zsadźił go z konia. Dopuśćiż Bisurmáninowi dáley członki swoie prześladowáć? Wypuśći z vst swoich miecz nań/ zpadnie z Tureckiego konia/ w ktorym barzo vfa/ á koń omylny iest ku wybáwieniu. My Chrześćianie w tobie Chrystuśie

Ps: 143.

vfność mamy / nie záwstydźimy się ná wieki / niepuszczáiąc się twey opieki.

Bog pomsty Pan; Bog pomsty.

Psalm: 93. ℣ 1.

CHRYSTVS się nád krzywdą Chrześćiáńską pomśći / odwroći złe ná nieprzyiáćielá nászego / boleść iego wnidźie ná głowę iego. Vtraći swoie cudzego pragnący. Ziemię tá godźina gryść będźie / tylo powstánie Pan á rosproszą się nieprzyiáćiele iego: iáko dym ginie / ták y oni zginą; iáko wosk od ognia płynie / ták zginą Bisurmánie od oblicza Bożego. Mężnie woiuyćie / á niech się pośilá serce wasze / ktorzy nádźieię maćie w Pánu. Vfayćie w Panie / á Turká niestanie / zły źle zginie. Powstánie Pan ná pomoc nászą. Miłe mu Krzyże po Chorągwiach Chrześćiáńskich / miłe mu Krzyże ná szablách waszych / miłe mu Krzyże ná domach Bogu ná chwałę ofiárowanych / miłe mu Krzyże ná trzech wieńcách CARA Prawosławnego THEODORA Alexijewiczá / miłe mu Krzyże ná wieńcu Archipásterskim / Prawosłáwnych Archijereow. Miłe mu Krzyże w rękách waszych Prawosłáwni Pásterze y Kápłáni. Ják Ociec Bis / ták syn iego Bisurmánin drży patrząc ná moc Krzyżową. Dozna iey ná sobie. Pánie / w mocy twoiey rozweseli się Krol / á w zbáwieniu twoim rozraduie się wielce. Abowiem Krol nádźieię ma w Pánu; á w miłosierdźiu Naywyższego nie będźie poruszony. á Bisurmánin vfa w biśie / ktory ná wieki zginął / y śiebie ratowáć nie może. Widźiałem niezbożniká wyniosłego y podnie-

Ps: 20.

Ps: 36.

śiu ego

śionego iáko Cedry Libáńskie/ y minąłem / álić go iuż niemaß: y ßukáłem go/ á nie nálázło śie mieysce iego. Oreżá co ná nas nieprzyiáćiele gotuią iák strzáły / ták dżidy / ták gránaty/ wnidą w sercá ich; rogi ich Pan Mieśięczne złámie / á podnieśie Rog Chrześćiáński/ Rog tego Báránká/ ktory głádźi grzechy świátá.

Ná świećie vćisk mieć będźiećie / ále vfayćie Jamći zwyćiężył świát / y Kśiążęćia świátá tego psa Bisurmánina. Bisurmánina ma Chrystus zá bisá/ zá psa/ ále nie zá tego pokornego/ co rzekł: y pśi iedzą od odrobin padáiących od stołu Pánow swoich/ Ten śie pies pßenicą nie násyći. Ma obiecáną źiemię winem / miodem / mlekiem ćiekącą; á on wßytko waży ná náße żytko. Tam finiki / á on ná borowe idźie ßyßki. Pies nie násycony / chybá go piekło ogniem piekielnym násyći / zgubá iego nie spi; im Pan dłużey łuk ná niego nápina / tym go mocniey przeßyie strzáłą. Jm go wyżey wyniosł do gory / tym / gdy go z niey ztráći mocniey vbije. Antychrystowemu gońcu będźie koniec / te złe gorßemu vstąpi. A wy Rycerze Chrystusowi mężćie śie w śile Chrystusowey / ktora w słábośćiách náßych mocnieie / nikt śie ießcze od wieká nie zawiodł / kto mocną w Pánu pokłádá nádźieię. Pan Prawdá / omylić niemoże; Mądrość śie ßukáć może / oßukáć niemoże. Pan drogá / kto śie iey trzyma / nie błądźi. Pan żywot / kto śie do niego bierze / y tu długo żyie / y w Niebie wiecznie.

Pan zástępow z námi Bog Jákobow obrońcą náßym. &c: odiąwßy woyny áż do kráiow źiemie/ skrußy łuk/ y zdruzgoce oręże: y tárcze ogniem popáli. Ps: 45. ℣ 9.

Pásterski

Pasterskie votum
Owcam życzy dobro totum.

W Czerwcu słońce wchodzi w taká;
Wstąpi pewnie y w Kozáká:
Zágrzeie go ná Turczyná/
Zbije iák psa złego syná.
Poki chodząc/ bydź to muśi/
Turczyn zginąć má od Ruśi.
Boży dár ten Bog dáruie
THEODORV Thron gotuie/
Hardego zsadźi Turczyna;
Vlubił Cára iák Syná/
Grob mu podá swoy Presławny/
Weznie go CAR Práwosłáwny.
Ják gwiazdy/ ták Cerkwie błysną/
Rogi Mieśięczne gdy ściśną/
w Krew śie Mieśiąc sam obroći/
Wielką hardość Bog mu skroći.
Gruntu pragnie dźiś cudzego/
Pewnie pozbędźie y swego.
Od psa weznie Grob Pan Swięty;
Niech pies szczeká gdźie przeklęty.
A THEODOR niech go chwali/
Mocą Boską Turká zwali.
Tam cześć Grobu Jego oddá.
Turczyn záległ/ iáko kłodá/
Ják kłodę wrzućić do piekłá;
Niech pśiá złość tam szczeká wśćiekłá.

Amen/

Amen/ Amen/ day to Boże/
Ciernie piekłu/ Niebu roże.

Pan około Ludu swego. Psál: 124.

PAn obozy Chrześćiáńskie okrążá dokołá/
Nieboymy się/ Pan strożem Rycerskie° Kołá.
Ten náuczy iák mamy z Turkiem procedowáć.
Bis z Bisurmánem muśi Bogu precz cedowáć.
Dokołá Cerkwi czyńmi Processye Temu
Pánu o koło ludu swego będącemu.

Processyey/ co o Duchu/
Dáć by pokoy; bez rozruchu
Processye z modlitwámi
Czyńmy/ á Bog będźie z nami.

Procesye iákie
Máią bydź: tákie.

IOsue Hetman nakazáł wszystkim Processyią y modlitwę/ áby wszyscy szli około Miástá Jerycha/ náprzod Zołnierze lud woienny/ potym Duchowny Arkę niosąc S. z Relikwiámi swoimi/ ná koniec lud wszystek pospolity iákieyżekolwiek płći/ Kápláni w trąby z barániego rogu bez przestánku trąbili/ poki się Processyiá nieskończyłá. Lud wszystek pospolity y żołnierstwo szli ćicho/ nic z sobą nie mowiąc/ ćicho się modląc. Kiedy iuż ostátnią śiodmego dnia proćessyą kończyli/ wszyscy głosy wielkiemi wołáiąc/ okrzyk vczy-

nili/

nili / zátym mury one wszystkie sáme przez się obáliły się / y z gruntu powypádawszy z ziemią się porownáły. Kto się nie zádziwi / że kámienie głosem są rospadłe. Augustin záś mowi: kto się prawi niezádumieie słyszáć że kámienie od głosu się padáią / fundámentá od dźwięku się chwieią / wszystkie mury ták się wálą / że choć lud Boży rękámi się nie dotyka / v nieprzyiáciela wszystko leći / y nic cáłego nie zostáie. Apostoł: wiárą mury Jerychá vpadły / obeszćiem śiedmiu dni. Gdy rzecz naybárźiey zdesperowána zda się / wten czás naybárźiey bogu dufáć / y dobrze się nádźiewáć.

Chrysos: August: ser: 106. de Tem: Heb: 11. ℣ 30.

Robert Krol Fráncuzki oblegszy Miásto Awallon kiedy ná modlitwę się ze wszystkiemi vdáł / y wespoł z Kápłány iáko teraz Litánie śpiewał / mury mocne poupadáły.

Zá Jzawrá Leoná Cesárza niezliczone woyská Tureckie przybieżawszy źiemią y morzem / iáko szaráńczá woiuiąc potężne Krolestwa: Persyą / Egypt / Jndyą / Murzynskie Krolestwa / Hiszpánią / ꝛc. á tákim szczęśćiem vwiedzieni ná morzu ármatę wystáwili / z ośmnástą set Okrętow / oblegli Cárygrod / do Miástá wpadli / ognie zákłádáli / pustoszyli domy / przypuszczali szturmy / rzecz byłá do obrony niepodobná. Lud nie zdesperował / wźiąwszy Krzyż y obraz Błogosłáwioney Pánny / z Jnnemi Swiętemi Relikwiámi / Processyą iáko mogli po murach vczynili / z płáczem o miłośierdźie do Bogá wołáiąc. Modlitwą Bog vbłágány / puśćił ná pogáństwo wichry y wiátry ktore z nich śiłá potopiły / puśćił głod od ktorego wiele ich pozdycháło / grady z Niebá okrutne / co

ie potłukły / ſtátki w morzu zátopiły / ze wſzyſtkiego niewidánego woyſká troie człowieká tylo zoſtáło / nápámiątkę tákiey plági. Forteca / Twierdzá / y Municyá / nád wſzyſtkie inne naybeſpiecznieyſza / ktora nigdy
Pſal: 43. nieomyli / ieſt modlitwa / mowi S. Chryſ. Non in arcu meo ſperabo / nec gladius meus ſaluabit me. Niechcę vfáć mowi: Dáwid w łuku / mieczu / ármáćie / ále w Pánie / ále w Báránku z rogiem Zbawienia náſzego / tymi rogámi będziemy nieprzyiáćiele náſze rozrzucáć / pobodziemy / y podepcemy. Z roſkazánia Boſkiego Abraham Syná Izáaká wziąwſzy włożył ná ſtos drew / dobywſzy mieczá zamierzył ſię / ieno co ćiąć było w ſzyię / ktorą też wyćiągnął był Izáak / áż w tym Anyoł záchował go / y zakazał go zábyiáć / ále zabić kazał báráná / ktory bliſko ſtał w ćierniu vwiązány zá rogi. co ſobie przypomináiąc w báránie rogi trąbią. Grzechy náſze w to nas wprawiły / po wiązáły nas / wſzyſtkie nam śiły odięły / ſamey tylo śmierći czekamy / prożno nam myſlić o ratunku ludzkim. Vniżayćie ſię
1. Petr: pod mocną ręką Bożą / áby was wywyżſzył czáſu na-
5. ℣. 6. wiedzenia wſzyſtkie troſkánie waſze ſkłádaiąc nań / gdyż on ma pieczą o was / trzezwimi bądźćie / á czuyćie / boć przećiwnik waſz Bis / iáko Lew / y ſyn iego Biſurmanin / ryczący krąży ſzukáiąc / áby was pożarł.

Trzezwimi bądźćie / á czuyćie / błogoſłáwiąc
Pſ: 46. Chryſtuſá Páná obrońce náſzego. Albowiem błogoſłáwiący go odziedźiczą ziemię: ále złorzeczący mu záginą. Ci co mowią w Cerkwiách: Błahosłowen Boh naſz wſehda nyni y priſno y wo wiki wikom / odźiedźiczą źiemię; A co mowią ná Vkrzyżowanego / proklat

wſiak

wsiak wisiay na drewi/ záginą. Nádźieia w Bogu że Cerkwi Chrystusowey iáko Portæ inferorum non præualebunt/ ták y porta ottomanica.

Gdyby spokoynie żyli Chrześćiánie;
Łacnoby byli znieśieni pogánie.

Toż rozumieyćie, pokoy mieyćie, á Bog pokoiu y miłośći będźie z wami.

2. Cor: 13. ℣ 11.

KIedy Kapłáni y Pásterze mowią do Ludźi: *MIR WSIM*/ że *MIR* anagrammatice *RIM* znáczy/ wszystkim dawnego *Miru* życzą. y Wy iáko mądrzy łácno się tego domyślić możećie. *MIR* lubi *RIM*/ niechże y *Rim* lubi *Mir*. Ná powáżną 12. Pápieżow Rzymskich od Wschodu Swieconych/ y máiących Wschodnie Owieczki zá owieczki swoie/ instáncyą/ y sukcessorowie ich niech ie máią zá owieczki swoie/ nie zá wilki: iáko máią Hæretykow/ ktorych y Wschodnie owieczki obiegáią/ iák wilkow. á paszą 12. Pápieżow y podźiś dźień się pasą; tą miánowićie/ ktorą w Rozdźiele 15. w Ewangeliey swoiey Jan Swięty podał; Duch prawdy od Oycá pochodźi. Ktorą się ći Pásterze y sami pasli/ y owce Wschodnie nie odmienną tą paszą paść się nauczyli. Niech tedy im y Sukcessorowie ich tąż paszę á nie inną podáią.

Rzekł ktoś: Báránie nie mać wodą. posyłam was iáko owce w posrzod wilkow/ bądźćie mądremi iáko węże/ y cáłemi iáko gołębie; głodny tu wilk dał przyczynę bez przyczyny; boli go że báran pije/ á on

ieszcze głodny nie iadł/ ziadł barana potym sie napił/ baran tu przyznać muśi wilkowi/ że baranią wodą zá mećił: wszyscy vmierámy/ y iáko wodá sie rozpływámy. Co mowiono o Báránie/ toż sie mowić ma y o Janie/ bo ten Bárán tąż włásnie wodą/ źrzodłem bez źrzodłá mećí co y Jan: od Oycá pochodźi/ á nie zrzodłem ze źrzodłá/ bo Syná nie przyłożył. Jáko sie te źrzodło ze źrzodłá vrodźiło/ tákże in casu genitiuo Duch Prawdy nie od Prawdy mećí. Polák miáł kiedyś Rusina ná mleku.

Mel in ore/ verba lactis.

Miod ma głowa/ mleczne słowa.

Kronikárze o tym/ że vita nostra iest militia y malitia super terram/ iáko ieden drugiego kárze/ niezámilczeli: oparzył sie mlekiem y ná wodę dmuchá/ nie idźie Rusin ná głębinę Bostwa morską/ áby go burzá nie zátopiłá.

Báránek gładzący grzechy Swiátá z dwiema rogámi/ prawym/ y lewym; z Bostwem z nátury/ y z Bostwem przez łáskę: iam rzekł żeśćie Bogámi/ iáko przed tym cornutum syllogismum zadáwáł Doktorom: Chrzest Janow zkąd był: z Niebá/ czyli z Ludźi: ták y teraz zádá Kniżnikom: Rodzenie y Pochodzenie Boskie poznáć/ czy po waszey śile/ czy nie po waszey/ powiedźćie mi: niemogą rzec: że po nászey: bo nikt nie zná Syná iedno Oćiec; áni Oycá kto zná iedno Syn/ y komu by Syn chćiáł obiáwić. Jesli bowiem po ich byłoby śile/ tedy by prożne były Theologica capita; de immensitate Dei; bo by go śiłką rozumku swe-

źmierzyli: de infinitate Dei, bo by go ograniczyli; de incomprehensibilitate Dei; bo by go rozumkiem ogárneli: de incircumscribilitate Dei; bo by go prochem rozumku okreslili. Ale że to prawdźiwe capita Theologica/ przeto muszą powiedźieć: nie po nászey. Y koń nad śiłę nie skácze; czemuż wy discurritis/ in aliud curritis. Głupszemiećie nad konia; á nie bądźćie iáko koń y muł/ ktorzy nie máią rozumu. Vzdą y wędźidłem czeluśći tych śćiskámy/ y zatrzymuiemy. Y v nas wędźidło boiáźń Páńská; przebiy boiáźnią twoią ćiáło moie. Z boiáźnią go poznáwaią ná Niebie Cherubinowie szestokryłáći/ zástániaią oczy sobie y nogi skrzydłámi/ z strachem około Páná látáią. A ty żołwiu z twą gliniáną lepiánką iák skorupą do źiemiś przylgnął; ćiśnie ćię źiemia ábyś od niey nieodlátał. Kiedy ćię z Ralu wypędzono dánoć motykę. Z motyką się ná słońce porywáć/ ták wiele wskuráć/ iák wiele pśi/ na mieśiąc szczekáiąc. Rodzenie y Pochodzenie Boskie kto się kuśi poiąć włáśnie iák by żołw chćiał z Orłem látáć. w Wysokiey máteryey bez skrzydeł látáć kto potrafi? v Janá y Orle y gołębie Duchá Swiętego.

Orłá stárego Janowego widźiß myśl pod Niebo wysoką/ poźiemi szeroką. Aże swego włásnego żyru vdźielá nam drobnieyszym ptákom/ trzymay z tym Janowym Orłem/ nie bądź wyrodkiem tego Orłá/ niebądź Kánią/ Kokoszkę Chrystusá niepożyray/ nie przykłáday tey paszy do Oycá/ dostátni tobie Orzeł przemyśli żyr/ nie bądź wilkiem/ nie chwytay tego Báránká. Orzeł Janow/ co zátym Báránkiem látá

zá żyr ná tym mieyscu: od Oycá/ Baránká nie włożył. Dał ći Bog oczy do widzenia/ y wstá do czytánia Ewangeliey Janowey/ czytay/ nieprzydáway/ drugie náuczay/ kommunikuy to/ coś wyczytał w Janie: od Oycá bez Syna/ y drugim.

Słowo mądre ktorekolwiek vsłyszy vmieiętny pochwali, y ieszcze przyłoży do niego

Eccl: 21. ℣ 18.

Rzymiánie słowa Janowe pochwalili/ y ieszcze przydali do nich: od Syná; ále Jan tego przydatku niepotrzebnie.

Gdźie iest wiele rąk, zámykay, y cokolwiek wydász, policz y zważ; á co wydász y weźmiesz wszystko napisz.

Eccl: 42. ℣ 7.

Wiedźiał Jan że będźie wiele rąk w pisaniu o Pochodzeniu Duchá/ zámknął w Rozdź: 15. Duch prawdy od Oycá pochodźi. Ycokolwiek w tym Rozdźiele wydáł/ policzył y zwáżył. Aco wydasz y wezmiesz wszystko napisz. Nápisał wszystko/ od Syná nie nápisał.

Chwali się Jan z Psalmistą: dźiwne są sprawy twoie [Pánie] y duszá moiá zna one dobrze. Psal: 138. ℣ 14. Nietylko sprawy stworzone/ ále y spráwy niestworzone/ iáko: Rodzenie Synowskie/ y Pochodzenie Duchá Swiętego. Ktoż tego Janá náu-

czył:

czył: Duch Swięty w ięzykach dany. Ten was náuczy. Znáiąc tedy dobrze Pochodzenie Duchá/ nápisał od Oycá bez Syná.

Niechay mowa waſzá będźie: ieſt, ieſt. Nie, nie. A co nád to więcey ieſt, od złego ieſt. Matth: 5. ℣ 37.

DVch prawdy ktory od Oycá pochodźi. Ioan: 15. Mowa tedy náſza z Ewangelią Jánową twierdźi: ieſt ieſt Duch Swięty od Oycá. Że od Syná Jan niepołożył/ mowa náſzá ieſt: od Syná nie nie. A co nad to więcey ieſt/ od złego ieſt.

Plus/ aliquis de te/ quàm tu tibi/ credere noli.
Niewierz o ſobie innemu więcey niż ſobie ſamemu:

Więcey. Jan wierzy ſobie/ że mądrze y z Duchá S°. nápiſał/ niżli Floreńſkiemu mądremu Soborowi. V taił to Bog od mądrych/ y rozumnych/ á obiáwił młodźieńcom z ktorych ieſt Jan Kochanek Páńſki. Jeſli nie temu odkrył/ komuż by miał odkryć? Jan iáko y imieniem łáſká Páńſká miał łáſkę v PANA.

Jeſli kto z wyſokiemi oſobami rozmáwia/ rozumieią onim ludźie że ma v tego łáſkę z ktorym rozmáwia/ zkąd przyſłowie: Rozmáwiał z Papieżem/ z Krolem/ łáſkę ma v Krola. Ale

Gratia magnatum neſcit habere ſtatum.

Wielki PAN náſz/ tego łáſká nienápſtrym koniu ieźdźi. Tego łáſká z datkiem. Dáł Jánowi Swiętemu ti-

tulum

tulum & vitulum. Ná Krzyżu dał titulum: Niewiasto oto Syn twoy. A záwieczerza ieszcze wprzod/ dał vitulum. Siedzący ná Cherubinach iáſke mu dał Cherubińſką; bo mądrze iák Cherubin wyſoko wzleciał wielkich naywyższego Bogá táiemnic zostáwszy Sekretarzem. z Pierśi Páńſkich była miłość oſobliwa Páńſka przećiw niemu/ y ego wzáiemna przeciwko Bogu y bliźniemu. Nietylko ſercá ſwego Bog mu zwierzał/ gdy go do niego przyćiſkał; ále też co naykosztownieyszego/ co naydroższego miał onemu do depozytu y ſtráży dał ná mieyſcu go ſwoim z tytułem ſobie właſnym zoſtáwiwszy. Gdy albowiem Syn Boży przez okrutną śmierć z tego świátá ſchodził/ y one pia legata ná śmiertelnym łożu czynił od kupuiąc nas/ Krzyżownikom ſzáty/ łotrowi dobremu Niebo/ nieprzyiáćielom odpuſzczenie/ Dſze Bogu Oycu/ ná pokazánie miłośći Mátkę Przenaświętſzą Jánowi oddał/ á Pánnie y Mátce Janá zá Syná. Mądrey Pánnie Diwſtwennika Theologá ſłuſznie oddáno.

Tryſol: ſeptem: 26. Bohoſłowe Sławne twoimi Bożeſtwennymi vczenij/ y czudes iáwleniiem/ preleſti othnał ieſy mhłu wśiu: y ludi proświtił ieśi/ ko razumu iſtinnyiá wiry.

Ibidem. Bożeſtwennym śijáiá świtolitiem Duchá Swiátaho iáſno bohoſłowił ieśi iſchodiáſzcza yz beznáczálnáho Otcá/ y poczywáiuſzcza ná Syni ne otſtupno iáko iedynoſuſzczna.

Ibidem. Zemnoie/ prośił ieśi v Chryſtá/ śidáliſzcze priiáti: no on tebi perśi ſwoiá dáruiet/ ná niąże wozleh Bohoſłowe/ twerdym y prebywáiuſzczym śidiniiem

dobraho

dobráho obohátyłśiá ieśi Apostołom vdobreniie.

Byst iáko trost skoropiscá woistinnu Bohosłownyi iázyk twoy dobri piszuszcz razum istinnyi/ y zákon żiło nowiszyi/ ná skryżálech Bohosłowe serdec nászych.

V Janá y scientia y conscientia; Doctores nie ex vtroque bywaią cæsares. Niekożdá Sophiá ma wiáre/ nádźieię/ y miłość/ v Aristotelesá y ták wielu Pogáńskich Philizophow byłá scientia sine conscientia. Scienta scit entia: in duo diuisit quidquid in orbe fuit. Conscientia scit Ens entium. Conscientia consentit temu we wszystkim co stworzył Entia.

Apolog wszystkim wiádomy: Szláchćic kozłá prowádźił do Kośćiołá ná ofiáre/ chłop Báráná. Pan vwáżył że nie słuszná mu ofiárowáć kozłá/ á chłopu Báráná/ zámienił kozłá ná Báráná odiąwszy go vchłopá; á chłop rzecze: wie Bog czyi Bárán/ czyi kożioł. Niech Theologowie wszyscy piszą de processione Spiritus Sancti/ Ewangeliá ich ofiárá będźie kożioł. v Jáná przyimie Pan Báráná/ kochánkiem go nazowie. Z kozłem wątpie áby się do tego dobili titułu/ choćby był kożioł y z rogámi cum cornutis syllogismis.

Kto się ná swoy rozum spuszczá pyszny ráczey, á nie mądry.

RVś/ że się ná Jánow rozum w Ewangeliey iego w Rozdźiele 15 wyráżony spuszczá/ raczey mądrá niż pyszna/ álbo vpártá/ iáko rozumieią.

Duch iest Bog/ á ći ktorzy go chwalą/ potrzebá

áby go chwálili w Duchu y w prawdźie. Wiákiey prawdźie: od Janá napiſáney: od Oycá Pochodźi Duch prawdy.

Zarzut.

1. Ioan: 2. ℣ 23. *Każdy co ſię przy Syná, áni Oycá ma, kto wzywa Syná, y Oycá ma.*

Ioan: 14. ℣ 9. IAm drogá/ Prawdá. Duch Prawdy. tu nie przymy Syna/ kiedy ſie nie przymy Duchá Prawdy. Philippie/ kto mie widźi y Oycá mego widźi. Ergo. w tym texćie: ktorego ia poßle wam od Oycá Duchá Prawdy/ ktory od Oyca pochodźi; kto niewidźi Syná y Oycá niewidźi.

Odpowiadam: Widźi Oycá/ bo y czytá; nie widźi Syná/ bo napiſánego od Janá nie czytá.

Kto mie widźi y Oycá mego widźi/ bo Oćiec zemna/ iedney Iſtnośći/ nie iedney Perſonalney właſnośći. ktora ſie wyrażá gdy mowi/ od Oycá pochodźi Duch/ záczym tá Synowi nie náleży.

Zarzut:

Tknał ſię mię ktoś, bo ia wiem, że moc wyſzłá odemnie. Luc: 8. ℣ 4.

Ergo Duchá Swietego moc Pochodźi od Syná.

℟. Tu moc ſie rozumie do ſtworzenia/ ktorá Oycu y Duchowi z Synem ieſt poſpolita/ nie Duchá S. od Syná wyßćie.

Oćiec względem Syná ieſt ieden Rodźićiel y Rodzący; ták względem Duchá Swietego ieſt ieden

Spirator

Spirator y Spirans. A kiedyby vdzielił Synowi Spiracyey/ byłby ieden Spirator/ á dwa Spirantes. Nie może iey vdzielić/ bo iest iedno z Rodzeniem/ á Rodzenia vdzielić nie może. Ták nie vdziela Duchowi Generacyey/ bo iest iedno z Spiracyą/ á tey vdzielić Duchowi nie może.

Rodzenie Synowskie od Oycá poymuie sie być przed pochodzeniem Duchá Swietego od Synó; toć Duch Swiety/ ktory przy Rodzeniu sie Synowskim od Oycá/ ma swą bytność od tegoż Oycá/ ma one przed Pochodzeniem od Synó.

Dwa razy by Duch Swiety był Duchem/ gdyby y Oćiec Tchnął/ y Syn Tchnął. raz Syn iest Syn/ bo go Oćiec sam bez drugiey Persony Rodźi/ ále iesli Duchá nie sam Tchnie/ ále z Synem/ to Duch Swiety dwa razy Duch.

Jesli Duch Swiety pochodźi od iednego Oycá/ á nie od Synó; tedy Duch Swiety będzie drugą Personą po iednym Oycu nie trzećią; ále Duch Swiety iest trzecia Personą/ to ma pochodźić od Oycá y Synó. R. Duch Swiety nie idźie tak immediate od Oycá iako Syn. przeto Oćiec/ Syn/ y Duch świety/ tákim porządkiem liczymy/ á nie ták: Oćiec Duch y Syn.

Oćiec á se ieden/ Syn/ y Duch Swiety/ ten przez Rodzenie/ ten przez Pochodzenie od tego co a se; Te dwie Personie inny y inny/ nie inno y inno/ bo iedne Bostwo Persony dwie.

Zarzut. *Kto w mię wierzy, nie w mię wierzy, ale wtego ktory mię posłał.* Ioan: 12. ℣ 44.

Duch prawdy ktory od Oycá pochodźi Ioan: 15. Tu ieśli nie wierzyß w Synà / nie wierzyß y w Oycá ktory go posłał.

℟. Tak Ja wierzę / iák Jan Swiety w Rozdziele 15. nápisał; áie Synà nie napisał / áby od niego pochodźił / á napisał Oyca / tedy nie wierzę áby od Syna pochodźił. Gdźie trzeba śiebie przyłożyć / to Pan przykłada. Wierzćie w Boga / y wemnie wierzćie. Ioan: 14. Tedy y w Rozdziele 15. mowiąc: ktory od Oycá pochodźi / rzekł by y odemnie.

Cornelius à Lapide in Ioan: 15. ℣ 26. mowi: kiedyby rzekł: ktory odemnie pochodźi / nieśkładnie by potym przytoczył: on świadectwo dá o mniey ten bowiem świádek / ktory od kogo pochodźi / ieśli o nim świádczy y Ludźi ma podeyrzáną wiárę.

℟. On was nauczy wßyßtkiego / to y tego że on od Oycá pochodźi / to będźie świádczył y o tym. Jáko tedy podeyrzenia nie vznał v Ludźi / tákby nie vczynił / lubo by przydał: ktory odemnie pochodźi. Swiádek na Niebie wierny. Psal: 88. ℣ 37.

Tenże Korneliuß znowu mowi: zámilczał Chrystus śiebie / bo Oćiec pierwßy początek Tchnienia Duchá Swietego / á co ma Syn od Oycá / to Oycu przypisuie vczac nas pokory / abyśmy co od kogo mamy / iemu przypisowáli.

℟. Gdźie trzebá Chrystus śiebie nie zámilczał: Wierzćie w Bogá / y we mnie wierzćie; znaßym y tu

by śię

by ſie rowno mowić mogło: Pochodzi od Oyca y odemnie. Nie otworzono ná to vſtá/ Tey chwały nie opowiedziáno.

Boże chwały moiey nie zámilczay: boć vſtá grzeſzniká y zdrayce przećiwko mnie ſię otworzyły. pſalm: 180.

IEſli by tá byłá chwałá/ że Duch Swiety od Syná pochodzi/ nie zámilkł by tey chwały; Oycze wſłáw Syna twego/ áby y Syn ćie wſłáwił; Syn wſłáwił Oycá/ zlećił kochanemu Sekretárzowi ſwemu/ áby piorem od Duchá Swietego wźietym napiſał: Duch prawdy od Oycá pochodźi. Od Syná nie nápiſał/ znáć że w tym ſłáwy mu nie maß; iak v Oyca to ſłáwa że Nierodzony/ v Syná ſłáwa że Rodzony.

Ia vproſzę Oycá, á innego Poćieſzyćielá da wam, áby był z wami ná wiekt. Ioan: 14.

OCiec dá/ nie Ja; ia vproßę. Ergo. Duch Swiety od Oycá pochodźi we wnątrz/ tylko ad extra nám ſie vpraßa y daie. Perſony od ſi bie ieſt włáſność dáwáć/ á Perſon od kogo ieſt włáſność bráć: Ergo tylo Ociec dáie ták Synowi ſubſtáncyą iáko Duchowi Swietemu. Syn dáwáć niemoże; bo iego włáſność ponieważ w pierwßym ſwym koncepćie záwße ieſt od kogo/ záwße tedy w iego koncepćie to ieſt bráć nie dáwáć. Rzymiánie/ że Spirationem paſsiuam dáie Syn Duchowi/ dicunt/ Janem tego w Rozdźiele 15. non

probant;

probant; gdźie clarè Duch prawdy od Oycá pochodźi. to tu Oycu/że dźie Duchowi ſpirationem paſsiuam/Jan przypiſuie. Nemo dat quod non habet. Syn nie ma Spirationem actiuam. Ktora ieſt w Oycu z Generacyą. Tey Oćiec niedał Synowſtiey. Ergo nie dał y ſpiracyey/ ktora ſie od niey realiter nie dźieli; ieſli ſie dźieli per rationem/ ante omnem rationem w Boſtwie Proceſſya Ducha Swietego/ zácnym to ratio ſpi.

Nikt nie może rzec Páná IESVSA tylo Duchem Swiętym.

1. Cor: 12. ℣ 3.

IEdynoiu hſaboła Boh/ wrodźił Synà. Ergo mowiąc Duchem Swietym Rodźimy *IESVSA*: Ergo iák Oćiec mowiąc Rodźi Synà/ ták Duch S. mowiąc Rodźi Syna. ℟ Vnas doczeſnych Duch rodźi doczeſnie Synà; ztąd nie idźie aby go miał rodźić przed wieki. *Rzeczeſz*: Z poſyłania pod czaſem/ że Oćiec poſłał Synà/ dochodźimy że go rodźi przed wieki. Ergo z rodzenia Synà pod czaſem Duchem dochodźić możemy że go rodźi przed wieki. ℟ My przed wieki z Oycem nie byli chybá in idea. Zácnym z naßego pod czáſem rodzenia Duchem Syna nie ma ſie náćiągáć Rodzenie przed wieki.

Wſi Apoſtoli iedynoduſzno wkupi: Act: 2.

DVch prawdy od Oycá pochodźi. Ták Apoſtoł Jan y inni z nim trzymáli/ bo y Jan z nimi/ y oni z Janem iedynoduſzni byli. Co przydáia od Synà.

nie

nie iedyno duszni.

Jeszcze przed Floreńskim Synodem spiewałá Cerkiew: Obritochom viru istinnuiu nerazdilimoy Swiatoy Troycy pokłaniaiemsia. To tá Wiárá istinnaia w Rozdźiele 15. o Duchu Swietym: Duch prawdy od Oycá pochodźi.

Braszasia so mnoiu tune. Psal: 118. Jan się skárży przez Psálmistę ná scholástykow/ że Rozdźiał 15. Sapientiam recti nie rectè obliquè czytáią.
Ná ćiekáwych dźiśieyszych Scholastykow/ co ab ente rationis tákśię ad Ens realissimum y Ens entium záchećili; że wdołek swego rozumku morze przeláć z Augustynem vśiłuią/ trzebaby Alexandrá Archiepiskopá Konstántinopolskiego/ ktory Philosophá niemym vczynił/ Ariuszá modlitwą vmorzył. Ktory ná Prestole żył lát 23: obijt 336. w Cárstwo Konstántina. 2. Iunij Cerkiew go Swięći. Mowczanka o Bogu nepuszyt/ proworczawszy wadit. S. T. tu silentium indicentis. S. vult vt sileas; T. vult vt taceas.

Nikt niezna Syná tylko Oćiec.

BOg Oćiec sámego tylko śiebie poznáwáiąc rodźi Syná; toć dla tego y Duch Swiety od sámeº tylko Bogá Oycá pochodźi: że Bog Oćiec sámego tylko śiebie lubiąc tchnie Duchá Swietego. To tylo Oćiec lubi miłośćią notionalną/ co y poznáwá rozumem notionalnym/ ále że tylo sámego śiebie poznáwa notionalnie/ y przez tę poznánie rodźi Syná/ toć sámego tylo śiebie y lubi notionalnie/ á przez tę miłość

sam

ſam ieden tylo tchnie Duchá Swiętego.

Oćiec niemoże ſię mowić/ że rodzą Syná/ tylko że rodźi Syná. Oćiec y Syn ieſli obá wypuſzczáią Duchá/ to ſię mowi że wypuſzczáią á nie wypuſzczá. Ergo Oćiec do Syná ieſt początek ieden. A do Duchá ieſli będźie tákże iednym/ to ſię o nim iáko mowiło rodźi nie rodzą/ ták ma mowić/ Spirat nie Spirant; á iáko mowić Spirat/ kiedy Oćiec y Syn obá ſpirant? Oćiec y vt quo/ y vt Quod do Syná ieſt ieden początek/ záczym mowi ſię rodźi Syná. Do Duchá vt Quo że Spirat iedną liczbą ieden początek/ vt quod że Oćiec y Syn Spirat/ ztąd mowią/ duo Spirantes vnus Spirator. Do Syná iáko vnus Genitor/ ták vnus Generans/ y Quo y Quod ieden tu.

Co nie ieſt Synem to ſię rożni od Syná/ ále Oćiec y iáko Spirator iáko wypuśćićiel nie ieſt Synem/ á Syn y iáko Spirator/ ieſt Synem; záczym Oćiec y iáko Spirator y iáko wypuśćićiel rożni ſię od Syná/ Syn y iáko Spirator nie ieſt à ſe/ ták właſnie iak Duch/ bo obá ſą z źrzodłá ze źrzodła.

Co ſię rożni od Syná/ to nie náleży Synu/ Spirator rożni ſię od Syná/ záczym Spirator nie náleży Synu.

Co ſtánowi Syná to należy Synowi/ ále Spiratio/ tchnienie nieſtánowi Syná/ záczym Spiratio nie náleży Synowi. Co ſtánowi Syná/ czym Oćiec rodźi Syná/ ále Rodzeniem nie Tchnieniem Oćiec ſtánowi Syná/ záczym Rodzenie nie Tchnienie ſtánowi Syná.

Oćiec iáko Spirator iáko wypuśćićiel ieſt Oycem realiter/ lubo nie ieſt Oycem formáliter; ále Oćiec iáko Spirator nie ieſt Synem ni realiter ni formaliter/ záczym

Oćiec

wietrzá y niewiem iákiego wiátru/ choć y te potrzebne są do żyćiá doczesnego człowiekowi.

Przez to poznawámy/ iż w nim mieszkámy/ á on w nas/ iż Duchá swego dáł nam. 1. Ioan: 4. ℣ 12. Chrystus z Bogiem Oycem posyłáiąc Duchá Swiętego/ vmárłego człowieká/ tym Duchem swym Páńskim ożywili. Zstąpił Duch S. ná Apostoły w szumie/ w wietrze potężnym/ że przyszedł ábyśmy żywot mieli.

Non Deus est mendax promissa fideliter seruat;
Credite/ disertos non sinit esse suos.

Quod promisit hoc misit. Toy rzecze y byszą. Wierny Pan we wszystkich słowiech swoich. Słowo Hospodne Twerdo. Psl 144.

Do niebá szło ćiáło/ źiemi zá nie Duchá dáło.
Drogie ćiáło/ bo zbożáło.

Wet zá wet dármo nie.

Niebo wźięło ćiáło Chrystusowe/ dáie nam Duchá Swiętego; wźięło kokoszkę/ dáie gołębiá; wźięło Głowę Chrystusá/ dáło serce Duchá Swiętego; wźięło Słowo/ dáło iezyk; ktory nas do niebá záprowádźi.

Ruś mowi: iazyk Kijowa doweder.

Quiquis habet linguam poterit pertingere Romam.
Quisquis habet linguam poterit pertingere Cælum.

Illæsa Antoni post mortem lingua remansit/
Hanc sale conditam credo fuisse sacro.

Ták o ognistym Duchá Swiętego ięzyku dyßkuruymy cum sale sacro/ áby ná drugim świećie lingua nostra byłá illæsa.

Cerkiew Mátká naßá/ nas dźieći swe vczy nie Argumentow ále Sákrámentow/ álbowiem Krztem się rodźimy/ Bierzmowániem zmácniamy. Naświętßym Sákrámentem Ćiáłá y Krwie kármimy się. Pokutą leczymy się. Ostátnim Pomázániem skrzepiámy się. Kapłáństwem rządźimy się. Małżeństwem rozmnáżámy się. A nie potrzebnemi dißkursámi prożno swárzymy się: słudze záś Páńskiemu nienáleży się swárzyć. Dla tego co raz Kapłani pokoy wßystkim intonuią/ w pokoiu mieysce iego/ y Pan nieiest rosterkow/ ále pokoiu. Ták vczy Mátká dźieći swoie: Chrześćiánie/ żyićie Chrystusowi nie świátu/ żyićie Duchowi nie ćiáłu/ żyićie Niebu nie piekłu/ żyićie nie czásowi ále wiecznośći. Mártwiąc członki wáße żyićie/ żyiąc vmieraycie/ iesli Duchem żyiećie/ Duchem y chodźćie. Ják gwiazdá iedna mágnes poćiągá do śiebie/ ták miłość twoiá Panie ćiągnie mnie do ćiebie.

Sicut & vna trahit magnetem stella suprema;
Vnus amantis amor sic mea corda trahit.

1. Cor. 2 Duch wßystko wypatruie/ y głębokośći Boże/ bo ktoż z ludźi wie co iest człowieczego/ iedno Duch człowieczy ktory w nim iest: tákże też co iest Bożego/ nikt niewie iedno Duch Boży. Co też opowiádámy/ nie przez vczone słowá Ludzkiey mądrośći/ ále przez náukę Duchá/ duchownym duchowne rzeczy przysto-

suiąc

ſuiąc. A człowiek ćieleſny niepoymuie tych rzeczy ktore ſą Duchá Bożego; álbowiem ſą mu głupſtwem y nie może ich rozumieć / iż duchownie bywáią rozſądzone / lecz duchowny rozſądzá wſzyſtko / á ſam od żádnego niebywa rozſądzon. Jan człowiek nie ćieleſny / bo Diwſtwannik / ſam ni odkogo nie bywa rozſądzon; przez náukę Duchá Swiętego napiſał. Kiedy kto Rozdźiał piętnáſty Jánow popráwuie / przydáiąc: od Syná / czego Jan nieprzydáł / to iáko ćieleſny niepoymuie tych rzeczy / ktore ſą Duchá Bożego; álbowiem ſą iemu głupſtwem / y niemoże ich rozumieć / iż duchownie bywáią rozſądzone. lecz duchowny rozſądzi wſzyſtko / á ſam od żádnego niebywá rozſądzon / ni od Floreńſkiego Synodu; álbowiem ktoż poznał vmyſł Páńſki / ktoryby go nauczył? Lecz my vmyſł Chryſtuſow mamy / mowi to z Páwłem / y z innemi Apoſtołámi Jan / ktoremu ten vmyſł odkrył Chryſtus / potáiemny wſzyſtkim / że go Judáſz przedáć miáł. Nic przed nim Chryſtus nietáił iáko przed kochánkiem ſwoim; á miáł by o Duchu ſwoim żywotdáiącym [y tákim przećiw ktorego ieſli kto zgrzeſzy / ni w tym ni w onym wieku grzechu nie odpuſzczą] dopuśćić mu zgrzeſzyć? á zgrzeſzyłby pewnie / gdyby nam Pochodzenie iego wieczne y od Syná / tey ták do zbáwienia pożyteczney táiemnice / iáko wyſádzony ná to z piorem Duchá Swiętego / nieopiſał. Chwalćie ſłudzy Páná; miáł Jan ták ſługá / Syná Bożego iák Páná pochwalić w tym / że y od niego Duch pochodźi / ieſliby pochodźił. A máłáż to chwałá Oycowſká / że od niego Duch Swięty pochodźi? w tym iáko ſługá Páńſki chwalił Oycá. Że prawią

Rzymiá-

Rzymiánie/ iż tąż liczbą Tchnieniem tchnie przed wieki y Syn Ducha/ tedyby sługá Jan y te pochodzenie od Syna napisał/ to rownáby byłá chwała Synowská/ iáká iest Oycowská; y iákoby zgrzeszył/ gdyby nas nienáuczył tey táiemnice/ że od Oyca pochodźi Duch: ták by zgrzeszył rownie/ gdyby nas nie náuczył tey táiemnice/ że Duch Swięty od Syná pochodźi/ á od niegoby rownie iák od Oycá pochodźił.

Psalm: 113. Byłby Jan Idolem iazyk. o ktorych Dáwid: vstá máią á niemowią vszy máią á nie słyszą/ bo niemasz duchá w vśćiech ich. Vstá máiąc a niemiáłby/ Duch od Oycá y Syná pochodźi/ mowić? á vstá máiąc rzekł to: Duch Prawdy pochodźi od Oycá. zá to mu chwałá y nagrodá wszelká.

Matth: 10. ℣ 32. Wszelki ktory mie wyzná przed Ludźmi/ wyznám go ia też przed Oycem moim/ ktory iest w niebieśiech. A ktoby sie mnie záprzał przed Ludźmi/ záprze sie go y Ja przed Oycem moim ktory iest w Niebieśiech. Że tedy Jan [od Syná] nie wyznał tego przed ludźmi/ y nienápisał tego w Ewangeliey w Rozdźiele pietnástym/ y iemu by służyły słowá te: á ktoby sie mnie záprzał przed ludźmi/ záprze sie go y Ja przed Oycem moim ktory iest w Niebieśiech. Byłby Idolem/ ktore oczy máią a nie widzą/ oczy máiąc wnętrzne rozumne/ á nie widźiáłby tego że od Syná Duch pochodźi? Byłby Idolem/ vszy máiąc/ á nie słyszáłby tego/ czego by go Duch Swięty náuczył/ y w vszy mu włożył/ bo wiara od słuchá/ że Duch Swięty pochodźi od Syná.

Niemasz tchnienia w vśćiech ich/ Bałwáńskich.

Jan

Oćiec iako Spirator / że nie ieſt Synem ni realiter ni formaliter nieńáleży Synowi.

Czym ſie cożni Syn od Oycá tego Oćiec nie-vdźiela Synowi / ále Spiratia &c. Spiratia Oycowſka od śiebie / Synowſka nie ieſt od śiebie / co z nim ſie ona cożnia. Ták Spiratio w Synie nie od śiebie / iáko w Duchu nie od śiebie. Jeſli dla tego w Duchu nie płodna / że nie od śiebie; to ma bydź y w Synie nie płodna / bo nie od śiebie. Płodna w Oycá Generatio bo od śiebie / płodná y Spiratio że od śiebie / w Synie neutra płodná bydź nie może bo nie od śiebie.

Circulus ab vtroque procedit / manu / & inſtrumento; ſic à Patre & Filio imaginari Spiritum procedere neſas. Pater enim vnum principium ſine principio. Duo principia / Filius / & Spiritus / de principio. vt Filius non poteſt eſse principium ſine principio / ſic non poteſt cum Patre principiare Spiritum /

Originis ſine origine eſt proprium originare / originis de origine eſt proprium originari / ſi eſt Filius / per Generationem / ſi Spiritus / per Proceſsionem.

O wiecżnym Boſtwie wiecżna w Tobie nie dyſputá ále vćiechá. Ten ieſt żywot wiecżny áby poználi ćiebie ſámego Bogá prawdźiwego y ktorego poſłáł Jezuſá Chryſtuſá. Ioan: 17. ℣ 3.

NOVERIM TE.

WSpomniałem ná Bogá / y rozweſeliłem ſie. Pſal: 76. ℣ 4.

Tyś ieſt vćiechá moiá / od vtrápienia / ktore mie

ogárnęło: radośći moiá wyrwi mię od tych ktorzy mię oblegli. Psal: 31. ℣ 7.

Rozradnie się serce moie w zbáwieniu twoim. Psal: 12. ℣ 6.

Sprawiedliwośći Pánskie prawe wweselaiące serca. Psalm. 18. ℣ 9.

Weśrćie się sprawiedliwi w Pánu. Psal: 32. ℣ 1.

Bo on Bog moy / y zbáwićiel moy: Pomocnik moy/ nie wyprowedzę się. w Bogu zbáwienie moie y chwała moiá: Bog pomocy moiey/ y nadźieiá moiá iest w Bogu. Psal: 61. ℣ 7.

Pan dá łáskę y chwałę. Psalm 83. ℣ 12.

Pan pokáże dobrotliwość: á ziemiá naßa wydá swoy owoc. Psalm 84. ℣ 12.

Boże ty nawroćiwßy się ożywiß nas: á Lud twoy rosweseli się w tobie. Psal: 84. ℣ 6.

Rozwesel duße sługi twego/ bom ku tobie Pánie podnioßł duße moie. Psalm 85. ℣ 4.

Niech się weseli serce moie / áby się báło Imienia twego. Psal: 85. ℣ 4.

Ty Pánie ratowáłeś mię y pocießyłeś mię. Psalm. 85. ℣ 17.

Według mnostwa boleśći moich w sercu moim: twoie pociechy wweseliły duße moie. Psal: 93. ℣ 9.

Podźćie radujmy się Pánu Psalm: 94. ℣ 1.

Dostáłem dźiedźictwem świadectw twoich ná wieki: bo so radośćią serca mego. Psalm. 118. ℣ 111.

My ktorzyśmy żywi / Błogosłowiemy Pánu od tego czásu áż ná wieki.

Psalm: 113.

Do

Do iakiey ſpeculatiey Grzegorz nas pociąga?

Czemu nie vważáß/ że świátá nie zádługo koniec nádchodźi/ wßyſtko vſtáie/ co dźień do dánia rachunku wiecznemu y ſtraßnemu Sędźiu bliżßy kres naznáczony. Co tedy czynić iedno o przyśćiu iego myślić trzebá/ gdyż lubo chcemy/ lubo niechcemy/ każdego momentu y co dźień do końcá ſię ſpießymy.

Látá naſze iáko páięczyna.

Psalm: 89. ℣ 10.

PAięcza naßá nić/ gdy ią iák śiátkę w morze Boſtwa zárzućimy/ nie ták w nim brodźi iak bridźi. Długo ſię bawiąc gnić muśi/ ſtáli ſię iáko gnoy ná źiemi: Pſal: 82. ℣ 11.

Kto ſię puśći ná morze/ daremno pływá ſłowy/ wołá by go ratowano/ gádá/ diſzkuruie/ racye przywodźi/ perſwáduie/ dowodźi/ że w wielkim niebezpieczeńſtwie ieſt/ trzebá mu z niego wyniść. Bá bráćie nie ten czas na perorowanie/ nie wypłynieß ztąd ſłowy/ gębą/ owßem im ią barźiey będźieß otwierał/ tym ſię prędzey zaleieß. Rob rękoma/ garni ſię niemi do brzegu/ álbo vchwyć ſię czego; ináczey zginieß będźießli tylko gádał/ a rękoma nic nie czynił. Podźćie pokłońmy ſię/ y vpádaymy/ y płaczmy przed Pánem/ ktory nas ſtworzył. Sieiąc łzámi radośćią poźniemy. Czárt tylo dáie táką radę/ nic nie czynić/ iedno roſkazywáć/ mowić/ aby z kámienia był chleb: dic/ vt lapides iſti fiant panes; z cegieł czekáć żywnośći/ ná cegły ieść y pić/ ná cegły ſię ſtroić. Powylátuią ták prędko kámienie y cegły z Kámienic/ bá y ſáme ká-

mienice/ bá y sámi z nich Pánowie. Dziá ieść áż ce-
glá precz/ iutro cegłá precz/ y ták wszystkie poydą
precz. Chrystus ná puszczy cudu nie vczynił/ nie ná-
tworzył z kámieni/ ktorych było ná pustyni dosyć/ chle-
bá/ ále szukał miedzy Vczniámi: quot habetis panes?
Błogosłáwił/ rozmnożył/ tym sámym nákármił; dá-
iąc znáć/ że ináczey niechce ratowáć w potrzebách ni-
kogo tylko przez augmentacyą przymnáżáiąc co vkogo
naydźie z pracy rąk.

Robćie nie pokárm/ ktory ginie/ ále ktory trwa
ku żywotowi wiecznemu/ ktory wam dá Syn człowie-
czy. Ioan: 6. Słowá ktorem ia wam mowił/ Du-
chem są y żywotem. Ioan: 6.

Pánie ożyw mię według słowá twego. Psalm:
118. ℣ 25.

Duchá Swiętego twego nie bierz odemnie. Psal:
50. ℣ 13.

Tchnie Bog Duchá swego/ iákoby oddech/ kiedy co
tworzy/ trzyma/ żywo záchowuie/ dáie/ y poty
wszystko trwa/ poki Bog Duchá dáie/ ktorym wszy-
stko sprawuie. Duchem vst iego wszystká moc ich.
Psalm: 32. Niechże Bog nie tchnie ná nas tego
Duchá swego/ zátrzyma go w sobie ná moment y
punkt tylko sam ieden przez indiuisibile poydźie pá-
ra w tymże momenćie iey nie będźie. Weźmie Du-
chá/ y zniszczeią. Nie trzebá Bogu ná człowieká pio-
runy miotáć/ zwálczy go y palcem nie rusząc/ niedá
Duchá/ tchnąć przestanie/ áż on poydźie. Potrzebę
mamy Duchá Swiętego większą nieporownánie/
ániż Duchá własnego albo tchnienia; większą niż po-

Jan vstá swe otworzył y wźiął w śie Duchá/ był Duch w vśćiech iego/ z Duchá Swiętego y wyrzekł by to/ że Duch Swięty od Syná pochodźi/ y tożby nam nápisáł w Ewangeliey. Jan maiąc vmysł Chrystusow/ y vmysł Ducha Swiętego/ że nie rzekł/ ni nápisáł/ áby Duch prawdy od Syná pochodźił; á rzekł y nápisáł/ że Duch prawdy od Oycá pochodźi. sam nas przestrzegá nie káżdemu duchowi wierzáć/ ále doświádczáć duchow ieśli z Bogá są. Że w Rozdźiele piętnástym Duchem Swiętym Jan nápisáł: Duch prawdy od Oycá pochodźi/ doświádczyliśmy Duchá/ że z Bogá iest. Ponieważ Ewangelią/ iáko mądrość prostą/ prosto czytáią/ ták ná Wschodźie/ iák ná Záchodźie/ dla tego temu Ruśin Duchowi wierzy. 1. Ioan: 4. ℣ 1.

Aquæ multæ non potuerunt extinguere charitatem. Cant: 8. ℣ 7.

Jan był spectatorem przypatruiącym się męce Páńskiey/ ále też vżaleniem wnętrznym był męki Jezusá vczestnikiem pospołu z nim ná sercu boleść ponoszącym.

Amicus si permanserit fixus/ erit tibi quasi coæqualis. Quid est diu viuere nisi diu torqueri. Miłośći bliźnych iáwne świádectwa iego kazánia y listy/ ktore zágęśćił nápominániem do miłośći vstáwicznym/ ona w stárośći pogoń/ zá młodźiánem swowolnym/ ktorą/ miłość zbáwienia bliźniego w nim sprawiłá/ áby ná látá swe nieoglądáiąc się vćiekáiącego od Bogá człowieka był dogonił/ y Bogu pozyskał. Już się nie dźiwuy Jobie; quid est homo/ quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum cor tuum? Táki iest Jan Vczeń y Przyiáćiel Chrystusow/ ten człowiek ktoremu Eccl: 6. Aug: Iob: 7

nieſluja od ćiebie opiſania zwyczayne człowieku; Homo natus de muliere/ breui viuens tempore/ repletur multis miſerijs/ nunquam in eodem ſtatu permanet/ fugit velut vmbra. On mo Máłke Pánne/ Synem ieſt Pánieńſkim/ ten przeżył naydłużſze láta nád wßyſtkie Apoſtoły; áż do Tráiána Ceſárzá bez chorob y ćiężarow ſtárośći/ dźieśięćdźieśiąt trzy láta żył/ ták ſtáteczńie y nie odmiennie ſtał przy Chryſtuſie/ gdy inni Vczniowie Páńſcy iak ćień iáki znikneli y poućiekáli/ ten iedyny człowiek y wierny Przyiáćiel Páński przy nim zoſtał. Niedźiwuyże ſie/ że apponit erga eum Cor ſuum/ vpatrzyło oko Páńſkie ták ſpoſobne ſubiectum do tey miłośći/ y ſkárbow przyięćiá Boſkich Jáná S. Ruś ſie dlatego tego Kochánká Páńſkiego trzyma/ y co on w Rozdźiele piętnáſtym nápiſał/ cale to zachowuie z Dáwidem mowiąc: w ſercu moim ſkryłem ſłowa twoie.

Iob: 14. ℣ 1.

Luc: 21. ℣ 15.

Dám wam vſtá y mądrość ktorey niebędą mogli odeprzeć/ áni ſie ſprzećiwić wßyſcy przećiwnicy wáßy. Temi vſtámi od Bogá dánemi Jan mowi: od Oycá pochodźi/ nie mowi: od Synà/ mądrośći niepokazał w tym przydáwáć od Synà/ lubo by przydawßy Synà/ że ten ieſt Bożá mądrość/ przydałby y mądrość; ále nam tey nie vkazał. vpewnił Pan/ że mądrośći iego nie będą mogli odeprzeć/ áni ſie ſprzećiwić wßyſcy przećiwnicy. Czemuż ſie opieráćie mowiąc: od Synà/ á on tego niemowił. &c. Maß o tym w Mierze Fol: 184. tam czytáy.

Mądrośći Bożey nie z ſubtelnym rozumem ſpeculatiami/ czytániem/ praca może dobyć; ále z ſámych tylo piersi ſwoich/ z łáſki/ miłośierdźiá/ do-

broći

broći swoiey Boskiey/ Pan Bog ią dáie. Człowiek/ ktoremu ią dá Pan Bog/ bierze ią włásnie iáko dźiećię mleko. Dźiećiom tylo małym ssáć z pierśi dáią: ták Pan Bog málnskim tylko/ pokornym/ ćichym/ mądrość Niebieską vżyczá. Jáki był Swiety Jan/ ktory mądrość z pierśi Chrystusowych wyssáł.

Kroty vczy człowieka rozumu ná vczył Janá iák miáł pisáć o Duchu Swietym: wiemy że prawdźiwe iest świádectwo ie°/ Jan świadek ná Niebie wierny/ od słow swoich sie vspráwiedliwił/ ktory bespiecznie z Dáwidem mowi: ischodiaszczych ot vst moich ne otwerhusia. Psalm: 112. ℣ 11.

Nullum ingenium magnum sine mixtura dementiæ fuit. A magnis ingenijs vt magnæ virtutes/ ita & vitia magna proficiscuntur. Plutar; Seneca.

Gdźie rozumu więcey, tam y złośći.
Wielkie rozumy, rzádkie bez zwády.

RVś sie Jánowym o Pochodzeniu Duchá Swietego rozumem kontentuie. Dano mu Duchá Swiete° w iezyku pioro; przed pisániem odpoczął ná pierśiách mądrych Chrystusowych; wyssał z pierśi/ czym y nas nakármił iák dźiátki swoie.

Synowie/ bądźćie posłuszni Rodźicom wászym w Pánu: bo to iest spráwiedliwa. Czći Oycá twego/ y Mátke twoie. [Ktore iest pierwsze przykazánie z obietnicą] ábyć sie dobrze dźiało/ y ábyś był długo wieczny ná źiemi. Ephes: 6. ℣ 1. Jan nas vrodźił Ewangelią. w Rozdźiele 15. y we wszystkich/ iesteśmy onemu posłuszni. Nieprzydał od Syná; Ruś nieprzy-

dáie. y Páwel mowi: abyśćie toż rozumieli; też miłość máiąc/ iednomyślni/ iednoż rozumieiąc/ nie przez swarki/ áni przez prożną chwałę; ale w pokorze/ ieden drugiego máiąc zá wyższego nád się: nie vpátrniąc każdy co swego iest/ ále tego co drugich. Phil: 2. ℣ 2. A iednoż to rozumienie? Ján: od Oycá; oni: y od Syná. A máłoż o tym swarek/ á Páwel vpominá: nie przez swarki.

Los vśmierzá zwády, y miedzy możnymi też rozsadek czyni. Prou: 18. ℣ 18.

DAymy z oboch stron Los Stolice Rzymskiey/ niech rownie zákaże tę ćiekáwą dysputę o Pochodzeniu Duchá Swiętego iáko zákazał/ o Poczęćiu Niepokálánym Naświętszey Pánny/ ktorey w tym o pomoc trzebá prośić.

Tá Máćierzyństwo z Dźiewiestwem złączyłá;
Niezgodne rzeczy prawie pogodźiłá.
Raduysia Diwstwo y Rożdestwo foczerawszaia.

Gaudia non remanēt, sed fugitiua volāt.

Mart: RADVYSIA OBRADOWANNAIA.

Twoie się wesele
Wiecznie przy tobie śćiele.
Pan twoie wesele/ a Ten wczora/ y dźiś y ná wieki.

Prożbá o słowo, v Mátki gotowo.

O Słowo iedne/ Pánno/ do Słowá ćię proszę/
Ktore w vśćiech y w tęku nośisz/ niechay noszę.

Słowo

Słowo twe żywi/ iest chlebem/ y winem;
Ják tobie/ ták nam/ dobrze z twoim Synem.
Koncept twoy ktoregoś nam zaczęła w wątrobie
Naypięknieyszy; trzymámy o nim wszyscy sobie.
W tym koncepćie kochaią ludźie y Anyeli/
Bez konceptu twoiego w Niebie niewesęli.
Kto mądry mądrego się rad konceptu trzyma/
Jesli go nie vchwyćił/ to go przećie ima.
Mądraś Pánná/ mądregoś porodźiła Syná;
Synowi twemu Mátko sam Oćiec przyczyná.
Oćiec w Synie y w Duchu iest źrzodłem mądrośći/
A Syn y Duch przytomni byli twey czystośći.
Co zadźiw/ że czystośćią Anyoły przechodźisz?
Kiedy Chrystusá źrzodło czystośći nam rodźisz.
Kroplę nam swey czystośći racz Pánno vdźielić;
Y ktoż ćię prośić o to niema się ośmielić?
Męszczyzny/ białegłowy/ do ćiebie biegáią
Mátko Bożá/ kto poco/ to v ćiebie máią.
Ty każdego potrzebie wygádzasz iák śilna/
W porátowániu wszystkich nędznych bárzo pilná.
Ná to ćię Pan y stworzył/ byś nam pomágáłá;
Panu/ y Mátce iego/ w tym iest wieczna chwałá.
Wielką ma śmiáłość iák Mátká do Syná/
Poważnieysza niemoże bydź żádna przyczyná.
Rad od niey słowo słyszy/ będąc y sam Słowo/
Vczyń Synie to dla mnie/ iuż to y gotowo.
Rzeknie: stanie się/ ták go śilná mowá.
Chrystus Cerkiewna śilná/ mądra/ Głowá.

Tá Głowá nam za ſerce Mátke ſwoie dáłá;
Sercem Oná ieſt czyſtá / by nas czyſtych miáłá.
Z Anyołow czyſtośćią przechodźi Márya /
Wonná / biáłá / przyiemná zápachem Liliá.
Z tego źrzodłá czyſtego ná nas czyſtość płynie /
Kto do źrzodłá przybiegá tego / ten niezginie.
Z tego źrzodłá czyſtego kto tylo nápiſe /
Wnet ſwoie nieczyſtośći naywiekſze wymyie.
W Lipcu goracо / chce ſie pić káżdemu /
Rádze ſie górnąć ku źrzodłu czyſtemu.
W Lipcu lipnięcie naybárźiey do Bogá /
Płynięcie iák woſk ź ćiepłá / ſnádna w Bogu drogá.
On was ochłodźi ; ná Mátke dzeżem ſchodźi /
Mátke ochłodźił / dlá niey was ochłodźi.
Przyrodny zápał zgáśi / zápáli do śiebie /
Bez Bożego rátunku y komuż bydź w Niebie?
Lipnićie y do Mátki / bo tá Mátká Lipká ;
Ty bądź pßczołko / tá miodu nádźieią niechybká.
Kładczyſzy *IESVS* ná tey Lipce śiedźi /
O miod ſie duſzá twa niechay niebiedźi.
On kámień / od kámienia miodem nas náſycá /
Kto miod pije : kto wino / on winná máćicá ;
Bogárodźicá drugá : w Lipcu zwykło pálić /
Maß miod / maß wino ; z cnotą ieſt co wálić.
Miod ten / te wino ; tylo ćie weſeli /
Nádárzá łáſká / á pewnie nie chmieli.
Wino Pánny czyniące / wáße nierząd dźiáłá /
Ale tym podpić winem / ießcze bedźie chwałá.
Meże / Pánny / gdy ſobie tym winem podpili /
Ná mekách dla Chryſtuſá śmiáło obnáżyli.

Weſelna

Weselna szata sámá nágość byłá/
Ich ná wesele wieczne ozdobiłá.
Kśiążnego Lipcá do Kśiegi żywotá
Lipnićie; lipnąć do oney iest cnotá.
Tá drogá/ prawdá/ żywot/ Kśiegá/ oną czytáy;
Z drogą/ z prawdą/ z żywotem/ ochoczo sie witay.
Mnie iest dobrze do Bogá Mieśiącá każdego
Lipnąć/ á bárźiey w Lipcu z Imienia sámego.
Lázárzowá do źiemi/ że iuż lipnie duszá/
W Lipcu Lázárz do Bogá niech ná schyłku rusza.
Pomoc Bożá/ ták Lázárz znáczy/ że nieduży/
W Lipcu niech k Bogu lipnie/ y onemu służy.
Gdźie Pan/ tam ma bydź sługá. Pan śiedźi ná Niebie;
Z Mátką twą będźie sługá/ choć sie y zágrzebie.
Hriady won/ rzeknie mu Pan/ rzeknie mu y Páni/
Że Lázárz z grobu wstánie/ y ktoż mu to zgáni?

Psalm:

Pokryię go, że poznáł Imię moie.

Położeniu Ryzy Lipca, 2.

ZNam ćię/ pokryi mnie Mátko szatą swoią/
Niebá mi lepszey száty niewystroią.
W weselney száćie przyimą mie do śiebie.
Bez twoiey száty pewnie nie bydź w Niebie.
Do száty day mi Pánno swego Pasá/
Bez twego pasá nie bydź mi v Spásá.
Swym pasem łátwo mnie ćiągnie do śiebie;
Lázárz z twym Pásem niedbá choć zagrzebie.
Bo go Pan Bog y z grobá wyćiągnie do śiebie:
Lázárzá z pásem twoim weźmie by był w Niebie.
TEgo przybyszowego Roku 1680. mnie vmrzeć
Pryobritenie; grzechu przestáne/ á tego żyiąc vchro-

nić sie

nić ſie nie mogę. Bo nie czynie dobrego ktore chcę: ale złe ktorego niechcę / to czynię. A ieſliż czego niechcę / to czynię: iuż nie Ja to czynię / ale grzech ktory we mnie mieſzká. Nieſzczeſny ia Człowiek / kto mie wybáwi od ciáłá tey śmierći? Łáſká Bożá przez JEzuſa Chryſtuſá Páná náſzego. Rom: 7. y łaſká Naświętſzey Pánny / ktore ona v Páná dla ćiebie y dla nas nálazłá. Spaſeт Bohorodiceiu Mir.

Chwalćie Bogá w ćiele waſzym, y wduſze waſzey, ktore ſą Boże. 1. Cor: 6.

CJáko y duſza / cyfry to przed Bogiem dwie v mnie 00. te cyfry obracám do Páná: O Pánie zbáw mię: O Pánie zdárz dobrze. Pſal: 117. ℣ 25. obracám y do Pánny Bogárodźicę: o Páni zbáw mię / o Páni zdárz dobrze. Iáko po Boźi k tebi prybihaiem.

Ko Bohorodicy nyni pryliżno prytecim hriſżnyi.

Pſal: 111. & 41. & 120. Wiem że żądánie grzeſznika záginie: Jáko pragnie Jelen do źrzodł wodnych / ták pragnie duſza moiá do ćiebie Pánie. Barzo pragnęłá duſza moiá do Páná Bogá źrzodłá żywego / z ćiebie Bogárodźicę vrodzonego / nápełniáiącego dobrem żądza. Żaden nie ieſt dobry tylko ſam Bog. Dobrego Bogá dobra Mátko / dobremu Bogu y tobie dobrey Matce / ſłuſzna dáwáć. Błogoſłáwieńſtwo ieſt rzecz dawáć / niżeli brać. Syn twoy y ty dobra náſzego niepotrzebuiećie. Proſćie á bedźie wam dáno / Syn twoy nauczył nas; dla tego y proſimy: Boże zmiłuy ſie nád nami / á racz nam dáć Błogoſłáwieńſtwo. Wiele corek zebrało bogáctwa tyś przewyżſzyłá wſzyſtkie: Jáko ma litość Oćiec nád Synyi

Prou: 31. ℣ 29.

ták ſię zlitowáł Pan Bog nád boiącymi ſię iego/ á po-
nieważ Syn twoy náuczył nas modlić ſię: Oycze naß
ktoryś ieſt w Niebieśiech/ proś áby miáł litość nád
námi iáko nád ſynami. vlituie ſię nád nami ábyśmy go
chwalili poki ieſteśmy. Chwałá y bogáctwo w domu Pſ: 103. & 111.
iego/ y twoim; day Mátkam y Pánnom Chwało chwa-
łę/ dáy bogátá w świátłość/ odźiána w ſłońce/ máiącá
mieśiąc pod nogámi/ gwiazd dwanáśćie ná Głowie/
áby twoiá świátłość w ćiemnośći ſię náßey świećiłá/ y Ioan: 1. & 8.
ćiemność náßá áby iey nieogárnełá. Syn twoy świá-
tłość świátá/ ktory ſię odźiáł świátłośćią iáko odźieniem/ Pſ: 103.
niech będźie oświecenie náße y zbáwienie náße: álbowiem Pſ: 26.
on oświecá káganiec naß/ On oświecá ćiemnośći náße. Pſ: 17.
Przyſtąpmy do niego á będźiemy oświeceni. On ieſt Pſ: 33.
Bog ktory rzekł/ áby z ćiemnośći świátłość záświe- 2. Cor: 4.
ćiłá/ ten záświećił w ſercách náßych/ ku oświeceniu
vznánia chwały Bożey. Ty świecá zápálona/ nie-
nákrytá náczyniem/ áni podłożoná pod łoże/ ále po- Luc: 8.
ſtáwiona ná świeczniku/ áby ći ktorzy wchodzą widźie-
li świátło. Tyś iáſna świecá/ y Mátká świátłośći/
Tyś záranná zorzá/ ktorá ſwemi modłámi do Bogá
wßyſtkich vprzedzáß. Raczćie rozświećić oblicze ſwoie Pſ: 66.
ná nas/ á zmiłuyćie ſię nád námi. Błogoſłáwćie nas Pſ: 113.
máłych y wielkich. Błogoſłáw nas Boże/ Boże naß/ Pſ: 66.
błogoſłáw nas Boże. Błogoſłáw y ty Błogoſłáwio-
na miedzy Niewiáſtámi/ chcemy błogoſłáwieńſtwa wá-
ßego/ niechże ſię od nas nie oddálá/ á my z Bohoorcem
Dáwidem záſpiewámy Bogu: Błogoſłáwiony Pan Bog Pſ: 105.
Izráelſki od wieku áż ná wieki/ á niechay rzecze wßy-
ſtek Lud: Amen/ ſtáń ſię. Y tobie iáko dźieći Mátce/

z Mátką naszą Cerkwią/ doznáwszy nád sobą litośći twoiey/ záspiewamy: Błogosłáwionáś ty miedzy Niewiastámi/ y Błogosłáwiony Owoc żywotá twoiego.

Matt: 7. ℣ 11. Jesli wy będąc złymi/ vmiećie dátki dobre dáwáć synom wászym: iákoż więcey Oćiec wasz/ ktory iest w Niebieśiech/ dá rzeczy dobre tym ktorzy go proszą. Dobrego Bogá dobra Mátko/ modlitwámi swemi spraw wszystko dobre tym ktorzy v ćiebie proszą. Pan za mię odda. Dobra mego niepotrzebniesz. Pięknieyszy nád syny człowiecze/ z ćiebie vrodzony/ ták o tobie w pieśniách pieśni/ [nákłániaiąc vcho pieśni twoiey Bogárodźico; wielbi dusza moiá Páná y rozradowáł się duch moy w Bogu Zbáwićielu moim; Dobry Bog/ ćiebie/ dobrego Bogá dobrą Mátkę násláduyiąc w dobrym] wszystká piękná iesteś y zmazy niemasz w tobie/ spiewá. Y Boho Otec twoy Dáwid/ gdy ná prawicy twoiey/ Prawicá Páńská/ iáko ná Maiestáćie vśieść zezwoliłá/ ták ći ná Arfie swoiey wygráwa: Roskoszy na Práwicy twoiey áż do końcá.

Ps: 137. Psal: 15. Psal: 15

Ná koronie Naświętszey Pánny dáyćie ten nápis: Błahosłowenna Ty wo żenach. A ná koronie Syná śiedzącego ná ręku; y Błahosłowen płod czrewa twoieho.

Widząc Mátkę z Synem mowćie ná nich: posyłasze ich dwa/ dwa. szle Syná iáko báránka miedzy wilki/ szle Mátkę owieczkę miedzy wilki; Obom poszlet im pomoszez ot Syona/ y odoliiut posredi wrah swoich. Duch Swiaty nayde na tia y siła Wyszniaho osinit tia. Chrystos Bożyia siła/ y Bożyia premudrost.

Słońcá

Siłá złego dwa ná iednego. Oboie słońcá / Syn słońce spráwiedliwośći / Mátká wybrána iák słońce / idą ná iedną Lunę / ktorá od nich swą świátłość bierze / odebráć mu iák niewdźięczniku swoię świátłość wolno / obroćić w krew Lunę. Bohootec Dawid; zginie Luná / táką Lunie grá dumę. Że tę prawdę gra z Duchá Swiętego. Prawdá iego trwa ná wieki.

Do Pánny modlitwa, Modlących strzáł bitwa.

KIedy patrzáćie ná Niebo / ták się do Pánny modlćie: czym ćię nazowiem o Pánno? Niebem: wybraná iáko słońce / piękna iák Luná / dwanáśćie gwiázd ná wieńcu. Niebá niebios Pánu / Pan z tobą. Te niebiosá powiádáią chwałę Páńską / lubo nád Niebiosá chwałá iego. Że sámá Mátkám y Pánnám sławá / Cárá sławy sławi / o tym Słowie z śiebie w ćielonym; Jey serce czyste te wylało Słowo dobre. Niech go chwalą niebiosá / morze / y wszystko co żyie w nim. Kto morze? Márya: zebrane rzeki wszystkie / zebrane łáski Páńskiey dáry w Máryey bez miáry. Jesli poyrzyćie po Niebie ná pierwszy żywioł ogień: Sługi iego ogień pałáiący; Tá służebnicá iego ogień pałáiący / Bogárodźicá Bogiem ogniem pałá krzak niespalony; w vczeniu swoim tá mądrá Pánná ma rospalony ogień / rospálone Słowo iey bárzo / á iam sługá iey vlubił go bárzo. Rzekłá Tá Pánná mądrá: co wam rzecze czyńćie / rzekł im *IESVS*; nápełnićie te stągwie wodą / y nápełnili ie áż do wierzchu. Ták tá Pánná w v

mowią

czeniu swoim rospaliłá ogniem / że áż stągwie wodą gáśić było trzebá. Jesli spoyrzyćie ná powietrze; wiátry w niey Pan wywiodł z skárbnic swoich / oná ma wiátr táki / dychanyie tákie / ktore chwali Páná / záwsze Páńska chwała w vśćiech iey. Wiátr w niey táki o ktory prośił Prorok / aby ná gołe kośći powiał / y ożyły kośći; zkám enieieli kto iak kość / niech tylo Pánná ná te kośći powienie / łáską ktorą nalazłá v Páná / ożyie / będźie swemu Pánu żył. Jesli spoyrzysz ná wodę; tá to wodá wyższa nad Niebiosa. tá to wodá / w ktorey się Báránek / o ktorym Jan Swięty: ten iest Báránek / ktory gładźi grzechy / kompał / y násze grzechy omył. Tá wodá / ktora gdyby byłá / tedyby Sodomski y Gomorski ogień zalałá. tá wodá / kiedy wznidźie dym w gniewie Syna iey / y ogień z twarzy iego się zápali / gáśi. Kiedy deszcz puśći ná grzeszniki ogień / śiarkę / y wiátry nawálnośći / á to będźie cząstká ich kielichá / záleie. Bogu ogniu poiádaiącemu poieść posuszyć nászey trawy nie dáie. Tá to wodá / z ktorey kiedy nas iey Syn pokropi hyzopem oczyśćimy się; omyiesz mię y nád śnieg wybieleie. Tá to wodá / w ktorey wszystkie łáski Páńskie iák rybki wielkie y małe pływaią. Tá to wodá / w ktorey się perły rodzą / ktore się ná korony Męczennikom / Pásterzom / y Kaznodźieiom dáią. Jesli spoyrzysz ná źiemię; tá to źiemiá / w ktorey Pan sobie podobáł / źiemiá obiecána / ćiekącá miodem dla słodczayszego JEzusá / y mlekiem dla niegoż / kiedy ssáł pierśi oney. Tá to źiemiá / po ktorey wszystká sława iego. Tá to źiemiá / w ktorey wszystkie drogie kruszce / złoto / srebro /

Ps: 50.

nay-

naywybornieysze/ Słowa Pańskie złoto czyste srebro rospalone. Tá to źiemiá/ na ktorey nie rosną drzewa/ tylko owoc dáiące/ niemasz tam drzewá coby nierodźiło owocow a godne było ognia: Raduysia Drewo błahosinnolistownoie imże pokrywaiutsia mnozy. Ná tey źiemi widina bysza szestwija twoia Boże/ szestwiia Boha moiebo Cara. Niech tu każdy sługá y wolny kryie się w kamieniu tym gornym/ y mowi gorze y kámieniowi: padnićie ná nas y zákryićie nas od twarzy śiedzącego ná Maiestaćie/ od gniewu Báránkowego/ bo przyszedł dźień wielki gniewu iego/ y ktoż może się ostáć? Jeden Anyoł pośrzod Niebios głosem wielkim wołá: biada/ biadá/ biadá/ mieszkaiącym ná źiemi: wstáwszy Marya idźie w horniaia z pospiechem/ wo hrad Iudow/ do Miástá Judzkie°. Widząc Bogá w Troycy iedynego tá od trzech: hore/ hore/ hore/ nas zbáwi/ á troiákie dobro Bogá w Troycy sławimaho wsadźi w sercá násze. Ják ona w sercu swym kryłá Słowo Páńskie/ ták ią w sercu swoim te słowo Boże; w Oycu ktory raz wyrzekł iednego Syná/ w Słowie/ ktore Słowo Páńskie Słowo czyste/ y w Jezyku ktory kiedy rzecze duszy naszey: Zbáwienie twoie iestem; y ták iák Poćieszyćiel poćieszy nas/ słuchu naszemu dá radość y wesele. wnidź do radośći Páná swego/ y Páni swoiey.

Psal: 72. ℣ 28.

Apoc: 6.

Apoc: 8.

Psal: 30.

w Obraźie przechodźi

MARYA.

Farbowana BOZA Mátko/
Nie ták wymalował głágko

Málárz

Málárz Cie / iáko Syn ſtworzył /
A tylo vſtá otworzył.
Rzekł niech bedźie gładka Mátká
Moiá; w rzeczy ſtáłá gádká.
Jezyk piorem málowánia
Był / iezyk y fárbowánia.
Wſzechmocność / Mądrość / y dobroć ſpráwiłá /
Że Boża Mátká Bogu y nam miłá.
Oćiec / Syn / y Duch poſpołu chodźili /
Ták Bożą Matkę piękną vtworzyli.
Oycu / Synu / Duchowi / niechay bedźie chwałá /
Że Boża Mátká z nas ták piękna ſtáłá.
Y Bożey Mátce po Bogu należy
Cześć; wſzak po Bogu każdy do niey bieży.
Lázárz kaleka / záwſze vćieká /
po Bogu do Mátki /
Tá y w złey toni / od przygod broni
nas iáko ſwe dźiatki.

Tá nas po Spáśie
Swe owce paśie.

IA tylo Jmieniem Báránek / á rzeczą koźioł; iednák nie ſpodźiewam ſię ſtáć ná lewey ſtronie: bo Tobie Pánno zlecá Pan paść kozły; vpaśieſz / y z kozłá rzeczą vczyniſz báránká. Paś kozły twoie / mowi Oblubieniec. Cant: 1. Pan y Páni mie paśie / a ninácżym mi nie ſchodźi. Pſalm: 22.

Láſkáwy Pan / łáſkáwá tá y Páni prawie;
Láſki pełná Márya / z Synem w wielkiey ſłáwie.

Tá ieſt

Ta test Verbi gratia. Kiedy co ná przykłád dáiemy/ zwyczay nam mawiać: Verbi gratiâ/ ná przykłád. Tyś Pánno VERBI GRATIA/ Tyś Słowá Bożego łáská/ ktoraś v niego nalazłá. Wszystkich Swietych łáská przed twoią cyfrá. Ty/ gdy im swą łáskę iák láskę przydáß; z cyfry ich/ 10. czyniß/ decalog Páński wypełniaß; Tyś po Orle Oycowskim/ po Kokoßce Synowskiey/ po Gołębiu Duchá Swietego/ Gołębicá pierwßá. w ćieniu skrzydeł waßych mamy nádźieię.

Weliczyt dusza moiá Hospodá.

Weliy Hospod nasz/ y weliia kripost ieho/ y razumu ieho nist czysła. Ják ty ták wielkiego weliczaiesz? iák Boga Oyca? iák Syná? iak Duchá/ Swietego? Oycá weliczaiesz/ kiedy czystośćią swoią stáieß się mu corką; Syná/ kiedy go w ćiele rodźiß; Ducha kiedy mu stáieß Oblubienicą. Wspomniawßy Bogá Oycá/ Bogá Syná/ Bogá Duchá Swietego/ wspominamy Bogárodźicę. Ona daleká ot niżnych. Ona po Bogu/ ktory ot wysznych. Wyszszy wśich ieśi Diwo czystaia; á wßelkie stworzenie niżne iest. Y Anyeli z ßeśćią skrzydły nie wylecą ták wysoko/ iák tá pokorna Gołębica wysoko wylećiáłá; przy Bogu/ y przy iego boku stała pierwßá po Bogu. Psalm. 146

Nec primam similem visa est nec habere sequentem.

Ani ćię Panná iáká vprzedźiłá/
Ani twym sladem rowna ći chodźiłá.

Do vrodzonych z Niewiast przyßedł ieden Pan z Pánny

Vrodzony. Dziwny rodzay! y Izáiaß go opiſáć niemogł: Rodzay iego kto wypowie? gwiazdá z firmámentu ſpuśćiwßy ſie nad żłob / oznaymowáłá / że to Swiety mocny / qui fabricavit auroram & ſolem. Pan po nocy chodził. á Kto chodzi po nocy / ten ßuká kijoweynie mocy. Pan podobno ßukał tey kijowey ✠ Krzyżowey: ſám ſie poniżył / ſtawßy ſie poſłußnym áż do śmierći / á śmierći krzyżowey. Phil: 2. Ziáchał mleczną drogą; v Matki Pánny / obyczáiem nie mowiątek / nic nie mowiąc / łzámi mleká vprośił. Dilecto meo candido / białemu dáłem biáłe mleko; oddá czerwoną krwią. Będźie moy miły z mleká mego biáły / z krwie czerwony. Náwiedźiłeś źiemie y vpoiłeś ią. Dußa naßá iáko źiemiá bezwodná / z twych dwoch ocznych źrzenic iák z krynic hoynie ieſt nápoiona.

NOVERIM TE.

OBym poznáł ćiebie / Ktoryś nakłonił Niebios / y zſtąpił: Pſal: 17.

Jam doznáł iż wielki ieſt Pan [ktory ſie dla nas we żłobie okazáł máły] á Pan naß nádewßemi Bogi. P: 135.

Weyrzáł z wyſokiey świątnice ſwoiey / Pan z Niebá ná źiemie poyzrzáł / áby wyſłuchał wzdychánia więźniow áby rozwiązáł Syny pomordowánych. Pſalm: 101.

Niemoże ſie ták wiele ſpodźiewáć / iák z Anyołá / ták z ludźi / iák po Bogu; niewrzući ſie ták dla nas y poſpołu z námi w náße złe kłopoty / vtrapienia / przećiwnośći / niebeſpieczeńſtwá; niebędźie chorował z námi kiedy choruiemy / nie vmrze z vmieráiącemi / nie przyidźie do vboſtwá dla przyiaćielá. A Bog to wßy-

ſtko

ſtko czyni / y w doł idźie ze lwy z Dánielem / y do taraſu z Jozefem / y w ćierniu goráiącym z ludem Zydowſkim y w łodce tonącey będźie z vczniámi / wſzędźie zgołá / gdźie iedno naygorzey / Bog ieſt dobry przyiáćiel.

Szczęśliwe wiátry / nawálność / y przećiwnośći tákie / co nam Bogá czynią obecne: kto teſknić będźie w kompániey z Bogiem? komu ćiężko będźie ćierpieć? vboſtwo / nędze / choroby / prześládowánia / pogárdy / kiedy Bog to wſzyſtko ćierpi? Pánie nie odſtępuy od nas / á zbáwieni będźiemy.

Bog wieczny Pan / ktory ſtworzył kraie źiemie / nie vſtánie ániſte ſprácuie / y niemaſz dośćignienia mądrośći iego; ktory dodáwa ſprácowánemu śiły / á tym ktorych niemaſz / moc y śiłę rozmnażá. Iſai: 40. ℣ 28.

On dáł mi tych rzeczy ktore ſą / prawdźiwą wiádomość; ábych wiedźiał rozrządzenie okręgu źiemie y y mocy ELEMENTOW. Sap: 8. ℣ 17.

NOVERIM ME ELEMENTATVM.

Kożde Elementum Elementáto dáie Argumentum.

ELemẽtatum z czterech Elementow złożony niech bierze ſład Boſtwá z Ognia / z Powietrza / z wody / z Ziemie.

z OGNIA: Deus ignis conſumens / ktoremu prawie to ſłuży lemma: nec prope / nec procul. Ogień przed nim vprzedźi / y zápáli w około nieprzyiáćioły iego. Pſalm. 96. ℣ 3. Surſum corda. Ják tu trzeba

 tráwie

tráwie ostrożnie z ogniem? Jak tu trzeba ostrożnie Arbori inuersæ? y Arbor Porphiriana od ognia nie pewna ściana.

z WIATRV: Latał ná skrzydłach wiátrowych: Psalm: 17. ℣ 11. Wywodzi wiatry z skarbnice swoiey Syná y Ducha Swiętego. zkąd te wiátry / y dokąd wieią / wiedzieć nie możemy. Około niego wicher wielki. Psalm. 49. ℣ 3. V kogo klucz Dáwidow / ten te skárbnice otworzyć może. Widzimy go ná ręku v mądrey Pánny z tąd Cerkiew do niey: Raduyśia mnohich wo razumi proświszczaiuszczaia.

z WODY: Przyszedłem ná głębokość marską / á nawálność mię ponurzyłá. Psal: 69. ℣ 3. Wszakże w potopie wod mnogich do niego się nie przybliżą. Psal: 31. ℣ 6. Ktorzy zstępuią na morze w okrętách / y máią spráwy po wodach wielkich. Ci widzieli dzieła Páńskie / y dziwy iego ná głębinie. Rzekł / y powstał wiatr burzliwy; y podniosły się nawałności iego. Wstępuią áż do Niebá / y zstępuią áż do przepaśći: duszá ich schłá we złey przygodzie. Strwożyli się y zataczali się iáko pijáni: y wszystka ich mądrość pozártá iest. Psal: 106. ℣ 23. Niepuszczáć się ná wodę bez Páná / niestáteczny to wodá Element / in continuo fluxu / niesłuchá nikogo / chybá tego / kto go stworzył. Jákiż to iest ten / że mu y wiatry y morze są posłuszne? Matth: 8. Morze obáczyło y pobiegło / Jordán wroćił się wspak. Psalm: 113.

z ZIEMIE: Niechodziłem w wysokich / ni w dziwnych nademnie. Gory wysokie Jeleniom: Bázyliom / Grzegorzom / Złotoustym / Athánaziom / Cyryllom / Damáscenom / Ambrożym / Hieronymom / Augustynom /

gustynom; cz. ći to Jelonkowie horniaia mudrstwowali. Każdy z nich mogł się pochwálić: ktory pokrzepił nogi moie/ iáko Jelenie/ ná wysokich stánowiąc mie. Psalm. 17. ℣ 34. A o nászey by naymędrszey duszy spiewa Dáwid: przylgnełá ziemi duszá moia. Kiedy Jan leżący nápierćiách przylgnął do Páná/ prawie był ieden Duch z Pánem. Poznał vmysł Páński. Iawlenije słowes twoich proswiszczaiet/ y wrazumliaiet Mładenca/ że nam dostátecznie pisząc/ Duch prawdy od Oycá pochodźi/ nápisáł.

Mattheus Christi Hebreis miracula scripsit.
Ausonibus Marcus/ Lucas at doctus Achiuis.
Cunctis Ioannes penetrans cælestia mente. Greg: Naz:

Że Jan cælestia mente penetrat/ Ruś się go trzyma/ kochánká Páńskiego kochá.

Niemcy mowią: złoto stráćić/ćiężká szkodá; sławę/ ćięższa; nayćięższa wiárę. Raz zełżesz sto rázy niewierz choć prawdę powiádász. Ruś ták Rozdźiáłu Janowemu dáłá wiárę/ że choćby iuż sam Jan przykłádáł od Syna/ to by mu rzekli: S: Jánie Swiętym Duchem napisáłeś ten Rozdźiáł. Duch prawdy/ toby prawdę nápisał/ á tá przebywá ná wieki. Położyłbyś od Syna y ná ten czás pisząc/ gdyby ći tchnął w pioro Duch Swięty/ ktory gdźie chce tam dysze. Że chćiał tobie piszącemu tchnąc od Oyca bez Syna/ to byłá sprawá Duchá Swięte°; bo ty iák naczynie Duchá S°. Ewangelium nam nápisáł.

Miedzy robáczkiem co iedwab robi/ á páiąkiem/ wielká rożnicá; obá koło nitek się báwią. Niech ty-

ćiąc ſię zbierze paiękow nie ſplotą tákiey nici/ żeby álbo ná vtarćie noſá/ álbo ná záſłonę oczu zdáłá. Jan nam iáko robáczek iedwabnemi ſłowámi ſkręćił Ewángelią; kto ią popráwuie/ przyſzywá co do niey/ Ruś to ma zá paięczynę.

Nieprzydáway nic do słow iego, áby ćię nie przekonał, y nie nalázł kłamcą.

Prou: 30. ℣ 6.

IEſli przydaſz do Rozdź: 15. Jánowego: od Syna/ rzeczeć Jan: kłamaſz/ przydáieſz czegom ia nie przydáł/ á piſałem piorem Duchá prawdy/ to ma bydź prawdá; Duchá Swiętego nie mnie popráwuieſz.

Niemaſz mądrośći/ niemaſz roſtropnośći/ niemaſz rady przećiw *PANV*. Prou: 21. ℣ 30.

O Bogu oſtrożnie gáday/ prędkie ſą vſzy Boſkie/ niż wyrzeczeſz ſłyſzą. Nad Jana/ oſtrożniey kto by z Pánem poſtąpił/ niebyło. Tráfił ten y ná pierśiách bez vrazy Páńſkiey leżeć/ ná to ſię żaden nie ośmielił/ nie vſzłoby to drugiemu. Orle v Jana było oko/ nie zmrużył w ſłońce Páńſkie one wlepiwſzy; á zmrużył by/ gdy by/ od Syna/ tego to ſłońcá ſpráwiedliwośći nieprzydał/ y pewnie by mu niebył kochány; bo by tego w ſłońcu niedoyrzał/ czym ſłońce iáśnieie.

Mowá wymowioná ieſt kámień wyrzucony/ dlaczego/ długo/ nim ſię mowá wymowi/ myſlić trzebá. *Hieron:*

Inne ſą drogi ktoremi mamy iść/ inne ktorych

mamy

mamy strzedz. Iść drogą Pańską/ strzedz drog nászych/ abyśmy w błąd nie wpadali; możesz zaś strzedz iesli nie prędko wymowisz. Ambr: Lib: 1. off: Cap: 2. Myslił długo nim Rozdźiał 15. nápisał Jan. Jan y Pańską drogą/ ná ktorą go Duch Swięty kierował/ szedł/ y drogi swey strzegł/ bo nemysliwszy się dobrze wyrzekł y nápisał. Nie potrzebny frasunek choć naymędrszego Soboru Rozdźiał iego 15 odmieniáć; á odmieniá się/ gdy się przydáie: bo prawdá ni się vymuie/ ni przydáie/ in indiuisibili consistit.

Kto może mowić: czyste iest serce moie, iestem prożen grzechu?

Prou: 20. ℣ 9.

MOwi to Jan Diwstwennik: w pisániu o Duchu S Gdyżem sámym Duchem Swiętym sobie danym w ięzyku piorem pisał/ iestem prożen grzechu. Ergo y Ruśin czytáiąc ták/ iák Jan napisał iest prożen grzechu. Ergo X. Wnyku Græcy y Ruś nie bárzo błądzą/ owszem bynamniey niebłądzą. Kto czytá iák ná pisáno w Ewangeliey Janowey ten nie błądźi/ Ruś ták czytá iák Jan nápisał w Rozdźiele 15. Ergo nie błądźi. Ten błądźi kto źle sądźi Janá y czytáiących Janá. Wuiek sądźi; á Jan áby sądźił wszystek Swiát z sędźią prawdźiwym vśiedźie ná stolicy miedzy Apostołámi.

Wuiek na 15. Rozdź: Ianow.

Nie od śiebiem przyszedł/ ále mię on posłał. Ioā: 8. ℣ 42. Jesli nie poydę/ Poćieszyćiel nie przyidźie do was/ á iesli odeydę/ poślę go do was. Ioan: 16. ℣ 7.

Oćiec ni od Syná/ ni od Duchá Swiętego się

nie posyłá;

nie posyłá; bo ni Syn / ni Duch nie są początkiem Oycá. Ale że Oćiec początkiem Syná / posyła Syná. Ergo y Syn że posyłá Duchá / początkiem Ducha. ℟. y Duch Swiety posyła Syná / ale względem człowieczeństwa / w ktorym z Oycem y Syn sam posyłá śiebie: bo Akcye do stworzenia są pospolite. Jáko y Syn nieposyłá Duchá / tylko / y według dárow / y według znákow przyiętych / to w ięzykach ognistych / to w obłokách / to w postáći gołębiey. Ale według Bostwá / ktore iest iednoż / y wszędźie / posyłáć się nie może. y Oćiec gdy by zezwolił przyiąć naturę ludzką / Syn by go y Duch według człowieczeństwá posyłał; boby y tam Bostwo / ktore iest iednez wszędźie / było / y posyłáć by się nie mogło. Kiedy przyidźie Poćieszyćiel / ktorego Ja wam poślę od Oycá / Duchá prawdy / ktory od Oycá pochodźi / on o mnie świádectwo dáwáć będźie. Ioan: 15. ℣ 26. Jáką tu posyłá mocą Syn / wyráżá się / kiedy mowi: ktorego ia wam poślę od Oyca / nie od Siebie. A gdy mowi: ktory od Oyca pochodźi niewyráża sobie tey mocy tego Pochodzenia dánego / boby przydał: y odemnie pochodźi.

Generationis / aut Processionis modum comprehendere minimè studeas / verùm integro corde ac sine vlla superuacanea inuestigatione illud tene: nimirum / Patrem & Filium & Spiritum Sanctum omnibus modis vnum esse excepta Ingeniti proprietate / & Generatione & Processione. Nam hæc / quæ diuinitus nobis à scriptura S. dicta sunt / fide tenere docemur / modum autem nescimus / nec exponere possumus.

in vita

In vita S. Barlaami Eremitæ & Iosaphat Indiæ Regis. Fol: 259.

Ktokolwiek Rodzenia y Pochodzenia sposob poiąć vśiluieß / Littus aras / arenæ semina mandas / in aqua scribis / Æthiopem lauas / ignem dissecas / in saxis seris / ferrum natare doces / reti ventos captas / arenam metiris / mare exhauris / cursu volucres sequeris / incomprehensibilia persequeris. Bez nie prawośći biegałem / y prostom postępował. Psal: 58. ℣ 5. Chwali się Jan z Pawłem: cursum consummaui / to to Curs odprawił táki / napisáwßy nam Rozdźiał 15. w Ewangeliey swoiey / z ktorego cáły świat wieczny ma pożytek. In via iego Cursu słucháyćie barźiey niż in via Thomæ y Scoti; bo ten Auditor Theologiæ przy Káthedrze Krzyżowey kánonizowany Synem Bożym / laureatus Theologus. Tego się Ruś trzyma / y co on w Rozdźiele 15. Ewánielskim nápisał / cale to záchowuie / y ták wiecząc / nadźieię ma / bydź y w Niebie / gdźie iuż wiárá y nadźieia vstanie.

Creditur in cælo nil / nec sperarur in illo;
Hic quod creditur / & speratur / amatur in illo.

Nie wierzą nic na Niebie; nie nadźieią / ále
Co tu wierzą nadźieią / tám miłuią cale.

Teraz trwáią / wiárá / nádźieiá / miłość; to troie / á z tych więkßá iest miłość. 1. Cor: 13. ℣ 12. Jeśli się miłuiemy z obopolnie / Bog w nas mießká / á miłość iego doskonáłá iest w nas. 1. Ioan: 4.

Dwá zgodá trzeći zwádá / ták in creatis. Wrobi z gołębiem się turbuią / trzeći iástrząb zá nie. Ruś /

Łách /

Lach/ z sobą się wádzą/ Tátárzyn; Turczyn za kálite/ dwoch swarká/ v trzećiego arca. In diuinis ináczey/ dwa zgodá/ co wszystko twoie moie/ y moie twoie; á v nas co twego to mego/ co mego tobie nic do tego.

Si duo de nostris tollas pro nomina rebus/
Prælia cessarent/ pax sine lite foret.

Moie/ twoie/ czyni boie/
Z głowy ztracá y záwoie.
By się przemieniły w nasze
Mielibyśmy spolną paszę.

V Nas/ mnie tyć tobie nic: amicus alter ego/ przyiáćiel drugi ia. Vix in pluralem multiplicatur amor. Miłość á Venerá/ miedzy wielą niezáwiera. Trzeći v nas zwáda. In diuinis y trzeći/ Duch Swiety zgodá; bo miłość/ bo związek. Przedwieczná Boská nie poietá spiratia/ á v nas niepotrzebná y bez końca o niey szperatia z niebespieczeństwem duszy/ że się do nierowney sobie/ y niepoietey rzeczy ruszy.

Pokłonim śiá Otcu/ y Jeho Synowi/ y Swiátomu Duchu/ Swiátoy Troycy wo iedynom suszczestwi/ so Seráphimy zowuszcze: Swiát/ S. S. iesy Hospodi. Cerkiew Mátká dźiećiom swym tákie konkluzye podáie/ adoracyey Troycy vczy/ nie około Troycy racyey.

Jáko nád wszystkie członki głowę przekłádasz/ y inszemi członkámi zásłániász/ ábyś od głowy zły raz y obrażenie odwroćił; ták Swietey y iedney Jstnośći Troycy wiárę/ bez niey bowiem żywotem/ ktory włásnie iest wiecznym żywotem/ żyć żaden niemoże/ nád

wszystkie

wszystkie rzeczy naprzod kożdy kładź. S. Ephrem.

NA co pátrzász ná niestworzone słońce? ieżeliś mądry/ záwrzy oczy/ wiárá iáko kret iest ślepa: snadź że nie może bydź wláne morze w máłą iámę/ Augustystynie S. nauczyłeś. Jednák iákoby ręką y sposobną do tákich táiemnych/ nie raz nas Niebo prowadźiło. Ták támtego czásu ktorego Wásátensowie y Hunnowie/ tudźiesz kacerstwem swoim Aryanowie przećiwko Przenaświętszey TROYCY woynę podnośili/ przećiwko nim wielki cud walczył; abowiem pod sámą mszą z Niebá ná Ołtárz trzy krople spuśćiły się nad iásny krzyształ śliczniey sze. Te gdy zbierać chćiał kápłan/ oto zárazem sámę przez się dobrowolnie/ w iedne się obroćiły perłę: Jákoż cudowny Jedyney Troycy S: Troiakiey Iednośći znak Chrześćiáninie krzyżem/ á Krzyż sam kosztownemi ozdobili perłami/ lecz że sámá iedna perłá/ dosyć bogátym Krzyżem byłá/ drugie perły iákoby podłemi się bydź przyznáwáiąc/ zárazem dáleko się rozpierzchły/ czym poruszeni mieszczánie w złotym potym krzyżu/ iáko przystáło z perłę dźiwnie kosztowną wprawili: powiádáią też że ná gorze nazwáney Falskonie v Swiętey Kláry [com y ia widźiał] po śmierći ználeźiono w sercu trzy gałki/ ktore do dźiśieyszego dnia chowáią/ z tych kożdá z kożdą iedney są wagi y owszem dwie z trzećią ná szali záwieszone y los ważą: że żadná z nich nieprzeważa drugą/ ani dwie trzećią/ kiedykolwiek bywáią ważone. Pokaznie to S. Panna coś wybornieyszego niżeli złoto/ czym te táiemnice záwrzemy/ to iest serce násze: Albowiem to sámo/ álbo nic nieobeymuie Bogá.

z Zywotow SS. Oycow od Radźiwi: opisanych. Fol: 953.

O Swietey Troycy/ Oycu/ Synu/ y Duchu. y o Processiey Duchá Swietego czytay w Lutnie w moieyże kśiążce Fol: 52. 120. 164. 165. 166. 167. 271. 360. 377. pewnie y tam ćie nie záśmecę.

Znam człowieká w CHrystuśie przed czterdźiestą lát, ieśli wćiele niewiem: ieśli procz ćiáłá, niewiem: Bog wie. iż tákowy był záchwycony, áż do trzećiego Niebá. 2. Cor: 12. ℣ 2.

Czemu nie wspominá o pierwszym / y wtorym Niebie/ ále tylko o trzećim? te trzy Niebá znáczą trzy Osoby Troycy S. Oycá/ Syná/ y Duchá S°. o dwoch Osobách/ o Synu/ y o Duchu Swietym/ miał iuż Swiát nie máłą wiádomość; bo Syn Boży w ćiele nászym/ á Duch Swiety iuż w postáći gołębiey/ iuż w ognistych sie iezykách pokazał; y przeto nie trzebá było Páwłowi Swietemu báwić sie w pierwszym y wtorym Niebie; bo znał Syná y Duchá S°. Azáś Bog Oćiec/ że mieszkał w niedoszłych Máiestátu swego skrytośćiách/ y ná ziemi nigdy widány niebył/ ale z Anyołámi w Niebie przemieszkiwał; y ztąd Syn
Matt: 16 o nim máwiał: Oćiec moy ktory iest w Niebie. y Izá-
Isai: 45. iász: záprawdę/ Tyś iest Bog zákryty. Doktor ná rodow porwány iest do Niebá trzećiego/ áby mogł wźiąć o nim iáką wiádomość. Czytámy o Synu Bożym/ że zstąpił/ áby wzywał y rátował idących do pierwszego Niebá; y o Duchu Swietym/ że iest posłá-

ny/ áby

ny / áby prowádźił do wtorego Nieba; Bogá záś Oycá / choć wßędźie iest / nigdźie nie náyduie / iedno w Niebie / iáko w Ewangeliey: Oćiec moy / ktory iest w Niebie; y w Páćierzu: Oycze naß ktoryś iest w Niebie. Zkąd zgołá dochodzę / ponieważ Oćiec niezśtąpił / dlatego Apoſtoł / áby go widźiáł / do trzećiego nieba záchwyconym ſie bydź wſpominá. Bern:

Otcze / Słowe / y Duſze / Troyce Swiatła / o czyſti mnożeſtwo hrich naſzych.

Odżáłowáć iuż tego nie mogę ná wieki /
Żem grzeßąc z twoiey / Boże / wypádáł opieki.
Obroćić ſie do grzechu nieday Pánie śiły /
Obrzydź mi wßyſtko / á ſam bądźmi Pánie miły.

Rzekłem / wyznam przećiwko ſobie nie ſpráwiedliwość moie PANV: á tyś odpuśćił niezbożność grzechu mego. Pſalm. 31. ℣ 5. Jeßęże ſie ſpowiádáć obiecuie / á iuż Pan y odpußćił.

Nie maß Narodu y ſekty co by bogow ták pomyſlnych mieli ſobie wymyſlić / iáko ieſt pomyſlny Bog ná prozby náße. Deutor: 4. ℣ 7.

Jeßęże ty modlitwy nie ſkończyß / á on iuż rzecze: otom ieſt / oto czynie / o co prośiß.

Przyſzły do niego rzeſze, maiąc z ſobą nieme, ſlepe, chrome, vłomne, y inſzych wiele: y porzućili ie v nog iego, y vzdrowił ie. Ták, iż ſię rzeſze dźiwo-

wáły, widząc nieme mowiące, chrome chodzące, slepe widzące, y wielbili Bogá Izraelskiego. Matt: 15. ℣ 30.

NIe ratiey adoratiey oratiey do Páná trzebá. Trzebá się porzućić v nog iego. Podźćie / pokłońmy się / y vpadnimy / y płáczmy / przed Pánem ktory nas stworzył. Psalm 94. Będźieszli slepy żeś nie ostrożnie wytrzeszczył oczy ná Trisolneczny Bożestwa zrak / vpádni do nog iemu á przeyrzysz: przystąpćie do niego [mowi Psálmistá] á oświecaycie się: á obliczá wasze niebędą záwstydzone. Będźieszli niemy / żeś nie mogł wymowić niewymownego Bogá / pokłoń się do nog iemu / á vstáć się otworzą. Ja dam wam [mowi Pan] vstá y mądrość ktorey nie będą mogli odeprzeć / á ni się sprzećiwić wszyscy przećiwnicy wászy. Będźieszli chromy żeś na wysoką Bostwá gorę skácząc / czyniąc discursum in aliud cursum nog sobie nádłamał / kiedy się porzućisz v nog iego / skoczysz chromy iáko Jeleń. Jáko pragnie Jeleń do źrzodł wodnych: ták pragnie Duszá moiá do ćiebie Boże.

Pokłániáiem ti śiá wirno / wo triech Licech / iedynomu Bohu / nerazdilnomu y iedynoczestnomu Jestestwu / wopijuszcze Ti: sławá tebi iedynice Troyce iedynosuszczneiá. Oktoich Hlas 5. na Błazennach w Platok.

Zarzut. Widźisz / że z słońcá y świátłá iego [iam iest świátło świátá] pochodźi ćiepło / czemu nie wierzysz / by od słońcá / y świátłá niestworzonego Oycá / y Syná

iego

iego / pochodźić niemiał Duch Swiety / miłość spolná obudwu. Jesli tedy niewierzysz / iż tákich woniey zápachem niedochodźisz do tego czego niewidźisz oczyma / znáć / że nosá niemasz / Wiary v ćiebie nienaydźie.

℟. Ták świátło / iák ćiepło / idą z słońcá iák ze źrzodłá bez źrzodłá. Swiátło zaś y ćiepło idą iák z przyczyny z słońcá / świátło ćiepłu nie iest przyczyną / ále obudwu słońce / ále świátło / y ćiepło / idą wespoł z słońcá.

Słońcá słońcy / suhubi ozárisza: Syn y Duch ot Otcá / nesozdánni beznáczálni. Oboimże / Otec iedyn winowen wiruiem iest. *Iula w Nedelu Swiatych Otec Plsn 4. Stych 2.*

Ruś z Janem á Philippem: Pánie pokáż nam O Y C A twego / á dosyć mamy. *Ioan 14.* Ruś się Janá w Rozdźiele 15. porádźiłá o Pochodzeniu Duchá Swietego. W szukániu rady wiele może żywotá pobożność / cnot wspániałość / miernośći chwałá; ktobowiem w błoćie źrzodłá szuka? kto w metney wody napoiu prośi? kto sądźi pożytecznego bydź cudzey sprawie / ktorego widźi nie pożyteczne żyćiu swemu? iáko może mieć tego w radźie wyższym / ktorego w obyczaiách niższego widźi? Nad mie ma vmieć / ktorego rádźie spuszczám się. Czy bede miał zá sposobnego áby mi rádźił / ktory sobie radźić nie vmie? O tym mámli trzymać że mi pomoże / ktory sobie pomoc nie vmie / ktorego serce roskoszy opánowáły / ćielesność obiełá / łákomstwo ogárneło / chćiwość pomieszáłá / boiáźń przestraszyłá? iákie tu ma bydź radom mieysce / gdźie mieyscá niemasz vspokoieniu? *Ambr: Lib: 2. de officijs.*

Liszki

Liszki máią iámy, y ptacy Niebieſcy gniazdá, á Syn człowieczy niema gdźie by głowę skłonił. Matt: 8. ℣ 20.

MOwi Auguſtyn / że Pan rozmawiał o ſercu młodźieńcá / iákoby chćiał rzec: w twoim ſercu liſzki iámy poczyniły / y ptáſtwo gniázdy ſwemi wßedźie w ſercu mieyſce pozáſtępowało / iákoż tam mnie może bydź mieyſce? Kiedy Jan Swiety niedał mieyſcá Zbáwićielowi w Rozdźiele 15. Duch prawdy od Oyca pochodźi / nie rzekł: od Syna; nie wyrzućił na oczy Jánowi iáko wyrzućił młodźieńcowi: Syn człowieczy nie ma gdźieby głowę ſkłonił. Liſzki iámy ſwoie máią / y ptácy ſwoie gniazdá. Jam ći Janie ná wieczerzy dáł mieyſce ná pierśiách / żeś ná nich ſmaczno ſobie odpoczął / á tyś mi niedáł mieyſcá? wſpomniáłeś / że Duch od Oycá pochodźi / á mnieś tuż przy Oycu mieyſcá niedáł? á wiedźiałeś dobrze o tym / że Ja ták ścisle z Oycem mießkam / iż ia w Oycu / á Oćiec we mnie. Wybornieby to Janowi iáko Kochankowi ſwemu / [bo z kochankámi zwyczayna rozmáwiámy / á kto kogo nie lubi / y ſłowá mu nie rzecze /] wyrzekł Zbáwićiel: A że prożnego ſłowá nierad máwiał / y nas / ábyśmy ſie onego ſtrzegli / nauczał / iż z kazdego ſłowa prożnego liczbe mamy oddáć / dał znáć / że przydáć od Syna / to ſie niepodobáło Duchowi Swietemu / y Jemu / ktory Duchá S°. zeſłał / áby wßyſtkiego Apoſtołow náuczył / y wßyſtko przypomniał. Że tedy tego ni nauczył / ni przypomniał Janowi / Jan iáko vczeń Duchá świete°

od Syná

od Syna nie przyłożył. Kośćioł ták Wschodni iák Záchodni y po dźiś dźień nie odmiennie Rozdźiał piętnásty czyta bez przydátku / od Syna. Poprawowáć Jáná Ewangeliste nieśmieią / tylo prawią / że z innych Rozdźiáłow / iáko z szesnástego / rozumieć możemy / iż Duch prawdy y od Syna pochodźi. Wszystko cokolwiek ma Oćiec moie iest / dlategom powiedźiał / żeś z mego weźmie / á wam opowie ℣ 15. wierz tedy / 15. Rozdź: 16. tłumaczy / co Rozdźiał 15. położył / Duch prawdy od Oycá pochodźi / niemiánuiąc Syná. Do tego Duch práwdy od Oycá pochodźi / Prawdá Syn / to Duch Synowski od Oycá pochodźi. Że Syn rodzony / in genitiuo casu / Duch prawdy / położył Jan; dáł znáć / że Duch iest Rodzonego nie od Rodzonego. Duch prawdy nie od prawdy / Duch Chrystusow / nie od Chrystusá ad intra / tylko zesłány ná Apostoły ad extra. Patrz niżey Fol: 32. ná Tłumáczow z Proroctwá Isai: 45. ℣ 17.

Jan przez Pawłá mowi do Rusiná: Ty trway w tym czegoś się nauczył / y czegoć się źwierzono wiedząc od kogo się nauczył. 2. Tim: 3. ℣ 14. Przeto Rusin trwa w Rozdź: 15. wiedząc / że się tego nauczył od Janá Theologá pierwszego / Kochánká Chrystusowe°.

Prawdá Cerkiewná iáko Niebo nad chmurámi ták cále trwa nád błędami.

Co v Stárych Rzymián / to y v Stárey Rusi iest w zwyczáiu / áby w każdey rádźie o Stárey Wiary zmocnieniu / á wszelkich nowin źnieśieniu pierwszy záwsze Artykuł stanowili / y chowali iáko wszego szczęśćiá fundáment / áby się viśćiło / co Aureolus Synowi Ko-

modowi

modowi kommendował vstnie y Testamentem: o Boskie rzeczy staray się/ aby się o twoie Bog starał. Chrześciáństwo święte stárożytnośćią stoi:

Wuiek w Pręsacyey na Bibl:

Co vczą Oycowie Swięći/ od CHRYSTVSA wźięli/ przez podánie pierwszych mistrzow. Y sámi Doktorowie Swięći záwżdy ták mowią/ iż od stárszych Oycow wźięli/ y to záwżdy zachowuią/ áby co od pierwszych wźięli/ tego drugim vżyczali. Ták pisze Dionysius Areopagitá vczeń Páwła S. toż własnie y Klemens vczeń Piotra S. Potrzibá/ powiadá/ wyrozumienie pisma bráć od tego/ ktory ie od przodkow swoich podáne w prawdźie zachowuie.

Dwanáśćie Pápieżow Swięći Cerkiew ktorzy ták trzymáli o Duchu S. iáko Cerkiew. czemu od stárszych Oycow niewźięli posledni Pápieżowie? Duch tamtych nauczył/ od Oycá bez Syná. że Duch ieden/ tegoż miał vczyć y nástępuiących po nich Pápieżow.

Ja nowey Wiáry Author ták anonymus ták bez imienny. Przyznáć mu/ że Literat/ przez litery tylo położył imie. Páweł z mieczem o literze nápisał/ że zábijá/ á Duch ożywiá. Nie nadługo śmierć od litery. Że sam Duch nieśmiertelny/ żywotdáiący/ żywot od niego wieczny. Ja nie nowey Wiáry in sensu diuiso. Vnit niech mię in sensu composito vnito tłumáczy. Jánowey ia Wiáry w Rozdź: 15. v iego wypisáney/ że Duch od Oycá pochodźi. nie ia nowey wiáry w sensie rozdźielonym. Stárá v mnie Wiára/ w stárego Bogá wierzę/ y sámem niemłody/ rádem pokoiu/ biorę się do zgody tákiey: ták się podobáło Duchowi S. y nam Wschodnim y Záchodnim. Jáko ták Wschodnim

iáko

iáko y Zachodnim Pápieżom 12. cáłemu Zodiákowi / ktorych Wschod świeći. Lub Záchodni sámi ná Wschodźie záwsze wschodzą / świecą Synom wschodnim / synom świátłá.

Syluester noster & vester. Słońce / ktore wschodźi / też y záchodźi; y znowu wschodźi / y znowu záchodźi. Nie tylo wschodźi / nie tylo záchodźi. Ex vtroque Cæsar. Tácy máią bydź y synowie Lucis. Jácy są 12. Pápieżowie Záchodni / ktorym gdyby sie wszyscy zrownáli / rownie by ich Wschod świećił. Prawdá w nich Duchá Swięte° trwa ná wieki. Czemu inná prawdá w innych Pápieżach / nie tá co w tamtych 12? Jak Syluester noster & vester / ex vtroque / Oriente & occidente / Pastor / Sol oriens & Occidens; Ták inni wszyscy Papieżowie byliby nostri & vestri / kiedyby z nich każdy był Syluester / iáko Syluester nasz y wász / z oboygá / z Wschodu y Záchodu Pásterz / słońce wschodzące nam Wschodnim / záchodzące / wam Záchodnim / prawie Pásterzow Pásterzá Chrystusá reprezentuiący; Ktorego od Wschodu słońca áż do Záchodu chwalebne Jmie. Psalm 118.

Qui viret in folijs venit à radicibus humor; Ouid:
& Patrum in natos veniunt cum semine mores.

Co kwitnie w liśćiu wilgoć od korzenia;
Od Oycow w Synach obyczáy z náśienia;

Od 12. Pápieżow Swiętych / ktorych świeći Wschod / humores & mores napiłá sie Ruś / radaby Ruś / áby y Sukcessorowie ich / też im humores y mores zá pasze podáwáli.

Obserwuiąc 12. Pápieżow Cerkiew táki Tro-

par czytá: Preprosławlen ieśi Chryste Boże naß/ świtiłá ná zemli Otca naßá osnowáwyi/ y timi ko istynnoy wiri wśiá ny nastawiwyi/ mnohomiłostiwe sławá tebi.

Kondak: Apostolskáiá propowidániją/ y Otec vczenyia/ Cerkow iedynoiu wiroiu zápeczátli. &c.

S. Herman. Sedma stołpámi vtwerdy premudrost Bożáiá/ twoiu Cerkow władyko/ sedmoczyslennymi Sobory świáßczennych Otec: ne vkłonimu/ y sobludáiemu os wsiákoiá ieresy. W Nedelu świátych Otec Iula Poczysli 16. Pisń 6.

Idem Triświtłuiu Bożestwa iedynstwennuiu śijáiußczuiu záriu/ ot iedynáho trisypostátnaho iestestwá: Roditelá beznáczalná/ soraslnáże Słowá Otcza/ y socárstwuiußczy iedynosußczny Duch/ dity błahosłowite/ świaßczennicy wospoyte/ ludyie prewoznośite wo wśiá wiki. Ibidem Pisn 8.

Idem Jako ot iedynaho korene otráśli bohosadny: Syn/ y Duch/ wośiiaßá; ibo Otec bezlitny/ iedynowinowen iest bezlitnym licem/ y iedynoczesten. Ibid: Pisn: 5.

Rodzący rodźi/ Tchnący tchnie; Rodzący tylko rodźi/ bo ni Rodzony ni Tchniony nie rodźi. Ergo y Tchnący tylko tchnie/ iáki iest Oćiec. Tchniony z Rodzącym nie rodźi Rodzone°; Ergo y Rodzony z Tchnącym nietchnie Tchnione°. Jako sie ma Tchniony do Rodzące°/ tak sie ma Rodzony do Tchnącego; Ale Tchniony nie rodźi z Rodzącym/ Ergo y Rodzony nie tchnie z Tchnącym. Tchniony z Rodzącego tchnie sie/ Rodzony z Rodzącego rodźi sie. Ergo iako sie ma Tchniony do Rodzącego/ tak sie ma Rodzony do Tchnącego.

Duch

Duch S. Bogiem prawdźiwym iest dla tego/ że z Iestestwa Oycowskiego y Synowskiego wypływa/ y że przez Syna stworzeniu dáwan bywa. Zarzut.

℟. Jestestwo y Duchá S°. też co Oycowskie y Synowskie/ z swego nie wypływa; bo Essentia nec generat nec generatur/ nec spirat nec spiratur. z Dionyzym narsiacßym Doktorem przyznáć zrzodło Bostwa samemu Oycu; á kwiátki/ Syn y Duch S.

Persona druga nie może płynąć tylko od tego co iest od siebie; áże Syn nie iest od siebie: Ergo od niego nie może płynąć Duch Swiety.

Osoba ktora iest w drugiey/ albo dla tego/ że iest drugiey początkiem/ álbo dlatego/ że iest z początku. Na przykład Oćiec iest w Synie iako początek/ Syn záś w Oycu/ iák ten ktory iest z początku. Jesli Duch Swiety iest w Synie iáko zrzodło/ a nie iest Synowi Bożemu zrzodłem/ tedy muśi być w nim iáko ten ktory iest ze zrzodłá Synā/ y początek máiący w Synā. Zarzut

℟ Duch Swiety iest w Synie/ iako zrzodło ze zrzodłá/ w zrzodle ze zrzodłá/ tedy niemuśi bydź w nim iáko ten ktory iest ze zrzodłá Synō: bo Syn nie iest zrzodło bez zrzodłá/ iáko y sam Duch. Jako Duch nie iest przyczyną Synā/ tak Syn Duchá: bo oba zrzodłá ze zrzodłá.

Tak Oćiec per generationem est à se/ iáko y per spirationem: y dla tego/ że druga persona niemoże produkować/ żeby byłá a se/ nie odzielá y generacyey y spiracyey. Jako zrzodło bez zrzodłá tylko rodźi/ tak y tchnie. do Rodzenia nie potrzebowáł Comprincipium/ concausam; bo comprincipium musiáłoby być táktie/

iákie On/ Principium sine principio.

Persona od siebie nie produkuie Persony drugiey od siebie/ boby była od siebie/ y nie była/ y byłby processus in infinitum. Ergo y Personá od kogo/ iáko iest Syn/ y Duch Swiety/ nie może produkowáć personę od kogo/ dla teyże przyczyny.

Z Oycem Duch iák z źrzodłem bez źrzodłá/ z Synem iák z źrzodłem ze źrzodłá. Ergo od Oyca pochodźi/ iáko Epiph: S. gdyby był z Synem iako z źrzodłem bez źrzodłá/ to by y od niego pochodźił. Aleby ták Syn Oycem stáł/ Synowstwo utraćił.

Personá sámá przez Rodzenie nie może dáwáć Bostwá Personie przez Tchnienie; bo obie biorą od Persony/ ktora iest od siebie. A iż Syn iest Personá sámá przez Rodzenie/ Ergo Oćiec dlatego doie. bo iest ni Rodzony ni Tchniony; dla tego iest y Rodzący y Tchnący: Syn/ że iest Rodzony/ nie może bydź Tchnący; bo ták Oycowi iest własność tchnąć/ iáko y rodzić. Oćiec/ że iest od siebie/ dwa ma sposoby/ iákiemi dwie Persony idą od niego/ Syn przez Rodzenie/ Duch przez Pochodzenie; żeby tedy miał Syn Tchnienie/ trzebá/ áby był od siebie/ á ták byłby Oycem/ nie Synem.

Nie pewná to/ nie Ewangelia to. Wierzyć może kto chce. Sua narrat Vlysses/

Qui sine teste gerit. Ouid.

Nie może tego żaden rzec ná Rozdźiał 25. Janowy. bo sam pewna: wierny PAN we wszystkich słowiech swoich. Psalm 104. V. 13. sam Ewangelia/ wierzyć koniecznie trzeba każdemu.

Nil dubites authore bono/ mortalia quærunt
Consilium/ certus iussa capesse Dei.

Grammatici certant/ & adhuc sub iudice lis est.

Non omnis auis auguratur/ ále Aquila Jánowá táká.

Gołąb Duch Swięty wiáry źiárna gorczyczne° potrzebuie. Nie spieray sie słowy/ bo sie ninácz nie przygodźi/ iedno ná wywrocenie słucháiących. stáray sie pilnie/ ábyś sie stáwił doświádczonym Bogu/ robotnikiem nie záwstydzonym/ dobrze rozbieráiącym słowo prawdy. A świeckich rzeczy/ y prożnomowności strzeż sie/ álbowiem wielce pomnażáią sie: á mowa ich szerzy sie iáko kancer. 1. Tim: 2. ℣ 14.

Sicut eligis quod vescaris/ sic elige quod loquaris.

Człowiek, ktory zbłądzi z drogi nauki, we zborze obrzymow nie szkáć będźie.

Prouer: 21. ℣ 16.

IAn w Rozdźiele 15. pewnie nie zbłądźił z drogi náuki/ ktorą mu dał Mistrz IESVS/ y drugi dány Mistrz z ięzykiem y piorem; dla tego sie go Ruś mocno trzyma.

Ruś o 15. Rozdźiele Jánowym:

Non lectore tuis opus est/ sed Apolline libris.

Do mądre° spekulátorá o Duchu S. Izáiász mowi: Vmie iętność twoiá/ y mądrość/ tá ćie zdradźiłá. 48. ℣. 10.

Sitis prudentes/ sicut serpentes.
Vt solet exuuias veteres deponere serpens;
Sic scelerum sordes exue pulcher eris:

Gratior

Gratior eſt veniens pulchro de corpore virtus. Speciosus forma præ filijs hominum. ſimile appetit ſibi ſimile.

Prouer: 3. ℣ 5. Miey vfność w PANV zewßyſtkiego ſercá swe°/ á nie polegay na rostropnośći swoiey/ ale ná Jánowey.

Prouer: 8. ℣ 8. Jan 15. Rozdz: nápiſawßy mowi z Medrcem: Sprawiedliwe ſą wßyſtkie powieśći moie/ niemaß w nich nic krzywego/ á ni przewrotnego. Proſte ſą rozumnym/ y prawe naydaiącym vmieiętność. Nácoż ie ma Floreńſki Sobor poprawowáć?

Przyczyn/ ßuká kto ſie chce z przyiaćielem rozſtáć. Prouer: 18. ℣ 1. Syna Rzymiánie vczynili przyczyną Duchá Swietego/ tym ſie rozſtoli z Ruśią.

Wiek in Matt: 24. ℣ 19. Jan w Ewangelíey w pietnáſtym Rozdziele nápiſał/ Duch prawdy od Oyca pochodzi. Ktokolwiek dźiś do nas przynoſi inßą iáką Ewangelią oney przećiwną [od Syna/ á v Janá tego niemaß] ten ma bydź przeklęty/ by był y Anyołem z Niebá. Tak y Ruś z Wuykiem wykłádá.

Strzeżćie ſię pilnie fałſzywych Prorokow

Matt: 7. ℣ 15.

NA te ſłowá Wuiek Fol: 1116. mowi: Znáki fałßywych Prorokow te ſą: Pierwßy/ ieſli ſie nie ſtanie/ co prorokowáli. Drugi/ choćby ſie też y ſtáło/ co Prorokowáli: ieſli nowa náuke przynoßą/ ktorey nieználi przodkowie náßy. Nowá náuká/ od Syna/ nie Jánowa/ ktorey nieználi Przodkowie náßy; y 12. Pápiezowie/ ktorych Cerkiew Wſchodnia świeći/ nie ználi tey nauki; bo kiedy by znali/ Cerkiew by ich nie przy-

iełá. Strzeże się Cerkiew pilnie tych fałszywych Prorokow. Na proroki pubi/ przysłowie Ruskie.

Abyśmy nie byli vnieśieni od każdego wiátru náuki. Ephes. 4. ℣ 14. Zagroził wiatrowi/ y morzu: milcz/ zámilkni. Y przestał wiátr/ y stáło się ćiszá wielká. y rzekł im: czemuśćie boiáźliwi? ieszczeż niemaćie wiáry? Marc: 9. ℣ 39. Ato Pan wiatrom nauk zagroził. Náukami rozmáitemi y obcemi nie vnośćie się. Hebr: 13. ℣ 9. iákby rzekł: iednym się Janem kontentuyćie/ rozmaitego tłumáczenia nie szukayćie. Nie obcá to náuka Jánowa/ v niego od Oyca; v Floreńskiego Synodu/ y od Syna. Naylepsza iest serce vtwierdźić łaską [ktorą Jan znáczy/] nie pokarmámi: ktore nie pomogły tym/ co się imi báwili. Hebr: 13. ℣ 9. Argumentá są to Duszy alimenta/ nie pomogły tym/ co się iemi báwili.

Gdy nie stánie drew zgáśnie ogień/ gdźie nie masz podszczuwácza vstáną zwády. Prou: 26. ℣ 20.

Człowiek gniewliwy wzbudzá zwády/ á kto iest prędki do gniewu/ będźie ku zgorszeniu skłonnieyszy. Prouer: 29. ℣ 22.

Kto wzbudzá gniewy/ wywodźi nie zgody. Prou: 3. ℣ 33.

Człowiek mądry będźie się z głupim práwował/ choć się gniewa/ choć się śmieie/ nie naydźie pokoiu. Prouer: 29. ℣ 9.

Náuká mężá po ćierpliwośći bywá doznáná. Prouer: 19. ℣ 11.

Z náuki swoiey mąż będźie poznány. Prou. 12. ℣ 8.

Kto

Kto mądry słucha porády / człowiek rozumny milczy. Prou: 11. ℣ 12.

Wszyscy głupi vdáią się w swary. Prouer: 20. ℣ 3. Słudze Páńskiemu nie náleży się swarzyć.

Zły człowiek záwsze swáru szuká. Prou: 17. ℣ 11.

Wargi głupiego wdáwáią się w swáry / á vstá iego wzbudzáią rosterki. Prou: 19. ℣ 6.

Prożne rady y zwády nádobnie opisano v Ezdraszá:

Jádąc / iáchałem do lásá drew polnych / y vczyniły rádę / y rzekły: Podźćie á idźmy / y ruszmy woynę przećiw morzu / áby przed námi vstąpiło / y vczyńmy sobie inne lásy. Tákże y náwałnośći morskie / y sáme rádę vczyniły / y rzekły: Podźmy ruszywszyśię / zwálczmy lásy polne / ábyśmy y tam sáme sobie otrzymáły drugą kráinę. Y stáłá się rádá lásu prożná: bo przyszedł ogień / y spálił ij: Tákże y rádá náwałnośći morskich: bo zástáwił się piásek á nie dopuśćił im. A ták gdybyś tych Sędźiem był / kogoż byś począł vsprawiedliwiáć / álbo kogo potępiáć? y odpowiedźiáłem / y rzekłem: záprawdę prożną rádę vradźiły; bo źiemiá dáná iest lásowi / á morzu mieysce ktore by znászało náwałnośći iego. Y odpowiedźiał mi y rzekł: dobrześ rozsądźił / á czemuś śiebie sámego nie osądźił? Bo iáko źiemiá lásom dáná iest / á morze wáłom swoim: ták ktorzy mieszkáią ná źiemi / tylo rzeczy źiemskie zrozumieć mogą. Esdr: 4. ℣ 13. ad 21.

O Przedwiecznym Rodzeniu / y Pochodzeniu Boskim zrozumieć nie możemy / tylko się prożno wádźimy. Ziemiá Ruska dáná Ruśi / Lácká Lechom.

Lás ma bydź lásem/ morze morzem. Zwadá miedzy niemi prożna radá. Przed Bogiem grzech/ przed narody śmiech.

Proszę was Bráćiá przez Imię Páná nászego Iezusá Chrystusá, ábyśćie toż mowili wszyscy, áiżby niebyły miedzy wami rozerwánia. Ale bądźćie doskonáli w iednákimże rozumieniu, y w iedny zdániu.

1. Cor: 1.

IAn w Rozdźiele 19. napisał: Duch prawdy od Oyca pochodźi; czemu toż nie mowićie wszyscy? czemu mowićie/ od Syna? á Jan tego nienapisał/ ni mowił. Zeby nie były miedzy wami rozerwania. Ale bądźćie doskonali w iednakimże rozumieniu y w iednym że zdaniu. Czemu są miedzy wami rozerwania? Gracy z Rusią od Oyca/ z Janem; Rzymianie/ od Oyca y Syna. To z Janem rozerwania: Bądźćie doskonali w iednakimże rozumieniu/ y wiednym zdaniu. Czemu nie w iednákim z Janem rozumieniu/ y nie w iednym zdániu? on rozumiał od Oyca/ Rzymianie od Oyca y Syna/ nie iedne ich z Janem zdánie.

Wymáwiał, Chrystus Pan IZ. Apostołom, niedowiárstwo ich y zátwardzenie sercá, iż tym, ktorzy go widźieli że zmartwych wstáł niewierzyli. Marc: 16. ℣ 14.

Tát kiedyś będźie wymáwiał niedowiarstwo ich/ y zátwardzenie serca/ iż Janowi [ktoremu Duch S. daną to/ áby o Jego Pochodzeniu pisał zkąd pochodźi: od Oyca pochodźi Duch prawdy] nie wierzą. Mędrsemi się nád Janá czynią/ gdy iego Ewangelia poprawnie. Ktorego Duch Swiety nauczyłby dołożyć Syna/ gdyby Syn był Duchowi przyczyną.

Wszelki ktory mię wyzna przed ludźmi.

&c. Luc: 12. ℣ 8.

NA to Wniek w Bibliey Fol: 1207. Kożdy Katholik powinien iest Wiárę swoię wyznáć/ kiedy go oto pozwą álbo zápytáią Żydzi/ Turcy/ Pogáni/ álbo Heretycy. A nie dosyć iest wiárę trzymáć w sercu: ále ią też słowy y vczynkámi wyznáć potrzebá. Jan S. iák trzymał w sercu/ iák na pisał w Rozdźiele 15. słowy y pismem wyznał.

Agdy was będą wodźić do bożnic, y do vrzędow, y zwierzchnośći, nie frasuycie się, iáko, álbo co byście odpowiedźieć, álbo mowić mieli, bo Duch S. nauczy was oneyże godźiny co wam potrzebá mowić.

Lucæ 12. ℣ 12.

KIedy Rvś do Florenskiego Soboru wodźićie/ nie frasuiećie/ coby wam odpowiadáć/ álbo mowić miáłá; bo Duch Swiety nauczył ią/ co wam potrzebá mowić/ przez Janá w Rozdźiele pięnástym.

Przymus

Przymuś wniśdź. Luc: 12. ℣ 28.

Ztąd Augustyn Swięty dowodźi / iż Heretycy do wiary ktorey nie strzymáli / y do Kośćiołá / z ktorego vćiekli máią bydź przymuszáni. Ponieważ Kośćioł má ná nie prawo iáko ná swe zbiegi.

Ruś z Kośćiołá Wschodniego stárego nieućiekłá / ktory był z Zachodnim Kośćiołem ieden. Miał táblice Leonowe śrebrne / gdźie było połáćinie Credo bez Syná nápisáne. Dźiś tá tabula fabula. y Swięte° Jáná w Rozdź: 15. máią zá grubiáná. Niesubtilizuie po nich / od Syna; tylo / od Oyca pochodźi Duch práwdy. Do Záchodniego Ruś nie chodźi Kośćiołá / táblic Leonowych niewidźi / nie má ná czym Credo czytáć. Postáremu Ruś niechce wierzyć iáko chce / tylo iáko im / przez swego Kochánká / przez Sekretárzá / Pan roskázał.

Wuiek w Bibli: fol: 121.

Nád to, co iest nápisáno, nierozumieć, á by się ieden zá drugim nienadymał przećiwko drugiemu. 1. Cor: 4. ℣ 6.

Ják v Jáná w 15. Rozdź: nápisáno / ták trzebá áby czytáno.

Nie iestęśmy iáko wiele ich, fałszuiący słowo Boże. 2. Cor: 2. ℣ 17.

Nie fałszuie Ruś Rozdźiáłu piętnástego Jánowego.

Ján w Rozdźiele 15. mowi z Páwłem: że nie przykłádam / od Syna; Bog y Oćiec Páná nászego IESVSA CHRYSTVSA / ktory iest ná wieki błogosłáwiony / wie / iż nie kłamam. 2. Cor: 11. ℣ 31.

Strzeż tego coć powierzono: wiaruiąc się niezbożnych nowośći słow, y odpornośći fałszywie nazwáney vmieiętnośći.

1. Tim: 6. ℣ 20.

RVś się tego wiáruie / do piętnastego Rozdźiáłu Jánowego nowych słow przydáć nieśmie.

Jan druh Chrystusow / Przyiáćiel / Towárzysz Páński / práwie Societas Iesu; leżąc ná pierśiách wszystkie sekretá wyssał / á przećie Societati Iesu y wszystkim Rzymiánom niepodobá się Rozdźiał Jánow 15. bo go áż przez Rozdź: 16. tłumáczą. Podobało się Bogu przez głupstwo przepowiádánia zbáwić wierzące. 1. Cor. 1. ℣ 21.

Chrześćiáńská Wiárá máłá iest dla máłośći pierwszych iey mistrzow / y co ią naprzod świátu przynieśli / ludźie podli v świátá wzgárdzeni nápozor nieukowie / iednym słowem / iáko z nich ieden się przyznáwá / co Swiát v Ludźi miał nayglupszego / nayslábszego / wzgárdzeńszego / to Bog wybrał / y dał świátu zá mistrze y nauczyćiele Wiáry swoiey / pominowszy mędrce y Doktory nauk innych. A nie máłaż muśi bydź / nie podłá Wiárá / od ták máłych Authorow: właśnie źiárno gorczyczne. Jan S: słowem iednym moc Wiáry wyráżá / kiedy iey wszystkiego świátá zwyćięstwo przyznáwa: Zwyćięstwo to / ktore zwyćięża świát / iest Wiárá nászá. Ktoż iest co zwyćięża świát / iedno ten ktory wierzy / iż IESVS / iest Synem Bożym. 1. Ioan: 5. ℣ 5.

1. Cor. 1.

Apostoło-

Apostołowie byli dźiały / ktoremi Pan Swiát zwoiowáł. Poki ogniem Duchá S°. z tych dźiał nie wypálił / nie poszedł ná wszystek świát dźwięk. Piotrá się y iedná z niewiast nie lękáła / owszem on oney; potym się Neronowie / y Tyberiuszowie / lękáli.

Wszystko podobno iest wierzącemu.

Mar: 9. ℣ 22.

WIárá iest ręká Bożá. Cokolwiek Bog może / może y tá ręká Bożá wiárá. Gdźie wiáry niemász / Bog też iákoby kto mu ręce wźiął / niemoże nic vczynić. Niemogł tam vczynić żadnego cudu / iedno máło chorych / kłádąc ná nie ręce / vzdrowił / á dźiwowáł się dla niedowiárstwá ich. Mar: 6. ℣ 6.

Wschodowi / y Zachodowi / o iáką się wiárę trzebá stáráć: y czárći wierzą. Iob: 2. ℣ 19. Wiárá bez miłośći iest wiárá dyábelská; wiárá z miłośćią / y vczynkámi dobremi iest Wiárá Chrześćiáńská. Aug: in Epist: Ioan: tract: 10. Jánowá wiárá z miłośćią; bo wszystko miłośći vczył. To rozkázánie mamy od Bogá: áby / ktory miłuie Bogá / miłowáł y Brátá swego. 1. Ioan: 4. ℣ 21.

Ten niemoże mieć miłośći
Kto nieprzyiáciel iednośći.

NIiemogą ćierpieć dla spráwiedliwośći / oni ktorzy costárgáli Kośćioł Boży / bo gdźie niemász zdrowey wiáry / tam spráwiedliwość bydź niemoże / iż spráwiedliwy z wiáry żyie. Y gdźie niemász miłośći / tam nie masz spráwiedliwośći / bo miłość bliźniego nieczyni złe° /

ktorą

ktorą gdyby odszczepieńcy mieli nieszrukowaliby Ciáłá Chrystusowego / ktore iest Kośćioł iego. Aug:

Lech, Ruśin, z sobą iák się godźić máią?
Chryzostoma w tym niech rády słucháią.

IAko gdy dmuchasz ná iskrę ognia / wzbudzasz zápał; przećiwnym sposobem ieśli pluniesz / zagaśisz / á obiedwie rzeczy w ręku twoich są / bo obie rzeczy z vst twoich pochodzą: Ták kiedy napadniesz ná bliźniego / ieśli gorąiące mowy wydáiesz / wzbudzasz ogień gniewu iego / y zápaláß węgle; ieśli łagodnemi napomináß słowy / wprzod nim się zápali / gniew wszystek gáśisz. Chrys: Augustinus foremnie. Vćierpiáłeś złe od kogoś przebacz / ábyśćie obá źli niebyli. On ná źiemi rodźi zwády / ty ná Niebie pożytki. Aug: in Psalm: 54.

Quod tibi vis fieri mihi fac, quod non tibi, noli;
Sic potes in terris viuere iure poli.
Co tobie nie iest miło / y mnie nie życz tego;
Ták czyniąc poydźiesz torem práwa Niebieskiego:

Z Wschodá Záchodá,
Swiętá iest zgodá.

Z Wschodem Záchodem wszák słońce kieruie;
Wschod mu z Záchodem niechay áppláuduie.
Wschodźie Záchodźie chwalcie iák możećie Páná;
Wyśćie bracia Heretyk wam iest obeźiána.
Miedzy Wschodem Zachodem kiedy słońce biegá;
Ná tych prawie dwoch Synách kochánych polega.

Nie

Nie od Záchodu/ ále ode Wschodu słońcá
Imie się Páńskie wielbi/ że on nasz obrońcá.
Wschod Imie temu/ Wschod go náprzod sławi;
A potym Záchod z swą się sławą stáwi.
Nakłánia vcho Bog iedne Wschodowi/
Nakłánia vcho drugie Zachodowi.
Zágrzey ich słońce/ niechay lubią śiebie
Wprzod tu ná źiemi: potym wiecznie w Niebie.

Namálował ktoś śiłá tárcz z sobą powiązánych y nápisáł; złączonym żadna niezászkodźi śiłá. Ciuitas Ciuium vnitas.

Jeden z Philozophow/ gdy Lácedemonowie byli w niebespieczeństwie/ rzekł im z Homerá: Tárczá spiętá z tárczą/ przyłbicá z przyłbicą/ mąż z mężem: ták się zgadzáyćie Lácedemonowie/ táka iedność miedzy sobą mieyćie/ á murow niebędźie wam trzebá.

Ruś á Láchi/ cewká złotá, nie trzebá w niey rozwijáć złota od iedwabiu/ bo to pospołu chodźić ma oboie; sámym złotem nie mogłby nić zrobić/ bo tęgie/ nie dá się vżyć ná szyćie/ trzeba do niego iedwabiu. y dla tego iedwab y złoto pospołu ważyć trzebá z sobą. Ják w Chrystuśie y złoto iest Boskiey osoby/ y iedwab nátury ludzkiey/ ktorą robáczek vczynił/ pospołu to oboie w iedney osobie iego Bog z sobą złączył/ iákoby w iedno skręćił; sámego Bostwá iáko złotá nie vżył by potrzebno do zbáwienia naszego/ nie mogł by w nim sámym Pan ćierpieć/ vmrzeć: w człowieczey zaś nátuże z Boską złączoney to wszystko odpráwowáć mogł/ niegodźi się też odkręcáć iedney od drugiey nátury oddźieláć. Ták się Ruś nie ma oddźieláć od Lechow/ Lechi od Ruśi.

Cerkwi

w Pierworodney Cerkwi/ iedno to było. a 2. Pápieżow y Ruś y Lachi świecą: száty sobie nie vszyią weselney z iednego złotá od iedwabiu odkręcone°. Chociaśmy Wschod/ nam by złoto należáło/ Zachodowi iedwab; iednák my wam stárszey Bráći złotá vstępuiemy/ iedwab sobie bierzemy/ ále diuisi bydź niechcemy/ bo ták nic nie zrobiemy.

Idem animus fiat/ fiet discordia concors/
& tu quod velles incipe velle minus.

Dwa Dyámenty kiedy obá konczyste/ ostre/ niepodobná ich z sobą spoić/ ále niechże ie wygładzą ná tábliczki płáskie/ y temu y owemu wymą co/ z bywa/ zetrzą/ co wychodźi/ ták się spoią iákoby ieden był dyáment.

Miedzy Abráhámá y Synowcá iego Lotá czeládźią swáry y niezgody się wszczynáły. Abrahám S. stárzec niechcąc żeby ogień żárzeć miał/ Przyszedszy do Lotá mowił: Synowcze miły dla Bogá bráciaśmy/ ták blisko pokrewni/ niechże niezgody nie będźie miedz námi y czeládką nászą/ oto ia vstępuię tobie/ obierz sobie część/ ktorą chcesz/ y naylepszą rozumiesz; mnie day choć podleyszą/ y ták vczynił/ vstąpił prawá dobrego mienia/ w ktorym miał mieć pierwsze mieysce iáko stryi: zá te iego vtráte Bog rzekł: Abrahámie/ widźisz te źiemie wszystkę ná południu/ połnocy/ wschodźie y Zachodźie/ twoiá to wszystká będźie y potomká twego/ vstąpiłeś ty dla zgody źiemie bogátą/ nagrodzę ia tobie. Nietráći/ kto swego dla Bogá vstępuie/ niech tá wolá dobra przystąpi/ áż záraz będźie iedność: Ruś mowi do Lechá przez Apostołá: Bráćiá/ nie iesteśmy

Synámi

Synámi niewolnice/ ále wolney ktorą wolnośćią nas CHRYSTVS wolne vczynił. Gal: 4. ℣ 31.

Rara Concordia fratrum.

PANIE pogodź Bráćią / ktory śie y sam niewstydźiß nas Bráćią nazywáć.

Ruś y Láchi byli/ y są Bráćiá. Choć y w gniewie/ niech ieden o drugim źle nie mowi/ aby kiedy Dáwid tey im nie zágrał Dumy: śiedząc máwiałeś przeciwko Bratu twemu: y dáwałeś wzgorßenie przeciw synowi Mátki twoiey. toś czynił/ á milczáłem. Ps: 49.

Ruśi Lechom nie trzebá przykro mowić: ieden drugiemu nie ma kobuzáć/ y rożnie śie naśmiewáć; bo obrzydłośćią Pánu iest káżdy naśmiewcá. Prov: 3. ℣ 32.

Wßystko co kolwiek czynićie mową/ álbo vczynkiem/ wßystko w Imie Pana IESVSA Chrystusá/ dźiękuiąc Bogu y Oycu przezeń. Kolos 3. ℣ 17.

W nim mießká wßystká zupełność Bostwa ćieleśnie: y iesteśćie w nim napełnieni/ ktory iest GLOWĄ wßelkiego Xiestwa/ y zwierzchnośći. Kol: 2. ℣ 9.

W nim mamy odkupienie/ przez Krew Jego odpußczenie grzechow. Ktory iest Obrazem BOGA niewidźialnego/ pierworodny wßego stworzenia. Albowiem w nim wßystkie rzeczy są stworzone ná Niebie/ y ná źiemi/ widźiolne y niewidźialne/ choć Throny/ choć Páństwá/ choć Kśiestwa/ choć Zwierzchnośći: wßystko przezeń/ y w nim iest stworzone: á On iest przed wßystkimi/ á wßystko w nim stoi. y On iest GŁOWĄ Ciáłá Kośćiołá. Kolos: 1.

CHRISTVS CERKWI GŁOWA APOSTOLSKA MOWA.

IEśli o człowiecze rzeczy źiemskie miłuiesz; miłuyże ie iáko poddáne / miłuy iáko sługi / miłuy iáko vpominki oblubieńcá / iáko dáry przyiáćielskie / iáko dáry Páńskie / tak iednák abyś pámiętáł záwsze coś Bogu swemu powinien / ábyś tych rzeczy nie miłował dla śiebie / ále te rzeczy dla niego / y przez te rzeczy iego / y nád te rzeczy iego sámego; strzeż się o duszo / ábyś nierządnicą nazwana niebyłá; więcey dáry dáiącego / ániżeli iego sámego miłuiąc. miłuy go dla niego / miłuy śiebie dla niego; miłuy Jego / ábyś otrzymáłá iego. August: Ruś ták lubi Chrystusá iák Páná / Piotra iáko sługę.

Apostołowie tylo są słudzy Chrystusowi / lecz Chrystus iest / ktory prawdźiwie / y włáśnie swą mocą wszystko czyni. Y przeto Bog obrał nieuki y podłe ludźi / przez ktore by świat nawroćił / áby się komu niezdáło / żeby zbáwienie od ludźi pochodźiło. Każdy z was mowi: iam iest Páwłow / á iam Apollow / á ia Cephy / á ia Chrystusow. Rozdźielony iest Chrystus? á záż Páweł iest zá was vkrzyżowan? 1. Cor: 1. Piotr y vkrzyżowan / ále zá Chrystusá. Wprzod trzebá mowić: ia Chrystusow / niż Páwłow. wprzod Pan / niż sługá. Nie iest sługá większy nad Páná swe°. Ioan: 15. ℣ 20. Coż tedy iest Apollo? á co Páweł? słudzy tego ktoremu śćie vwierzyli. 1. Cor: 3. ℣ 5.

Máiąc

Máiąc żywność, y czym się odźiáć ná tym przestáwaymy. 1. Tim: 6. ℣ 8.

RVśin się bez Chrystusá y głodny y syty nie obeydźie. Głodnemu Chrystus chleb niebieski/ chleb Anyelski ná myśli/ sytemu nápoy Jezus słodki/ z kamienia miód náslodszy. Jam iest winná máćicá prawdźiwa. Jam iest chleb żywotá: kto do mnie przychodźi łaknąć nie będźie; á kto wierzy wemnie nigdy pragnąć nie będźie. Robćie nie pokarm ktory ginie/ ale ktory trwa ku żywotowi wiecznemu/ ktory dá wam Syn człowieczy. Jam iest winna máćicá/ wyśćie látorośli. Jeśli by kto wemnie nie trwał/ precz wyrzucon będźie iáko látorośl/ y vschnie/ y zbiorą ią/ y do ognia wrzucą/ y gore. Jeśli was świát nie nawidźi wiedząc iż mnie pierwey niż was nienáwidźiáł wspomnićie ná mowę moię/ ktorąm ia wam mowił: nie iest sługá większy nad Páná swego. Jeśli mnie prześladowáli/ y was prześladowáć będą. Ale to wam wszystko czynić będą dla Jmienia mego. kontentuyćie się miłośćią moią/ iáko mnie vmiłował Oćiec/ y ia vmiłowałem was/ trwayćież w miłośći moiey.

Ioan: 6.
Ioan: 6.
Ioan: 15.

Wy Chrystusowi [nie Piotrowi] á Chrystus Boży. Obleczćie się w zbroie świátłośći/ iáko żołnierze tego/ ktory iest świátłość świátá. Obleczćie się w Páná Jezusá Chrystusá. Ktorzyśćie się w Chrystusá krzśćili/ w Chrystusáśćie się oblekli. Choć żyiećie/ choć vmieráćie. Páńscy iesteśćie ná to Chrystus vmarł y zmártwych wstáł/ aby nád vmárłemi y nád żywemi pánował. Máiąc ták dobrą żywność/ y dobrą barwę/

1. Cor: 3.
Rom: 13.
Rom: 14.

Luc: 10. ná tym Ruś przestáie. Jednego Chrystusá Ruśi po-
℣ 42. trzebá. Ruś naylepszą cząstkę obrałá / ktora od niey
Luc: 12. odietá nie będźie. Nietroszczćie sie o dusze wasze cobyśćie
℣ 22. iedli; áni o ćiáło wasze w cobyśćie sie obłoczyli / azaż
duszá nie iest ważnieyszá niż pokárm y ćiáło / niżeli o-
dźienie? Oćiec wasz niebieski wie / że tego wszystkie° po-
trzebuiećie. Oćiec dał chleb; Syn źrzodło nápoił / y
oblecze mocą z wysokośći / mocą naywyższe° záćmi wam.

Jeżeli ćię czárt kuśi / ieżeli ćię trápią ludźie /
ieżeli chorobá dokuczá / ieżeli duch rospáczy nástępuie /
wzywáy Jmienia IESVS. S. Iustin:

Ruśin mądrym Rzymiánom z Żywotow SS.
Vol: 1. od Radźiwiłá napisánych czytá: wiedźćie Gwiazdarze
y Astrologowie / że tá gwiázdá iest mi zrządzoná od Bo-
gá / iest moią konstellácią / albo narodzenia godźiną. Od
niey żywot moy / zábawy / pożyćie / śmierć / wszystko po-
chodźi prawdźiwie.

Wszyscy / co ich iest / szukáią; nie co iest JEzusá
Chrystusá. Phil: 2. ℣ 21.

Bog wywyższył go / dárował mu Jmię ktore iest
nád wszelákie Jmię / aby ná Jmię / JEzusowe wszelkie
koláno klękáło / Niebieskich / ziemskich / y pod ziemnych;
á iżby wszelki ięzyk wyznáwał / iż Pan JEzus Chry-
stus iest w chwale Bogá Oycá. Phil: 2. ℣ 9.

Gdy wszedł Piotr / wyszedł przećiw niemu
Korneliusz y przypadszy do nog iego pokłonił się, á
Piotr go podniosł mowiąc: wstań / y Ja sam iestem czło-
wiek. Acto: 10. ℣ 25.

Jákby rzekł: iedne Jmię ktoremu się wszelkie ko-
láno kłánia / Niebieskie / Ziemskie / y pod ziemne. Nie

ſzkie Jmie Piotrowe/ iedne tylko Chryſtuſowe.
Oto pokłonu Swiety Piotr niepotrzebuie;
Stolica Rzymſká wtym go przecz nienáſláduie.

Ták Rzymowi ktoś mowi.

Si caput a capite/ nel dixeris à capiendo;
Tunc eſt Roma caput/ omnia namque capit.

Non deſpero, des peto.

Quatuor iſta: timor/ odium/ dilectio/ cenſus/
Sæpe ſolent hominum rectos peruertere ſenſus.

Czworo to: boiáźń/ miłość/ nienáwiść/ y dátek/
Czeſto y w ludźiach dobrych zwykły pſowáć ſtátek.

CO mi było zyſkiem/ tom poczytał dla Chryſtuſá być ſzkodą. Owſzem poczytam wſzyſtko zá ſzkodę dla wyſokie° poznánia IESVSA Chryſtuſá Páná mego/ dla ktoregom wſzyſtkiego poſtrádał/ y mam ſobie za gnoy/ ábym Chryſtuſá zyſkał; y był náleźion w nim nie maiąc ſpráwiedliwośći moiey/ ktorá ieſt z Zákonu: ále tę/ ktorą ieſt z wiáry Chryſtuſá JEzuſá/ ktora z Bogá ieſt ſpráwiedliwość przez wiárę. Phil: 3 ℣ 7.

Owſzeki Ruśiná od Bożego Syná IESVSA Chryſtuſá naywiękſza pokuſa odłączyć nie może/ w tym ſię nie trwoże. Jeſt/ żyie/ y vmiera/ Ruśin w ſwym Pánie/ iákież mu z ſwym Pánem ma bydź rozſtánie? Pan go ſtworzył/ odkupił/ nie złotem/ Krwią włáſną. do Páná ſię Ruś ćiśnie lub y drogą ćiaſną. Wſzyſtko ma w Pánie: chleb/ wino/ odźienie: do Páná roſkoſz ćiągnie/ á nie Ruś mus żenie. Nie talármi/ gwiazdami/

słońcem

Słońcem y Mieśiącem Pan swey płáći czeládźi/ w tym doń Ruśin gońcem/ czego żywo zámyśli/ to w tym náydźie Pánie. Jákoż Ruśi nie ma bydź w Pánie swym kochánie: Szanuie y sług iego/ Piotra z Páwłem wkupie; wkupie legli zá Páná: nie czćić tákich głupie. Ruśin z Psalmistą: Vmnie w wielkiey poczćiwośći są/ Boże/ przyiáćiele twoi. Od sług znowu do Páná Ruśin się powrácá/ nagrádza się Ruśinu tá podiętá prácá/ garnącego się do śiebie Pan precz niewygánia. Sługá v Páná pełny traktowánia; Zbáwienną pije czászę; bądź zdrow/ z temi słowy. Zdrow bydź vkazem Páńskim sługá iest gotowy. Vkarmionego ćielcá mu ná stole stawi; nigdy źiemski kuchárz ták niezáprawi. Chleb Anyelski Niebieski/ smáku niebieskiego. po chlebie winem wystáłym w Empireyskim lochu przepija do Ruśiná/ pił byś z nim y Włochu. Piwer się łzámi zálewa. Tu łzá Chrystusowa wino naylepsze. czásza pewnie zdrowá. Wprzod nakármi/ napoi/ potym vdáruie. Żaden z źiemnych ták Pánow Ruśi nie traktuie. Ośmielá się Ruś. z Janem na piersiach v Páná leży: Tákowa śmiáłość niewidána. Smiałká biją. gdy Oćiec bije Syná/ lubi. Zbićiá Ruśin Oycowskiego ieszcze się y chlubi. Tu pal/ tu śiecz/ przebaczay PANIE nam ná wieki/ Ruśin się Twoiey nie puśći opieki.

Psal. 139. ℣ 17.

Wszystko á wszystko w Chrystusie mámy. Jeśli chcesz vleczyć ráne/ y chorobę/ medikiem iest: ieśli ćierpisz gorączkę/ źrzodłem iest; ieśli ratunku w niemocy żądasz/ mocą/ śiłą iest; ieśli śmierći lękasz się/ żywotem iest; ieśli Niebá sobie życzysz/ drogá iest;

ieśli

ieſli żywnośći ſzukáſz/ pokármem ieſt. Ambroc: Lib: de virg.

Máiąc Głowę Chryſtuſá/ Ruś mowi: moy Boże.
Máiąc Rzymiánin Piotrá/ mowi: moy nie boże.
Lepiey Bogá mieć Głowę/ niżeli nie bogá;
Gdźie Bog rządźi/ tam żadná nie może być trwogá.

CEerkiew woiuiącá dokąd ſię vdáie? czy do Piotrá widząc go z mieczem/ ktorym Málchu vcho vćioł? czy do Páná Piotrowego? Oſądź Pánie ſzkodzące mię/ zwalcz walczące przećiwko mnie. Porwi broń y tarczą: á powſtań mi ná pomoc. Dobądź mieczá/ y záwrzy przećiwko tym/ co mię prześladuią. Rzecz duſzy moiey: Jam ieſt Zbáwieniem twoim. ꝛc. Duſzá moiá rozráduie ſię w Pánu/ y vkochá ſię w Zbáwieniu iego. Wſzyſtkie kośći moie rzekną: Pánie/ ktoż podobien tobie? Pſalm. 34. Choć by ſię Piotr y porwał do mieczá/ kazałby mu Pan włożyć do pochew. Ná iednym nam doſyć Pánſkim mieczu. Ktoż mię doprowadźi do Miaſtá obronnego? izali nie Ty Boże/ ktoryś nas odrzućił: y nie wynidźieſz Boże z woyſki naſzemi? Day nam ratunek w vtrapieniu/ boć omylne wybáwienie człowiecze. Bogu vczynimy moc/ á On wniwecz obroći nieprzyiaćioły naſze. Pſalm. 106.

Przez Chryſtuſá śmierć zwyćiężoná ieſt/ czart związány/ Niebá otworzone/ Duch S. poſłany/ ſłudzy wolnemi vczynione/ nieprzyiaćiele Synámi/ á Ludźie Anyołami/ y owſzem Bog człowiekiem/ á człowiek ſtáł ſię Bogiem. Chryſoſt:

Prawią o Auguſtynie/ że trzech rzeczy pragnął: Chryſtuſá widźieć w ćiele/ Rzym w dáwnym páńſtwá

ſplendo-

splendorze tryumphaiący/ y Páwła Swiętego na Kathedrze przepowiádaiącego. v Rusiná iedney rzeczy potrzebá Chrystusá.

Ruśi przez Páwłá Chrystus nie Piotr wykształtowan. Dziatki moie/ ktore zaś boleiąc rodzę/ áż by był Chrystus w was wykształtowan. Gal: 4. ℣ 19.

Z Chrystusem iestem przybity do Krzyżá/ ożywie iuż nie ia/ ále żywie we mnie Chrystus. Gal: 2. ℣ 20.

Rzekł Chrystus Pan do Apostołow: wy kim mię bydź powiádáćie? odpowiedziawszy Symon Piotr rzekł: Chrystusem Bożym. A on im pogroziwszy/ roskazał aby tego nikomu niepowiádali. Luc: 9. ℣ 20. Piotrowi y innym Apostołom roskazał/ áby tego nikomu niepowiádáli/ że iest Chrystusem Bożym. Cerkiew się Chrystusá trzyma/ bo temu iuż nikt nie rozkázuie/ ále on wszystkim.

Gdy przyszedł Cephás do Antiochiey, sprzećiwiłem się mu w twarz, iż był godzien nágánienia. Gal: 2. ℣ 11.

Wuiek fol: 1379. CYprián S. chwali pokorę Piotrá S°. iż od Páwłá strofowány/ nie rzekł. Jam iest pierwszy miedzy Apostoły: ty mnie ráczey słucháć masz/ niż iá ćiebie. A Grzegorz Swięty mowi: Iż Piotr przyzwolił y vstąpił brátu mnieyszemu: áby ták był pierwszym w pokorze/ iáko był pierwszym w vrzędźie Apostolskim. á Augustyn powiádá: iż osobliwszy y świętobliwszy przykłád Piotr potomkom podał/ áby śie

dáli

dáli mnieyszym strofowáć: niżli Páweł/ áby mnieyszy więtszym śmieli się bespiecznie/ dla obrony prawdy/ wszakże bez náruszenia miłośći/ sprzećiwiáć. Prędko by się Ruś z Láchámi pogodźiła/ gdyby oba y Piotra w pokorze słucháli/ áto ieden drugiemu niwczym nie vstępuie.

Ægypciánie máluiąc Przełożonego/ dáwáli mu w iedną rękę zegár/ á w drugą słońce. Náco zegár? dla większego porządku w Miastach bywáią zegáry. na iaką potrzebę? áby ludźie pewnych godźin odprawowáli zábáwy swoie. są iáko reguły wedle ktorych kożdy czásy sobie sporządza/ to w tę godźinę czynić/ to w inszą. Gdźie zegárow nie masz/ iáko na wśiach/ widźimy/ co tam zá rząd? obiad z południa/ y insze dźieła nie swego czásu. Gdźie záś porządne zegáry/ tam pewnych godźin wszystko się odprawuie. Przełożonemu dlatego dawáno w rękę zegár/ że on ma bydź práwidłem porządnego żyćia. Ma bydź reguła dobrych postępkow/ cnotami swemi. Jáko zegár godźinámi vpomina każdego/ co kiedy má czynić; ták on porządnym żyćiem swoim ma wieść ná drogę pobożnośći. Żyćie Przełożonego probá iest y reguła. Tą się kieruiemy/ do tey się obrácámy/ y nie ták się rządźimy statutem/ iáko przykłádem. Herodes turbatus & omnis Ierosolyma cum illo. Herod zátrwożył się/ y wszystka Jerozolima z nim. Y dlatego w drugą rękę Przełożonemu dáwáli słońce; bo iáko słońce na Niebie kieruie zegárem/ y bez słońcá zegár być nie może/ gdyż motus solis tempus est & mensura omnium motuum. Matth. ℣ 3.

PAN BOG słońce z mieśiącem postáwił in signa & Arist.

tempora/ & dies & Annos. Y zegáry nákręcámy wedle słońcá y biegu iego. Jeden nápisał o słońcu: gdy się záćimiá/ ma spektátory. Ták Przełożony/ gdy się záćimiá ma spektátory. Jáko wielką zwykły być nieozdobą blizny ná twarzy/ niż ná innym ćiele/ ták y małe defekty przełożonych wielką im są notą/ y nieozdobą.

Omne animi vitium tanto conspectius in se
Crimen habet/ quanto maior qui peccat habetur.

Im znacznieyszy kto grzeszy/ tym znácznieysza zmázá
Z stárszych błędu w poddánych wielká bywa skázá.

Matth: 28. ℣ 18. CErkwi kto przełożony? Ten co mowi: Dáná mi iest wszelká władzá na Niebie y ná źiemi. W iego ręku zegár y słońce. Ták o nim Dáwid: Twoy ći iest dźień y twoia iest noc/ tyś vdźiáłał zorzę y słońce. Psalm. 73. A y sam o Sobie mowi: Jam iest świátłość świátá. Jam drogá práwdá y żywot. On nas iák zá rękę wiedźie iák mamy żyć. Dáłem wam obraz/ iák ia czynię/ abyśćie ták czynili. Zá tym Piotr y Páwel szli; ten konia z ktorego zpadł/ ow czołn y śieći porzućił.

Stáraymy się záwsze Chrystusá naśládowáć/ z nim być w mowie/ z nim w myśli/ z nim w kożdey nászey zábáwie; á ták z nim też/ dá Bog/ będźiemy y w Niebie.

Przyiemna iest pospolstwu/ y miłá wszystkim łáskáwość/ y niemasz coby ták bárzo w ludzkie wkradáło się áffekty.

Niechay drudzy żelázem okrutnym szermuią/
Niech surowośćią boiáźń w poddánych spráwuią.

Łáská

Láſká wiecey dokáże/ miłość wiecey ſprawi; .

Gwałt/ mus/ tyráńſtwo/ częſto tyránny ſwe trawi.

LItośćiwy y miłośćiwy PAN/ długo czekáiący/ á wielce miłośierny/ Pſalm. 102. Dlatego Ruś do niego przyſtępuie/ y lubi go ze wſzyſtkiego ſercá ſwego/ y ze wſzyſtkiey duſze ſwoiey/ y ze wſzyſtkiey śiły ſwoiey.

Záden nie może dwiema Pánom służyć; álbo iednego będźie nienáwidźiáł, á drugiego będźie miłował: álbo przy iednym ſtáć będźie, á drugim wzgárdźi.

Matt: 6. ℣ 24.

Dwa Pánowie ſą náprzod dwoia Wiárá/ Bog y Baal: CHriſtus y Luter/ Serwet/ álbo Kálwin: Ołtarz Boży y odſzczepieńſká wieczerza: ſtoł Páńſki y ſtoł czartowſki: Kośćioł powſzechny y zbor kácerſki. Potym dwa Pánowie ſą tez Bog y świát: ćiało y duch; grzech y ſprawiedliwość. Nie Wſchod y Záchod; bo ten pod iednym ſłoncem Chryſtuſem/ ktory miedzy niemi ſtoiąc mowi im: pokoy wam. Według świátá tylo Ruśin Lechom nie ieſt brát/ nie według Chryſtuſá; ktory dáie nam pokoy/ nie świát. Wuiek: Matth: 6.

Wy rodzáy wybrany Krolewſkie Kápłáńſtwo/ narod święty. 1. Petr: ℣ 9. Zgołá Kapłán Pan. Pod tobą będźie pożądliwość iego/ á ty nad nią pánowáć będźieſz. Genes. 4. ℣ 7. Służćie Pánu w boiáźni/ á ráduyćie ſię mu ze drżeniem. Pſalm 2.

Tobie wszystko służy. Psal: 118. ℣ 91. Tak: Pan
ieden ktoremu wszyscy służyć dłużni. Ktorego Apo-
stołowie słudzy. Symon Piotr sługa y Apostoł Je-
zusow Chrystusow. 2. Petr 1. Páweł sługá Je-
zusá Chrystusá. Rom: 1. Jakub Bozy y Páná ná-
szego Jezusá Chrystusá sługá. Iakob: 1. ℣ 1.
Judász sługá Jezusow Chrustusow. Iud: 1. Ten tylo
ieden Pan. Rzekł Pan Pánu memu / Pánu Chrystuso-
wi. Temu Pánu / y Piotrowi iego słudze służyć niemogąc /
Cerkiew iednego Chrystusá Páná trzyma y boi się iego
y lubi go. Bogá się boyćie Krolá czćićie. 1. Petr:
2. ℣ 17. Że w Pietrze Krolewskie Kapłáństwo / czći
tego Krolá. Apostołem go z Páwłem Werchownym
czini; on się sam stárszych spolstárszym świádkiem mąk
Chrystusowych czyni. 1. Petr 5. ℣ 1. á Cerkiew go
nie spolstárszego / ále z Páwłem / Werchownym czći.
Jednego się tedy Cerkiew Páná JEzusá Chrystusá
trzyma. Ktorego skoro Páweł w swoich listách wspo-
mni / záraz mu / PAN / przypisuie. Temu iednemu służy
y z samym Piotrem y z innemi Apostołámi; bo iemu słu-
żyć iest Krolowáć. w Chrystuśie dwie naturze Boską y
ludzką. Jako Bog daie wszystko. Sławą y bogá-
ctwo w domu iego. Jako człowiek przyimuie wszy-
stko. Chrystusowe człowieczeństwo od Sławá wźięło
mądrość / y wszechmocność. Kto mieszká w spomoże-
niu naywyższego w obronie BOGA Niebieskiego bę-
dźie przebywał. Psalm: 90. O stworzyćielu wątpić;
iest nádźieię w stworzeniu pokłádáć. Greg: Ktory
ma nádźieię w PANV błogosłáwionym iest. Przyp:
16. ℣ 20.

Jdź

Idź do mrowki, ávcz się mądrośći, ktora niemaiąc wodzá, áni nauczyćielá, áni przełożonego, gotuie lećie pokárm sobie, y zgromádzá we żniwa coby iádła.

Przyp: 6. ℣ 6.

RObćie nie pokárm ktory ginie / ale ktory trwa ku żywotowi wiecznemu / ktory wam dá Syn człowieczy / álbowiem tego Oćiec Bog zápieczętowáł. Rzekli tedy do niego / coż czynić mamy / ábyśmy czynili vczynki Boże / odpowiedźiał Jezus / y rzekł im: Toć iest dźiele Boże / ábyśćie wierzyli w tego / ktorego On posłał Joan: 6. ℣. 27. Wiará bez vczynkow martwa / ále z tákim vczynkiem żyie. Tá sum ma rei / że się Rusin obiema rękoma tey iedney prawicy Pańskiey trzyma / y ztąd się prawosłownym nazywa że słowi y sławi Prawicę Pańską / ktorá y Piotrá tonącego ratowáłá.

Ná tym szerokim świátá morzu nam pływáiącym iák Piotrowi ták wszystkim zágrał dumę ná Arfie Dáwid: Niech będźie ręká twoiá / oby mię zbawiłá Psalm. 118. ℣ 123. Zbłądźiłem iáko owcá / ktora zginęłá / szukay sługi twego. Psalm. 118 ℣ 126. y sam był sługá zbłądźił iák owcá. Pasterz Pan szukáł go y nálázł. A Pan obroćiwszy się spoyrzał ná Piotrá / y wspomniał Piotr ná słowá Pańskie / iáko był powiedźiał / iż pierwey niż kur zápieie / trzy kroć się mię záprzesz. A Piotr wyszedszy won gorzko płákał. Luc: 22. ℣ 16.

Podźćie

Psal: 94. Podźćie pokłońmy się / y vpadaymy y płaczmy przed Pánem / ktory nas stworzył. Albowiem On iest Pánem Bogiem nászym / ámy ludem pastwiská iego / y owcami ręki. Nie przed Piotrem; bo ten nas ni stworzył ni odkupił / áni iest Pánem Bogiem nászym / áni my ludem Pástwiská iego / ániśmy owce ręki. Pospołu Piotr z námi mowi: ręce twoie vczyniły mie / y vlepiły mie. Psalm. 118 ℣ 73. Nos habemus oues quas emimus / non quas fecimus. Nullus hominum sibi facit oues: emere quidem potest oues / donare / aggregare / furari potest: sed facere oues non potest. Ayguan / Bonon: Carmelita in Psalm. 99. tomo 2. Fol: 157. Syn Boży / przez ktoregośmy facti / y Syn człowieczy / przez ktoregośmy iesecti. Piotr nas ni stworzyć nie może ni kupić; bo rzekł Piotr: srebrá y złotá nie mam; lecz co mam / to tobie dáwam: w Imie Jezusá Chrystusá Nazárańskiego wstań áchodź. Przyznał / że możnieysze Imie IEZVSOWE / niż Piotrowe. Przeto się Rośin barziey JEzusa iako Páná trzyma / niż Piotrá.

Actor 3. ℣ 6.

Ten nas paść będźie ná wieki.

Psalm. 97. ℣ 13.

Owieczki Wschodnie y Záchodnie; miał Duchá Boże Dáwid / niech gra ná swey árfie / dowiećie się ná iakie máćie puyść pastwiská / czy Piotrowe / czy Chrystusowe / czy Páńskie / czy służebnicze? Pan mie paśie / Pan iest Pásterzem moim / [iák Hebreyski y Grecki text ma] nie sługá. Jeszcze sługi niebyło / á iuż mie Pan pasł. Prawdá / że Piotr gorá wysoká ná Thronie Rzymskim?

Psal: 22. ℣ 1.

Pánie

Pánie/ ſtóleś ſie vćiekła nam od Rodzáiu do Rodzáiu/ pierwey niżli ſtánęły gory/ álbo źiemiá y Świat był ſtworzony. Od wieku áż do wieku Ty ieſteś BOG. Pſalm. 89. Strzeże owieczki PAN/ ſtrzeże ſługá Piotr. Oto ſie niezdrzymie áni zaśnie/ ktory ſtrzeże Jzráelá. PAN ćie ſtrzeże/ PAN obronę twoię [nie ſługá Piotr z mieczem ná Málchá] po prawey rece twoiey. PAN ćie ſtrzeże od wßego złego: PAN niech ſtrzeże dußę twoiey. PAN niech ſtrzeże weßćia twego/ y wyßćia twego/ od tąd áż ná wieki. Pſ: 120. Przyßedł do Vczniow ſwoich y nalázł ie ſpiące/ y rzekł Piotrowi: ták: nie mogliśćie iedney godźiny czuć ze mną: Matt: 26. ℣. 40. w texćie łacińſkim: Pan mię rządźi. Pan rządźi á nie błądźi. Jam drogá/ prawdá/ y żywot. Piotr rządźił/ ále trzy razy błądźił. Piotr ſie záprzął przed wßyſtkiemi mowiąc: nie wiem co mowiß. Záprzał ſie z przyśiegą/ iż nieznał człowieká. A ná tych miáſt kur zápiał. Matt: 26. ℣ 70: Woli kur piáć niżli Piotr łgać. Piotr człowiek nie wydaie człowieká/ ktory kłáma od wieká. Bog ieden prawdźiwy: człowiek każdy kłámliwy.

Psal: 22. ℣ 1.

PAN roſproßa rády narodow: á wniweć obrácá myśli ludzkie/ y odmiętá rády Xiążęce. A rádá Páńſka trwa ná wieki. Myśli ſercá od Národu do Národu. Błogoſłáwiony národ/ ktorego ieſt PAN/ Bog iego: lud/ ktory obrał zá dźiedźictwo ſobie. Pſal: 32. ℣. 12.

Jako v Rußina/ Pan Jmię iemu IESV SOWI ták y v Oycow Dominikánow/ ktorzy ſie à Domino Domini

mini Canes z pokory dla Kaznodzieyskiego Zakonu nazwali Pańskiemi psami/ y herbem się psem w wściech świecę trzymaiącym pieczętuią/ że na wszystko ziemię wychodzi głos Pańskiego boku psow strzegących, o pśie waszym ieden z Poetow napisał: est lingua medicus proprio Dominoq; fidelis, ædes custodit, fures latrandoq; prodit. Fures Heretykow wytykacie, ale maiąc in Sanctissimo Throno Apostolico/ & Sacro Regiæ Maiestatis Throno słodkiemu ięzykowi waszemu Kaznodzieyskiemu otwarte vszy/ będziecie pokoy działaiąc Ruśi/ im linguâ medici; zaco nie Domini Canes ktoryście sobie z pokory tytuł wzięli/ ale synami Bożemi/ gdy pokoy Ruśi vczynicie z sprawiedliwości nazwani będziecie.

Nullius boni sine socio iucunda possessio.

Senec: Societati IESV z IEZVSEM iucunda possessio. nie nazwaliście się ab Ignatio Ignaciani/ ale à IESV Societas Iesu od Piotraście się tego nie nauczyli iako od prostaka rybaka. Bo on się tak tytułuie: Symon Piotr/ sługa y Apostoł IEZVSOW CHRYSTVSOW. do was Pan inaczey mowi przez Jana/ Ktorego się Ruś trzyma [trzeba nań bydź łaskawym kiedy co pisze/ iako napisał w Rodziele piętnastym/ bo iesli Duch prawdy/ w iednym Rozdziele prawdę napisał/ iak prawda co nakońcu/ tak prawda co we śrzodku/ in medio virtus] Wy iesteście przyiaciele moi/ iesli czynić będziecie co ia wam roskazuię/ iuż was nie będę zwał sługami/ gdyż sługa nie wie co czyni Pan iego/ lecz was nazwałem przyiacioły/ bo wszystko com słyszał od Oyca

2. Petr Cap: 1.

Ioan: Cap: 15.

mego

mego oznaymiłem wam: tak Jánowi Przyiáćielowi swemu y kochánkowi/co słyszał od Oycá swego/oznaymił. Aże niesłyszał aby Duch S. miał ták pochodźić od Syná iáko od Oycá/ tego nie oznamił Apostołom/ áni swemu sekretárzowi/ swemu kochankowi/ ktoremu y to dozwolił aby miał leżeć ná pierśiách ná wieczerzy iego. Niewstydá się bráćią ich nazywáć/ktorych názwał przyiáćiołámi/ mowiąc: opowiem Jmie twoie bráći moiey/ po śrzodku Kośćiołá wysłáwiáć ćie będę. Jan Syn Máryey. IESVS widząc Mátkę y Vczniá/ktorego miłował/ stoiącego/ rzekł Mátce swoiey: oto Syn twoy/ potym rzekł Vczniowi: oto Mátka twoiá. y od oney godźiny wźiął ią Vczeń do śiebie. Jan brát Jezusow; áże Symon Piotr był Jánow/ rzekł Piotrowi IESVS: Symonie Jánow miłuieß mię więcey niżli ći? ták iest Pánie/ ty wieß że ćię miłuię. Tak iest Pánie/ połáćinie Iesu ita. Ruśin rad że się v was Jezuitow náuczył łáćiny/ tę polszczyznę: tak iest Panie/ wykłádá ná łáćinę Iesu ita. Petre diligis me plus his? Iesu ita. Piotr Swięty Christo vitæ/ sam nie odpowiedźiał/ Lecz przez Jezuitę. Dla náuki swoiey y pobożnośći/ propter scientiam & Conscientiam/ iáko ad Sanctissimam sedem Apostolicam/ ták ad Sacram Regiam Maiestatem/ od mądrośći Bożey mądrá Societas wáßa má wielkie partes/ sua dexteritate & industria/ Ruśi mnieyßey bráći swoiey vczyńćie pokoy; iuż nie towárzystwo Jezusowe/ ále się synámi Bożymi názywáć będźiećie. Błogosłáwieni pokoy czyniący/ albowiem nazwáni będą synámi Bożemi.

Kostká waß/ kto mu z was nie przyzná? że z tąd

Błogosłáwiony/ iż ná árfie Dáwidowey pieie: Wszystkie kośći moie rzekną: Pánie/ kto podobien tobie? Będźiećie Bogu podobni/ bá y synámi Bożemi/ ieśli Ruśi [ktora śię v was vczyłá/ y iest tego wdźięczná/ wiedząc/ że nic nie ma źiemiá ćięższego nad niewdźięczniká. ingratus est/ mowi Seneka/ qui beneficium accepisse se negat/ ingratissimus omnium/ qui oblitus est.] Pokoy vdźiáłáćie.

Gwiazdybym liczył ná Niebie/ gdybym wszystkie mądre Zákony Záchodnie policzyć vśiłował. Słabá mię stárość od tego odwodźi. Że wszyscy lubićie Bogá y bliźniego/ bliźniemu Ruśinowi pokoy vdźiáłayćie.

Było napisáno po Zydowsku, po Gręcku, y po Łáćinie. Ioan: 19.

PO Gręcku in medio virtus. Dwa ięzyki/ iak dwa rozboyniki. Zydowski zły/ á Łáćiński dobry/ ktoremu Pan rzekł: Dźiś ze mną będźiesz w Ráiu. Gręcki z Łáćińskim/ ieśli nie w Woiuiącey/ to w Tryumfuiącey Owczárni śię zgodzą. Będźie iedná Owczárnia/ y ieden Pasterz.

August: *An* putas qui Christum pascit à Christo non pascitur? vti regnum sinit se regi à *Rege* / exercitus à *Duce*/ domus ab *Hero*/ nauis a *Nauclero*/ currus ab auriga/ voluntas a ratione/ corpus ab anima/ mundus a sole. *Sufficis* tu *Deo*/ sufficiat tibi *DEVS* tuus. *IESVS* tuus cupit esse tecum/ tu cum *IESV* esse cupias. Deliciæ eius sunt esse tecum/ deliciæ tuæ sint esse cum illo.

Cokolwiek

Cokolwiek czynić poczne/ zá powodem Jmienia IESVS vczynie. Bede czuynym: Jmie IESVS przed oczyma postáwie. Záśne: o Jezuśie moy sen. Przechodźe śie: zá towárzyszá poydźie ze mną IESVS. Vśiede: obok śiadźie IESVS. Bede śie chćiał vczyć: Jezus mistrz moy. Nápiszę: piorko z reką poprowádźi JEzus/ y Jezus Jezusá wyráźi. Modle śie: słowá vłoży IESVS/ dodá sercá IESVS. Zmorduie śie: vćieszy Jezus. Bede łáknął y pragnął: Jezus nákármi/ y on nápoi. Choruie: miłość tuż lekarzem IEZVSA. Vmre: Jezusowi memu oddam Duchá. IESVS ostátni w vstach moich/ IESVS oczy záwrze. IEZVSOWE łono grob moy. nagrobek Jmie IEZVS.

Zywot: SS. fol: 1.

I E S V S.
R V S I N.

Ruśin śie przeto bierze do Głowy IESVSA/
Gdy stoi pod IESVSEM minie go pokusá.

B O G.
R V S.

Podnożek Boży Ruś pod Bogiem stoi/
Gdy Ruś pod Bogiem/ y kogoż śie boi?
Ruśiná nieruß/ Bog weźmie zá niego;
Ruś mu podnożkiem/ zna podnożká swego.
BOG/ trzy literze. Ruś litery swoie
Pod Bogá stáwie/ ták kogoż śie boie?
Bog nademną y ze mną/ Ruś stoiąc pod Bogiem
Mowi/ że Bog Báránek/ to vderzy rogiem.

Bog rog zbáwienia mego/ że mie Krzyżem zbáwił/
Ten mi Krzyżowy rożek wszystko dobro sprawił.

M A R I A.
R V S I N.

PO *IESVSIE MARYA* v Ruśiná w Głowie;
IESVSA a *MARYĄ* Ruśin ma w swey mowie.

Ruś po *BOZI* k tebi przybihaet/ y po rebi ko Bohu. Ruś iák dźieći/ to do Oycá/ to do Mátki. Gdźie wprzod puszczą/ tam sie Ruś ruszy. Gdźie co dadzą tam bierze. *W*o molitwach neusypaiuszczaia Bohorodica/ Mátká y Pánná.

O R O.

ORO dwáć wiencá stáwi a fronte & a tergo/ z czołu y z tyłu. Niebieská Cora/ pro nobis Ora.

BOgárodzico Panno nadźieiá zbáwienia
Ty mi bądź drogą/ wodzem/ do wiecznego mienia.
Przez śrzodek nieprzyiáćioł zdrady/ przez złe tonie
Poydę przy tobie śmiele/ á nic nie vronię.
Nie źie mie świát/ ni ćiáło/ ni piekła samego
Furiæ/ gdy ćię będę miáł za wodzá mego.

PIsząc lub po Rusku lub po Polsku *M* wielkie/ dwa razy *ʌʌ*. Ruskie piszećie; bo Márya dwie łáski sobie y nam nálezłá. m máłe pisząc/ dwa razy n n; bo Pánná tłumáczy/ że Pan mowi: ná. Aże wprzod z nią; ná/ wprzod iey łáskę dał/ potym przez nią y nam mowi: ná.

CO zá intrata Naświętszey Pánny: Duch Swięty naydźie na Cię / y śiłá naywyższego záćmi Tobie. Duch kędy chce tam dysze. Wszystkie mu skárbnice otwarte. Wywodźi wiátry z skarbnic swoich. Kiedy ćię śiłá Nawyższego záćimia / to twa intratá śiłá. Mądrze On wszystko czyni / dáł ći wielką intratę przez Duchá Swiętego. Wiele corek zebrało bogáctwa / tyś przewyższyłá wszystkie. Masz też Pánno wielkie roschody. Wszyscy się do ćiebie gárną / á wszyscy proszą: Ne otwraty rab swoich toszcz. Slepemu dáiesz oko / niememu ięzyk / głuchemu vcho / chromemu nogę / nagiemu szátę / głodnemu chleb / pragnącemu napoy / miod / wino. V nas / gdy ánimusz z intratą / w záwod poydźie. Wprzod się intratá wyśili / potym ánimusz vstáć muśi. Twoia intratá bogatá / Naywyższego śiłá / z korzyśćia / nie nasza śiłá; Animusz v ćiebie pokorny: Jam służebnicá Páńská. Sławá y bogactwo w domu twoim / ktory Synowi Bożemu Duch Swięty Gołębim piorem zápisał. Pan łáskę y sławę dáie. Tyś v niego nalazła łáskę sobie y nam. Dobro się vdźielá. ze źrzodłá czerpaią. źrzodłá strumienia z śiebie wylewáią. Preukraszennas Bożyieiu sławoiu sławnaia. Materem y Diwam sławo / y wszystkim narodom / ktore ćię sławią Mátkę Cárá sławy / day y nam sławę. Niech będąc tam słudzy gdźie ich Páństwo was z Anyołámi y wszystkiemi Swiętemi sławią ná wieki.

Prov: 31.

[*]

BOG

Kodak Color Control Patches
Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black
© Kodak, 2007 TM: Kodak
inches cm

BOG, CAR, RVS.

RVá w tym Piotrá ſłuchá: Bogá ſie boyćie / Cárá czćićie. Ják ſie káża kożuchá trzymać? Waſze poſpolitá mowa: do Swiatoho Ducha derżyſia kożucha / a po Swiatym Dusi w tymże kożuſi. Nim Duch Swiety zeſłány był Apoſtołom / rzekł Pan: Pożyteczno wam / ábych ia odſzedł; bo ieſli nie odeydę / Pocieſzyćiel nieprzyidzie do was. Ale ieſli odeydę / poſle go do was. Ná waſzo poſpolito mowę: Do Swiatoho Ducha &c. máćie naukę / ktora nie wlas idzie / ale z lésu wychodźiż bo z puſtyni Jan wyſzedſzy návczył nas. Kożuſek nam wytrząſł Ten Swiety vkazawſzy palcem na Páná: Vyrzekł Jan Jezuſá idacego do ſiebie / y rzekł: oto Báránek Boży / oto ktory gładźi grzechy Swiátá. Nam grzeſznym trzebá ſie tego Bárankà trzymać / rozgow zbáwienia náſzego. Kożdy grzeſzny chłodny oſtygły / że niegoreco nie wſzyſtkim ſercem Bogá lubi / ále wielką połowę / obracá ná świátowy połow. Duſza grzeſznego lgnie do ziemi / nie do Nieba / nie do Bogá. y Piotr / gdy ſie zápárzał Páná / gdy ſie oddálił od tego ognia / grzać ſie muſiał. Muſiał ſie do materyalnego ognia. By ſie tego Báránka niepuſzczał / Báránek by go wełną ćiepłą zágrzał. Ten Báránek / ktory nas grzał ſwą wełną / zeſłał nam Ducha S°. ćiepłego; bo w ogniſtych ięzykách. W pouczeniu iego razhoritſia ohń. Ten y Piotrá ták zágrzał / że ſuknie poſzuczał / á nágo / ják Pán / zá Páná ná Krzyżu był przybity / ják Páński podnożek głowę pod iego nożki podłożył. Po zeſłánym tym ćiepłym Duchu / nie

Iozn: 16.

Iozn: 1.

trzeba

trzebá ſię puſzczać y pierwſzego kożuchá; Bo bez tego kożuchá / bywa v nas nie do Niebá / nie do Bogá / do świátá głupiá ſkruchá. Z tym zaś kożuſzkiem modrá do Bogá ſkruchá / o ktorey Dáwid: Sercá ſkruſzonego y vniżonego Boże niewzgardźiſz. Ten ćiepły Báránek ćiepłego nam w ogniu Duchá ſpuśćił. Ten Duch gdźie chce dyſze. A naybarźiey dyſze do Syná, bo od Syná vproſzony y świátu zeſłany. Zaden nie- 1. Cor: 21.
może rzec Páná *IEZVSA* tylko w Duchu Swiętym. Lecz Poćieſzyćiel Duch Swięty / ktorego Oćiec poſzle w Jmię moię Onći was wſzyſtkiego nauczy / y przy- Ioan: 14.
pomni wam wſzyſtko / com kolwiek wam powiedźiał. ℣ 26.
Ruś tedy wprzod trzymaśie Bogá; bo iáko Bog nieſtworzona Troyćá y literalna y rzetelna; ták Ruś ſtworzoná od Bogá Troycá literalna w trzech literach / y rzetelna; bo ná wyobrażenie Troycy ma w ſobie pamięć / lub vm Oycá / má Słowo wnętrzne Syná / ma Duchá Swięte° wolą. Po Bogu Ruś trzyma ſię Cárá; bo CAR iáko BOG / Pomazaniec iego o trzech literach / o trzech koronach. Do Swiatoho Ducha Ruś ſię trzyma Báránká Boże° / tego ćiepłego kożuchá; a po Swiatym Duśi / od Oycá zá vproſzeniem Syna ná świát zeſłánym / ćiepłym / bo w ogniſtych ięzykach; ćiepłym / bo w gołębim pierzu; ćiepłym / bo w ſłupie ogniſtym / y dawnego przed Duchem ćiepłego nie puſzczá ſię Báránká ſwego kożuſzká.

Będźiećie w nienawiśći v wſzyſtkich dla Imienia mego.

Matt: 10. ℣ 22.

Że Ruś

ZE Ruś ma za Głowę Chrystusá / nie vchodźi ſtuſá. Bedą przeklináć oni / á ty będźieſz błogoſławił. Chce Ruś tego błogoſławieńſtwá / nie oddali ſię od niey. Ruś wołá do Troycy: błogoſłáw náſ Boże / Boże naſz / błogoſłáw nas Boże. kożdey literze ſtánie po błogoſławieńſtwie. Tria ſunt omnia. Ma początek / śrzodek / y koniec. DEVS meus & omnia. Kiedy mi Bogá / to rzecz iey drogá.

B O G.
R V S.

Ruś pod Bogię będąc mowi: quæ ſupra me / totum ad me

Matt: 11 *Podźćie do mnie wſzyſcy.*

EXpectas, ad Te veniam ſi Chriſte? meorum
Tu peccatorum da veniam, veniam.

CZekaſz / bym przyſzedł *IESVSIE* do ćiebie?
Przyide / gdy grzechy przebáczyſz v śiebie.
Co zá dár grzechy / niech nie idą z niemi.
Sam Pánie nádáez mnie dárámi ſwemi.
Prożno mię Pánie v śiebie obaczyſz;
Jeżeli moie grzechy mi przebaczyſz
Agnoſco, tu ignoſce. znam ſię ia ná winie /
A ty zaſz mi przebaczyć *IESV* Boży ſynie.

CHryſtus wołá błądzącym / y drogi nie wiedzącym: Jam ieſt drogá; wątpiącym y niewierzącym: Jam ieſt prawdá; doſzłym prawdy / ále oſłábiałym: Jam ieſt żywot. Bern;

CHryſtus prawie wſiaczeskaia wo wſich.

Pánie

Pánie oto tu dwa mieczе; á on im rzękł: doſyć ieſt. Lucæ 22.

Nil opus eſt gladijs, modo ſit præſentia CHriſti;
Abſens ſi fuerit / nil opus eſt gladijs.

Kluczе ieſt v Piotra / mieczе v Páwła; ále
Gdy mám Chryſtuſa / mám to wßytko weále,
On kluczе Dawidow / on mieczе ieſt duchowny /
Piotr z Pawłem przyzna / że onym nierowny.
Boże / kto vpodobitſia tebi?

BOG, PAN, OCIEC.

Bogarodzica / Pánna / Páni / Mátka /
Dźiećiom y Oycom do nich drogá gładka.
W Jmie Boże / y Bogarodźicy / viatores idźcie zdrowi /
Pán wam mowi: Jám droga / chorемu noga / ſlepemu
oko / głuchemu vcho / niememu vſta / głodnemu chleb /
pragnącemu wino / nagiemu ſatá / y wieczna cháta.
we mnie wßytká wygodá / wieczna nagroda.

AMA z tad y zowąd *AMA*. *M* / obroć ná *A* pierwßé / y ná *A* oſtátnie. to *MA* dwa rázy. kto Boga *AMA* / to dwá razy *MA* / *MA*; y dobre pod wieki / y dobre ná wieki. *Ama Deum* / & fac quod vis. *Aug:* Miłuy ſercznie Bogá / á coby było przećiwnego miłoßći Bożey / niezdźiałaß.

BOg ſtary w ſłowá / iedne wyrzekł tyle;
Słuchálí byśmy / by rzekł wiecey / mile.

Rzekł iedne Słowo/ przez nie wszytko stworzył;
Naygorsze złe smierć / y te im vmorzył.
Wnętrzne Bog wyrzekł Słowo. Oycowskie wnętrznośći
Rowney mądrośći / rowney sławy/ wszechmocnośći.
Duch S. iedney z Oycem y z Synem nátury /
Bostwá w nich rowna swiátłość wszystkie pędzi chmury.
Od Oyca Duch poszedszy odpoczywa w Synie /
W Synie iák spolistotnym / w Oycu iák w przyczynie.
Oycá / Syna / y Ducha/ trzeba adorowáć /
O Onych niepoiętych iáko dyszkurowáć?
Orátiey nie rátiey Bog potrzebuie /
O Bogu niecháy smiáło nikt niedyszkuruie.
Kryiąc skrzydłámi swą twárz Cherubin dokoła
Lata: y tobie tylo Bogu schyláć czoła.
Nikt nieznà Syná / Oćiec go zná tyle /
Y Duch zná z oboch nam znáć nie posile.
W sile Boże od ćiebie dáney nas pośilay /
Bez siły Bożey koło Bostwá nic niewiláy.
Nic niewskoráß / Bog w tym mistrz/ iáko poznáć Boga/
Do Bogá przez sámegoż Bogá pewna droga.
Bez Bogá kto do Boga potrafi? iak żywo
To bydź niemoże / byłob nad dźiwami dźiwo.
Bogiem do Bogá / to gośćiniec práwy /
Doydźiesz swey sprawy / y niechybisz sławy.
Bog łaskę / sławę dáie; sam łáska/ sam sławá /
Z Bogiem dobrym owszeki dobra bywá spráwa.
Naszáste tylko kłaniáć Troycy niepoiętey /
Jako stągáć rozumem ták rzeczy nad swiętey?
Błogosławieństwá iesli chcesz na Niebie /
Damáscen vczy w swych błażennach ćiebie.

Oycu

Oycu kłániay / sław Syná y Ducha świętego /
Pokłonu wszystka Troyca świętá iest rownego.
Twoie Cárstwo y siła / y sławá nawieki.
Niepoiętá rozumem Troyca iest owszeki
Nietylo ludzkim: drżą tu y Anieli /
Przed Maiestatem Boskim nie są smieli.
Bádacz się tłumi máiestatu chwáłą /
Pán część iest nászá / niepoymiesz ią cáłą.
Pokłonu tylo Bogu od nas trzebá /
Poznáwáć wiecznie vczyć będą Niebá.
Jákim wiesz tym mnie Troyco zbáw sposobem,
Słowo twe żywot będźie nad mym grobem.
Gdźie Pán / tam sługa; Pan dotrzyma słowa /
Tám będźie członek / gdźie krolnie głowa.
Oycze możesz / Synu wiesz / ty chcesz Duchu święty /
Przez Troycą będę zbáwion / niewskora przeklęty.
W Troycy moia nadźieia / Oćiec / Syn / Duch święty
Spráwi, że ia od dołu w gorę będę wźięty.
Troyca iest Troia moia / miasto niedobyte /
W chleb / y wino / y w skarby wszelákie obfite.
Do tego miasta / iest vćieczká moia /
Ozdobá Troyca / Troyca moia zbroia.
Spiewáć iey: święty / święty / święty trzebá /
W tey pieśni wiecznie będą kochać niebá.
W świećiem spiewáć nie vmiał; niech nauczę w niebie /
Głos się słyszę nadáie przy Anyelskim chlebie.
Spiewáć sámi vmieią / niemáią zazdrośći /
Nas spiewáć náuczáią z wrodzoney miłośći.
Oby w tey szkole náuczyć się noty
Anyelskiey / spiewáć rzecz iest wielkiey cnoty.

W przod Duchá/ potym Troyce/ Cerkiew odprawuie;
Duch/ iáko Mistrz persony w Cerkwi trzy ráchuie.
Po Słowie iezyk nám dano ognisty/
Powie rzecz sama/ niepuśći ná listy.
Ten wszystkiego nauczy/ Pán nam opowiedźiał/
Tria sunt omnia Duch vczy/ byś o Troycy wiedźiał.
Jezyk iego y pioro/ co Jánem pisano/
By ták cale czytáno/ Duchem przykázáno.

O Duchu S. niewiele szperać. tu prawie/ co multum to stultum. y sám Bog niewiele o Bostwie swoim rospráwuie. semel locutus/ ráz rzekł. ieden ie° concept: iz czrewa preźde deńnica rodich Tia. iednym Duchem thnie. Człowieka ták otaxowáł Dáwid Duchem práwdy: Omnis Lomo mendax/ kożdy człowiek menda; Chryste/ tyś práwda/ onego emenda/ oprawdáy go. Ruska pomowká: szczo tchnet/ to łhnet. á Bog co thnie/ to práwda; bo Duchem práwdy/ á człowiek duchem
1 Ioan 3. ℣ 8. niepráwdy. Kto czyni grzech z dyábła iest: gdyż od początku dyábeł grzeszy. Ná to sie okázał Syn Boży/ áby zepsował dzieła dyabelskie.

Psal: 115 Káżdy człowiek iest kłámca; tyś práwda iedyna/
Gdy człowiek prawdę zmowi/ to wielká nowina.
Cudza prawda nie iego/ Bogiem oprawdamy;
Grzech tylo nasz/ á práwdy swoiey nic niemámy.
Ze twoia práwda/ Boże/ nieskończona/
Y łżywym ludziom bywá vdźielona.
Tyś Pánie/ droga/ prawdá; iáko podrożnemu/
Vdiel mi drogi/ práwdy iáko kłamliwemu.

Twoia

Twoią ſię práwdą będę wſzędźie chwálił /
Że prawdę gádám / Pán ią we mnie ſprawił.

Sława Swiatoy, iedynoſuſzcznoy, żywotworiáſzczoy, y neraźdilimoy, Troycy.

SŁawy ot czełowik nepryiemlu / ták ſię Car Carem y Pán nad pány / Car sławy deklaruie; á nám z ſeymu Cárſkiego táka napiſana konſtytucyá: Przynośćie mu ſławę y cześć. Y z koła Rycerſkiego to ſię kręci: Komu cześć / cześć. Woznoſzenyia Bożyia w hortani ich. Sławćie Boga w ćiałach waſzych / y w duſzach wáſzych / ktore ſą Boże. Niebioſa rozpowiadáią chwałę Bożą. Nieba byli Apoſtołowie / ále nad Niebioſa chwáłá ie°. Sławá y bogáctwo w domu iego. W lás nie wożą drew. Ma Niebo y świát Materem y diwam ſławę / przez tę ſławę chyba przynieśiem PANV ſławę. Od niey iák od mátki może Syn mile przyiąć. Non eſt ſpeciosa laus in ore peccatoris. Tworiay hrich ot diiawoła ieſt. A kiedy dyabli wrzeſzczeli: známy ćię / żeś święty / żeś Syn Boży / milczeć im kázono; iák by rzeczono: ſławy od przeklętych nieprzyimuię. Swiętymi bądźćie / iáko y ia święty ieſtem, Ty iedina czyſtaia y Błahoſłowennaia Mário Mátko Bożá przynoś mu chwałę y cześć / iáko tá / w ktorey y pierworodnego grzechu zmazy niemáſz. z Twoich bezhriſznych vſt przyiemna będźie Bogu chwáła / Laus ſpeciosa / Specioso præ filijs hominum. Neskwernaia / nebłaznaia /

netlinnaia

netlinnaia/táki ći Cerkie w tytuł dáie od Troycy vlubioney. Neskwernaia / masz to od Bogá Oycá / ktory lubo stáry/ wetchiy deńmi/ ále nie nászych zgrzybiałych oycow Oćiec/ co z stárośći zakaszláć sie muszą. Trudno im y z pochlebstwá ten tytuł dáć neskwerny / kiedy z stárego dáchu ciec muśi. Ten ieden neskwerny tobie tytuł iák Corce swey dáie *NESKWERNAIA*. Bog Syn/ ktory rzekł: Błażen / iże nesobłaznitsia omni. ten Tobie iák Mátce swey tytuł dáie/ żeś *NEBLAZNAIA*. Jak to będźie / poniewaź mężá nieznam? niesobłazniłaśsie z słow Anyelskich: y kiedyć rzekł: Duch Swięty naydźie na ćie, y moc Nawyższego záćmi tobie; że wierny Pan we wszytkich słowiech swoich/ dałaś słudze iego wiarę. Słowa Páńskie / słowa czyste. czysta będąc/ czyste słowá przyiąć byłá gotowá. Simile appetit sibi simile. Bog Duch S. nieśmiertelny / Duch żywotworiaszczy / ten ci dáł tytuł: *NETLINNAIA* / iáko swey oblubienicy. Vnás/ vnius corruptio alterius generatio. V ćiebie generatio sine corruptione. Rodzenie czyste od Bogá. Rodzenie nad Pánienstwa przyrodzenie; bo pánna rodźić niemoże chyba Bogá. z Bogiem iednym Pánieństwu nietrwoga. Siedźi Synáczek ná ręku / á sám cię wieńcem Pánieńskim koronuie; a ty winczaiuszczaho tia miłośćią y szczodrotámi weliczaiesz: wielbi dusza moia Páná/ y rozradowáłsie Duch moy w Bogu zbawićielu moim.

NA Pánne Duch gołębiem y ięzykiem schodźi /
Czego trzeba Pánience / Duch Swięty wygodźi.
Pánna będąc / vrodźi nam Bożego Syna /
Nád nowinami dziwná to pewnie nowiná.

Pełność

Pełność Duchá łáski ią pełną vczyniłá /
Siłá Duchá S° wszystko to sprawiłá.
W iey domie Duch gospodarz; z gospodárzem tákim
Dom Máryey opływa dostatkiem wszelákim.
Jezyk Duchá mowił w niey co iest Duchownego /
Z Duchem Márya byłá ducha iedynego.
Ciáło y krew zaczęła Syná z Duchá mocy;
On iak Bog ią oświecáł nieznáła y nocy.

W zásłonie skrzydeł twoich rozráduię sie.

Psal: 62. ℣ 8.

DVch Swiety náydźie na ćie / gdy rospostárł piorá /
W ćieniu twych skrzydeł cieszę / rzekła czysta Cora.
Lgnie dusza ma do ciebie / mnie prawica twoia
Przyięła obłápiła / tá vćiecha moia.

Podź wybrána moiá / á położę na ćię ozdobę moię; żáden mi więcey nad ćię niesłużył w pokorze moiey / żádnemu też nad ćię służyć nie będę w chwale moiey; vdźieliłáś mi że człowiekiem iestem / iá też vdźielę tobie że Bogiem iestem. Guarricus Abbas Serm: 2. de Assupti:

Nasz: Pánná operacyą swoią / konsensem ná wćielenie Syna Bożego / y vrodzeniem iego tknęła y dosięgłá Bostwa. Kaietanus.

Ozdobá Nasz: Pánny sięga Bostwa samego. Dáry ktore miała od P. Bogá Nasz: Pánna / niebyły obćiążone żádną pensią / ciężárem / wadą. dar Pánienstwá miáła z dárem maćierzyństwa. Zgoda w tym / á wszędzie nie zgodá. Wieniec z Synem niechodźi / tu sám Syn

siedząc

ſiedząc ná ręku wieniec trzymá nad Pánną/ nád Mátką. Dár Bogomyſlnośći miáłá bez wſzelkiey diſtrakcyey. Dar czyſtośći bez wſzelkiey rebelliey ciáłá przećiwko Duchowi. Dar vtwierdzenia w łáſce Bożey miáłá bez obligu vpadnienia w grzechy náylekſze. Dáry Boże wſzyſtkie były v niey wyczyſzczone wydiſtyllowáne/ od wſzelkiego defektu vwolnione. Jeſli łáſka nad kreátury/ toć y chwała. Conſequentia/ iák ſłonce ona wybráná iáſna. Kto wymowi chwałę Naſę: Pánny/ co Bogá vrodźiła/ pierśiámi odchowáła/ nad wſzytko v miłowáłá? Ani oko widźiáło/ áni vcho ſłyſzáło/ áni na ſerce ludzkie wzeſzło/ co Bog zgotowáł miłuiącym ſiebie. Mátkę podwyżſzył/ bo y ona go ná ręku podnoſiła. Chwałę Syná y Mátki nie ták rozumiem być poſpolitą/ iáką ráczey iednęż. Arnoldus.

On chwałą odźiány.

Męſtwo y ozdobą odzienie iey.

Prou: 31. ℣ 29.

Ciebie Pánno błogoſłowiona P. Bog ták wynioſł/ żeć wſzyſtko vczynił podobno/ ty chciey/ á koniecznie być muśi. Anſelmus. Lib: de laud: Virg: C: 12.

Pánná Naſę: co chce/ czego pożądá/ ná inſtáncyą iey być muśi.

Moia ieſt roſtropność, moie ieſt męſtwo.

Prou: 8. ℣ 14.

Azáż nie męſtwo/ że Boga ſamego wiążę? nakłániá doczeo chce. Z wody wino vbogim nowożeńcom ná przyczynę

Mátki

Mátki/ winna macicá dla winney máćicy / vczynił. zgoła te dwoie winne maćice z wody wino wyćiſneli.

Vlmus amat vitem/ vitis non deſerit vlmum. Ouid:

Dilectus meus mihi, & ego illi.

Cant: 2. ℣ 16.

VRzymian byłá bogini Verticordia/ iakoby ſercem obrácáiącá. Jeſli Márſá na woynách nie znali ſzczęśćia / biegáli do Vertikordiey ſupplikuiąc/ aby ſerce Márſá zmiękczyłá. Od tak wielu lát Mars márſzczyſie/ do pochew ſzabli niewkłádá / z tąd iak biádá ták biáda / iák zwáda ták zwáda. Biegaymy do Náſz: Pánny do tey Verticordiey/ obracá oná ſercem tego Márſá/ z ktorego vſt miecz wychodźi. Schowa miecz/ kiedy ta Mátka obłapić zechce Syná. Jeſli ſie zagniewała Ceres / wzięła nam w polu obroku należne/ vdáć ſie do tey ſercem obracáiącey Pánny / przykáże Cererze / że nám kłoſy w obfitſzey zarodźi mierze. Głodem / woyną/ powietrzem / częſto nás Pán kárze. do tey Verticordiey ſerce obracáiącey Pániey ſupplikowáć / chlebem Anyelſkim głod odpędzi. Woyne w pokoy obroći / Arma ferent pacem. Powietrze Náyczyſtſza oczyśći. Mátka ſercem Bożym kieruie / przyczyną ſwą nie ták prośi / iáką powágą Máćierzyńſką wymaga.

Non Genitrice tua fæcundior vlla Parentum eſt,
Tam bona per Partum quæ dedit vna ſuum.

NAd Mátkę twą płodnieyſzá mátka być niemoże/
Tey ieden płod za wſzytkie dobre płody drożę.

Jáko płod być niemoże lepszy w ziemi/ w Niebie/
Ták Pánno nic lepszego niesądzim nad ciebie/
Z Płodu cie poznáwamy iakieyś Pánno wagi/
Płod twoy dziwny przechodzi Anyelskie vwági.
Philippu/ że vrodził Alexándra syna/
Ztąd naywiększá sądzona chwał iego przyczyna.
Bogarodzicá Boga że nám porodziłá/
Tym swym y sławę sámą płodem przewyższyłá.
Wszystkie sławy ta sławá iedyná przechodzi/
Że Pánna czysta Boga Duchem Swiętym rodzi.

Słowa Páńskie Słowa czyste. Psal: 11.

Czyste Słowa v Páná/ coż SŁOWO wcielone/
Ktorym y nieczystośći násze oczyszczone?

Bog Oćiec mowi do Corki: słuchay Corko á patrz/ y nákłoń vchá twego; á zápomni národu twe°/ y domu Oycá twego. Psal: 44. ℣ 11. Mnie masz Oyca twego/ Syná mego masz zá Syná/ á Duchá S. Masz zá Oblubieńcá. Vważáy mądrość moią/ żem trafił w to; y ślubum twego nie zepsował/ y wieńcam nie zdiął z głowy; y ktoregom przed wieki/ przed iutrzenką twoią/ z moich vrodził wnętrznośći/ tego ty iutrzenko/ sámá wybrana iák słońce/ pokazała Swiatu słońce. Tyś Pánná Matká/ Syn twoy Bog człowiek; w Synie Bostwo z człowieczeństwem/ w Tobie Pánieństwo z Máćierzyństwem w wieczney zgodźie. Zapomni Narodu twego. Narod Naświętszey Pánny Jeruzalem; á ieśli ćie zápomnię Jeruzalem/ niech zá-

pomniána

pomniána będźie prawicá moiá. A ia chcę te°/ áby ludi rzekli: budi budi. Żeby zemną wszyscy pozwolili: Budi mni po błahołu twoiemu. Błahosłowen Hospod Boh Izrailew ot wika y do wika/ y rekut wśi Ludyie: budi budi.

Szestokryłáći Cherubinowie/ y Seráphinowie nie wylecą ták wysoko iák ia dánemi od Duchá Swięte° skrzydłámi wysoko wylećiáłá. Dolećiáłam do Stołpa kriposti ot lica wrażyia; y dánym ięzykiem/ ktory mi był trost kniżnika skoropisca, napisałam ná tym słupie iáko mądra Pánná pewnie nie głupie: NON PLVS VLTRA. Bogárodźicá nie podleći dáley/ tylko do Bogá. Rodźic vrodźił przed wieki Syná/ Bogárodźicá do Bogá przylećiáłá Rodźicá/ y z nim vrodźiłá w czáśie Syná/ Iedyna czystaia/ y Błahosłowennaia. Nád nowinámi nowiná/ wieniec ná głowie ma/ ná ręku Syná. Wiekowáć w tym Wieńcu/ Duchu Swiętemu Oblubieńcu.

Chrystus Patrizat y Matrizat.

PAtrizat: Bądźćie miłośierni iáko Oćiec wasz Niebieski iest miłośierny. Matrizat, kiedy mowi; Nauczćie się odemnie/ żem ćichy y pokornego sercá. A zkąd się tey pokory nauczył? Tá nawyższá Gorá záwsze gorą chodźiłá: Prawdá iáko gory Boże. Kryn vdolny z tey doliny: Jam służebnicá Pańská/ tey się pokory nauczył. o Pánie/ iam sługá twoy/ iam sługá twoy/ y Syn służebnice twoiey: A rzekł Pan Pánu śiedź po prawicy moiey. Petrus Petrizat, Christus Patrizat.

. CHrystus kamień węgielny.

W Budynku kożdym ná kątách y węgłách śiłá náleży; bo kąt trzyma dwie śćiány/ áby nierozwoźiły/ á stáły mocno w węgłách. Y dla tego sam Zbáwićiel názwał się kámieniem kątnym węgielnym; Lapis Angularis. Bo ná nim iáko ná węgle fundowány iest Kośćioł/ y on go broni/ on trzyma śćiány iego/ że się nie wálą/ y nigdy nierozwiozą/ nie vpadnie. Táki Chrystus v Ruśi nie Piotr.

Będę strożem twoim gdźiekolwiek poydźiesz. Genes: 28. ℣ 15.

NIeuczyni tego Piotr/ przeto się iego iák Głowy Cerkiew nie trzyma.

Że się Báranowicz Chrystusá Báránká/ á Mátki Bożey iák owieczki trzyma/ chybá mu to ieden zgáni Heretyk/ ktory iák świnia nie znáśie ná tey drogiey perle. Zeszli Pánie Báránká Pánuiącego Ziemi. Isai: 16, Jáko Báránek niewinny zá nas ofiarowány nas wykupił/ tenże iest Pánuiący Ziemi.

CHRISTVS in cruce positus miał twarz obroconą ná záchod/ á tył do Wschodu; bo zá nas ćierpiąc ná onych patrzáł/ ktorzy przez grzech západli/ y odstąpili od práwego Wschodu. Bonon: Carmel: in Psalm: Fol: 157. tom: 2.

Cerkiew.

Cerkiewna Głowa,
Iey do nas mowá.

MOiá ná Krzyżu zá ćie położoná Duszá/
Niech ćie grzeszniku ku mnie do miłośći ruszá.
Moia ná Krzyżu zá ćie Dusza położona/
Pięć źrzodeł ná ćie ćiecze oto z mego grona.
Moiá ná Krzyżu Dusza położona zá ćie/
Pięć źrzodeł ná pragnienie ze mnie sobie máćie.
Ná Krzyżu zá ćie Dusza położoná moia/
Krzyż od czartá iest tárczá/ iest ći Krzyż y zdroiá.
Położoná ma Dusza ná Krzyżu zá ćiebie;
Bo tobie nie być chybá tylko przez Krzyż w niebie.

V

Vnit Krzyż záśiádł. N ✠ I ná Krzyżowych rogách
Stoi/ ná cudzych/ T á nie swoich nogách.
Vnit z Bogiem. ták dobrze. y ia Vnit táki/
Ktory z Bogiem iednego mam duchá. ináki
Duch iest nie dobry/ ieżeli nie. Boży;
A ten kto go chce/ to ma/ ták nie droży.

Priliplaiayśia Hospodewi ieden Duch iest so Hospodem.
W Cerkwi Chrystus iest Głowá. Ta Bog. tey sie trzyma
Ruś. á kiedy Ruś z Bogiem/ nikt ia nie poima.
Bog iest Pokoiu/ y Ruś tego żadá.
Sprawi to Chrystus/ że go y oglądá.

Y będzie iedna owczarnia/ y ieden Pásterz. w Tryumphuiącey/ iesli w woiuiącey niemamy/ doczekamy Cerkwi. Bo będźie nie iest rzekł Pan. A wieczność wszystkim będzie in præsenti.

Szemrak

Szemrak może napiſáć ták:

COncio tota placet mihi, ſed non concio longa;
Fac bene dicque parum, ſi vis te reddere charum,
Aula breues tunicas, & breue carmen amat.

Zeby nieczeczone: Notio tota placet mihi, ſed non
Notio longa; Pończe ſłuchaiąc tey rády:
Quidquid præcipies eſto breuis/ vt cito dicta
Percipiant animi/ dociles teneantque fideles.
Si continuo & multa celeriter loqui
Signum eſset prudentiæ; tum hirundines
Dicerentur multo Sapientiores nobis.

Iesli ktory mowi, niech mowi iáko mowy Boże, iesli ktory posługuie iáko z śiły ktorey Bog dodáwa, áby we wſzem był BOG pochwalon przez Iezuſá Chryſtuſá, ktoremu ieſt chwałá, y Pánowanie ná wieki wiekow,

AMEN.

1. Petr: 4. ℣ 11.

Zeilow

ZOILOWI.

Człowiek dobry z dobrego skárbu swego wynośi dobre/ á zły człowiek ze złego skárbu wynośi złe; álbowiem z obfitośći sercá vstá mowią. Luc. 6. ℣ 45.

Biádá kiedy o was dobrze mowić będą ludźie; bo wedle tego czynili fałszywym Prorokom Oycowie ich. miłuyćie nieprzyiaćioły wasze/ czyńćie dobrze tym/ co was nienáwidzą. &c. Luc: 6. ℣ 26.

Szczęśliwy/ ktory się niepotknął ięzykiem swoim. Eccl: 25. ℣ 11.

Y przedtym mądrzy Zoilow swych mieli/
Jak Martialis kiedyś ćiebie Læli.

Cum tua non edas, carpis mea carmina Læli;
Carpere vel noli nostra, vel ede tua. Martialis.

Сн҃ове чл҃чтїи, зꙋбы и҆хъ ѻ҆рꙋжїе и҆ стрѣлы, и҆ ꙗ҆зы́къ и҆хъ мечъ ѡ҆стръ. Ѱал҃: нѕ.

Сѐ ты́и ѿвѣща́ютъ ᲂу҆сты̀ свои́ми, и҆ ѡ҆рꙋжїе во ᲂу҆стна́хъ и҆хъ. Ꙗ҆кѡ кто̀ слыша̀? и҆ ты̀ Гд҃и посмѣ́ешисѧ и҆мъ. Ѱал҃: нн.

Грѣхъ

Грѣхъ оустъ ихъ, слово оустенъ ихъ.
Ѱалом, пн.

Powiedźiał to Sokrates / iż to nic nieszkodźi /
Gdy pies szczeká / á głos ſie po wiatru roſchodźi.

Ná dworze pśi. Apon: 22. ѱ 15.

Obſtapili mię pśi mnodzy, zbor złośnikow obległ mię. Pſal: 21. ѱ 17.

Canis szczekáſz / czy ſpiewaſz / Zoile / nie známy:
Pſowi koſtkę / á ptáku klátkę tobie damy.

Pſem przywiązanym niechceſz bydź Zoile /
Y ſpiewáć wklátce nie pozwáláſz mile.

Ják wśćiekły biegáſz pies / látáſz ják ſroká /
Kuczyſz táko dym nie dbá kto opoká.

R-17
10

Lietuvos TSR Centr. Bibliotek. Mokslų Akademijos

Feodor Piotrowicz. Sołtykow.
Wasili Feodorowicz

Maginowski
Kołdrzewski.

30

V. 11. 3
k. 1916301-6-70
Kopa 30 gr.

R-17
10

232

Spes alit non fallit f fallit

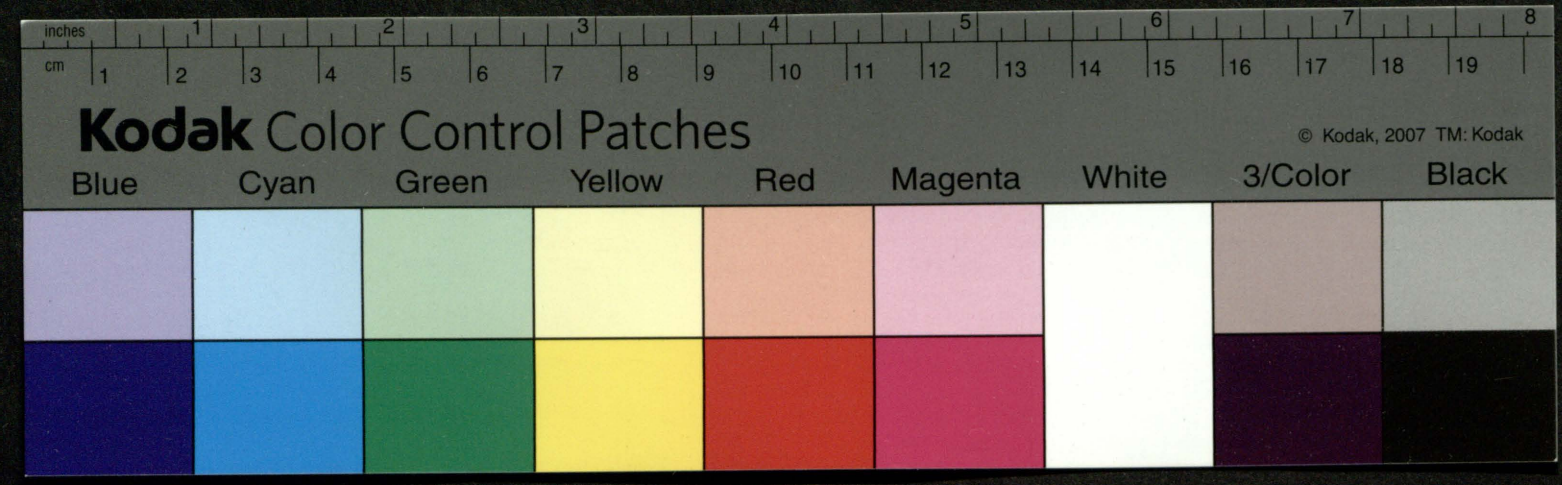

Lietuvos TSR Mokslų Akademijos
CENTRINĖ BIBLIOTEKA
R-17
10